

MID KA MID AH BUUGAAGTA UGU IIBSIGA BADAN CAALAMKA!

RICH DAD POOR DAD

AABBE HODAN AH AABBE SABOOL AH

WAXA HODANKU ILMAHOODA KA BARAAN LACAGTA,
OO AYSAN SABOOLKA IYO DABAQADDA DHEXE BARIN!

ROBERT T. KIYOSAKI

TURJUME

DR. JAAMAC SAHAL

Table of Contents

hordhac	VIII
Aabbe Hodan Ah, Aabbe Sabool Ah	VIII
Cutubka Kowaad	18
Casharka 1aad: Hodanku Lacagta Uma Shaqeeyaan.....	18
Wadaag-Ganaci Ayaa Samaysmay.....	20
Caharradii Ayaa Bilowday	27
Ka Dib Soddon Santi.....	31
Safkii Sabtida	33
Casharka 1aad:.....	48
Hodanku Lacagta(Darteed) Uma Shaqeeyaan.	
.....	48
Ka Fogaanshaha Dabinka Nolosha Ugu Wayn.	
.....	49
Badida Nolosha Dadka Waxaa Maamula Labo Dareen, Cabsi Iyo Damac.....	52
Arkidda Wawa Dadka Kale Arki Waayeen	68
Cutubka Labaad	71
Casharka 2aad: Maxaa Loo Baranayaa Aqoonta Lacagta?	71

Ganacsatadii Ugu Hodansanaa.....	72
Sida Safar Dheer Oo Hodannimo Doon Ah Isugu Bedeli Karo Dhibaato Hor Leh.....	89
Cutubka Seddaxaad	103
Casharka 3aad: Yeelo Ganacsigaaga Gaarka Ah	103
Cutubka Afaraad	113
Casharka 4aad: Taariikhda Canshuuraha Iyo Awoodda Iskaashatooyinka (Corporations)....	113
Ka Faa'iidaynsiga Canshuuraha.....	127
Iska Ilaalinta Maxkamadaha.....	128
Cutubka Shanaad	130
Cashharka 5aad: Hodanka Ayaan Hindisa Lacagta.....	130
Cutubka Lixaad	152
Casharka 6aad: U Shaqee In Aad Waxbarato - Ha U Shaqayn Lacagta.....	152
Saddexda Xirfad Maamuleed Ee Aad Muhiimka U Ah Waa:.....	167
Cutubka Todobaad.....	170
Ka Gudbidda Caqabadaha	170
Ka Guulaysashada Cabsida	171

Ka Adkaanshaha Wahsiga	184
Ka Adkaanshaha Dhaqamada(Caadooyinka) Xun-Xun	189
Cutubka Siddeedaad	193
Bilaabidda	193
Cutubka Sagaalaad	224
Wali Wax Kale Miyaad Dooneysaa?.....	224
Waa Kuwaan Talooyin Kale	224
Tallooyinka Ugu Dambeeyaa	231
Seddaxda Nooc Ee Dakhliga	235
Furaha Madax-Bannaani Dhaqaale	236
Ficil Qaad!.....	240

Si aad u hesho buug
Somali pdf ah

Telegram ku search'garee :

KAYDBOOKS

Hordhac

AABBE HODAN AH, AABBE SABOOL AH

*"Lahaanshaha labo aabbe ayaa fursad ii siisay in aan
labo dhinac wax ka eegi karo: Dhanka hodanku wax ka
eegaan iyo dhanka saboolku wax ka eegaan"*

Labo aabbe ayaa aan lahaa, mid hodan ah iyo mid sabool ah. Midkood aqoonyahan waxbartay ayaa uu ahaa. Haysta shahaadada PhD da. Waxa uu ka baxay jaamacadaha Stanford, Chicago iyo Northwestern. Aabbaha kale waligiis fasalka siddeedaad ma dhaafin.

Labaduba shaqooyinkooda guulo ayaa ay ka gaareen, noloshooda oo dhanna hawl Karnimo ayaa ay ku jireen. Labaduba dhaqaale fiican ayaa ay soo saarayeen. Sidaas oo ay tahay midkood culays dhaqaale ayaa uu ka bixi waayey. Kan kale waxa uu ka mid noqday dadka Hawai ugu hodansan. Midkood malaayiin doolar ayaa uu uga dhintay qoskiisa iyo mid dadka baahan uu ku kaalmeeyo. Aabbaha kale waxa uu dhintay asaga oo deyn lagu leeyahay.

Labaduba waxa ay ahaayeen niman xooggan, saamayn leh oo lagu dayan karayo. Labaduba talooyin ayaa ay I siin jireen, balse isku si iilama talin jirinin. Labaduba waxa ay aad u taageersanaayeen waxbarashada balse isku wax in aan barto igulama talin jirin.

Haddii aan lahaan lahaa hal aabbe, waxa aan ku khasbanaan lahaa in aan ogolaado ama diido taladiisa, lahaanshaha labo aabbe ayaa fursad ii siisay in aan labo dhinac wax ka eegi karo: dharka kan hodanka ah iyo dhanka kan saboolka ah.

Halkii aan si fudud ku qaadan ama diidi lahaa talada midkood, waxa aan noqday in aan ka fekero, is-barbardhigo ka dibna anigu kala doorto. Dhibta jirtay ayaa ahayd in aabbaha hodanka ahi uusan wali xilligaas hodannimo gaarin halka kan saboolka ahina uusan sabool ahayn xilligaas. Labaduba bilowga shaqooyinkooda ayaa ay ku jireen labaduna waxa ay la halgamayeen qoysas iyo dhaqaalo yari. Balse labo meel oo kala duwan ayaa ay wax ka arkayeen.

Tusaale, midkood ayaa igu oranayay, "Jacaylka lacagta ayaa waddo u ah shar oo dhan." Kan kalena waxa uu oranayey, "La `aanta lacagta aya waddo u ah shar oo dhan."

Ahaanshahayga inan yar iyo saamaynta labo aabbe igu wada yeelanayeen waa ay adkayd. Waxa aan doonayey in aan ahaado wiil wanaagsan oo wax maqla, balse labada aabbe isku wax iima sheegayn. Iska hor imaanshaha ka dhixeyya meelaha ay wax ka arkaan, gaar ahaan lacagta ayaa aad u xoogganayd heer aan noqday mid aad u feejigan wax badana isweydiya. Waxa aan bilaabay in aan waqtidheer ka fekero mid walba iyo waxa uu oranayo.

In badan oo aan kaligay ahay ayaa aan xasuus dib ugu noqonayay oo iswaydiinayey waxyaalo, sida: "Maxaa uu sidaas u oranayaa?" Ka dibna waxa aan iswaydiyyaa oraahdii aabbaha kalena uu oranayey. Waa ay ii fududayd in aan iraahdo, "Haa, waa runtiis. Waa aan ku raacsanahay." Ama si fudud u diido aragtidiisa oo aan dhaho, "Duqaasi ma uu garanayo waxa uu ku hadlayo." Balse labada aabbe oo aan labadaba jeclaa darteed waxa aan ku khasbanaaday in aan fekero oo aan ugu dambayn doorto sida ila wanaagsanaata. Habkaas ah in aan anigu fekero oo aan doorto hadba habka ila wanaagsanaada ayaa ila wanaagsanayd halkii aan ka

qaadan lahaa ama ka diidi lahaa oraah kasta marka la ii sheego.

Arrinta ka dambaysa in dadka hodanka ahi ay sii hodmaan, saboolkuna sabool ahaadaan, dhedhexaadkuna halkooda joogaan ayaa ah in maaddada lacagtu tahay mid guriga lagu barto ee aan dugsiyada laga baran. Inteenna ugu badan, lacagta waxa aynu ka baranaa waa waalidkeen. Haddaba muxuu aabbe sabool ah ilmahiisa lacagta ka bari karayaa? Kaliya waxa uu ku oran karaa, "Dugsiga aad, aadna wax u baro." Ilmahaasi waxbuu baran, si heersare ah waliba, balse maskaxdiisa dhanka dhaqaale, saboolnimo ayaa ka buuxda oo lagu soo shubay.

Waxaa murugo leh in lacagta aan dugsiyada lagu baran. Dugsiyadu waxa ay xoogga saaraan aqoon-dugsiyedka iyo xirfado barista balse dhanka xirfadda lacagsamaynta 'MAYA'. Tan ayaa faahfaahinaysa waxa keena in dhakhaatiirta, xisaabyahannada iyo dadka bangiyada bartay ay yahiin dad aqoon sare leh balse noloshooda oo dhan ay ku jiraan halgan iyo qalalaase dhaqaale. Amaah-qarameedka ugu wayn ee ina haysta waxaa keenaya siyaasiyiin iyo madax aqoon aad u sarraysa leh balse aan waxba ka aqoon tababarna ka haysan dhanka maaddada lacagta.

Waxaan is waydiinayaa waxa la samayn doono haddii dad aad u badani u baahdaan kaalmo dhaqaale iyo mid caafimaad. Waxa ay ku khasbanaan in ay ku tiirsanadaan qoysaskooda iyo dawladda si ay kaalmo dhaqaale uga helaan. Ka warran haddii Waaxda Kaalmada Caafimaadka iyo Dhawrista Bulshada, uu dhaqaalahu ka dhammaado? Sidee qarankaani u badbaadin haddii waalid sabool ahi yahiin kuwa loo daayay in ay ilama ha baraan lacagta?

Maaddaama aan lahaa labo aabbe oo saamayn xooggan leh labaduba, labadoodaba waxbaan ka bartay. Waa aan ka fakari jiray talada mid walba, sidaas darteedna waxa aan ogaaday awoodda iyo saamaynta qof aragtidiis ay ku yeelan karto nolosha qof kale. Tusaale, labada aabbe midkood ayaa markasta oran jiray: "Ma aan awoodo." Aabbaha kale waa uu diiddanaa in ereyadaas la adeegsado. Waxa uu igu khasbi jiray in aan iraahdo: "Sidee u awoodi karaa?" Middood waa oraah, tan kalena waa waydiin. Middood waa ay ku niyad jabin halka tan kale kugu dhalin in aad fakartid. Aabbahaygaas dhawaan hodmi doona ayaa ii faahfaahiya kala duwanaanshaha labada oraahood asaga oo oranaya, marka aad tiraahdid "Ma aan gadi karayo," maskaxdaadu waa ay shaqo joojin. Balse marka aad iswaydiisid "Sidee u gadi karaya?" maskaxdaadu waa ay shaqo bilaabin. Ugalama uusan jeedin in uu oranayo iibso wax walba oo aad doontid. Waxa uu uga jeeday in maskaxdaada oo ah kumbuyutarka ugu awoodda badan ifkaan, ay tabab-bar gasho.

Waxa uu oran jiray, "Maskaxdaydu waa ay sii xooggaysataa maalin kasta, maxaa yeelay waa aan tababaraa. Markasta oo ay sii xoogaysato, waxaa badan dhaqaalaha aan helayo." Waxa uu rumaysnaa in haddii aaad iskaa u dhahdid "Ma awoodi karo" ay astaan wahsiilenimo(cajisloownimo) maskaxeed ay tahay. Walow labada aabbeba shaqayn jireen, waxa aan dareemay in midkood maskaxdiisa damin jiray marka ka fekridda dhaqaalahu ay timaaddo, halka kan kale uu ka shaqaynsiin jiray. Xilli dheer ka dib waxaa timid in midkood koray dhanka dhaqaalaha halka kan kale uu hoos u sii dhacay. Kama duwana sida qofka aada xarumaha

jimicsiga maalin walba kaas oo jimicsada iyo qof gurigiisa dhex fadhiya oo tiifiiga(TV) iska claawada. Jimicsi-jireed ku habboon waxa uu kordhin karaa caafimaadkaaga, halka jimicsi-maskaxeed ku habboon uu kordhin karo hodannimadaada.

Labadayda aabbe waxaa kala duwanaa hab-fekerkooda taasina waxa ay saamaynaysay sida ay u kala fekerayaan. Midkood waxa uu ku fekerayay in hodanka laga qaado canshuur dheeraad ah si loogu kabo dadka saboolka ah. Kan kale waxa uu oranayay, "Canshuurtu waxa ay ciqaab ku tahay dadka wax soo saaraya waxaana lagu abaalmariyaa kuwa aan waxba soo saarayn."

Midkood ayaa ku talinayey, "Aad wax u baro si aad shirkad fiican shaqo uga heshid." Kan kalena waxa uu ku talinayey, "Aad wax u baro si aad shirkad fiican u yeelatid."

Mid ayaa oranayey, "Sababta keentay in aanan hodan noqon karinin waa idinka dartiin carruurtaydaay." Kan kalena, " Sababta aan u doonayc in aan hodan u noqdo waa adinka dartiin carruurtaydaay."

Midkood waxa uu dhiirtigelinayey in lacagta iyo ganacsiga looga hadlo miiska cuntada, halka kan kale diiddanaa in lacagta looga hadlo miiska cuntada.

Midkood ayaa oranayey, "Marka lacag la raadinayo, nabadgelyo ku raadi. Halisahana ha u bareerin." Kan kalena, "Baro sida halisaha loo maamulo."

Midkood ayaa rumaysnaa, "Gurigeennu waa hantideenna ugu wayn iyo waxa inoogu muhiimsan." Kan kalena waxa uu rumaysnaa, "Gurigaygu waa kharash-keenaha ugu wayn, haddii gurigaagu yahay maalgashigaaga ugu wayn, dhibaato ayaa aad ku jirtaa."

Labada aabbeba kharashaadka laga rabo xilligooda ayaa ay ku bixin jireen, balse midkoodna kharashaadka laga rabo ayaa uu ugu horbixin jiray kan kalena waxa ugu dambeeyaa ee uu bixiyo ayaa ay kharashaadku ahaayeen.

Midkood waxa uu rumaysnaa in shirkadaha ama dawladdu ay dadka iyo baahiyahooda tixgaliyaan. Waxaa markasta maskaxdiisa ku waynaa in mushaarka la kordhiyo, qorshaha duqowshenimada la diyaarsado, la helo dheef-caafimaad, fasax-jireed, fasaxyo dalxiis, iyo dheeraadyo kale. Waxa uu aad ugu bogsanaa labo adeeradiis ah oo ciidanka ku biiray kana helay mushaar-duqowshineed iyo waajib-uyeelasho waligood soconaya ka dib markii ay labaatan sano qaranka u adeegeen. Waxa uu aad ugu bogsanaa kaalmada caafimaad iyo dheefaha(faa`idooyinka) kale ee ay ciidan ahaanta ku helayaan adeeradiis iyo in ay waxbarasho dheeri ah heli karayaan. Waxaa aad ugu waynaa aragtida ah sugnaansho-shaqeed(shaqo aan lagaa cayrinayn) iyo waxyaalaha kale ee shaqada lagu helayo, balse shaqadu kuma waynayn maskaxdiisa. Waxa uu oran jiray, "Aad ayaa aan dowladdaan ugu soo shaqeeeyey sidaas darteedna dheefahaan(faa`idooyinkaan) waa aan mutaystay."

Kan kale waxa uu rumaysnaan isku-filnaansho dhaqaale oo buuxda. Waa uu ka soo horjeeday aragtida waajib-uyeelashada dhabarjab ka dib iyo sida aragtidaasi loogu siro dadka tabarta daran ee baahida dhaqaale qaba. Waxa uu xoog saari jiray in qofku dhaqaale ahaan meel ka soo baxo.

Midkood waxa uu u halgami jiray in uu shillimaad kaydsado. Kan kale maalgalinno ayaa uu abuuranayay. Midkood waxa uu I baray sida loo samaysto sooyaal-

xirfadeed(CV) wanaagsan si aan shaqo ugu helo. Kan kale waxa uu I baray sida loo samaysto qorshe ganacsi iyo dhaqaale wanaagsan si aan shaqooyin u abuuro.

Ahaanshaha soosaarkii labadaas aabbe ayaa ii ogolaatay in aan si raaxo leh u baaro sida qof aragtidiis u saamayo qofkaas iyo noloshiisa. Waxa aan ogaaday in dadku aragtiyahooda ku qaabeeyaan noloshooda.

Tusaale, aabbahayga saboolka ahi waxa uu oran jiray, "Waligay ma hodmi doono." Aragtidaas uu isku shubay ayaa dhab noqday. Aabbahayga hodanka ahi, dhanka kale waxa uu ahaa mid naftiisa markasta ugu yeera hodan. Waxa uu oran jiray waxyaalo ay ka midyahiin, "Anigu nin hodan ah ayaa aan ahay, dadka hodanka ahina sidaan iyo sidaas ma sameeyaan." Illose(xataa) marka uu dhaqaale-burbur ku jiray oo gacan marnaa, wali naftiisa waxa uu ugu yeeri jiray nin hodan ah. Waxa uu isku qancin jiray in uu oranayo, "Kala-duwanaansho ayaa u dhaxeeyaa in aad sabool tahay iyo in aad gacan-marantahay. Gacan-marnaantu waa wax laga gudbo, saboolnimaduse waa abid."

Aabbe-Sabool(aabbahayga saboolka ah) waxa uu oran jiray, "Anigu ma daneeyo lacagta." Ama "Lacagtuxba ma sheegto." Aabbe-Hodan(aabbahayga hodanka ah) waxa uu oran jiray, "Lacagtuxba waa awood."

Awoodda aragtiyaheenna, waxaa dhacda in aynaan waligeen beegi(cabbiri) karinin balse waxaa ii caddaatay aniga oo wali wiil yar ah, in ay mudantahay in aan ka warhayo aragtiyahayga iyo sida ay noloshayda u saamaynayaan. Waxa aan ogaaday in aabbahayga saboolka ah uusan sabool u ahayn lacagta soo gasha darteed, balse sida uu u fekerayey iyo ficilladiisa dartood uu sabool u ahaa.

"Kala-duwanaansho ayaa u dhaxeeya in aad sabool tahay iyo in aad gacan-marantahay. Gacan-marnaantu waa wax laga gudbo, saboolnimaduse waa abid."

Aniga oo yar ayaa lahaanshahaas labadaaabbe ee kala geddisan aan ka bartay in aan aad uga fiirsado aragtiyaha aan qaadanayo. In aan ka fiirsado dhagaysiga aabbahayga hodanka ah mise aabbaha saboolka ah?

Waloow labaduba ay xushmad wayn u hayeen waxbarashada, haddana waa ay ku kala gedisnaayeen waxa ay mudnaan u atkayeen in la barto. Midkood waxa uu doonayay in aan aad wax u barto, shahaado fiican helo, ka dibna aan shaqo fiican raadsado si aan lacag u shaqaysto. Waxa uu iga doonayay in aan noqdo qareen ama xisaabiye iyo in aan wax ka barto jaamacadaha gacansiga lagu barto oo aan shahaado sare ka qaato. Kan kale waxa uu igu dhiirrin jiray in aan darso hodannimada, fahmo sida lacagu u shaqayso iyo in aan barto sidii lacagu iigu shaqayn lahayd. "Anigu lacagta uma shaqeyyo!" ayaa ka mid ahayd erezada uu ku soo celcelin jiray. "Lacagta ayaa aniga ii shaqaysa."

Markii aan sagaal jirsaday, ayaa aan go'aansaday in aan waxii lacag ku saabsan ka dhagaysto aabbahayga hodanka ah. Taasi waxa ay keentay in aan doorto in aanan waxba ka dhagaysan aabbahayga saboolka ah waloow uu asagu ahaa kan shahaadooyinka badan labadooda.

Casharkii Robert Frost

Robert Frost waa gabyaaga aan aadka uga helo. Waloow aan ka helo in badan oo gabayadiisa ah, haddana

kan ayaan ugu jeclahay "Waddada Aan Wali La Qaadin." Casharka ku jira ayaan maalinkasta adeegsadaa.

Waddada oo aan Weli La Qaadin

Labo waddo ayaa duurka ku kala leexday.
Ayaan-darro labadaba ma wada raaci Karin.
Aniga oo kali ah ayaan cabbaar is-dul taagay.
Middood ayaan eegay intii ishaydu qaban kartay Illaa iyo halka ay ku leexatay duurka dhexdiisa.
Ka dib ayaan tii kale raacay.
Ayada oo iila ekaatay midda u baahan raacis, caws iyo dhir ka baxday ayaa u baahan jaris.
Subaxii haddii aan eegayna caleen aan cag taaban ayay ka sinnaayeen.
Tii koowaad ayaan maalintii koowaad ku socdaalay, aniga oo arkin sida waddaba mid kale iigu gaynayso ayaan is iri dib dambe ma u laaban doontaa? Hadalkaan xyaan maanta kor u oran karaa.
Xilliyo hore oo aad u horrayeeyey ayaa labo waddo duurka ku kala leexdeen.
Waxaan raacay tii raadka yarayd Taasaana dhalisay farqiga noloshayda oo dhan!

Taas ayaana farqiga dhan keentay.

Sanadihii tagay, waxaa in badan soo xasuustaa gabaygaas Robert Frost. In aan doorto in aanan dhagaysan talada iyo hab-fekerka aabbahayga aqoonyahanka ahaa waxa uu ahaa go' aan xanuun badan, balse waxa uu ahaa go' aanka noloshayda qaabeeeyey.

Markii aan doortayba cidda aan dhagaysanayaba, waxbarashadayda ku saabsanayd lacagta ayaa horay iiga bilaabatay. Aabbahayga hodanka ahi waxa uu wax I barayey soddon sano illaa aan ka gaaray da` ada 39 sano. Waa uu joojiyey markii uu ogaaday in aan bartay oo si fiican u fahmay waxii uu isku dayayey in uu ku shubo maskaxdayda adaygga badnayd.

Lacagtlu waa mid ka mid ah awoodaha. Balse waxaa ka sii awood badan barashada lacag-samaynta. Lacagtlu waa timaaddaa, tagtaana. Balse markii aad baratid sida ay u shaqayso, waa aad ka adkaan waxaana kuu bilaaban hodannimo. Sababta aysan niyad-wanaagsan oo kali ah qofka dhaqaale ugu soo jiidi karinin waa, in dadka dhammi dugsiyo wada aadeen oo wax barteen balse aysan baran sida lacagtlu u shaqayso taasina waxa ay keentay in ay noloshooda oodhan ay lacag shaqaale u yahiin.

Maaddaama aan sagaal jir ahoo markii aan barashada casharada bilaabay, casharrada aabbahayga hodanka ahi I siinayey waxa ay ahaayeen kuwo fudfudud. Markii uu dhammaan I baray ee uu ii dhammeeyey, lix cashar ayaa ugu waynaaday oo uu inta badanba soddonkaas sanaba iigu soo celicelinayey. Buuggaani waxa uu ku saabsanyahay lixdaas cashar oo u fudud sida ugu suurtogalsan, u fudud sidii aabbahayga hodanka ahi iigu fududeeyey. Casharradaani ma aha warcelinno(jawaabo), balse waa hageyaal kaa caawinaya adiga iyo ilmahaagaba in aad hodantaan si kasta oo ay tahay nolosha aad ku nooslahiinba.

CUTUBKA KOWAAD

CASHARKA 1AAD: HODANKU LACAGTA UMA SHAQEYYAAN

*"Saboolka iyo dabaqadda dhexe lacagta (darteed)
ayey u shaqeeyaan. Dadka Hodanka ahi waxa ay
leeyihiin lacag taas oo ayaga u shaqaysa"*

"Aabbe, ma ii sheegi kartaa sida hodan lagu noqdo?"
Aabbahay wargayskii uu akhrinaayey ayuu inta iska dhigay
igu yiri "Wiilkaygoow, maxaad u doonaysaa in aad hodan
noqtid?"

"Maxaa yeelay maanta Jimmy ayaa hooyadiis dugsiga ku
keentay Cadillac cusub(gaari qaali ah), maalmaha fasaxa
ahna waxa ay aadayaan gurigooda xeebta uga dhisan(ee
nasashada). Saddex saaxiibadiis ah ayuu u ogolaaday in ay
raacaan balse Mike iyo anigaba waa uu noo diiday. Waxa
ay noo shegeen in aan sabool(faqiir) nahay sidaas darteedna
aan nala martiqaadayn (casuumayn)."

"Saas miyey sameeyeen?" Ayuu aabbahay oo waxa aan u
sheegay rumeysan la'a i waydiiyey.

"Haa, sidaas ayay sameeyeen" ayaan cod damqasho
muujinaya ku iri. Asaga oo aamusan ayuu inta madaxa
ruxay ookiyaalahiina(muraayadahii) indhaha dib u gashtay,
dib u bilaabay akhrinta wargayskiisii. Waan iska sii
taagnaaday aniga oo warcelin ka sugaya.

Sanadku waxa uu ahaa 1956dii. Sagaal jir ayaan ahaa. Qoraal(qaddar) balse aan ku-talogal ahayn ayay ku dhacday in aan wax ka barto dugsi ay wax ka bartaan carruurta dadka hodanka ahi ay dhaleen. Magaalo beero qasab(sonkor) leh ayaan deggenayn. Dadka beerahaas leh iyo dad kale oo u dhigma sida dhakhaatiir, ganacsato, bangilayaal, ayaa carruurtoodu wax ku barataa dugsiga la i geeyey. Marka ay gaataan fasalka lixaad ayey carruurtooda u dirsadaan dugsiyo kale oo gaar ah. Maaddaama aan deggenayn dhinaca magaalada ee dugsigaani ku yaallo ayaan dugsigaan la i geeyey. Haddii aan dhanka kale magaalada ka deggenaan lahayn, hubaal in la i gayn lahaa dugsi ay wax ka bartaan carruurta qoysaska nala midka ah. Ka dibna marka aan gaarno fasalka lixaad ayaan aniga iyo carruurtaasiba naloo gudbin lahaa dugsiyada dawladda(shacabka). Carruurtaas iyo annaguba ma heli karno dugsiyo gaar loo leeyahay.

Aabbahay ugu dambayn wargayskii ayuu iska dhigay. Waan hubaa in uu fekerayey. "Hagaag, wiilkaygoow....," tartiib ayuu hadal u bilaabay. "Haddii aad doonaysid in aad hodan(qani) noqotid, waa in aad baratid lacag-samaynta." "Sidee lacag u sameeyaa?" Ayaan waydiiyey. "Hagaag, maskaxdaada adeegso." Ayuu dhoollacaddayn ku yiri. Waxa aan u gartay in uu uga jeedo, "Intaas oo kali ah ayaan kuu sheegi karaa." Ama uu uga jeedo "Ma garanayo jawaabta ee ha i ceebayn."

WADAAG-GANACSI AYAA SAMAYSMAY

Maalintii xigtay ayaan saaxiibkay Mike u sheegay hadalkii aabbahay. Wuxuu aan hubo ayaa ah in aniga iyo Mike aanan ahayn labada ilmood ee kali ah ee saboolka ah ee dugsigaas dhiganayey. Mike na sidayda oo kale ayaa ku-talogal la'aan nasiibku ku soo aaddiyey dugsigaan. Sabool aad ah dhabitii ma aanan ahayn balse saboolnimo ayaan dareemaynay maaddaama carruurta kale oo dhan ay dugsiga la imaanayeen baaskiillo(bushkuleeti), kubbado iyo alaaboo cusub oo kale. Waalidkay walxaha lagama-maarmaanka u ah nolosha sida cunto, hoyi iyo dhiaar ayay noogu filnaayeen. Balse waxba ma dheerayn. Aabbahay waxa uu oran jiray, "Haddii aad wax doonaysid, u shaqayso." Waxyaabo waa aan doonaynay balse shaqo sagaal-jirro ay ka shaqaystaan ma jirin.

"Haddaba maxaan samaynaa si aan lacag u samaynno?" Ayaa Mike i waydiiyey.

"Ma aqaan. Balse ma doonaysaa in aad wadaag-ganacsi ila noqotid?" ayaan waydiiyey. Wuu iga ogolaaday, maalintaas Sabtida ahayd ayaa Mike noqday wadaaggaygi-ganacsi ee ugu horreeyey. Subaxdaas oo dhan ayaan ka fekernay sidii aan lacag ku samayn lahayn. Marmar ayaan hadalku nala galaa in aan ka sheekayno carruurta wada aaday guriga qoyska Jimmy ee xeebta ku yaalla iyo farxadda ay halkaas ku haystaan. Dhaawac ayaan dareemaynay balse waxa uu ahaa dhaawac noo waraagsan maxaa yeelay waa uu na niyad kicinayey si aan uga fekerno hab aan lacag ku samaynno. Ugu dambayn galabkii ayaan hillaac noo iftiimay.

Waa aragti(fikrad) uu Mike ka akhriyey buug Saynis ah. Waan isgacanqaadnay(salaannay) wadaaggayagii ganacsiayaana bilownay. Asbuucyadii xigay aniga iyo Mike waxaan alaabada ku garaaceynay dadka deriska ah, anaga oo weydiisaneynay in ay meel noo dhigaan tuubooyinka ay kadhammaystaan daawada lagu cadaydo(colgate). Inta badan derisku waxay noo muujinayeen dhoola-caddayn yaab ku dheehanyahay. Qaarkood waxa ay na weydiinayeen waxaan ku samaynayno, annaga oo ugu jawaabeynay "Ma idiin sheegi karno, waa sir ganacsi." Hooyaday way noo yara carootay markii toddobaadyo gudbeen.

Waxa aan keydka alaabteenna ka dhigannay meel u dhow qasaaladda ay dharka ku dhaqdo. Si tartiib ah ayey noogu bateen tubooyinkii cadaygu ka dhamaaday. Ugu dambayn hooyaday ayaa na soo faragelisay. Alaabahaan cadaygu ka wada dhammaaday ee isku burbursan, qashinakana u eg ayay dhibsatay. "Wiilaloow, maxaad samaynaysaan?" Ayay na waydiisay. Waxa ay noogu sii dartay "Mana doonayo in aad markale igu tiraahdaan waa sir ganacsi.

Qashinkaan si iiga yeela, haddii kale waa aan fogaynayaa." Baryo iyo u cabasho ayaan samaynay, una sheegnay in marka aan in nagu filan helno aan bilaabi doonno wax-soosaarkayaga. Wuxaan u sheegnay in aan dhawr deris ah ka sugayno inta ay ka weel dhammaysanayaan cadaygooda ka dibna aan ka soo qaadanno. Toddobaad ayaa ay hooyo noogu kordhisay waqtigii. Xilligii aan waxsoosaarka bilaabi lahayn ayaa soo dhawaaday, cadaadiskii hooyana waa soo dhawaaday xilligiisii. Ganacsigayagii mar horeba hanjabaad hooyaday ka imaaneysa ayaa ku bilaabatay. Mike ayaa u xilsaarmay in

uu deriska u sheego in ay dhakhso u dhammeeyaan daawada cadayadooda asaga oo u sheegaya i dhakhtarkooda ilkuhu ku amrayo in ay marar badan cadaydaan. Aniguna alaabta ayaan isku diyaarinayey. Maalin ayaa aabbahay iyo saaxiibkiis oo la socda ku soo baxeen labo sagaal jir oo waxsoosaar ku jira, si xawli ahna u shaqaynaya. Miis wayn ayaa waxaa korbuuxa kartoonno caano oo dugsiga laga soo aruuriyey, dhanka kalena burjikadii(girgire) xaafadda ayaa qaxmaysa oo dhuxul ka buuxdaa.

Aabbe iyo saaxiibkiis, si tartiib ah ayey inta gaarigii uga soo degteen noo soo dhawaadeen. Waxaa u muuqday digsi dabka saaran oo ay ka buuxaan tuubooyin daawada cadayga ah kuwaas oo dhalaalaya isuna beddelaya dareere. Waagaas daawada cadayga laguma soo shubi jirin caagado, waxaa lagu keeni jiray tuubooyin ka samaysan macdan.

Ugu horrayn rinqiga (dheeha) ayaa ka dhacaayey ka dib ayaa macdanku dhalaali jiray asaga oo noqonaya dareere ka dibna waxa aan ku shubaynay daloolada kore ee kartoomada caanaha. Kartoomada caanaha waxaa ku jiray walxo wareegyo yaryar ah oo u samaysan cabbirka lacagta biraha ah kana samaysan jeesto(tabaashiir) iyo koollo(Plaster of Paris) Aabbahay iyo saaxiibkiis waa ay i daawanayeen aniga oo macdanta dhalaashay ku shubaya kartoomada caanaha. "Iska ilaali" ayuu igu yiri aabbe. Aniga oo aan eegin ayaan madaxa u ruxay. Ugu dambayn markii aan ku wada shubay oo aan digsigii dhulka dhigay ayaan eegay oo dhoollacaddeeyey. "Maxaad samaynaysaan?" Ayuu i waydiiyey si dhoollacaddayn feejignaani ku dheehantahay leh.

"Waxa aan samaynaynaa sidii aad ii sheegtay. Hodan ayaan noqonaynaa." Ayaa ugu jawaabay.

"Haa" Mike ayaan yiri, asaga oo madaxa ruxaya. "Shirko(wadaag) ayaan nahay" "Maxaa ku jira kartoomadaas?" Aabbahay ayaan na weydiiyey.

"Fiirso" ayaan iri.

Macdantii, jeestadii iyo koolladii isku dhegtay ayaan ka soo saaray kartoomadii waxa ayna u ekaatay lacagta biraha ah.

"Ma dhici karto! Lacag ayaad ka samaynaysaan birahaan." Aabbahay ayaan kor u qeyliyey.

"Waa sax." Mike ayaan yiri. "Sidii aad noo sheegtay ayaan samaynaynaa . Lacag ayaan samaynaynaa." Aabbahay saaxiibkiis inta uu jeensaday ayuu qosol la dhacay. Aabbahay inta uu dhoollacaddeeyey ayuu madaxa ruxay. Hortiisa waxaa uga muuqda kartoonno, dab shidan iyo tuubbooyin caday ka dhammaaday, iyo sidoo kale labo wiil oo wasakh badan si buuxdana u dhoollacaddaynaya. Waxa uu noo sheegay in aan alaabta dhan dhulka dhigno oo aan raacno si uu noogu sheekeeyo. Asaga oo dhoolla-cadeynaya ayuu si deggan noogu sharxay waxa looga jeedo ereyga "been-abuur". Riyoooyinkayagii ayaan bur-buray.

"Hadda ma waxa aad na leedahay waxa aan samaynayno sharci ma aha?" Ayaa Mike oo codkiisu gariirayo waydiiyey.

"Iska daa. Laga yaabee in ay la soo baxayaan hibo ay u dhasheene" ayaan aabbahay saaxiibkiis ku yiri.

Aabbahay ayaan ku dhagaygay (cabaar fiirihey).

"Haa, waa sharci-darro," ayuu yiri aabbahay. "Balse wiilashaydiyoow waxa aad muujiseen hal-abuur iyo fikrad

la-imansho. Sidaas ku socda, dhabitii waa aan idinku faanaa."

Niyad-jab nagu dhacay labantan daqiqo ayaan ani iyo Mike halkii iska sii fadhinnay ka dibna bilownay nadiifinta waxii aan hallaynay(kharibnay). Ganacsigaasi maalintii la furayba waa uu guuldarraystay. Annaga oo xaaqiddii(nadiifintii) wadna ayaan inta Mike eegay ku iri, "Waxa aan malayn in Jimmy iyo saaxiibadiis saxsanaayeen oo aan nahay carruur sabool ah."

Aabbahay oo sii dhaqaaqayey ayaan nala hadlay "Wiilaloow, kali ah waxa aad sabool noqonaysaan haddii aad quusataan. Tan ugu muhiimsani waa in aad iskuday samayseen. Dadka intooda badani hodannimada waa ay ku tiyoodaan ama ka sheekeeyaan. Iskuday ayaad la timaaddeen adinku. Aad ayaan idiinkugu faanayaa. Mar labaad ayaan idin leeyahay: sii wada oo ha quusannina."

Halkii ayaan iska sii istaagnay aniga iyo Mike. Erayadaasi waa na qaboojiyeen balse wali ma aanan garanayn wax aan samaynno.

"Haddaba maxaad hodan u noqon wayday, aabbe?"
Ayaan waydiiyey.

"Maxaa yeelay, waxa aan doortay macallinimo. Bareyaashu kama fekeran in ay hodan noqdaan. Waxbarista ayaan jecelnahay. Waan jeelaan lahaa caawintaada balse ma aqaan sida lacagta loo sameeyo." Ayuu iigi jawaabay.

Waa ka jeensannay aniga iyo Mike ba ka dibna nadiifintii sii wadnay.

"Waan ogahay," ayuu yiri aadbahay. "Haddii aad doonaysaan in aad barataan sida hodan loo noqdo, aniga looma baahna in la i waydiyo. Mike aabbihii ka waraysta."

"Aabahaybaa?" Ayaa Mike oo waji kaduudinaya waydiiyey.

"Haa, aabbahaa." Ayuu ku celiyey aabahay asaga oo dhoolla-caddaynaya. "Aabbahaa iyo anigu isku bangi ayaan la tacaamulnaa. Marar badan ayay aabbahaa ii amaanaan. Waxa ay ii amaanaan caqli-badnaanta aabbahaa marka lacag-samayn ay timaaddo."

"Aabbahay aa?" Mike ayaa weydiiyey mar labaad asaga oo rumeysan la'. "Oo haddaas maxaan u haysan gaari qurxan iyo guri wayn sida carruurta kale ee hodanku dhaleen ee dugsiga dhigta?"

"Gaari fiican iyo guri fiican nacnahoodu ma aha in qofkaasi hodan yahay ama yaqaan sida lacag loo sameeyo," aabbahey ayaa ku jawaabay. "Aabbaha wiilka aad sheegaysaan ee Jimmy waxa uu u shaqeeyaa shirkadaha beeraha qasabka. Aniga waxba iigama duwana. Shirkad ayuu u shaqeeyaa, aniguna dawladda. Shirkadda ayaa gaariga u iibisay, haddii dhib dhaqaale ku yimaaddo shirkaddaasna, waa uu waayayaa gaariga. Aabbahaa waa uu ka duwanyahay. Waxa ay u muuqataa in uu dhisanayo boqortooyo hanti ah sannado gudahoodna waxa uu noqon doonaa mid aad hodan u ah."

Intaasi, aniga iyo Mike way naga farxisay mar labaad. Waxa aan tamar buuxda ku sii wadnay nadiifinta wasakhdiik ka timid ganacsigayagii koowaad ee hawl-gabka noqday. Intaan nadiifintii wadnay ayaan qorshaynay goorta iyo goobta aan kula hadli doonno aabbaha Mike. Dhibta jirtay ayaa ahayd in Mike aabbihi shaqueeyo xilli aad u badan oo goor dambe yimaaddo guriga. Aabbahiis waxa uu lahaa bakhaarro, shirkad dhisme, dukaamo badan iyo saddex

makhaayadood(hudheel). Makhaayadaha ayaa keenayey in uu habeenkii xilli dambe yimaaddo.

Markaan nadiifintii dhammaynay ayaa Mike gurigoodii aaday. Ballantu waa in aabbahiis marka uu caawa guriga yimaaddo uu kala hadlo in uu na baro sida hodan lagu noqdo. Waxaa kale oo ku ballannay in uu i soo waco marka uu la hadlo aabbahiis. 8:30 aroornimo ayaa taleefoonka la soo wacay.

"Waayahay." Waa inoo Sabtida dambe." Ayaan iri aniga oo taleefoonka iska dhigay. Waa Mike oo ii sheegaya in aabbihiis ka ogolaaday in uu rala kulmo.

Subaxii Sabtida, 7:30 aroornimo ayaan gaari u raacay dhanka kale ee ay magaalada ka degganaayeen.

CAHARRADII AYAA BILOWDAY

Siddeedii aroornimo ayaan subaxaas Mike iyo anigu la wada kulmaynaa aabbahiis. Mar hore ayuu mashquul galay oo saacad ayuuba shaqada joogaa. Kormeerahiisa dhismayaasha ayaa markaas ka sii tagayey markaan gurigiisa yarka ah sii gelaayey.

Mike ayaa iridda iiga horyimid iguna yiri:

"Aabbe taleefoon ayuu ku hadlayaa, gadaal igu suga ayuu ina yiri."

Sagxadda alwaaxa ka samaysan ee guriga ayaa jiiq tiri markii aan cagta saaray ee soo galayba.

Waa guri da'a ah. Roog duug ah ayaa dhex yaalla looguna talo galay in uu qariyo raadka cagaha dadka ee sanadaha badan ku dul socday. Inkasta oo uu nadiif ahaa balse in la beddelo ayuu u baahnaa.

Cariiri ayaan dareemay markii aan dhex istaagay qolka jiifka ee ay taallo alaaboo jiif oo duugoobay ahna kuwa la siiyo masaakiinta. Fadhi ayaa waxaa ku fadhiya labo dumar ah, labaduba hooyadeey ayey wax yar ka weynaayeen. Waxaa ag fadhiya nin gashan dhar shaqo. Waa nin u eg in uu aabbahay tobant gurigaa, si xishood ah ayaan ugu dhoollacaddayeen aniga iyo Mike oo u sii gudbayna qaybta dambe ee guriga, si xishood ah ayaan ugu dhoollacaddeeyey.

"Yaa weeye dadkaasi?" ayaan waydiiyey.

"Aabbahay ayay u shaqeeyaa. Ninku kaydadka ayuu uga shaqeeyaa, dumarkuna maqaaxiyo. Sidoo kale ninkii sii baxayey markaad soo galaysay ayaa ah kormeeraha

dhismayaasha aabbahay. Nin kale ayaa asna kormeerka dhismaha uga shaqeeya balse wax yar ka hor ayuu tagay."

"Ma sidaanaa markasta?" Ayaan waydiiyey.

"Maya markasta, balse inta badan." Ayuu Mike iigu jawaabay asaga oo inta kursi soo qaataay kayga soo ag dhigtay.

"Aabbahay waa aan waydiiyey in uu na barayo sida lacag loo sameeyo." Ayuu yiri Mike.

"Hagaag. Muxuu kugu yiri?" Ayaan waydiiyey aniga oo xiiso iga muuqdo.

"Hagaag, ugu horrayn waji maadsasho ka muuqato ayuu igu eegay ka dibna ii sheegay in uu heshiis nala galayo."

"Waa maxay heshiiskaas?"

"Ma aqaan balse waa ogaan dooncaa."

Markiiba Mike aabbihi ayaa nagu soo baxay ka dibna labadayadiiba hal mar ayaan boodnay oo u istaagnay.

"Diyaar ma tiiin?" Ayuu na waydiiyey asaga oo kursi na soo ag dhigtay.

Madaxa ayaan u ruxnay annaga oo kuraastii u soo dhawaysannay.

Waa nin lafwayn oo xooggan. Aabbahay ayaa wax yar ka dheer, ugu yaraanna sannado ayuu ka waynyahay. Waa ay isu soo ekaayeen waloow aysan isku jinsiyad ahayn balse malaha tamarta ku jirta ayaa isu ekaysiisay.

"Mike waxa uu ii sheegay in aad doonaysaan barashada sida lacag loo sameeyo: sidaas ma saxbaa, Robert-oow?" {Robert waa magaca qoraaga}.

Madaxa ayaan u ruxay aniga oo yara dhoollacaddaynaya balse gariir igu jiro.

"Haddaba waakan heshiiskaygu. Waa aan idin barayaan balse idiinma barayo sida fasalka wax la idiinku baro oo kale. Aniga ayaad ii shaqaynaysaan waxna idin baraya. Haddii aydan ii shaqayn, waxba idinma barayo. Si dhakhsa ah ayaan idiin bari karayaa haddii aad ii shaqaynaysaan, ogaadana ma aan doonayo in aad waqtii iga qaaddaan waa haddii aad doonaysaan in aad meel inta fariisataan aad wax dhegaysataan sida iskoolkii. Waakaas heshiiskaygu. Ama qaata ama diida."

"Ugu horrayn su'aal ma ku waydiin karaa?" Ayaan waydiiyey.

"Maya. Ama qaata ama diida. Shaqo badan oo aan waqtigaya ku dhumiyo aya i sugaysa. Haddii aadan maskaxdaada go'aan ka qaadan karin waligaa lacag ma samayn doontid. Fursaduhu waa kuwo yimaada oo gudba. In aad awood u leedahay garashada marka lagaaga baahanyahay qaadashada go'aan degdeg ahi, waa xirfad aad muhiim u ah. Waxbaristiinnu waxa ay bilaaban ama dhammaan tobantilbiriqsi gudahood." Sidaas aya Mike aabbahiis yiri asaga oo ay ka muuqato dhoollacaddayn digasho ah.

"Waa qaatay." Ayaan iri.

"Waa qaatay." Aya Mike na yiri.

"Hagaag. Martina, aya idiin imaaneysa tobantilbiriqsi. Marka ay baxayso ayaad dukaanka u raacaysan, halkaas ayaadna ka shaqayn doontaan. Tobantilbiriqsi gudahood. Saatida iyo Axadda.

"Balse banooni(kubbad) ayaan aadaa maalinta
Saatida." Ayaan ku iri.

"Qaado ama diid." Ayuu cod xabeeb leh igu yiri.

"Waan qaatay." Ayaan ugu jawaabay aniga oo in aan waxbarto ka doorbiday cayaartaydii.

KA DIB SODDON SANTI

Sagaalka subaxnimo ayaan aniga iyo Mike la shaqo bilownaa Martina. Wuxuu ay ahayd qof naxariis iyo dulqaad badan. Wuxuu ay noo sheegi jirtay in aniga iyo Mike aan soo xasuusinno labadeeda wiil. Ha naxariis badnaato balse hawlkar nagu shaqeysa ayay ahayd. Saddex saacadood ayaan cuntooyin qasacadaysan ka soo dejinnaa marfishka, nadiifinnaa ka dibna dib ugu celinnaa meeshoodii. Shaqo hawl iyo xanuun badanba leh ayay ahayd. Mike aabbihii oo ah ninka aan ugu yeero aabbahayga hodanka ah, wuxuu lahaa sagaal dukaan oo caynkaan ah. Dhibta jirta ayaa ahayd in xilligaas aan wali Hawai laga aqoonin qaboojiyaha(A.C) sidoo kalena dukaamadu ma xiri karin albaabadooda kulaylka dartiis. Labada dhinacba dukaamadu albaabo waawayn ayey ku lahaayeen iyo dhul ballaaran oo baabuurta la dhigto. Markasta oo gaari soo ag maraba boor qulqul ah ayaa soo buuxsamayey. Wuxuu aan hubnay in aan shaqo haysan doonno illaa iyo inta laga heli doono mukayfyo.

Saddex toddobaad ayaan Martina la shaqaynaynay.

Duhurkii ayaa shaqadu naga dhammaataa ka dibna soddon santi gacanta na loo saaraa. Xilligaan oo aan sagaal jirro nahay kuna beegan 1950meeyadii, 30 santi lacag aad u badan ma ahayn. Buug-carruureedka ayaa halkii mid ahaa 10 santi. Lacagtayda buugtaas ayaan ku iibsan jiray ka dibna guriga aadi jiray.

Toddobaadkii afaraad Arbaciisii haddii la gaaray, wuxuu aan diyaar u noqday in aan shaqadaas ka tago. Heshiiskayagu wuxuu uu ahaa in aan shaqada u

bilowno si aan wax uga baranno balse waxa aan noqday addoon 10santi saacaddii ku shaqeeya. Intaas waxaa dheer, Mike aabbahiis maba aanan arkin maalintii aan shaqada bilownay waxii ka danbeeyey. "Shaqada waan ka tagayaa." Ayaan Mike u sheegay. Dugsigaani waxa uu noqday mid aan xiiso lahayn sidoo kalena Sabtidaydii ayuu iga cunaa. Waxaa intaas dheer, shaqada hadda uma aan aado in aan wax ka soo barto balse soddonka santi ayaan u aadaa. Mike ayaan yara qoslay.

"Maxaad ku qosleysaa?" Ayaan si caro leh u waydiiyey. "Aabbe ayaan ii sheegay in sidaani dhici doonto. Waxaa kale oo uu ii sheegay in aan la kulanno marka aad doonaysid in aad shaqada ka tagtid."

"Maxay?, ma waxa uu sugayey in aan shaqada naco?" ayaan weydiiyey.

"Waa sidaas," ayuu yiri Mike. "Aabbahay waa mid dadka ka duwan. Aabbahay dadka wax uma baro sida aabbahaa. Waalidkaa in ay dadka wax u sheegaan ayay ka helaan. Aabbahay waa nin aamus badan oo dhowr erey sheega. Illaa Sabtida iska sug, waa aan u sheegin in aad diyaar noqotay."

"Ma waxa aad I leedahay, ku-talogal ayuu ahaa?" ayaan weydiiyey.

"Maya, dhabitii maya. Aabbe ayaan Sabtida inoo sharxi doona."

SAFKII SABTIDA

Waxaan u diyaarsanaa in aan arko wajiga aabbaha Mike. Xataa aabbahayga dhabta ah ayaa ka xanaaqsanaa arrintaas. Aabbahayga dhabta ah oo ah midka aan ugu yeero aabbaha saboolka ah, waxa uu rumaystay in aabbaha hodanka ahi uu ku tumanayo xeerka dhigaya in aan carruurta lagu shaqaysan uuna aabbahaasi u baahanyahay in dawladdu dabogal ku samayso. Aabbahayga aqoonyahanka ahi waxa uu ii sheegay in aan dalbado waxa aan xaq u leeyahay, ugu yaraan 25santi saacaddii. Waxa uu iigu daray in aan shaqada ka tago waa haddii uu ii kordhin waayo lacagta. "Uma baahnid shaqadaas liidata" ayuu hadalkiisii ku sii daray. Siddeeddii subaxnimo maalintii Sabtida, ayaan albaabka uga galay aabbahii Mike. "Kursi qaado oo i sug" ayuu yiri ka dibna xafiiskiisa iska galay.

Geesaha ayaan eegay, Mike na waan arki waayey. Aniga oo yaxyaxsan ayaan ag fariistay labadii dumar ee maalintii hore. 45 daqiiqo ka dib xanaaq ayaan la guban rabay. Labadii dumar mar hore ayay la kulmeen haddana cabbaar ayay sii maqanyahiin. Nin kale ayaan asna 20daqiiqo la joogay haddana ka tagay. Hadda waa cidlo, kaligay ayaan fadhiya meeshaan mugdiga ah, halka maalin cadceedeed aad u hawo macaan ay bannaanka ka jirto. Wuxuu ayaan sugayaa dhiig-miirtaha carruurta. Shanqartiisa ayaan xafiiska ka maqlayaa iyo in uu taleefoon ku hadlayo balse aniga uu i inkirayo. In aan ka dhaqaajiyo ayaan u diyaarsanaa balse haddana waa aan is adkeeyey. Ugu dambayn 15 daqiiqo oo kale iyo waqtiga oo sagaalkii subaxnimo maraya ayaan aabbaha hodanka ahi ka soo baxay

xafiiskiisii, gacanta ayuu ii haadiyey asaga oo aan waxba igu oran. "Waxa aan u fahmay in aad doonaysid mushaar-kordhin ama shaqo ka-tagis." Ayuu hadal iigu bilaabay asaga oo kursiga isku wareejinaya.

"Hagaag, adiga ayaa ballanta dhankaaga ahayd ka soo bixi waayey." Ilmo ayaa iga soo burqan gaartay. Cabsi ayay igu ahayd in aan qof wayr hadalka ku caddeeyo. "Waxa aad ii sheegtay in aad wax i bari doontid haddii aan kuu shaqeeyo, haddaba waa aan kuu shaqeeyey. Aad ayaan u shaqeeyey. Kubbaddaydii ayaan ugaga haray shaqada. Balse ballantaadii ma aadan ilaalin, hal erayna ima aadan barin. Dhagarlaawe(khaa'in) ayaad tahay sida dadka dhammi kuu maleeyaan ah. Dhuuni (damac badan) ayaad tahay. Lacagta dhan ayaad dooneysaa, shaqaalahaaagana ma daryeelaysid. Isug ayaad dhahday mana aadan ii muujin xushmad. Wiil yar ayaan wali ahay balse wax ka wanaagsan ayaan mudnahay."

Aabbaheyga hodanka ahii kursigiisii ayuu isku sii ruxay, garka gacmaha saartay ka dibna igu dhaygagay (cabaar I fiirinaayey). "Ma xuma," ayuu yiri. "Bil gudaheed waxa aad u hadleysaa sida shaqaalahayga kale."

"Maxay?" Ayaan la soo bcoday aniga oo fahmi la'a hadalkiisa. "Waxa aan kaa malaynayey in aad ilaalin doontid ballantaada, waxna i bari doontid. Balse waxa aad dooneysaa in aad jirdil igu samaysid. Dhabitii taasi waa xaasidnimo."

"Waxbaan ku baraya." Ayuu tartiib iigu yiri aabbaheyga hodanka ahi.

"Maxaad i bartay? Waxba. Xataa ilama aadan hadlin illaa iyo maalintii aan raqiisnimada kuugu shaqo bilaabay. 10 santi saacaddii. Ka warra! In aan dawladda kugu

dacweeyo weeye. Waad ogtahay in uu jiro sharciga shaqaalenimada carruurta. Aabbahay ayaa dawladda u shaqeeya, waad ogtahay."

"La yaab!" Ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi. "Waxa aad u hadleysaa sidii dadkii ii wada shaqayn jiray ee aan cayriyey anigu ama ayagu isaga tagay shaqada."

"Haddaba maxaad i leedahay?" Ayaan waydiiyey aniga oo geesinimo yar iska doonaya. "Been ayaad ii sheegtay. Waa kuu shaqeyey balse ballantaadii waad ka baxday waxna ima aadan barin."

"Sidee ku ogaatay in aanan waxba ku barin?" Aabbaheyga hodanka ahi ayaa I weydiiyey.

"Ilama aadan hadlin illaa iyo maalintii. Saddex toddobaad ayaan kuu shaqaynaynay oo aadan waxba i barin." Ayaan iskaga dhiciyey.

"Wax baristu ma in lagula hadlaa ama khudbad laguu jeediyyaa?" Ayuu i waydiiyey.

"Haa, dabcan." Ayaan ugu jawaabay.

"Waa sida dugsiga wax looga barto," ayuu yiri, asaga oo dhoolla cadeynaya. "Balse ma aha sida noloshu dadka wax u barto, waxa aana ku oran karaa nolosha ayaa ah macallinka ugu wayn. Inta badan noloshu ma ay hadasho. Kali ah qofka waa ay tuur-tuurtaa. Tuurid kasta waa nolosha oo oronaysa "toos, waxaa jira wax aan doonayo in aad baratid."

Muxuu ninkani ka sheekaynayaa? Ayaan isweydiiyey. Nolosha oo marba meel ii tuurin, waa nolosha oo ila hadlin? Hadda waxa aan go'aansaday in aan shaqada isaga tago. Waxaa ii muuqda nin u baahan in la xiro(nin carruurta ku shaqaysta oo u baahan in dawladdu xirto).

"Haddii aad baratid casharrada noloshu ku bareyso, noloshu waa kuu hagaagin. Haddii kale sidaas uun bay kuu sii tuurtuurin. Dadku labo wax ayey sameeyaan. Qaar waa ay iska yeelaan in noloshu tuurtuurto. Qaar kalena waa ay xanaaqaan oo nolosha la diriraan. Balse cidda ay la dirirayaan waxa ay noqon maamulahooda shaqada, shaqadooda, iyo xaasaskooda. Ma oga in ay nolosha la dirirayaan." Wax fahan ah kama haysan waxa uu ka hadlaayo.

Hadalkii ayaa uu sii watay. "Noloshu qof walba waa ay riix-riixdaa. Dadka qaar ayaa isdhiiba, qaarna waa dagaalamaan. Waa u dulqaataan riix-riixaas nolosha. Dadkaan dambe waa kuwo fahimay in ay tuurtuurkaan u baahanyahiin oo wax ka baranayaan. Waxbay ka bartaan waana sii socdaan. Inta badani waa ay is dhiibaan. Dad tira yar oo adiga oo kale ah se isma dhiibaan."

Aabbaheyga hodanka ahi inta uu istaagay ayaa uu xiray daaqaddii(dariishaddii) duqowday ee u dhawayd. "Haddii aad casharkan qaadatid, waxa aad noqon mid caqli badan, hodan ah oo raynrayn ku nool. Haddii kale se, noloshaada waxa aad ku dhammaysan adiga oo dhibaatooyinkaaga ku eedayn shaqadaada, mushaar-yarida iyo maamulka shaqadaada. Waligaa waxa aad sugeysaa in aad maalin uun heshid lacag badan oo dhibtaada dhan mayri doonta."

Aabaheyga hodanka ah ayaa isoo eegayey asaga oo hubinaya in aan wali dhagaysanayo. Indhahayaga ayaa is qabtay. Waa aan isku dhaygagnay (cabaar ayaan is fiirinay) annaga oo eegmada iskula hadlayna. Waa aan ka jeestay markii aan farriintiisii dhuuxay. Waxa aan ogaaday in uu saxsanyahay oo aan eedaynayay asaga balse waxa aan tusay in aan diyaar u ahay in aan wax barto.

"Haddii aad baratid casharrada noloshu ku bareyso, noloshu waa kuu hagaagin. Haddii kale sidaas uun bay kuu sii tuurtuurin. Dadku labo wax ayey sameeyaan. Qaar waa ay iska yeelaan in noloshu tuurtuurto. Qaar kalena waa ay xanaaqaan oo nolosha la diriraan. Balse cidda ay la dirirayaan waxa ay noqon maamulahooda shaqada, shaqadooda, iyo xaasaskooda. Ma oga in ay nolosha la dirirayaan." Wax fahan ah kama haysan waxa uu ka hadlaayo.

Hadalkii ayaa uu sii watay. "Noloshu qof walba waa ay riix-riixdaa. Dadka qaar ayaa isdhiiba, qaarna waa dagaalamaan. Waa u dulqaataan riix-riixaas nolosha. Dadkaan dambe waa kuwo fahimay in ay tuurtuurkaan u baahanyahiin oo wax ka baranayaan. Waxbay ka bartaan waana sii socdaan. Inta badani waa ay is dhiibaan. Dad tira yar oo adiga oo kale ah se isma dhiibaan."

Aabbaheyga hodanka ahi inta uu istaagay ayaa uu xiray daaqaddii(dariishaddii) duqowday ee u dhawayd. "Haddii aad casharkan qaadatid, waxa aad noqon mid caqli badan, hodan ah oo raynrayn ku nool. Haddii kale se, noloshaada waxa aad ku dhammaysan adiga oo dhibaatooyinkaaga ku eedayn shaqadaada, mushaar-yarida iyo maamulka shaqadaada. Waligaa waxa aad sugeysaa in aad maalin uun heshid lacag badan oo dhibtaada dhan mayri doonta."

Aabaheyga hodanka ah ayaa isoo eegayey asaga oo hubinaya in aan wali dhagaysanayo. Indhahayaga ayaa is qabtay. Waa aan isku dhaygagnay (cabaar ayaan is fiirinay) annaga oo eegmada iskula hadlayna. Waa aan ka jeestay markii aan farriintiisii dhuuxay. Waxa aan ogaaday in uu saxsanyahay oo aan eedaynayay asaga balse waxa aan tusay in aan diyaar u ahay in aan wax barto.

Hadalkii ayuu sii waday " Haddii aad tahay qof aan geesinnimo lahayn, waa aad quusan markasta oo noloshu ku tuurto. Haddii aad caynkaas tahay, noloshaada dhan is ilaalin ayaa aad ku jitin, iska ilaalin gef-kudhicidda, sugidda xilli habboon oo aan waligiis imaanin. Ka dibna duqnimo aan nolol fiican sooqaadan ayaa aad ku dhiman. Wuxa aad yeelan jaalleyaal badan oo kugu amaana hawlarnimo. Dhabta ayaa ah in noloshu ku wadday ee aadan isku dayin kadhabaynta waxii aad doonaysay. Waa aad ka baqday ubareerista halisaha. Waa aad doonaysay dhabitii in aad guulaysatid balse cabsida in aad guuldarraysatid ayaa ka waynayd raynraynta guushu keeni karto. Adiga oo kali ah ayaa is-og in aadan isku dayin waxii aad noloshaada doonaysay. Is ilaalin iyo baqdin ayaa aad doorbidday."

Indhahayagii ayaa Is qabtay markale.

"Miyaad i handadeysaa?" Ayaa aan waydiiyey.

"Dadka qaar ayaa sidaas u arki kara," ayuu ku dhoollacaddeeyey. "Wuxa aan oran karaa xoogaa nolosha ah ayaa aan ku dhadhansiiyey."

"Dhadhan caynkee ah?" Ayaa aan waydiiyey, aniga oo wali caraysan, balse hadda ogaal-doон ah una diyaarsan waxbarasho.

" Wiilalow adinka ayaa ah ciddii ugu horraysay ee iwaydiisatay in aan baro sida lacag loo sameeyo. 150 shaqaale ka badan ayaa ii jooga, haddana midkoodna wax igama waydiin aqoontayda lacagta. Shaqo iyo mushaar ayaa ay i waydiistaan balse marnaba ima waydiistan aqoon. Intooda badani waligood lacag ayaa ay shaqaale u ahaan ayaga oo aan fahamsanayn sababta ay u shaqenayaan."

Waa aan sii fariistay oo dhugmo sii siiyey.

"Markii uu Mike iisheegay in aad doonaysaan in aad barataan sida lacag loo sameeyo, waxa aan idiin dejiyey qorshe muujinaya nolosha dhabta ah. Waa aan idiinka sheekayn karay habka lacagta loo sameeyo illaa aan ka daalo balse sidaas waxba kuma aydan qaadateen. Waxa aan go'aansaday in aan daayo in noloshu xoogaa idin tuurtuurto si aad wax u maqashaan. Waa tan keentay in aan tobant santi oo kali ah aan idiin qoro."

"Haddaba maxaa aad ka waddaa in aad tobant santi oo kali ah aad na siisid?" Ayaa aan waydiiyey.

Ma In aad liidatid oo shaqaalahaaga dhiig miiratid?"

Kursigii ayaa uu gadaal isugu tiirihey ka dibna aad u qosolay . Ugu dambayn ayaa uu yiri:

"Waxaa habboon in aad beddashid sida aad wax u aragtid. Jooji eedayntayda iyo u malaynta in aan anigu dhibka ahay. Haddii aad aniga dhibta ii aragtid, aniga i beddel. Haddii aad ogaatid in aad adigu tahay dhibtana naftaada beddel, waxbaro oo murti kororso. Dadku waxa ay wada jecelyahiin in adduunka dhammi beddelmo waxaan ayaga ka ahayn. Aan kuu sheegee adiga ayaa ka fudud in adduunka dhammi beddelmo."

"Ma fahmin," ayaa aan iri.

"Aniga ha igu eedayn dhibaatooyinkaaga." Ayuu dulqaad yari ku yiri.

"Balse 10 santi oo kali ah ayaa aad i siisaa?"

"Haddaba maxaa aad ka baratay?" aabihii hodanka ahaa ayaa I weydiiyey asaga oo dhoola cadeynaya.

"In aad tahay qof liita." Ayaan ugu jawaabay aniga oo xanaaqsan.

"Eeg, aniga ayaa aad dhibta ii aragtaa." Ayuu yiri.

"Balse waa aad tahay."

"Hagaag, heysa qaab-aragtiyeedkaagaas, waxba ma baran doontid. Li arag in aan anigu dhibta ahay, maxaa aad samaynin?"

"Haddii aadan ii kordhin lacagta, ama aadan i xushmayn oo wax i barin, waa aan kaa tagin."

"Haddaba samee." Ayuu i yiri " Waa sida inta badani sameeyaan. Shaqada ayaa ay ka tagaan oo raadiyaan shaqo kale, fursad kale, mushaar kasii badan, ayaga oo malayn in lacag badani dharmayn doonto dhibaatooyinkooda. Inta badanna, ma dhici doonto sidaasi.

"Haddaba, maxaa aan sameeyaa?" Ayaan waydiiyey. "Iska qaado tobankaan santi ee liita saacaddii oo ku qanac?"

Aabbaheyga hodanka ahiwaa dhoollacaddeeyey. "Waa sida dadka intooda badani sameeyaan. Balse intaas oo kali ah ma ay sameeyaan. Waxa ay suaan in lacag u kororta ay dhibtooda tirtirin. Qaar ayaa shaqo kale raadsada oo haddana iska ogolaada in ay mushaar yar ku shaqeeyaan."

"Fadhi iyo fiir fiirinta sagxadda ayaa aan iska galay, waxaa ii bilowday in aan fahmo waxa uu itusinayo. Waa arki karay in ay tijaabo nolosha ah ay ahayd. Ugu dambayntii, kor ayaa aan eegay ka dibna waydiiyey, "Haddaba maxaa dhibta xal u noqon kara?"

"Tan." Ayaan uu yiri inta horay u soo foorarsaday oo madaxayga tartiib farta ugu garaacay. "Walaxdaan labadaada dhegood ku dhex jirta (oo uu ula jeedo maskaxda)."

Waxa ay ahayd daqiqaddaas markii aabbaheyga hodanka ahi uu ila wadaagay halka ugu muhiimsan ee uu wax ka eego taas oo uu kaga duwanyahay shaqaalahiisa iyo aabbahayga saboolka ah, keentayna in uu ka mid noqdo dadka Hawaii ugu hantida badan, halka aabbahayga

aqoonyahanka ah balse saboolka ahi uu noloshiisa dhan la halgamayay culays dhaqaale. Waa hal aragti oo noloshooda dhan kala duwanaansho u samaysay.

Aragtidaas ayaa aabbaheyga hodanka ahi marmar badan ii faahfaahiyey taas oo aan ugu yeero casharkii koowaad:

"Saboolka iyo dabaqadda-dhexe dadka ahi, lacagta ayay u shaqeeyaan. Hodanka lacagtooda ayaa u shaqaysa"

Subaxaas Axadda ah, waxa aan bartay in aan wax ka eego meel gebi ahaanba ka duwan halkii aabbaheyga saboolka ah uu wax iga tusi jiray. Sagaal jirnimo ayaa aan ku gartay in aaabbeyaashay ila doonayaan in aan wax barto. Labaduba waxa ay igu dhiirriyeen waxbarasho balse labo waxbarasho oo kala duwan.

Aabbahayga aqoonyahanka ah waxa uu igula taliyey in aan sidiisa oo kale sameeyo.

"Aabbe, waxa aan doonayaa,in aad wax u baratid, oo dhibco fiicanna keentid, si aad u heshid shaqo fiican iyo shirkad wanaagsan oo aad u shaqeysid. Iskana hubi in shirkadda aad u shaqeneysid laga helayofaa'iidooyin ka dheeri ah shaqada." aabbaheyga hodanka ahiwaxa uu doonayey in aan barto habka lacagtlu u shaqayso si ay anigana iigu shaqayso.

Casharadaan hagitaanka aabbahaygaas ayaa aan ka bartay ee dugsiga kama baran.

Aabbaheyga hodanka ahii casharkii ayaa uu ii sii waday, "Waa aan ku faraxsanahay in aad ka xanaaqday tobanka santi. Haddii aad ogolaan lahayd in aad tobankaas ku shaqaysid, waxba kuma aanan bari kareen. Eeg, barashada dhabta ahi waa in lagu baxsho tamar, dareen

xooggan iyo himmad(doornis). Xanaaqua waa qayb wayn oo ka mid ah qaaciddadaas, dareenka xooggani waa caro iyo jacayl la isku qasay.

Marka lacag la raadin, dadku is ilaalin iyo halis ka baqid ayaa ay ku jiraan. Jacaylka hodannimadu ma aha mid hagaya ee cabsi ayaa hagaysa."

"Ma taas ayaa keenaysa in ay shaqooyin mushaar hoose leh ka shaqeeyaan?" Ayaan waydiiyey.

"Haa," ayuu aabbaheyga hodanka ahii yiri. "Dadka qaar ayaa oran 'dadkuu dhiigmiirtaa' maxaa yeelay ma aan bixiyo mushaarka warshadaha sonkorta ama kuwa dawladda. Dadku ayaga ayaa is dhiigmiirta. Waa cabsidooda waxa sidaas keenaya ee tayda maaha."

"Balse miyaanay kuu muuqan in aad u kordhisid mushaarka? Ayaa aan waydiiyey.

"Khasab iguma ahan. Tan kale, lacag u kororta dhibaatooyinkooda ma xallin doonto. Aabbahaaba arag. Lacag badan ayaa uu shaqeeyaa haddana waxa uu bixin la'ayahay biilasha laga rabo. Dadka lacagta loo kordhiyo badidood amaahyo ayaa ay sii dhumbadaan(dhex quusaan)."

"Waa sababta tobanka santi ay casharka uga mid ahayd," ayaa aan dhoollacaddays ku iri.

"Waa sax," ayuu iigu dhoollacaddeeyey. "Eeg, aabbahaad dugsi ayaa uu galay oo si wanaagsan wax u bartay, si uu shaqo fiican u helo. Balse wali dhibaato dhaqaale ayaa haysa maxaa yeelay waligiis waxba kama baran lacagta. Intaas waxaa dheer, waxa uu rumaysanyahay in lacag loo shaqeeyo.

"Adigu sidaas ma samaysid miyaa?" Ayaan aan waydiiyey.

"Maya, maya dhabitii." Ayaa uu aabbahayga hodanka ahii yiri. "Haddii aad doonaysid in aad baratid in lacagta loo shaqeyyo, dugsiga joog. Waa meesha ugu fiican ee sidaas laga barto. Balse haddii aad doonaysid in aad baratid sida loo sameeyo in lacagtu kuu shaqayso, aniga ayaa ku barin. Balse waa haddii aad doonaysid oo kali ah."

"Miyaa aysan cid walba doonayn in ay sidaas barato." Ayaa aan waydiiyey.

"Maya," ayaa uu aabbahayga hodanka ahii iigu warceliyey. "maxaa yeelay waxaa fudud in aad lacagta u shaqaysid, gaar ahaan haddii cabsi tahay dareenkaaga koowaad markii lacag laga hadlo."

"Ma fahmin," ayaa aan waji duuduub leh ku iri.

"Taas hadda ha ka walwalin. Kali ah ogoow in cabsidu tahay waxa dadka intooda badan shaqada gaysa. Cabsi ah in ay biilasha bixin waayaan, cabsi in shaqada laga cayriyo, cabsi lacag ku filan in ay waayaan, cabsi in ay khasaaraan dhammaan. Taasi waa waxa laga dhaxlo marka aad aqoon ama xirfad baratid ka dibna aad lacagta u shaqaysid. Badi dadku lacagta ayaa ay addoomo u noqdaan ka dibna maamulayaashooda ku xanaaqaan."

"In aad baratid in lacagtu kuu shaqayso, gebi ahaanba waa barasho gooni ah miyaa?"

"Haa dhabitii." Ayuu yiri aabbahayga hodanka ahi "Haa dhabitii."

Cabbaat ayaa aan aamus isla ag fadhinnay subaxaas quruxda badan ee Sabtida ah ee aan Hawaii joogno. Saaxiibaday kubaddoodii ayaa ay cayaarayeen balse anigu waxa aan ku qanacsanaa in aanan aadin kubbad ee aan 10santi ku shaqaynayo saacaddaas. Waxa aan dareemayay

in aan baranayo wax aan saaxiibaday waligood dugsiga ku
baran doonin.

"Barasho diyaar ma u tahay?" Ayaa uu i waydiiyey.

"Haa dhabitii." Ayaa aan dhoollacaddays ku iri.

"Ballantaydii waa aan ka soo baxay. Waxbaan ku
barayey intaas oodhan." Ayaa uu aabbaheyga hodanka
ahiyiri ka dibna hadalkiisii sii watay, "sagaal jirnimo ayaa
aad ku tijaabisay waxa ay tahay in lacag loo shaqeeyo. Waxii
ku soo maray bishii la soo dhaafay, konton sano ku jibbaat,
waxaa kuu soo bixin waxa dadka badankoodu noloshooda
dhan ku dhumiyaan."

"Ma fahmin." Ayaa aan iri."

"Maxaa aad dareemaysay markii aad safka ugu jirtay
sugitaankayga, markii aad shaqo doonka ahayd iyo markii
aad mushaar kordhintaa doonaysay?"

"Dhib badan." Ayaa aan ku iri.

"Haddii aad lacagta u shaqaysid, noloshaadu sidaas oo
kale ayaa ay noqon." Ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi.

"Maxaa kale oo aad dareentay markii Martina ay
gacanta kaa saartay shillin-bireedyadii aad shaqaysatay?."

"In aysan igu filnayn ayaa aan dareemay. Waxbana
ilama noqon lacagta dhan. Waa aan niyad jabay." Ayaa aan
ku iri.

"Waa sida shaqaale kasta dareemo marka mushaarkiisa
la siiyo, gaar ahaan marka canshuuro iyo lacago kale laga
jaro. Nasiib wanaag adiga lacagtaadii boqolkiiba boqol ayaa
ku soo gaartay."

"Ma waxa aad i leedahay shaqaalahaa badankoodu ma
helaan dhammi waxa ay shaqaystaan?." Ayaan aniga oo
yaabban waydiiyey.

"Ha ka yaabin!" Ayuu yiri. "Dawladda Ayaa qaybteeda ugu horrayn goosata."

"Sidee ayey sidaas u sameeyaan?" ayaa aan weydiiyey.

"Canshuuro," "Waa lagu canshuurin markii aad shaqaysatid. Waa lagu canshuurin markii lacagi kaa baxayso, markii aad kaydsatid iyo haddii aad dhimmatid intaba."

"Maxaa ay dadku ugu ogolaadaan in dawladdu sidaas ku samayso?"

"Hodanku uma ogolaadaan." Ayuu dhoollacaddayn ku yiri "Saboolka iyo dabaqadda dhexe ayaa sidaasi ku dhacdaa. Wuxuu aan hubaa in aabbahaa lacagtiisa mid ka badan aan soo saaro balse haddana canshuurta asaga laga qaado ay tayda ka badantahay.

"Sidee ku dhacdaa?" Ayaan waydiiyey. Da'ada aan jiro markaas waa iga dhaadhici wayday. "Maxaa ay ugu ogolaan?" Ayaan waydiiyey.

Aabbaheyga hodanka ahi kursigii ayaa uu isku ruxay asaga oo aamusaa, ina eegay.

"Diyaar ma u tahay inaad baratid?" Ayuu i waydiiyey. Madaxaan tartiib ugu luxay.

"Wuxuu aan kuu sheegay in ay jiraan wax badan oo barasho u baahan. Inaad baratid sida lacagtu kuugu shaqayn karto waa cashar nolosha dhan soconaya. Dadku inta badan jaamacad ayaa ay sannado kooban aadaan ka dibna waxbarashadoodu halkaas ayaa ay ku dhammaataa.

Wuxuu aan ogahay in barashadayda lacagta ku saabsan ay waligeed socon doonto, waxaara keenin in markasta oo aan wax ogaado, aan ogaanayo in ay jiraan wax badan oo kale oo aan u baahanahay in aan ogaado. Dadka intooda badani maaddada lacagta ma darsaan. Intooda badani

shaqo ayaa ay helaan, mushaat ayaa ay qaataan, bixiyaan biilasha laga rabo, intaas ayaa ay kaga egtahay. Hadhoow ayaa ay iswaydiyaan waxa keenin dhibaatooyinkooda dhaqaale. Waxa ay u maleeyaan in lacag u kororta ay xallin doonto dhibaatooyinkooda, waxa aysan ogayn in aqoon-darridooda dhanka dhaqaalaha ay tahay waxa dhibta u keenaysa."

"Haddaba aabbahay waxaa haysata dhibaato canshuureed maxaa yeelay lacagta ayaa uusan fahansanayn?" Ayaan waydiiyey anigoo ku wareersan.

"Eeg, canshuurahu waa qayb yar oo kamid ah barashada sida lacagta looga dhigo mid kuu shaqaysa. Maanta, waxa kali ah ee aan doonayey in aan ogado waxa uu ahaa in aan arko in aad wali diyaar u tahay wax-kabarashada lacagta. Badida dadku ma doonayaan. Badidu waxa ay doonayaan in ay wax bartaan, xirfad helaan, shaqadooda ku raaxaystaan, helaanna lacag badan. Maalin uun ayaa ay ku toosin dhibaato lacageed oo waynaatay ka dibna waxaa qasab ku noqoneysa in ay noloshooda shaqo ku dhammaystaan. Waa dhaxalka laga helo marka aad taqaanid in lacag shaqaale loo ahaado ee aadan aqoon sida lacagta shaqaale looga dhigto. Wali ma xiisayn in aan wax ku sii baro? Ayuu i waydiiyey aabbaheyga hodanka ahi.

Madaxaan u ruxay.

"Hagaag, haddaba shaqadaadii ku noqo, waliba marakan wax lacag ah kuguma siin doono."

"Yaah?" Ayaa aan la soo booday aniga oo yaabban.

"Waa i maqashay. Waxba. Saddexdii saacadood ayaa aad Sabti walba shaqayn doontaa mana kugu siin doono wax lacag ah. Waxa aad ii sheegtay in aad doonaysid in aad

baratid in aadan lacag darteed u shaqayn, haddaba shaqee adiga oo aan wax lacag ah iga sugayn.

Waa aan rumaysan waayay wixii aan maqlayey.

"Arrintaan Mike na waa aan ka wada hadalnay, waa uu shaqo tagay oo alaabtii ayaa uu boorka ka jafin si lacag la'aan ah. Armay kuu fiicantahay inaad dhakhsatid oo shaqo tagtid."

"Taasi sinnaan ma aha. Waa inaad waxuun igu siisid!"
Waa qayliyey.

"Waxa aad ii sheegtay inaad waxbarasho doonaysid. Haddii aadan tan hadda baran, waxa aad la mid noqon doontaa labada islaamood iyo odayga fadhiga fadhiyey ee lacagta u shaqeeya, naawilana inaan shaqada ka cayrin. Ama sida aabbahaa ayaa aad lacag badan shaqaysan doontaa haddana amaaah dhex fadhin markasta, adiga oo naawilin in lacag badan oo aad heshid dhibtaada tirtiri doonto. Haddii aad sidaas doonaysid, waxa aan dib ugu noqon karnaa heshiiskeennii tobanka santi saacaddii ahaa. Ama waxa aad samayn kartaa sida badi dadka waawayni sameeyaan oo ah ka cabasho in lacagtuku yartahay, shaqo ka tagis ka dibna raadin shaqo kale."

"Haddaba maxaa aan sameeyaa?" Ayaa aan waydiiyey.
Aabbaheyga hodanka ahi, madaxa ayaa uu farta iiga taabtay. "Tan adeegso(maskaxda). "Haddii aad tan adeegsatid, waxa aad dhawaan ka mahadnaqi doontaa in aan kansho (fursad) ku siiyey, waxa aadna noqon mid hodan ah."

Cabbaar ayaa aan sii taagnaa aniga oo rumaysan la'a heshiiskaan xaraar(kharaar) ee la ii dhiibay. In lacagta la ii kordhiyo ayaa aan u imid, waxaa dhacday inaan lacag la'aan hadda ku shaqayn doono.

Mar labaad ayuu aabbaheyga hodanka ahi madaxa iga taabatay iguna yiri, "Tan adeegso. Hadda halkaan ka bax oo shaqadii ku laabo."

CASHARKA IAAD:

HODANKU LACAGTA(DARTEED) UMA SHAQEYYAAN.

Aabbahaygii saboolka ahay uma sheegin in aan lacagba la i siin hadda. Ma uusan fahmeer, sidoo kalena ma aanan doonayn in aan u sharxo wax aenan aniguba si fiican u fahmin wali.

Saddex toddobaad oo dambe ayaa aan aniga iyo Mike lacag la'aan ku shaqaynaynay. Shaqadu hadda dhib iguma aha waana la qabsaday balse waxa aan u xiisay ayaa ahayd cayaarahii iga baaqanayay iyo tobankii santi ee aan sheeko xariirada ku iibsan jiray.

Toddobaadkii saddexaad xilli harkii ah ayaa aabbaheyga hodanka ahii gaarigiisii na soo ag istaagay. Wuxa aan maqlaynay markii uu dukaanka agtiisa soo ag dhigtay iyo gariirka ka baxay markii uu daminayey. Dukaankii ayaa uu soo galay, gacan qaadayna Martina. Markii uu ogaaday sida arrimahu u soconayaan ayaa uu qaboojisada furay, labo jallaato(ice cream) ah ka soo baxshay ka dibna u soo taagay aniga iyo Mike.

"Ina keena lugo baxsannee(lugaynee)." Ayuu nagu yiri.

Waddadii ayaa aan goynay, dhawr gaari ka gabbannay, agmarnay garoon(barxad-cayaareed) aad u cagaaran oo dhawr qof oo waawayn ku cayaarayaan kubbad. Ugu dambayn waxa uu na fariisiyey ku:aas ku ag taallay goobtii cayaarta ka dibna hadal ku bilaabay, "Arrimahiinna ka warrama wiilaloow?"

"Waa hagaag," ayaa Mike yiri.

Madaxa ayaa aan ruxay aniga oo ku-raacsanaan muujin.

"Wax ma barateen illaa hadda? Ayuu na waydiiyey
Waa aan is eegnay aniga iyo Mike, garbaha kor u
nuuxinnay, deedna madaxyada isku mar ruxnay.

Ka fogaanshaha dabinka nolosha ugu wayn.

"Hagaag, wiiłaloow in aad hadda bilowdaan in aad si qumman u fekertaan ayaa idin habboon. Waxaa idin horyaalla mid ka mid ah casharrada ugu waawayn nolosha. Haddii aad si fiican u barataan casharkaan, nolol madax bannaani iyo xasillooni buuxda leh ayaa aad ku noolaan doontaan. Haddii kale sida Martina iyo dadkaan kale ee kubbadda cayaaraya ayaa dabaysha noloshu hadba dhinac idin tuurin. Lacag yar ayaa ay shaqo dhabar-jab ah ku qaataan, ayaga oo dabo jooga dhalanteedka shaqa sugar iyo fasax saddax todobaad ah sanadkii iyo xoogaa dhaqaalaha duqowshinka la siiyo shaqo ku-gaboobidda ka dib . Haddii aad sidaas u bogsantahiin, 25 santi saacaddii ayaa aan idin qorin."

"Balse waa dad hawlkar ah oo wanaagsan soo ma aha?
Miyaa aad maadays ka dhigan?" Ayaan waydiiyey.

Waa uu dhoollacaddeeyey, aabbaheyga hodanka ahi.

"Marwo Martina waa hooyaday oo kale. Ma aan awoodo in aan xasdo. Waa laga yaabaa in aan u muuqdo mid aan naxariis lahayn, maxaa yeelay in aan wax idin tusiyo ayaa aan doonayaa.Waxa aan doonayaa in aan ballaariyo aragtidiinna si aad u aragtaan wax aan dadku noloshooda dhammi aysan arkinin aragti gaabnidooda darteed. Dadku badi ma arkaan dabinka(qoolka) ay ku dhex jiraan."

Mike iyo aniga in cabbaar ah ayaan meeshii fadhinnay annaga oo aan fahmin farrintii nala siiyey. Xaasid ayaa uu noogu muuqday, haddana waxaa noo muuqatay casharka uu doonayay in aan fahanno oo la tagno.

Dhoollacaddays ayuu aabbaheyga hodanka ahii nagu yiri "Miyaa aysan 25 santi saacaddii idinla wanaagsanayn? Miyaa aydaan ku farxayn lacagtaas?"

Madaxa ayaa aan ruxay aniga oo maya muujinaya haddana hoosta waxa aan iskula hadlayey aniga oo ka marqaati kacayay in ay lacagtaas mid wanagsan tahay.

"Hagaag, haddaba hal doolar saacaddii ayaa aan idiin siinin." Ayuu yiri asaga oo dhoollacaddaynaya.

Wadnaha ayaa xoog ii garraacmay. Maskaxdayda oraah ayaa ka dhexguuxaysay oranaysa "Qaado, qaado heshiiska."

Waa aan rumaysan waayay waxii aan maqlayey balse haddana ma doonayo ayaa aan ugu jawaabay.

"Hagaag, ka warran labo doolar saacaddii?" Ayuu igu yiti.

Maskaxdayda iyo qalbiyadayada yaryari waa gilgisheen. Xilligaas waa 1956dii, haddii aan saacaddii labo doolar ku shaqeyyo waxa aan noqon karaa kan ugu hodansan carruurta dhan. Waa aan sawiran kari waayay shaqaysashada lacag intaas le'eg. In aan HAA dhaho ayaa aan doonay. Waxaa ii sawirmay baaskiil cusub, kubbado cusub, iyo in saaxiibaday iga helaan markii aan u ekaado mid lacag haysta oo aan wax ka siiyo. Intaas waxaa dheer, Jimmy iyo saaxiibadiis mardambe iiguma yeeri doonaan ilmo sabool ah. Balse afkayga ayaa aan xirtay. Jallaatadii ayaa aan illaaway oo gacantaydii oo dhan ku dul dhalaashay. Aabbaheyga hodanka ahii wali waxaa u muuqda labo kuray oo inchuhu u shidanyahiin,

maskaxoodu soo jeeddo oo asaga ku dhaygagsan. Waa uu nagu yara maadsanayay waxaana uu ogaa in qayb nafteenna ka mid ahi doonayso heshiiskaas iyo lacagtaas badan. Waxa uu ogaa in qof kasta uu leeyahay qayb tabar daran oo naftiisa ka mid ah, taas oo la iibsan karayo iyo sidoo kale qayb kale oo aad u dhawrssoon adagtahayna in la iibsado. Waydiinta taagan ayaa aheyd labadooda middee xoog badan.

"Hagaag, shan doolar."

Aamus ayaa halmar igu soo degay. Isbeddel ayaa igu yimid. Heshiiskii waa waynaaday. Dadka waawayn xilligaas xataa waa yaraayeen inta qof ee lacagtaas shaqaysata saacaddii balse waa aan iska caabbiyey duufsigaas, waana aan degay. Tartiib ayaa aan dhanka Mike jalleecay, asna waa i soo eegay. Qaybtii iga mid ahayd ee tabarta darnayd ee baahida qabtay waa ay dantay. Qaybtii xoogganayd ayaa shidmatay. Waxa aan dareemay in Mike na sidaas oo kale ku suganyahay hadda.

BADIDA NOLOSHA DADKA WAXAA
MAAMULA LABO DAREEN, CABSI IYO DAMAC

"Hagaag, dadku qiimo ayaa ay leeyahiin. Qiimahooda waxaa in badan saameeyaa cabsida iyo damaca. Kow, cabsida in aan lacag waynno ayaa nagu khasabta in aan shaqo raadinno, ka dib markii aan lacag ka helno shaqadaas, hunguri ama damac ayaa inagu dhaliya in aan ka fekerno dhammi walxaha wanwanaagsan ee lacagtutu inoo goyso. Meerto ayaa halkaas inooga furanta."

"Meerto caynkee ah?." Ayaa aan waydiiyey.

"Meertada ah: toos, shaqo aad, kharashaadka bixi. Toos, shaqo aad, kharashaadka bixi! Dadka noloshooda waxaa waligeed maamula labo dareen: CABSI(BAQDIN) IYO DAMAC(DOONIS). Lacagra u kordhi, meertadooda ayaa ay isaga sii jirin ayaga oo kordhinaya kharashka ka baxa. Waa waxa aan u bixiyey TARTANKA(BERETENKA) JIIRARKA.

"Waddo kale ma jirtaa?" Ayaa Mike waydiiyey.

"Haa", ayuu si deggan u yiri aabbaheyga hodanka ahi "balse dad dhif ah ayaa ogaaa."

"Waa maxay waddadaas?" Ayaa Mike ku waydiin celiyey.

"Waa waxa aan naawilayo inaad baran doontaan wiilalyahow inta aad ila shaqaynaysaan. Waana sababta aanan wax lacag ah idiinku siineyn shaqada"

"Waxuun yarna (ma noo sheegi kartaa?)" Mike ayaa weydiiyey.

"Hagaag. Tallaabada ugu horraysaayi waa in runta la sheego." Ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi.

"Been ma aanan sheegin marna." Ayaan ku iri

"Ma oran been ayaad sheegteen. Waxa aan iri, waa in runta la sheego," ayuu igu soo celiyey.

"Run maxay ah? Ayaan waydiiyey.

"Maxaa aad dareemaysaan", aabbaheyga hodanka ahi ayaa yiri "khasab ma aha in aad aniga ila wadaagtaan. Naftiinna u qirta kali ah." Ayuu yiri.

"Ma waxa aad uga jeeddaa dadkaan goobtaan jooga, ma dadka kuu shaqeeya, ma Martina, sidaas midkoodna ma sameeyo?" ayaa aan waydiiyey.

"Waan u maleynaa" aabbaheyga hodanka ahi ayaa yiri. "Dadku cabsi in aysan lacag helin ah ayaa ay qabaan. Naftooda uma qirayaan. Dareenkooda ayaa ay ka falceliyaan halkii ay maskaxdooda adeegsan lahaayeen. Ka dib markii ay xoogaa lacag ah ay helaan waxii hore waa illaawaan. Farxad, doonis walxo cusub iyo damac dheeraad ah ayaa ay dhexgalaan. Mat labaad ayaa ay dareenkooda ka falcelinayaan halkii ay maskaxdooda adeegsan lahaayeen."

"Haddaba, dareenkooda ayaa maskaxdooda maamula (markii ay lacag helaanna waa farxayaan, markii kalena lacag waayis ayaa ay ka baqaan). Ayaa Mike yiri.

"Waa sidaas," aabbaheyga hodanka ahi ayaa yiri. "Halkii ay runta qiran lahaayeen iyo sida ay dareemayaan, dareenka ayaa la taga oo maskaxda iyo fakaridda waa ay illaawaan. Cabsi darteed ayaa ay shaqo u doontaan ayaga oo naawilin in shaqadu cabsida ka bi'in doonto, balse ma dhacdo. Meertadaas baqdinta, shaqo aadista, naawilidda in shaqada iyo lacagta oo kororta ay baqdinta iyo dhibta bi'in doonto ayaa ay ku jiraan. Subax walba cabsidaas darteed ayaa ay u toosaan. Malaayiin dad ah ayaa cabsidaas darteed la seexan waaya, habeenka dhanna rafaad ku dhammaysta. Markasta waxa ay ku toosaan ayaga oo rejyn in lacagt

dhibta dhan ka dulqaadi doonto balse waligeed ma dhacdo.

Lacag ayaa noloshooda maamusha mana ay ogola in ay qirtaan oo naftooda runta u sheegaan. Dareenkooda iyo nafta ku jirta, labadaba lacag ayaa maamusha."

aabbaheyga hodanka ahi, cabbaar ayaa uu aamusay sugayna in hadalkiisu na galo. Waa aan dhagaysannay balse si fiican uma aanan fahmin waxa uu nooga sheekeeyey. Waxa kali ah ee aan ogaa in aan marar badan la yaabi jiray ayaa ahayd waxa dadka waawayni shaqada ugu ordaan markasta. Uma eka kuwo raaxaysta ama ku faraxsan Aadista shaqada balse waxbaa khasba markasta.

Markii uu na arkay in aan in fiican dhuuxnay hadalkiisii ayaa uu noogu daray, "Waxa aan idinka doonayaa inaad dabinkaas(qool) ka fogaataan. Dhabitii taas ayaan doonayaa inaad barataan. Ma aha in aan idin barayo si aad u hodantaan, maxaa yeelay hodannimadu dhibaatada ma xalliso."

"Ma xalliso miyaa?" Ayaa aan waydiiyey aniga oo yaabban.

"Maya, sidaas ma aha. Aan kuu sharxo dareenka kale doonis (damac). Dadka qaar ayaa HUNGURINNIMO ugu yeera, balse anigu doonis ayaan oran. Waa qummantahay in qofku hadba wax ka sii wanaagsan, ka qurux badan, ka xiiso badan kii hore uu doono. Sidaas darteed ayaa dadku lacagta ugu shaqeeyaan maaddaama ay doonayaan lacag. Lacagta waxa ay u doonayaan farxadda ay isleeyihiin waa aad ku iibsan kartaan. Balse farxadda lacagtii keento waa muddo kooban, isla markiibana qofku waxa uu u baahdaa lacag ka sii badan si uu u helo farxad, nolol iyo xasillooni ka sii badan tii hore. Waa ay sii shaqeeyaan ayaga oo u qaba

in lacag u kororta ay ruuxdooda cabsida iyo damaca dhibta u keeneen ay dagi doonto. Balse lacagtlu sidaas ma awooddo."

"Xataa hodanku ma sidaasaa?" Mike ayaa weydiiyey.

"Hodankuna waa ku jiraan." aabbaheyga hodanka ahi ayaa yiri. "Dhabta jirta ayaaba ah in hodan badan aysan rabitaan hodannimo darteed aysan hodan ku noqon ee cabsi darteed ay hodan ku noqdeen. Wuxuu ay rumaysanyahiin in lacagtlu tirtiri karto ka cabsashada saboolnimada sidaas darteed ayaa ay rasaystaan wax iska batay oo lacag ah ka dibna ogaadaan cabsidii oo sii xumaanaysa. Hadda cabsidoodu waa in ay lacagtaasi ka dhunto(baaba'ado). Wuxuu aan aqaannaa jaalleyaal shaqeeya waligood xataa ayaga oo lacagtii ka badatay. Wuxuu aan aqaan dad malaayiin haysta oo ka cabsi badan maalintii ay saboolka ahaayeen. Argagax ayaa ay ka qabaan in ay ka dhunto. Cabsidii ku khasabtay in ay hodan noqdaan, ayaa ka sii dartay. Naftooda qaybta baahan ee diciifka ah ayaa qaylinaysa. Ma doonayaan in ay waayaan guryahooda waawayn, gaadiidka, iyo nolosha sare ee lacagtlu u keentay. Wuxuu ay ka walwalin waxa dadku oran haddii ay saboolmaan. Kuwo badan ayaa quus iyo isku buuqid ku jira walow ay hodan u egyahiin lacag badana haystaan."

"Haddaba ma saboolka ayaa farxad badan?" Ayaan waydiiyey.

"Maya, u malayn mahayo." Ayuu ku jawaabay aabbaheyga hodanka ahi. "Lacag la'aantu waa isku buuqid sida tan lacagta laga qaado oo kale."

In loo baaqay ayaaba mooddaa. Darbi-jiif ayaa nala soo istaagay annaga oo hadalkii wadna. Inta uu geesaha eegay ayaa uu ku jeensaday qashin-qub na ag yaallay asaga oo

baaranaya. Saddexdayadiiba hal cabbaar ah ayaa aan ku foogmannay(mashquulnay) annaga oo xiisaynayna eegmadiisa waliba.

Aabbaheyga hodanka ahi ayaa jeebka gacanta galiyey deedna soo saaray dhawr doolar una taagay saboolkii. Haddii uu lacagtii arkayba orod ayuu noogu yimid, lacagtii qaataay, si karaar-dhaaf ah ugu mahadceliyey aabbaheyga hodanka ahi ka dibna naga orday asaga oo raynrayn aad u wayn u qaba lacagta soo gashay.

"Waxba kagama duwana shaqaalahayga. In badan ayaa aan arkay dad oranaya 'Anigu lacagta ma daneeyo' haddana habeen iyo maalinba waa ay shaqaynayaan. Waa run diidis. Haddii aysan lacagta danayn, maxaa ay u shaqayn? Fakarka caynkaas ah ayaa ka waalli badan kan kaydinteeda ku waashay."

"Dadka in badan ayaa dhaha, 'anigu lacagta ma daneeyo' haddana maalin iyo habeenba waa ay shaqaynayaan."

Haddii aan cabbaar hadalkiisii dhagaystay, maskaxdaydu waxa ay i xasuusisay inta jeer ee tiro-beel-ka ah ee aan aabbahay ka maqlay, "Anigu lacagta ma daneeyo." Erayadaan ayaa uu in badan oran jiray asaga oo ku daboolaya oraah kale oo ah "waa aan shaqeeyaa, maxaa yeelay shaqada aan qabto ayaa aan jeclahay."

"Haddaba maxaa aan samaynaa?" Ayaan waydiiyey. "Ma iska ilaalinna u shaqaynta lacag darteed illaa cabsiyaha dhammi naga guuraan?" Ayaan ugu sii diray.

"Maya, taasi waa waqtidhumis,"aabbaheyga hodanka ahi yiri kuna sii daray "Dareenku waa waxa inaga dhiga dad,

qulqul aan joogsan. Dareennadaada dhab u ahoow. Adeegso maskaxdaada iyo dareennadaada si aad yoolkaaga ugu gaartid. Ha u adeegsan burburintaada."

"Yaah!" Ayaan Mike yiri

"Ha ku wareerin waxii aan iri. Sanadaha dambe ayaan hadalkaasi macne kuu samayn doonaa. Kali ah u fiirso dareennadaada balse ha ku laabkicin. Dadka intooda badani ma oga in dareennadoodu yahiin waxa keenaya fakarkooda. Dareennadaadu waa dareennadaada balse waa in aad maskaxdaada gooni u adeegsatid oo aad fakartid."

"Tusaale ma isiin kartaa?" Ayaan waydiiyey.

"Haa dhabitii." aabbaheyga hodanka ahi ayaan yiri. "Marka qof yiraahdo waxa aan u baahanahay shaqo, waxa ay u badantahay in dareen ka hadlinayo. Cabsi lacag la'aanta ah ayaan ka hadlinaysa."

"Balse dadku waa ay u baahanyahiin lacag ay wax iskaga bixiyaan," ayaan ku iri

"Waa runtaa," ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi asaga oo dhoolacadeynaya. "balse waxa aan ku leeyahay oodhan waa, cabsi ayaan keenaysa fikradahooda ee doonistooda ma aha."

"Ma fahmin." Ayaan Mike yiri.

"Tusaale aan ku siiyo," ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi. "Haddii cabsi lacageed dadka soo foodsaarto, halkii ay shaqo ku ordi lahaayeen, isma waydiyaan waydiinta ah: 'Lacaktu xal ma u noqon doontaa cabsidaan? Sida ay aniga ila tahay, jawaabtu waa MAYA. Lacaktu waqtii kooban ayaan ay xal u noqon kartaa dhibtaada."

"Balse aabbahay markasta waxa uu dhahaa, 'dugsiga dhigo, si fiican wax u baro, si aad u heshid shaqo fiican oo

joogto ah." Ayaa aan hadalkii uga dhabqiyey aniga oo ku wareetsan fahanka dhan.

"Haa, waa aan dareemaya in uu sidaas yiraahdo," ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahii asaga oo dhoollacadeynaya. "Dadka intooda badan ayaa sidaas ku taliya waana waddo u fiican dadka intooda badan. Balse dadka cabsi ayaa ka keenaysa taladaas."

"Ma waxa aad i leedahay aabbahay hadalkaas cabsi ayaa ka keenaysa?"

"Haa" ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi. "Waxa uu ka cabsan inaad lacag heli waydid co bulshada ka mid ahaan waydid. Khalad ha iga fahmin. Waa uu ku jecelyahay wanaagna waa uu kula doonin. Aniguba waa aan rumaysanahay in waxbarashada iyo shaqada labaduba muhiim yahiin, balse cabsida ma burburin karaan. Isla cabsida asaga subax walba kicisa ee ku kalifta in uu dhawr doolar soo shaqaysto ayaa ka keenaysa in uu adigana aad kuugu walwaliyo waxbarashada."

"Haddaba maxaa aad ku talin?" Ayaa aan waydiiyey.
"Waxa aan kaa doonayaa inaad baratid sida lacagta loo maamulo, halkii aad ka cabsan lahayd. Ma aha wax dugsiga la idinku baro, haddii aadan baraninna, lacagta ayaa aad addoon u ahaanaysaa."

Ugu dambayn hadalkiisii in aan fahmo ayaa aan bilaabay. Waxa uu doonayay in uu ballaariyo awood aragtiyedkeenna si aan u aragno wax Martina iyo dadka kale ee adduunkaba ay arki kari waayeen. Marmar ayuu Martina iyo dadka kaleba tusaalayaal u soo qaadanayay oo wax laga naxo u ekayd balse waligeey ma aan illaawo. Arragga ayaa ii furmay maalintaas, waxaana bilaabay in aan arko dabinka i horyaal ee dadka badi arki la'ayihiin.

"Eeg. Dhammaanteen shaqaalayaal ayaa aynu wada nahay. Heerarkeenna shaqo ayaa kala duwan," ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi. "Waxa aan idinka doonayaa inaad ka badbaaddaan dabinka labada dareen ee cabsida iyo damaca ahi keenaan. Dareennadaas ku meelgaar balse yaa aysan ayagu ku hagin. Sidaas ayaa aan idinka doonin inaad barataan. Ma doonayo in aan idin baro sida lacagta loo rasaysto. Taasi cabsida iyo damaca midna ma tirtiri karto. Haddii aadan ugu horrayn labadaas dareen ka adkaan, ee aad haddana hodan noqotid, ogoow addoon lacag badan ku qaata addoonimadiisa ayaa aad noqonin."

"Haddaba sidee isaga ilaalinaa shirqoolkaas?" Ayaan waydiiyey.

"Waxa ugu wayn ee saboolnimada iyo silica dhaqaale keena waa cabsi iyo aqoon la'aanta ee ma aha dhaqaalaha ama dawladda ama hodanka. Waa cabsi ay isku abuureen iyo aqoon la'aan waxa dadka dabinka galiya. Haddaba waxbarta, dugsiyadiinna aada, jaamacado dhigta, aniga ayaa idin barin sida looga fogaado dabinkaas."

Hawlihii aabbahay ee aan ku wareersanaa ayaa ii iftiimay. Aabbahayga aqoonyahanka ahi, aqoon sare ayaa uu lahaa iyo shaqo wanaagsan, balse dugsiga laguma barin sida lacagta loo maamusho ama cabsidiisa uu u dili lahaa. Waxaa ii caddaatay in aan waxyaalo kala duwan oo muhiim ah ka kala baran karayo labadayda aabbe.

"Waxa aad ka hadashay cabsida lacag la'aanta. Sidee dareenka kale ee damaaciga lacagtlu u saamayn karayaa fakarkeenna?" Ayaa Mike waydiiyey.

"Maxaa aad dareenteen markii aan damcay in aan lacag badan idinku duufsado? Ma dareemayseen in damaciinnu kordhayey?"

Madaxyada ayaa aan u ruxnay.

"Haddii aydan raacin dareennadiinna, waxa aad awood u hesheen in aydaan markiiba falcelin samaynin oo aad fakartaan. Taas ayaa muhiim ah. Waxaa markasta qofku leeyahay dareenno cabsi iyo damaaci ah. Waxaa markaas idinla gudban in aad dareennadaas u adeegsataan si dantiinna iyo aayahiinna dambe ku jiraan ee aydan u ogolaan in dareennadu idin maamulaan. Dadka intooda badan, dareennadaan waxa ay ugu shaqeeyaan hab liddi ku ah ayaga, waa halka aqoon la'aantu ka bilaabato. Dadku noloshooda waxa ay ku dhammaystaan in ay cayrsanayaan mushaar, mushaar kordhin iyo shaqo raadin ayada oo ay keenin dareennadooda cabsida iyo damaaciga balse aysan marna iswaydiinin halka dareennadaasi ku dambaysiin doonaan. Waa sida dameer jiidaya gaari-dameer kaasi oo mulkiilaha wata uu dabocase(kaarooto) dameerka hortiisa lulayo. Wadaha dameerku waxaa dhacda in uu gaarayo halkii uu u socday balse dameerku waxa uu cayrsan muuq-beeneed. Berrina midkale ayaa loo hor luli doonaa dameerka."

"Ma waxa aad uga jeeddaa, waa sida markii aad lacagta noo ballan qaadday ee islamarkiiba ay ii sawirmeen iibsashada kubbad, nacnacyo iyo boombaloojin, waa sida dabacasuhu u ahaa dameerka miyaa?" Ayaa Mike waydiiyey.

"Haa. Tan kale markasta oo aad sii waynaatidba, boombalayaashaadu(carruur-kucayaar) waa ay sii qaaliyoobaan. Waxa ay isu beddeelaan gaari, dooni, guri wayn oo aad jaallayaashaada tustid IWM". Ayuu dhoollacaddayn ku yiri aabbaheyga hodanka ahi. "Cabsidu guriga ayaa ay kaa saaraysaa, clamucuna waa uu ku sii wadayaa. Wakaas dabinku."

"Maxaa xal ah? Ayaan Mike waydiiyey.

"Waxa xoojinaya damaca iyo cabsida waa aqoon la'aanta. Waa sababta hodan badan oo lacag badan haysta cabsidu ugu sii badato markasta oo ay sii hodmaan. Lacagta ayaa ah dabacasihi, bidhaan-beeneedka ahaa. Haddii uu dameerku kor sare ka eegi lahaa dabocasaha iyo cidda u lulaysa, waxaa dhici lahayd in uu dib uga fekeri lahaa cayrsashada kaarootada."

Aabbaheyga hodanka ahi waxa uu bilaabay in uu noo sharaxo in nolosha aadanahu tahay halgan u dhaxeeya aqoon la'aan iyo bidhaan-beeneed. Waxa uu noo sheegay in marka qofku joojiyo raadinta xog iyo aqoon cusub, in aqoon la'aani ay dhex degto.

"Dhagaysta, dugsigu waa muhiim. Dugsiga waxa aad u aaddaan in aad xirfad ama aqoon ka soo barataan aadna noqotaan kuwo bulshada qayb ka noqda. Bulsho kasta ayaa u baahan bareyaal, dhakhaatiir, farsamoyaqaanno, hooballo, kariyeyaal, ganacsato, boolis, dab-damis iyo ciidan intaba. Dugsiyada ayaa dadkaas soo saara si bulshadu ugu noolaato oo ugu naaxdo," ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi. "Ayaan darro dad badan waxa uu u yahay dhammaadka waxbarashada ee uma noqdo bilowga(dusgiga ka dib waxba ma sii bartaan)."

Cabbaar ayaa la kala aamusay. Aabbaheyga hodanka ahi waa dhoollacaddaynayey. Anigu waxa uu sheegay oodhan ma fahmi karinin. Balse sida macallinka dhabta ah lagu yaqaan, ereyadiisaasi sannado badan ayaa ay wax isii barayeen iskood.

"Xaasid ayaa aan u yara ekaaday maantay," Aabbaheyga hodanka ahi ayaa yiri. "Balse waxa aan idinka doonayaa in aad waligiin xasuusnaataan hadalka maanta. Markasta soo

xasuusta Martina. Markasta soo xasuusta dameerka. Marna ha illaawina in cabsida iyo damucu idin galin karaan dabin, waa haddii aydan ka warqabin in ay labadaasi idin hagayaan. Inaad noloshaada cabsi ku noolaatid waligaana aadan sahmin riyooyinkaaga ayaa xaasidnimo ah. Inaad shaqo ku dhabar jabtid adiga oo rumaysan in lacaktu dhibaatooyinkaaga xallin ayaa xaasidnimo ah. Inaad saqda dhewe toostid adiga oo ka argagaxsan kharashaadka lagaa sugin waa nolol argagax ah. Ku noolaanshaha nolol uu mushaarkaagu jaangooyo ma aha noolaansho dhab ah. Taasi waa arxan darro, waana dabinka aan doonayo inaad ka fogaataan. Wuxuu aan arkaa sida lacaktu u maamusho dadka noloshooda. Taas ha ogolaanina in ay adinkana idinku dhacdo. Ha ogolaanina in lacaktu noloshiinna maamusho."

"Maxaa xariir ah oo ka dhexeeya aqoon-darrida cabsida iyo damaacinnimada?" Ayaan waydiiyey.

"Aqoon darrida dhanka lacagta ah ayaa keenta cabsida iyo damaacinnimada" ayuu ku jawaabay aabbaheyga hodanka ahi. "Aan tusaalayaal idin siiyo. Dhakhtar ayaa doonaya In dhaqaaluhu u kordho si uu qoyskiisa ugu helo nolol ka sii wanaagsan tii hore deedna waxa uu kordhiyey lacagtii uu dadka ka qaadayay. Lacagtaas uu kordhiyey waxa ay qaali kala dhigntay adeegyadii caafimaad, cidwalbana waa ay saamaysay arrintaasi. Cidda dhaawaca ugu badani gaarayo waa saboolka waana ay ka caafimaad liidan doonaan dadka hodanka ah. Maaddaama dhakhaatiirtii kordhiyeen lacagtii ay qaadanayeen, waxaa sidoo kale ayaguna kordhiyey qareennadii. Waxaa ku xigta in bareyaashii dhaqaale kordhin ka dalbadaan dowladda. Waxaa ku xigta in innaga canshuurta la inagu kordhiyo.

Haddii sidaas lagu sii socdo dumitaan ayaa halkaas ka dhalan doona."

"Miyaa aan qiimayaasha dhammi kor u wada kacayn?"

Ayaan waydiiyey.

"Bulsho aqoon leh oo dawlad toosan leh, waa in qiimayaasha hoos loo dhigo waa sida la doonayey in ay dhacdo. Wuxuu keenin in cid walba wax qaaliyeysa waa aqoondarrida lacagta ka haysata. Haddii dugsiyada lacagta lagu baran lahaa, lacagtuna waa badan lahayd, qiimayaashuna waa hoosayn lahaayeen. Wuxuu wax qaaliyeyn waa cabsi iyo hungurinnimo. Dugsiyadu wuxuu ay dadka baraan in ay lacagta u shaqeeyaan balse ma baraan sida loo helo awoodda adeegsiga lacagta."

"Balse miyaa aysan jirin dugsiyo ganacsiga lagu barto?"

Ayaa Mike waydiiyey. "Tan kale miyaa aadan igu dhiirrin jirin in aan ku biiro barashada shahaadada labaad ee ganacsiga?"

"Haa, waa jiraan dugsiyo ganacsiga bara," ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi. "Balse wuxuu ay noqdeen kuwa shaqaalaha ay soo saaraan u tabab-bara in ay noqdaan kuwa tirinta iyo xisaabinta ku fiican oo keli ah. Dad caynkaas ah ganacsi ma wadi karayaan. Waxqabadkooda dhan wuxuu ay ka dhigeen tirin, shaqaale cayrin iyo ganacsi dumin. Waa aan garan dadkaan maxa yeelay aniga ayaa ay ii shaqayn jireen. Aqoontooda dhammi waa in kharashaadka la yareeyo, qiimayaashana la kordhiyo, dhibta ayaana ay sii kordhiyaan."

"Arrintaasi xal ma leedahay?" Ayaa Mike waydiiyey.

"Haa." Ayuu yiri aabbaheyga hodanka ahi. "Waa in aad baratid in adiga oo dareenno(sida caro, fadxad,

baqdin) ku harqiyeen aad fekeri kartid ee aysan dareennadu fikradahaaga hagin."

Markii aad dareennadiina ka adkaateen ee aad ogolaateen in aad lacag la'aan ku shaqaysaan, rejo ayaa iiga kiin muuqatay. Markii aan damcay in aan mar labaad idin khatalo(siro) oo aan lacag kordhin idiin soo bandhigay ee aad is celiseen haddana, waxa aad noqoteen kuwo fakaraya ee aan dareenku qaadayn. Waana tallaabada koowaad ee hodannimada. Markii aad wiilalyahow ka adkaateen dareenadiinna adinka oo ogolaanaya in aad ku shaqaysaan bilaash,waxaan ogaaday in rejo jirto. Markii aad marlabaad is celiseen markii aan isku deyey in aan lacag badan idinku duufsado, waxa aad mar labaad baraneyseen sida loo fekero ayada oo dareen ahaan lagu saameeyey. Taasina waa tallaabada koowaad."

"Maxaa tallaabadaasi muhiim u tahay?" Ayaan waydiiyey.

"Taas adinka ayaa ay idiin taal in aad heshaan. Hagaag, taasi adinka ayay idiin taal helisteedu. Haddii aad doonaysaan in aad waxbarataan, waxaan idin tusayaa waddo adag oo dhir badan oo ay dhif tahay inta marta. Haddii aad i raacaysaan, waa in aad ka guurtaan aragtida ah in dad loo shaqeeyo oo aad barataan sida lacagu idiinkugu shaqayn karto."

"Saa maxaan ka helaynaa haddii aan ku raacno. Ka warran haddii aan ku heshiinno in aan wax kaa baranno? Maxaan helaynaa?" Ayaan waydiiyey.

"Waxa uu helo qofka waddadaas doorta." Ayuu iigu jaawbay Aabaheyga hodanka ahi."Waddo adag oo dhir badan miyaad tiri?" "Haa, dhirta iyo dhibtu waa cabsida iyo damaceenna. Wajihidda cabsida, tabardarida iyo

baahnaanta annaga oo dooraneyna fikradaheenna ayaa ah
habka looga gudbo"

"Dooraneyna fikradaheenna? Ayaa Mike oo fahmi la'a
waydiiyey.

"Haa, waxa aan dooraneynaa waxa aan ku fekerayno halkii
aan ka falcelin lahayn dareennada nala soo
gubdoonaanaya. Halkii aan inta toosno aan maalin walba
shaqo u ordi lahayn maxaa yeelay waxaa baqdin nagu haya
in lacag nagu filan aynaan haysan, kharashaadna la inaga
sugayo, bal is waydii in aan saacadaha shaqada aynu sii
kordhinno ma noqonaysaa xalka dhibaatadeenna?"
Dadka intooda badani waa ay ka cabsanayaan in ay si
caqliyeysan u fekeraan oo wax eegaan, balse waxay
doorbidaan in ay albaabka ka boodaan oo u ordaan shaqo
ay dhab ahaanteedaba necebyihiin. Cabsi ayaa
maamulaysa. Sidaas ayaan uga jeedaa fikradaheenna in aan
maamulno innagu."

"Sideen u samayn karnaa sidaas oo kale?" Ayaa Mike
waydiiyey.

"Waa waxa aan idin bari doono. Wuxaan idin barayaa
doorashada fikradahaaga halkii aad falcelin cabsi ah ku jiri
lahayd ee aad inta koob shaah ah dhakhso ku cabtid aad
iridda ka boodi lahayd subax walba.
"Xasuusnaada wixii aan horay idiinku iri: 'shaqadu xal
gaaban ayay u tahay dhib waligiis jiraya. Dadka
maskaxdoodu hal dhib ayay arkaan, waana mid gaaban.
Waa kharashaadka laga rabo markay bishu dhammaato.
Cabsida maamulaysa weeye. Lacagta ayaa maamusha
noloshooda, mise waxaan dhahaa cabsi iyo jahli lacagta ah
ayaa maamula. Sidaas darteed sidii waalidkood ayay
sameeyaan.

Subax walba waa ay toosaan ka dibna shaqada aadaan si ay lacag u helaan. Marna isma waydiyaan su'aasha ah: 'Ma jirtaa waddo kale?' Dareenka cabsida ah ayaa maamulaya hab-fekerkooda balse maskaxdoodu ma maamusho."

"Ma ii sheegi kartaa farqiga u dhaxeeyaa in aad fekertid adiga oo dareennadaada isticmaalaya iyo adiga oo maskaxdaada isticmaalaya?" Mike ayaa weydiiyey.

"Haa!, haa, Markasta ayaan maqlaa," ayuu yri aabbaheyga hodanka ahi. "Waxa aan markasta maqlaa hadallo sida, 'qof walba waa in uu shaqeeyo!' Ama 'Hodanku waa dhagarqabeyaal(khayaanooleyaal).' Ama shaqo kale ayaa aan raadsan. In la i dalacsiiyo ayaan mutaystay. La ima khasbi karo.' Ama 'Shaqadaan waa aan u bogay, maxaa yeelay waa mid xasillan(la iga cayrin karin). Cidna isma waydiiso in ay wax ka maqanyahiin iyo in kale, taas oo keenaysa in ay si sax ah u fekeraan dadku oo fekerrada dareennadu ka keenayaan ay joojiyaan."

Aabbaheyga hodanka ahi waxaa kale oo uu noo sheegay in dadka hodanka ahi ay dhabitii 'sameeyaan lacagta' balse aysan u shaqayn lacagta. Waxa uu noo sharxay in maalintii aan aniga iyo Mike biraha dhalaalinaynay ee doonaynay in aan lacag samaynno, in qaab-fekerkayagu la mid ahaa kan dadka hodanka ah. Kali ah dhibta jirta ayaa ah in lacag samayntu ay u bannaantahay dawladda iyo bangiyadeeda balse aysan u bannaanayn dadka kale. Waxaa uu noogu daray in ay jiraan habab bannaan oo la ogolyahay in lacag lagu sameeyo oo uu na bari doono.

Aabbaheyga hodanka ahi waxa uu sii waday in uu noo sharraxo in hodanku ogyahiin in lacagtuhay bidhaan-beeneed. Waxa bidhaantaas rur u ekeysiinaya waa cabsida

ijo rabitaanka balaayiinta qof ee rumaysan in lacagtu tahay wax dhab ah. Dhab ma aha. Dhabtii lacagtu waa wax la sameeyey. Rumaysashada bidhaantaas iyo aqoon la'ida dadka ayaa keenaya in cayaartaasi sii socoto.

ARKIDDA WAXA DADKA KALE ARKI WAAYEEN

Gaarigiisii ayaa uu inta fuulay Aabbaheyga hodanka ahi nooga tagay oraah ah "Shaqeeya wiilalyahoow, balse ogaada hadba dhaqsaha aad kaga maarantaan in aad baahi u qabtaan mushaar, dhacsaahas ayaa wanaagga noloshiinnu ku imaan. Maskaxdiinna adeegsada, lacag la'aan ku shaqeeya, waxaa imaan in maskaxdiinnu dhawaan idin tusto habab aad lacag ku samayn kartaan oo wax badan ka lacag badan xoogaaga yar ee aan idin siinayey. Wuxuu aad arki doontaan waxyaalo aysan dadka kale arkinnin. Dadka intooda badani ma arkaan fursadahaas, maxaa yeelay waxa ay raadinayan mushaar iyo shaqo xasilan(joogto ah) intaas ay raadiyeen ayaana ay helaan oo kali ah. Marka hal fursadi kuu muuqato noloshaada dhar. markasta halkaas fursad ayaa kuu muuqan doonta. Intaan markii aad samaysaan, in kale oo badan ayaa aan idin bari doonaa. Intaan barta, waxa aad kaga badbaadi doontaan dabino badan oo nolosha ah."

Alaabtayadii ayaa aan aniga iyo Mike ka aruursannay dukaankii ka dibna macsalaamaynay Martina. Beerta nasashada ayaa aan iska tagnay oo saacado fadhiga ku fekeraynay islana hadlaynay. Toddobaadkii xigay oo dhan feker iyo hadal ayaa aan ku wada dhammaysannay. Fekerid, hadal (lafa gur) iyo in aan lacag la'aan ku shaqaynno ayaan labo toddobaad oo kale ku qaadannay.

Labo toddobaad oo kale ka dib, si cad ayaa aan faraha uga qaadnay oo u sagootinnay Martina iyo u shaqayntii Martina iyo sidoo kale shillimaadkii aan u shaqayn jirnay. Wuxuu iigu dhib badnaa ayaa ahaa waayitaanka lacagtii aan

ku iibsan jirnay buug-carruureedkii qosolka ee aannan hadda awoodin in aan iibsanno.

Markii aan ka sii baxaynay dukaanka ayaa aan arkay Martina oo inta hore ka goynaysa buug-yareyaashii aan la iibsan ee soo haray, haddii aan waydiiyeyna waxa ay ii sheegtay in ay inta hore dib ugu celiso qolada u keenaysa kuwo cusub, halka inta kalena ay tuurto.

Saacad ayaa aan sugnay sidii ayaa ay yeeshay oo qoladii ayaa ay madaxyadii siisay, ayaguna kuwo cusub u keenay.

Waxa aan waydiisannay in kuwa soo hara nala siin karayo, waana naloo ogolaaday.

Wadaaggayagii ganacsi ee hore ayaa aan soo xasuusannay, dib ayaana u soo ceshennay aniga iyo Mike.

Qolka kaydka ee guriga Mike ku yaal ayaa aan boqolaal buug-yareyaashaas ah iskugu gaynay. Isla markiiba waxa aan diyaarinnay rug akhris(maktabad) oo boqolaal buug-yare maadeed ah yaallaan waxaana u furnay in carruurta aaggu ay yimaadaan oo akhristaan buugtaas.

Mike walaashiis ka yar ayaa aan ka dhigannay shaqaale noo haya rugtaas akhriska, ayada oo tobani santi ka qaadaysa ilmo kasta oo meeshaas yimaada, waxa ayna maalin walba furantahay harkii illaa iyo galab-gaabka.

Carruurtaas halkaas imaan waxaa loo ogolyahay in ay akhriyaan inta buug-yare ee awoodaan saacadahaas kooban gudahooda. Halka buug-yare waxaa la iibiyaa 10 santi balse halkaan saacadahaas kooban waxaa lagu akhrisan karayaa 4 ama 5 buug.

Mike walaashiis ayaa u xilsaaran in ay ilmo kasta ka hubiso in uusan la tagin wax buug ah iyo sidoo kale xogta tirada ilmaha yimaada iyo faallooyinka ay ka bixiyaan xarunta.

Aniga iyo Mike, isku celcelis toddobaadkii 10 doolar ayaa noo soo xaroota. Hal doolar ayaan toddobaadkii siinnaa walaashiis, waxaana sidoo kale u ogolaannaa in ay lacag la'aan ku akhrisan karto buugta inta ay doonto.

Saddex bilood ka dib ayaa carruur dhibloowyaal ah bilaabeen in ay yimaadaan goobtayadii ganacsi oo rabsho ka gaystaan. Haddii dhibtii soo noqnoqotayna, Mike aabbihii ayaa go'aamiyey in aan xirno maktabadda dhan.

Ganacsigayagii koowaad sidaas ayaa uu ku xirmay.

Aabbaheyga hodanka ahi aad ayaa uu noogu faraxsanaa iskudaygeenna iyo in aan casharkii koowaad aan ka soo dhalaalnay: Waxa aan barannay in lacagtú noo shaqayso. Waxa aan barannay in aan fursadaha raadinno oo ka faa'iidaysanno. In aan meherad akhris oo annagu fakarnay aan bilownay oo ay noo shaqaysay, annaga oo waliba ka maqan. Lacagtayada ayaa noo shaqaynaysay.

Halkii uu Aabbaheyga hodanka ahilacag naga siin lahaa, waxa uu na siiyey wax ka wayn oo ka waxtar iyo qayimo sarreeya lacagta.

CUTUBKA LABAAD

CASHARKA 2AAD: MAXAA LOO BARANAYAA AQOONTA LACAGTA?

"Muhiimmaddu ma ahan badnaanta lacagta ku soo gasha, ee waa inta aad ka keydin kartid lacagta ku soo gasha."

Waa 1990kii, Mike na Wuxuu la wareegay hantidii aabbahiis, dhabtiina si ka wanaagsan sidii aabbahiis ayaa uu u kala wadaa.

Sanadkii mar ama labo jeer ayaa aan is aragnaa. Asaga iyo xaaskiisuba waxa ay yeesheen hanti aadan malaysan karin. Hantidii Aabbaheyga hodanka ahii, gacan fiican ayaa ay ku jirtaa, haddana wiilkiisa ayuu asna tabab-bar siiyaa sidii aabbahiis annaga noo tabab-baray oo kale.

1994kii ayaa aan ka daawaday shaqayntii aniga oo 47 jir ah, xaaskayga Kim ayadana ay 37 jirto.

Shaqa ka fariisasho macnaheedu ma ahan in aanan shaqayn. Waxaa looga jeedaa in korukac iyo dhaqaale koboc aad u sarreeya aan samaynayo haddii aan shaqa tagno iyo haddii kaleba. Waa sida geed aad beertay, waraabisyay oo hadda si wanaagsan u baxaya aana kaaga baahnayn gacan ku hayn dambe balse aad ku raaxaysan harkiisa.

Mike waxa uu go'aansaday in uu la wareego gacan ku haynta hantida aabbahiis halka aan anna go'aansaday in aan ka fariisto shaqada.

Markasta oo aan la kulmo koox dad ah oo aan hadal u jeedinayo, waxa ay in badan i waydiyaan waxa aan kula talin lahaa. "Halkee wax ka bilaabaa?" "Ma jiraa buug aad

nagula talinaysid?" "Maxaa aan sameeyaa oo aan carruurtayda ku bar baarin karaa?" "Waa maxay sirta guushaadu?" "Sidee malaayiin ku helnaa?"

Markasta oo aan maqlo waydiimahaan, waxa aan xasuustaa sheekadaan:

GANACSATADII UGU HODANSANAA

1923dii ayaa koox ah kuwii ugu hodansanaa dalka ayaa kulan isugu yimid hotelka Edgewater ee Chicago.

Waxaa ka mid ahaa Charles Schwab madaxa shirkaddii biraha ee ugu waynayd; Samuel Insull, madaxa warshaddii ugu waynayd; Howard Hopson, madaxa shirkaddii ugu waynayd ee shidaalka; Ivar Kreuger, madaxa shirkaddii waynayd ee Match Co; Leon Frazer, madaxa Bank of International Settlements; Richard Whitney, madaxa Suuqa Sarifka New York; Arthur Cotton iyo Jesse Livermore, labadii ugu waawaynaa ee gacanta ku hayey Suuqa Sarifka; iyo Albert Fall, oo ahaa la taliyaha madaxwaynaha ee dhaqaalaha.

Labaatan iyo shan sano ka dib sidaan ayaa ay ku dambeeyeen:

Schwab asaga oo shan sano dayn ku nool ayaa uu ugu dambayn dhintay oo waliba gacmo maran.

Insull dhul shisheeye ayaa uu faro-marnaan ku geeriyyoday, sidoo kale Kreuger iyo Cotton ayaguna sidaas oo kale.

Hopson waa waashay. Whitney iyo Fall xabsi ayaa ay galeen halka Fraser iyo Livermore ay is dileen.

Ma hubo in ay jirto cid sheegi karta waxa dhabta ah ee ku dhacay.

Haddii aad sooyaalka eegtid, 1923 waxa ay ku dhawdahay 1929 oo uu dhacay Burburkii Dhaqaale Ee Waynaa, kaas oo aan malayn in uu saamayn aad u wayn ku yeeshay dadkaan.

Nuxurka aan uga jeedo waa: *Maanta waxa aynu joognaa xilli ka dhaqso iyo isbedbedel badan xilligaas. Waxa aan tuhmin in ay imaanayaan kor-u-kacyo iyo hoos-u-dhacyo lala barbar dhigi karo kuwa dadkaasi soo mareen. Waxa aan gooni ugu jeedaa in dad badani aad ugu mashquulayaan lacagta balse illaawayaan hantidooda ugu wayn ee ah aqoontooda.*

Haddii dadku u diyaarsanyahiin isbedellada, waxa ay noqon kuwo maskax furan oo aqoon kororsanaya, waxa ayna hubaal noqon kuwa sii hodmaya si kasta oo xilli adag u yimaadaba.

Haddii dadku u maleeyaan in lacagtutu xallin dhibaatooyinkooda, waddadu waa ku adkaan doontaa.

Garraadka sarreeya ayaa dhibta lagu xalliyaa oo lacag lagu soo saaraa. Lacag aan wadan garaad sare, dhawaan waa dhuntauu.

Inta badan dadku waxa ay ku guuldarraystaan ogaanshaha in mudnaantu tahay lacagta aad kaydisid ee aysan ahayn badnaanta lacagta ku soo gasha. Waxa aan in badan maqalnay dad bakhtiyaa-nasiib(lottery) ku guulaystay. Ahaa sabool markii hore ka dibna hodan noqday ka dibna saboolnimo ku noqday. Malaayiin ayaa ay ku guulaysteen haddana waxa ay markiiba ku noqdeen halkii ay ka soo kaceen(saboolnimo). Waxaa kale oo maqalnaa cayaaryahanno 24 jir ku helayey malaayiin lacag ah balse toban sano ka dib darbiyada jiifa.

Waxa aan xasuustaa dhalinyarey cayaaryahan kubadda kolayga ah, kaas oo malaayiin lacag ah haystay sanad ka hor. Maanta waa 29 jir, waxa uu ku doodaa in saaxiibadiis, qareennadiisii iyo xisaabiyeyaashiiisii ka qaateen lacagtii. Waxa uu ku khasbanaaday in uu gaadiidka dhaqo oo uu lacag yar qaato. Shaqadaas xataa markii dambe waa laga cayriyey ka dib markii uu diiday in uu billaddii cayaaryahannimada iska bixiyo marka uu uu wax dhaqayo. Waxa uu ku doodin in billaddu tahay waxa kaliya oo u haray, sheekadiisuna waxa ay qabsatay warbaahinta oodhan.

Dad badan oo dhakhso ku hodmay ayaa aan aqaanna. Waa aan ku faraxsanahay in in badan oo ka mid ah ay wali hodan sii noqonayaan. Waxa aan in badan uga digaa dadka; *in aysan mudnaantu a'hayn lacagta ay heleen ee ay tahay lacagta wali u kaydsan xilli ka dib.*

Haddaba marka dadku i waydiyaan, "Halkee wax ka bilaabaa?" Ama "Sidee dhakhso ugu hodmaa?" Inta badan waa ay ka niyad xumaadaan jawaabta aan siiyo. Si fudud ayaan ugu warceliyaa intii Aabbaheyga hodanka ahiigu yiri markii aan yaraa. "Haddii aad hodannimo doonaysid, waa in aad dhaqaalah(lacag-samaynta) taqaanid."

Sidii aan sheegayba, aabbehayga aqoonyahanka ah waxa uu xoogga saarayey akhrinta buug badan, halka Aabbaheyga hodanka ahi xoogga saarayey barashada aqoonta lacag-samaynta.

Haddii aad doonaysid dhisidda Dhismaha Empire State (dhismahii xilligaas Maraykan ugu dheeraa), ugu horrayn waxa aad u baahantahay in aad bohol wayn hoos u qoddid ka dibna halkaas ka soo dhistid aasaaska dhismaha.

Haddii se aad guri ka dhisanaysid tuulo yar, cagdhig(sees) yar oo shamiito(shimid) ah ayaa sal u noqon karaya gurigaaga yar.

Dad badan inta ay ku jiraan safarkooda hodon-noqoshada waxay isku dayaan in ay dhisme waynaaday ku fariisiyaan cagdhiggaas yarka ah.

Habka dugsiyadeenna ee gaboobay wali waxa ay rumaysanyahiin guryo aan salkaas waynaaday loo samaynin. Haddaba carruur habkaas wax ku soo baratay oo aan waxba laga barin habka lacag-samaynta ayaa soo baraarugin ayaga oo hurdi waayey oo daynoobay. Waxa ay go'aansan in raadinta hodannimo dhakhso ah ay xal u noqon doonta dhibka haysta.

Hodannimo dhakhso raadinteed ayada oo lagu fekerin ayaa dhakhso lagu dhisin dhisme cirka ku shareeran balse halkii kor markii loo sii dhisaba uu sii socon lahaa ayuu bilaabin in uu soo daato maxaa yeelay sal adag looma samayn. Hurdo la'aan iyo walwal ayaa halkaas ka bilaabma.

Aniga iyo Mike haddii aan waynaanay, waxaa noo hirgali karayay habka aan wax u doorano maxaa yeelay waxaa carruurnimo nalagu baray sida sal adag loogu sameeyo dhaqaalahaaga.

Xisaabintu waxa ay u dhawdahay in ay tahay maaddada ugu xiisaha yar dunida dhan balse haddii aad doonaysid in aad waligaa hodan ahaatid, waxa ay noqon tan kuugu muhiimsan. Aabbaheyya hodanka ahi waxaa sugaysay sidii uu carruur yaryar xiiso ugu galin lahaa maddadaas dunida ugu xiisaha yar. Jawaabta taasi waxa ay noqotay in uu sawirro wax nagu baro.

Waxa uu hindisay hab fudud oo uu wax nagu baro.

Ugu horrayn sawirrada ayaa aan wax ku fahmi jirnay ka dib ereyada lacagta ayaan fahmi jirnay ka dibna qulqulka lacagta ayaan fahmi karnay, intaas ka dib ayuu aabbahayga hodanka ah noogu daray xisaabaadka.

Maanta Mike waxa uu u banbaxay baaritaanno xisaabeed oo ka hormarsan kana adag kuwii hore si uu hantidaas waynaatay ula wareego. Anigu sidaas oodhan uma heer sarreeyo maxaa yeelay waa aan ka dhaqaale yarahay in badan balse isku aasaas adag ayaa naloo wada sameeyey.

Bogagga soo socda waxa aan kugu tusin sawirradii fudfududaa ec Mike aabbahiis (Aabbaheyga hodanka ahi) noo sawiri jiray. Sawirradaas ayaa labo wiil u sameeyey aasaas adag oo ay ku hodmeen.

"Dadka Hodandka ah hanti ayaa ay tacbaan. Saboolka iyo dabaqadda dhexe deyn ayaa ay tacbaan ayaga oo u qaba in uu hanti yahay."

Xeerka laad: *Kala baro farqiga u dhaxeeya hanti lacag kuso gelineysa iyo waxa qarash ku gelinaya, oo hanti tacbo.*

Haddii aad hodannimo doonaysid, waxaad u baahantahay oodhan waa intaan. Waa xeerka ugu wayn. Waa uu kula fududaan karaa balse kani waa xeerka ugu qotada dheer. Dadku rafaad dhaqaale ayaa ay ku jiraan, maxaa yeelay waxaysan kala aqoon hanti lacag soo saareysa iyo kharash lacag cunaya.

"Hodanku hanti ayaa ay tabcadaan. Saboolka iyo dabaqadda dhexe kharash ayaa ay soo xero gashtaan ayaga oo hanti u qaba." Aabbaheyga hodanka ahi ayaa sidaas yiri"

Markii ugu horraysay ee uu noo sheegay, in uu cayaarayo ayaa aan u malaynay, balse dib haddii aan ka eegnay waa ay nala dhabowday.

"Waa maxay hanti?" Ayaa Mike waydiiyey.

"Hadda ha isku mashquulin," ayuu yiri Aabbaheyga hodanka ahi "Balse aragtidaas madaxaaga geli keliya. Haddii aad intaas hore fahamtid, noloshaadu qorshe ayaa ay yeelan wayna fududaanin. Waa wax fudud sidaas darteed ayaana dad badan u arki waayaan."

"Waxa aad uga jeeddaa waxa dhan ee aan u baahanahay waa in aan baranno hanti waxa ay tahay oo aan tabcanno, sidaas ayaana ku hodmaynaa?" Ayaan waydiiyey.

Aabbaheyga hodanka ahi madaxa ayuu ruxay. "Waa intaas uun."

"Haddii ay sidaan dhan u fududahay, maxaa dadka dhan u hodmi waayeen? Ayaan waydiiyey.

Waa uu dhoollacaddeeyey, Aabbaheyga hodanka ahi "Maxaa yeelay dadku hanti iyo qarash ma kala yaqaannaan".

Waxaan xasuustaa aniga oo waydiinaya, "Sidee dadkaas waawayn uga hababi karaan haddii ay sidaas dhan u fududdahay? Haddii ay sidaas dhan u muhiim tahay, maxaa dadka dhan u raadin waayeen ogaanshaheeda?"

Xoogaa waqtii ah ayaa ay Aabbaheyga hodanka ahi ka qaadatay in uu noo kala faahfaahiyo hanti iyo kharash.

Hadda markii aan waynaaday waa ay igu adkaataa in aan aniguna dadka fahamsiyo. Fududaanta aragtidu waa ay gees marin, maxaa yeelay si kale ayaa wax loo soo baray. Aqoonyahanno kale sida kuwa bangiyada, xisaabyanno, ganacsato dhismeyaal, dhaqaaleyahanno ayaa wax soo baray. Waxaa adag sidii dadkaan looga shubi lahaa aqoontaas hore ama maskax carruurnimo loogu celin lahaa.

Qaangaar garaad sarrayn isku malayn waa liidnimo in uu dhugmo siiyo qeexitaanno yaryar.

Aabbaheyga hodanka ahiwaxa uu rumaysnaa xeerka KISS-Keep It Simple, Stupid(ama Keep It Super Simple) oo Afsomali ku noqon (Wax Fudud Ka Dhig, Si Fudud U Fahansii). Sidaas darteed si fudud ayuu noogu sheegi jiray.

Haddaba maxaa wareerka keenaya? Maxaa wax fudud loo khaldin markasta? Jawaabtu waa aqoonta gunta hoose ah ee gurracan.

Waxa aan xoogga saarnaa ereyga AQOON ee ma xoog saarno "AQOON DHAQAALE." Waxa walax ka dhigaya hanti ama kharash ma aha ereyga. Dhabitii haddii aadba

doonaysid in aad ku wareertid, ereyadaas hanti iyo kharash ka eeg erey-koobeha(qaamuuska). Ereygaas sida uu qaamuuska ugu yaal, waxa uu macne u samayn xisabiyaha balse dadka kale wax macne ah uma samaynayo. Ogoow dadka waawayni waxii aan macno u samaynayn ma qaataan.

"Hanti waa waxa lacag jeebkaaga soo galiya. Kharash waa waxa jeebkaaga lacag ka saara."

Annaga oo yaryar ayaa Aabbaheyga hodanka ahi nagu yiri, "Waxa qeexa hanti ma aha erayo ee waa tirooyin. Haddii aadan akhrin karin tirooyinka (tirada lacagta) hantidaasi god dhulka ku yaal kaagama duwana."

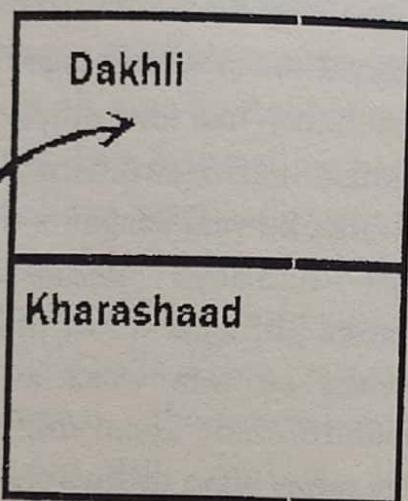
"Marka laga hadlaayo xisaabaadka ganacsiga" Aabbaheyga hodanka ahi ayaa dhihi jiray " Muhiimaddu ma ahan tirooyinka ee waa waxa ay kuu sheegayaan (Khasaaro ama faaiido). Sida aysan muhiimaddu u laheyn erayada, laakiin ay tahay waxa ay kuu sheegayaan."

"Haddii aad doonaysid in aad hodan noqotid, waa in aad arki kartid oo la socon kartid tirooyinka(lnta ay le egtahay lacagta aad heysatid)." Waa ereyo aan kumanaan jeer ka maqlay Aabbahayga hodanka ah. Waxa aan sidoo kale ka maqlay, "Hodanku hanti lacag soo gelisa ayaa ay samaystaan, saboolka iyo dabaqadda dhexe na qarash lacag ka qaadanaya ayay samaystaan."

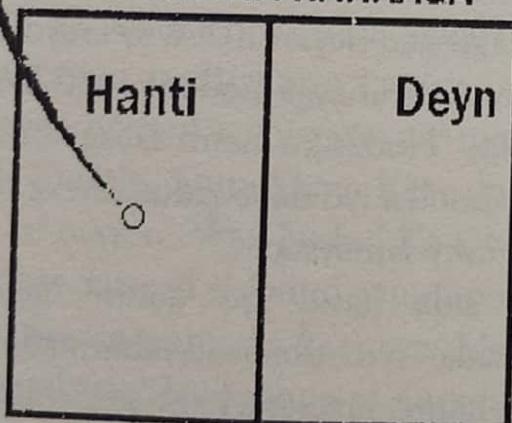
Wa tan sida hanti iyo qarash lagu kala garto. Xisaabyahannada iyo dhaqaaleyahannada ugu badani qeexitaankaas iguma raacsana balse sawirradaan hoose ayaa labo kuray baray aasaaska hodannimada.

Sawirkaan wuxuu muujinayaa qaabka qul-qulka
lacagta ee Hanti.

CADDEYNTA DAKHLIGA

CADDEYNTA HARAAGA

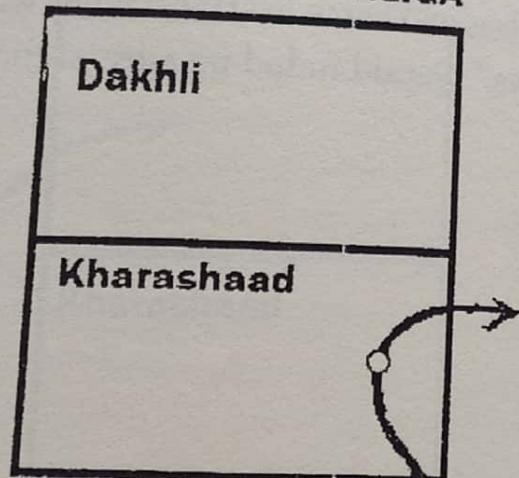
Qaybta sare ee sawirka waa tusiyaha Dhaqaalaha Soo Xarooday, waxaa loo yaqaan Tusiyaha Faa'idada Iyo Khasaaraha. Waxaa lagu cabbiraa dhaqaalaha soo xarooday iyo kan baxay. Qaybta hoose waa Tusiyaha Haraadiga. Dhaqaaleyahanno cusub oo badani ma garanayaan xariirka tusiyaha dhaqaalaha soo Xarooday iyo tusiyaha Haraadiga waana lagama maarmaan ogansha xariirkaas.

Sidii aan horay u xusayba, aabbaheyea hodanka ahi waxa uu labadaas wiil baray in "Hanti tahay waxa jeebkaaga lacag soo geliya." Qeexid fudud oo adeegsi fudud.

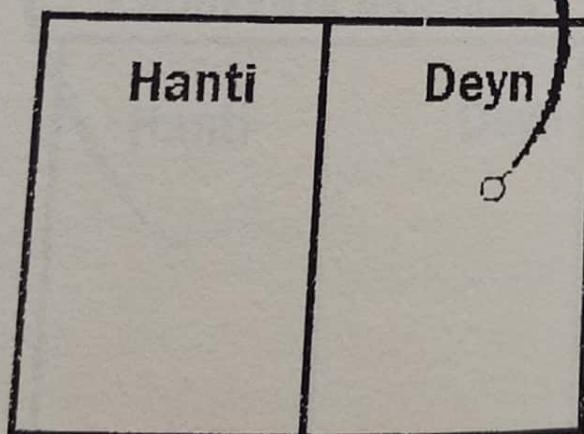
Hadda haddii hantida iyo qarashka aan ku kala caddaynay sawirro, waa ay fududahay in qeexitaankaygii

Sawirkaan waxa uu muujinayaa qaab qulqulka lacagta daynta

CADDEYNTA DAKHLIGA

CADDEYNTA HARAAGA

ereyo ahaan loo fahmo.

Hanti waa waxii jeebkaaga lacag ku shuba. Kharash waa waxii jeebkaaga lacag ka saara. Waa intaas.

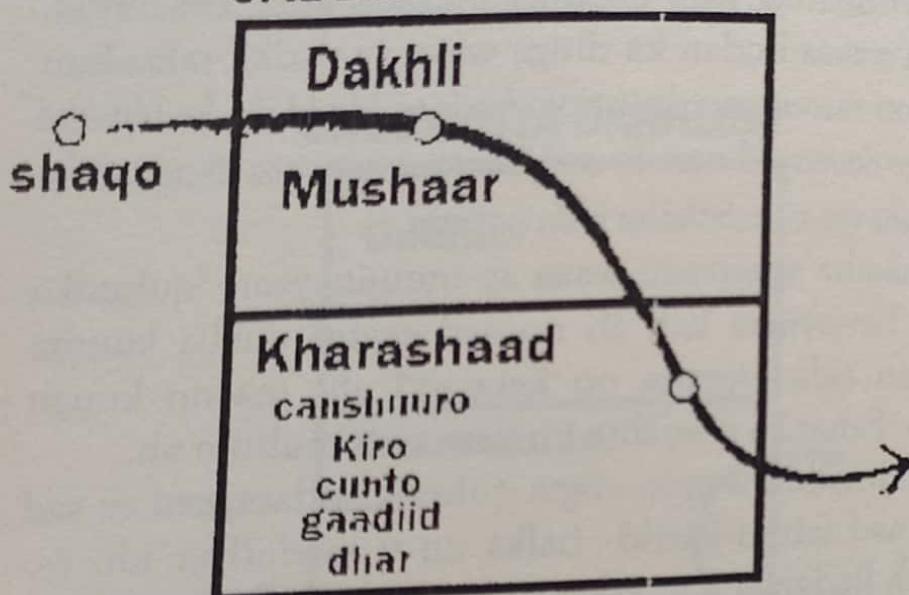
Haddii aad hodannimo doonaysid, hanti samayso. Haddii aad saboolnimo ama dabaqadda dhexe doonaysid kharash aruurso waligaa. In aad erezada iyo xisaabaadka dhaqaalaha taqaanid waa lagama maarmaan. Haddii dad dhib heysto dhaqaale ahaan waxaa jira wax aysan fahmin ha ahaato dhanka kala fahanka erezada ama xisaabinta. Hodanka waxaa hodan ka dhiga waxa ay dadka rafaadsan kaga aqoon sarreyaan dhinacyo badan. *Haddaba haddii aad hodannimo doonaysid waa in aad barataa aqoonta dhaqaalaha oo erezadaas iyo xisaabahaba kala garatid.*

Fallaaraha sawirradu waxa ay muujinayaan "qulqulka lacagta". Tirooyinka kali ah oo aad eegtid waxba kuuma sheegayaan sida erezada oo keligood ahi macno kuugu sheegayn. Fahanka jawaabta ku jirta ayaa muhiim ah.

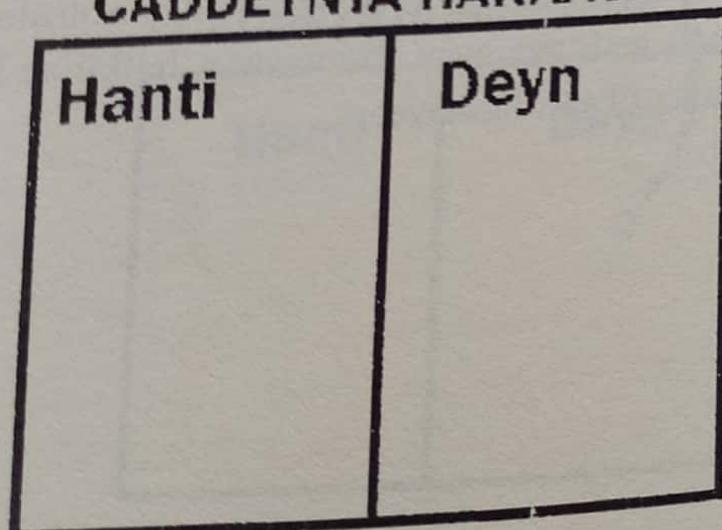
Muhiimaddu waa in xogta qulqulkaas lacageed ee aad eegaysid aad fahmi kartid halka uu u socdo(Faa'ido iyo khasaaro). Badanaa qoysaska siddeetan boqolkiiba waxay u shaqeeyaan si adag si ay dhaqaale u soo saaraan. Balse dedaalkoodaas waxba ma tarayo maxaa yeelay noloshooda dhan wax qarash gelinaya ayay ibsanayaan halkii ay hanti lacag soo gelisa ka iibsan lahaayeen.

Sawirkaan waxa uu muujinayaa qulqulka lacagta qofka saboolka ah

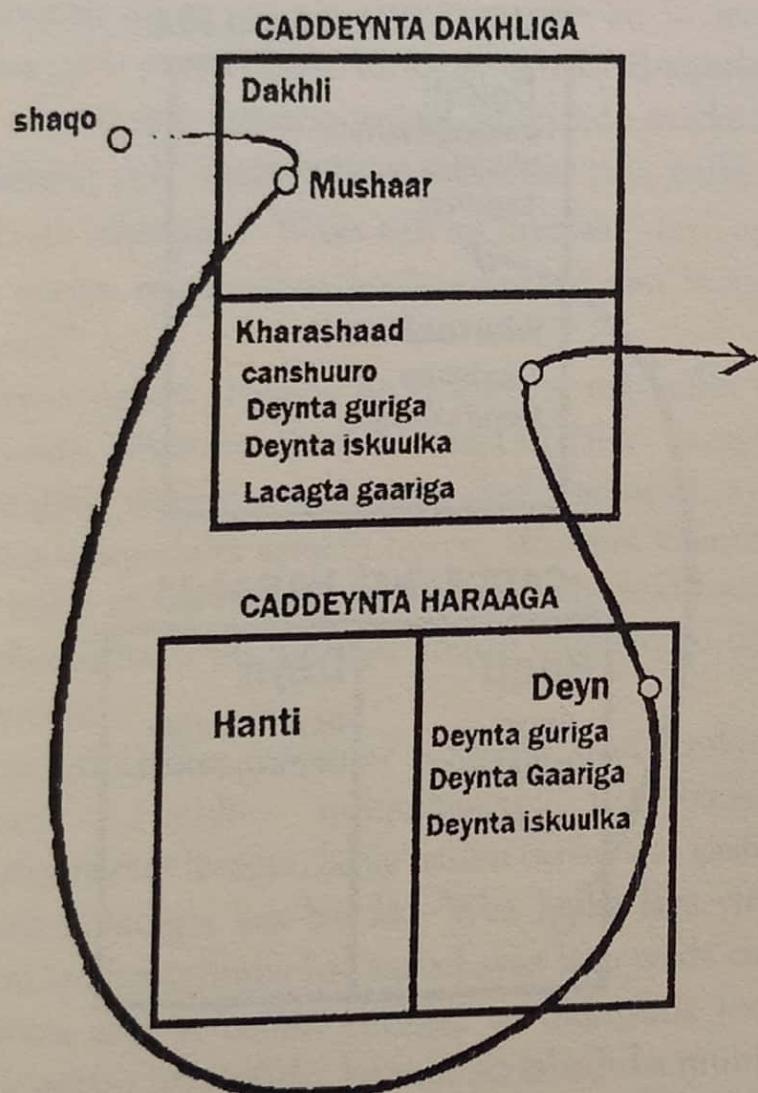
CADDEYNTA DAKHLIGA

CADDEYNTA HARAAGA

Sawirkaan waxa uu muujinayaan qaab qul-qulka
lacagta qofka dabaqadda dhewe ah.

Sawirkaan waxa uu muujinayaa qulqulka lacagta qofka Hodanka ah

CADDEYNTA DAKHLIGA

Dakhli
Dakhliga kirada
Dakhliga niaalgasriga
Loyalties

Kharashaad
caanshiiro
Deynta Guriga

CADDEYNTA HARAAGA

Hanti
Guuryo
Saamiyo
Iklitiraac

Deyn
Deynta Guriga
Deynialia kaarka

Sawirradaas oo dhammi waa kuwo la fududeeyey. Qof walba kharash ayaa ku baxa oo cunto, hoyi iyo dhar intaba ah.

Sawirradaasi waxa ay muujinayaan qulqulka lacagta ee hodanka, saboolka iyo dhexaadka intaba. Qulqulkaas ayaa muujin halka qof walba lacagiis u addo.

Sababta aan ugu bilaabay taariikhda nimanka ugu hantida badnaa Mareykanka waxa aan doonin in aan muujiyo in aysan qummanayn aragtida ah in lacagta oo kororta xal u noqon karto dhibaatooyinka dhaqaale ee jira. Waa sababta aan tallaabo gadaal ugu qaado marka dadku i waydiyaan sida dhakhso loogu hodmo ama halka ay wax ka bilaabi lahaayeen. Waxa aan ka maqlaa, "dayn ayaan ku jiraa, marka waxa aan u baahanahay in aan lacag badan sameeyo."

Balse ogoow, lacagta oo u kororta ma xallin doonto dhibtooda. Waxaaba dhaci in ay uga sii darto. Lacagtu waxa ay muujisaa diciiftinimadeenna dad ahaaneed, ayada oo iftiimisa waxyaalaha aynaan ogayn. Waa tan keenta in qof uu si kedis ah ku helo lacag badan - sida bakhtiyaa-nasiib ama dhaxal balse uu dib ugu noqdo dhibaatadii dhaqaale ee haysatay.

Lacagtu kaliya waxa ay xoojisaa qaab qulqulkaaga dhaqaale. Haddii qulqulkaagu u badanyahay kharashgaraynta lacagta, lacag badan oo ku soo gasha waxa ay kordhin lacagta kaa baxda. Waa halka laga yiraahdo, "Doqon iyo lacagiisaba hal xaflad ayaa lagu wada cunaa."

Waxa aan in badan sheegaa in dugsiyada loo aado helidda aqoon iyo xirfado, kuwaas oo labaduba muhiim ah. Waxa aan barannaa sidii aan xirfaddeenna-aqooneed aan lacag ugu shaqaysan lahayn. 1960meeyadii markii aan dugsiga sare dhiganayey, waxaa jirtay in qofka waxbarashada ku fiican uu Inta badan baran jiray

dhakhtarnimo maxaa yeelay waxaa ka muuqday ballanqaad
dhaqaale oo badan.

Maanta dhakhaatiirta waxaa haysta rafaad dhaqaale oo
aan xataa u quureen dadka kii aan ugu necbahay oo kaga
imaanaya shirkadaha caymiska, dowladda, ganaaxyada
shaqo-xumo iwm.

Carruurta maanta joogta waxa ay doonayaan in ay
noqdaan cayaaryahanno, jilayaal, fannaanno, maamulayaal
sarsare iwm maxaa yeelay waa halka caannimada, lacagta,
iyo magacaba laga dhix arko.

Waa tan keenaysa in ay maanta adagtahay in carruurta
lagu dhiirrigeliyo waxbarashada.

Waxa ay ogaadeen in guusha shaqo aysan ku xirnayn
guusha aqooneed oo keli ah, sidii ay waayo ahaan jirtay.

Dugsiyada ayaa ardaydu dhammeeyaan ayaga oo aan
xirfadda lacagta waxba ka aqoon, malaayiin aqoonyahan
ayaa si wanaagsan shaqadooda ugu guulaysta balse gadaal
ayaa ay kala kulmaan rafaad dhaqaale. Shaqada ayaa ay
kordhiyaan balse waxba waa isbeddeli waayaan. Waxa
aqoontooda ka maqan ma ahan sidii ay lacag dheeraad ah
u samayn lahaayeen ee waa sida ay u maamuli lahaayeen.
Waa waxa aan ugu yeerno hibo dhaqaale - waa sida la yeelo
marka aad lacag heshid, sida dadka looga ilaashado, iyo
sida looga dhigo in lacagtaasi kuu shaqayso. Inta badan
dadku ma yaqaanaan sababta ay u daalaa dhacayaan
dhaqaale ahaan maxaa yeelay ma aysan fahmin qulqulka
lacagta. Qofku waxa uu ahaan karaa mid aqoon sarreeya,
shaqadiisu guulaysatay balse ka arradan(maran) aqoonta
lacagta. Dadkaan shaqo ayaa disha, maxaa yeelay waxa ay
yaqaannaan sida loogu dhabar jabo shaqada ayaga oo is leh
aad dhaqaale soo saartaan balse waxa ay u baahanyahiin

waa in ay bartaan sida lacagta loogu shaqaysto oo lacagtú
kuugu dhabar jabto.

Sida Safar Dheer Oo Hodannimo Doon ah Isugu bedeli Karo Dhibaato Hor leh.

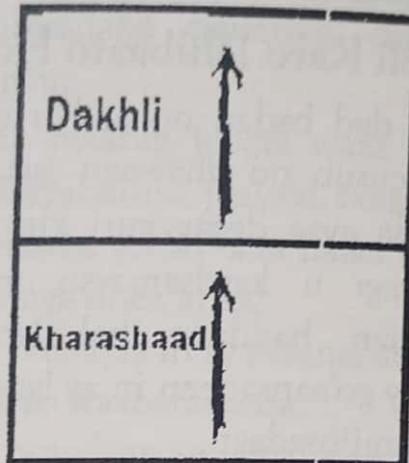
Tani waa sida dad badan oo aad u dhabarjaba ku dhacda. Lamaane cusub oo dhawaan isguursaday kuna faraxsan noloshooda ayaa degay guri kiro ah. Waxa ay dareemeen in lacagi u kaydsamayso maaddaama ay labaduba shaqeeyaan haddana hal lacag ku wada filantahay. Waxa ay go'aansadeen in ay lacag aruursadaan ka dibna guri qurxan iibsadaan.

Maaddaama dhaqaalahoodii kordhay waxa ay go'aansanayaan in ay gurigii ay ku riyoon jireen ay iibsadaan.

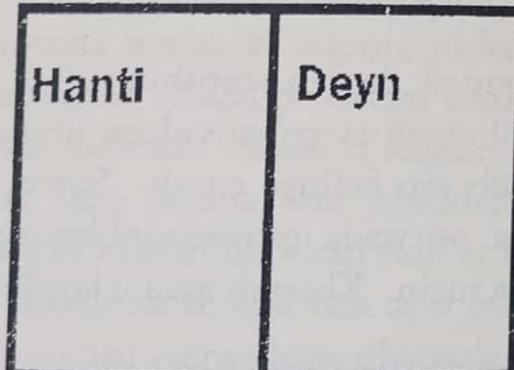
Markii ay gurigii degeen, canshuur ayaa gurigii ku bilaabatay. Ka dib waxa ay go'aansadeen iibsashada gaari cusub, alaab cusub, iyo fadhiyo cusub. Subax ayaa ay ku soo toosin ayaga oo wada qaameysan(daymaysan) meel kastana lacag laga sugin. Kharash ayaa u kordhay.

Markasta oo Dakhligoodo kordho waxaa la kordhaya Kharashaadkooda

CADDEYNTA DAKHLIGA

CADDEYNTA HARAAGA

Yaraantaydii waxa aan xasustaa aabbahay oo noo sheega in Jabaanaysku rumaysainyahiin jiriraanka saddex awoodood: awoodda seefta, dahabka iyo muraayadda.

Seeftu waxa ay u taagantahay awoodda hubka. Maraykan tiriliyanno lacag ah ayaa uu ku bixiyey hubka waxa uuna ka dhigtay dalka ugu awoodda badan dunidaan.

Dahabka waxa uu u taaganyahay awoodda lacagta. Waxaa jirta oraah dhan ah oo oranaysa, "Xasuusnoow xeerka dahabiga ah. Qofkii dahab(lacag) haysta ayaa xeerka dajiya."

Muraayaddu waxa ay u taagantahay awoodda is-aqoonta(aqoon u lahaanshaha naftaada). Jabaanaysku awooddan 3aad ayaa ay u yaqaannaan in ay saddexdooda ugu qaalisantahay.

Inta badan saboolka iyo dhexdhedaakuba lacagta ayaa ay u ogolaadaan in ay u taliso. Waa ay toosaan oo shaqo u ordaan subaxwalba ayaga oo aan marna iswaydiin in waxa ay ka shaqeeyaan ay ku habboontahay iyo inkale. Subax walba cagaha ayaa ay iska toogtaan inta ay shaqo u kala ordayaan. Fahan-darro lacagta ka haysata darteed, dadka intooda badani lacagta ayaa ay isu dhiibaan oo maamusha.

Haddii ay adeegsan lahaayeen awoodda muraayadda, waxa ay iswaydiin lahaayeen, "Waxaani maxaa ay soo kordhin?" Halkii ay isku kalsoonaan lahaayeen ee raaci lahaayeen garaadka ku jira, dadwaynaha ayaa ay iska dabo galayaan. Waa iska qaataan ayaga oo aan iswaydiin waxba. Wuxuu ay iskaga dhawaaqaan oraahyada ay dadka ka maqlaan sida: "Meelo kala duwan gasho xoolahaaga." "Gurigaagu waa hanti." "Gurigaagu waa hantidaada ugu wayn." "Shaquo xasilloon raadso." "Khaladaadka ka ilaali noloshaada." "Halisha ha u bareerin."

Waxaa la dhahaa in dadka qaarkood ka hor hadlidda dadka ay uga daran tahay dhimashada. Sida qolyaha cilmi nafsiga iyo dhimirku sheegaan, cabsidaas ka hor hadlidda dadka waxa ay ka timaaddaa cabsida faquuqa(takoorka), cabsida ka dhix muuqashada, cabsida wax ka sheegista,

cabsida jeesjeeska iyo cabsida in bulshada ^{laga}
takoornaado.

Cabsida ka duwanaanshaha dadka ayaa dadka intooda
badan ka hor istaagta taadinta waddooyin cusub oo ^{ay}
dhibtooda ku xallin karayaan.

Waa sababta aabbahayga hodanka ahi u ^{yiri},
Jabaanaysku awoodda muraayadda ayaa ^{ay} ugu
hormariyaan awoodaha, maxaa yeelay marka aynu dhab
ahaan isugu eegno(muraayadda) ayaa dhabta aan nahay
noo muuqataa. Cabsidu waa waxa ugu wayn ee dadka li
yeersiiya, "Is ilaali." Meel kasta waa ay ka sheegaan ereygaas,
cayaaraha, xariirka, shaqada iyo lacagta intaba.

Isla cabsidaas takoorka ayaa dadka ku keenta in ay war
iska ogolaadaan oo aysan su'aal ka keenin oo iska
ogolaadaan kuna dhaqmaan aragtiyaha guud sida:
"Gurigaagu waa hanti." "Daynta iska ilaali." "Shaqo dheeraad
ah qabo."

"Maalin uun ayaan madax-kuxigeen shirkadda li
noqon doonaa." "Lacag kaydso." "Markii mushaarka la ii
kordhiyo, ayaa aan guri wayn inoo iibin doonaa."

In badan waxaa dhib dhaqaale inoo keena iska
dhigista cid aynan ahayn (dameeri dhaan raacday).

Marmar waxa aan u baahannahay in aan muraayadda
isku eegno oo aan nafteenna daacad u noqonno oo aynan
baqdimaha daacad u noqon.

Markii aan aniga iyo Mike 16 jirsannay, dhibaatooyin
ayaa dugsiga nooga bilowday. Ma aanan ahayn cartuur
xunxun. Kali ah dadka ayaa aan gooni ka ahayn. Mike
aabbahiis ayaan dugsiga ka dib iyo fasaxaba u shaqayn
jirnay. Saacado aad u badan ayaan aan dugsiga ka dib la
fadhin jirnay Mike aabbahiis, asaga oo la fadhiya bang-

yahanno, qareenno, xisaabiyeaal, dallaallo, maal-geliyeaal, maamulayaal iyo shaqaalay-siiyeaal. U fiirso, waa nin dugsiga ka haray asaga oo 13 jir ah haddana agaasimaya, hagaya, amarro siinaya oo su'aalo waydiinaya aqoonyahanno. U yeeristiisa ayaa ay ku soo qulqulayeen, iridda ayyna ka baxayeen haddii uu shaqo u diido.

Waxa uu ahaa nin aan dadwaynaha iska dhex socon. Waxa uu ahaa nin maskaxdiisa ka shaqaysiinayey oo ka horyimid ereyada ah, "Waa sida dadku wada sameeyaan, innaguana waa in aan samaynaa." Waxaa kale oo uu necbaa ereyga ah "Ma awoodo." Haddii aad ka doonaysid in uu wax sameeyo, kaliya waa in aad ku Dhahdid, "Ma u malaynayo in aad awooddid."

Aniga iyo Mike wax badan ayaa aan la fadhigiisa ka barannay. In ka badan waxii aan ka barannay dugsiga iyo jaamacadahaba.

Waxa uu nagu oran jiray, "Dadka garraadka sarreeyaayi waxa ay shaqaaleeyaan dad ayaga ka sii garaad sarreeya." Sidaas darteed aniga iyo Mike, Waxa aan fursad u helnay dhagaysashada iyo wax ka barashada dadkaas aqoonta iyo garaadka sarreeya.

Waxaa dhacaysay in aniga iyo Mike waddadaas dadku wada qaadaan aanan ogolaanin sidaas darteedna dugsiga dhibaatooyin ayaa aan kala kulmi jirnay.

Marka barahu ardada ku yiraahdo, "Haddii aadan dugsiga ku fiicnaanin, noloshana kuma fiicnaan doontid." Aniga iyo Mike hoos ayaa aan ka yara diidi jirnay.

Marka habab degsan na loo sheego in aan raacno ee aanan ka leexan, waxa aan dareemi jirnay in dugsigu uu hoos u dhigayo hal-abuurka. Waxa aan fahmaynay in sidii Aabbaheyga hodanka ahi noo sheegay ay jirto in dugsiyadu

soo saaraan shaqaalayaal wanwaaagsan ee aysan soo saarin shaqobixiyeyaa. Wuxuu aan in badan bareyaasha waydiin jirnay sida aqoonta halkaan nalaga baro ay dunida dhabta ah ula jaanqaadi karto iyo sidoo kale sida lacagta loo sameeyo. Taas dambe waxa ay nooga jawaabi jireen in lacagtu aysan ahayn waxa muhiimka ah iyo in haddii aan waxbarashada ku fiicnaano ay lacagtu iskaga kaaya iman doonto.

Markasta oo aan sii ogaanno awoodda lacagta, waa aan sii kala durkaynnay annaga iyo bareyaasha iyo saaxiibbada wax nala barta.

Aabbahayga aqoonyahanka ah waligiis cadaadis iguma saarin sarraynta aqoontayda balse mawduuca lacagta waa aannu ku doodi jirnay. Markii aan 16 jirsaday, aqoon dhaqaale oo ka durugsan tan waalidkay ayaa aan aniga iyo Mike ba haysannay. Buugta ayaa aan akhrisan jiray, dhagaysan jiray aqoonyahannada canshuuraha, qareennada, dallaallada, maalgeliyeeyasha, bagiyahannada, I.w.m. Aabbe bareyaal kale ayaa uu wax ka dhagaysan jiray.

Maalin ayaa aabbahay ii sheegay in gurigeennu yahay hantideenna ugu wayn. Dood aan yarayn ayaa na dhex martay markii aan tusay sida uusan gurigu ku ahayn maalgashi wanaagsan.

CADDEYNTA HARAAGA

Dakhli Deyn

Aabaha
Hodanka ah

CADDEYNTA HARAAGA

Hanti Deyn

Aabaha
Saboolka ah

Sawirka sare waxa uu muujinaya kala duwanaanshaha fahameed ee u dhexeeya labadayda aabbe marka gurigooda laga hadlaayo. Midkood guriga waxa uu u arkaa hanti(midka saboolka ah) halka kan kale uu ugu arko kharash (midka hodanka ah).

Sawirkaan hoose ayaa aan aabbahay tusay aniga oo u muujinaya halka qulqulka lacagtiisu aadayo. Wuxuu aan tusay kharashka ku baxaya guriga. Guriba inta uu kan kale ka waynyahay waa ka kharash badanyahay taas oo muujineysa halka qulqulku ku shubmi doono.

CADDEYNTA DAKHLIGA

Dakhli
Kharashaad
Deynta Guriga
Caanshuurta Guriga
Ceyniska
Agabka Guriga
Dayactirka

CADDEYNTA HARAAGA

Hanti	Deyn Deynta Guriga
-------	-----------------------

Illaa maanta dadku wali waa igula doodaan in gurigu uusan ahayn hanti. Waxa aan ogahay in dad badan uu u yahay riyadooda ugu wayn iyo maalgashigooda ugu badan. Iyo in gurigaaga aad adigu leedahay aysan jirin wax ka fiican. Dhinac kale ayaa aan ka tusiyaa aragtidaan. Haddii aniga iyo xaaskaygu aan doonayno in aan guri ka sii wayn kii hore kana qurux badan aan iibsanno, waxa aan ognahay in uusan hanti noqon doonin. Waxa uu noqon kharash maaddaama uu lacag jeebkayaga ka saarayo.

Haddaba sidaan ayaa aan u dhigaa. In badan oo dadka ah in ay igu raacaan kama sugo maxaa yeelay dareen riyo ah ayaa wada markaasna qofku dhanka dhaqaalaha ma eego.

• Markii guryaha laga hadlayo, in badan oo dadka kamid ah ayaa lacag ka bixinaya guri aysan waligood yeelan. Yacni, guryo cusub ayaa ay doonayaan in ay dayn ku qaataan sidaas darteedna lacag dayn ah ayaa ay bangi ka qaataan oo daynta gurigii hore isaga bixiyaan si ay guri cusub oo dayn ah u helaan. Isla gurigaas ayaa ay waayo ka dib nacaan ka dibna dayn hor leh u galaan guri hor leh.

Soo koobid, dadkaas guryaha qaaliga ah iibsanaya halkii ay lacagtaas maalgashi ku samaysan laahayeen, saddex khasaaro ayaa ay ku galayaan guryahaas.

1. Waqtii lumay oo ku filnaan lahaa in maalgashigoodu ku kobco.

2. Dhaqaale dhumay oo ah inta ay kharashaad ku bixinayeen dayactirka gurigaas wayn in ay maalgashi samaysan karayeen.

3. Aqoon dhuntay. Waayo aragnimo iyo aqoon maalgashi ayaa ay heli lahaayeen haddii ay lacagtaas maalgashi ku samaysan laahayeen ee aysan guri wayn ku iibsadeen.

Kuma lihi guryo ha iibsannin balse waxa aan ku leeyahay kalabaro kala duwanaanshaha u dhexceeya hanti iyo kharash. Haddii aan guri wayn doonayo, waa in aan abuuro hanti soo saareysa dhaqaale badan oo aan guri wayn ku iibsado.

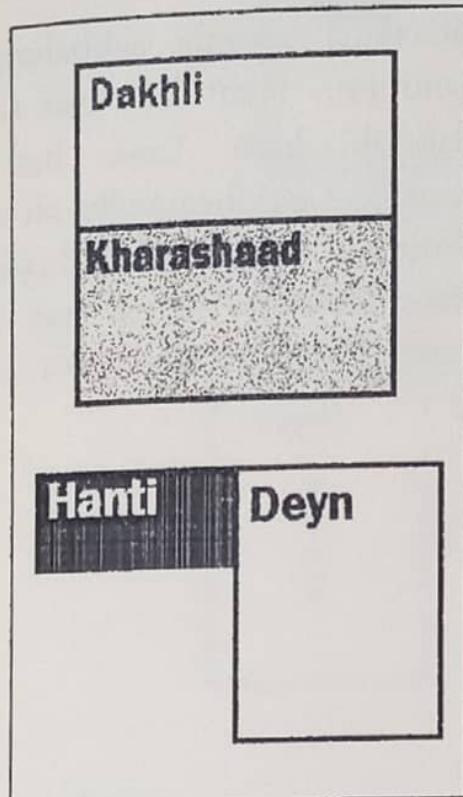
Xaaladda dhaqaale ee aabbahayga aqoonyahanka ah ayaa si fiican u muujinaysa nolosha qof ku xabbisan

Baratanka Jiirarka (meereysi). Dhaqaalaha ka baxa waxa uu le'egyahay dhaqaalaha soogala, waligiisna uma soo haro dhaqaale uu maalgashto. Sidaas darteed deynta laga sugayo ayaa ka badan hantidiisa.

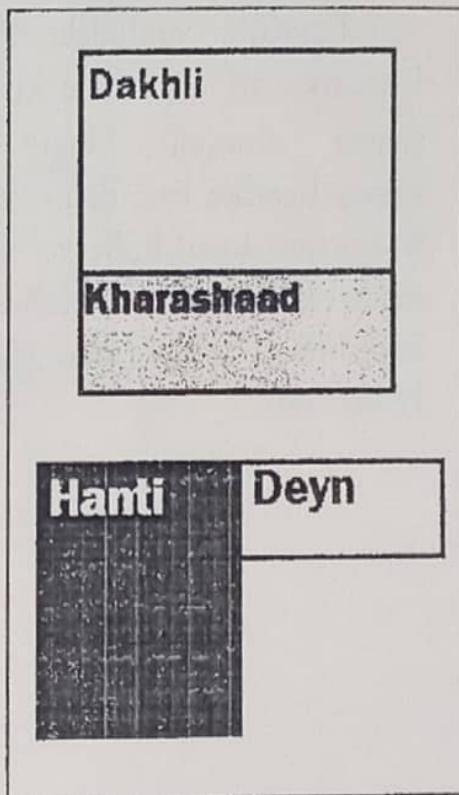
Sawirka bidix ee hoose ayaa muujinaya xaaladda dhaqaalaha soogala aabbahayga aqoonyahanka ah. Waa sawir kun eray ka wax-sheegis fiican. Waxa uu muujinaya in dhaqaalaha soogala iyo kan laga rabo(kharashaadka) ay isle'egyahiin, halka deynta uu ku jiro ka badantahay hantida uu haysto oodhan.

Sawirka dhinaca midig ayaa asna muujinaya xaaladda dhaqaalaha soogala aabbahayga hodanka ah. Waxaa laga dheehan nolol uu u huray maalgashi iyo yarayn kharash.

*xaaladda dhaqaaqle
ee Aabaha saboolka ah*

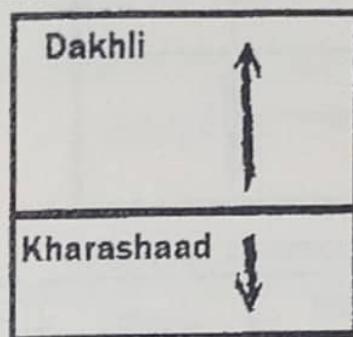
*xaaladda dhaqaaqle
ee Aabaha Hodanka ah*

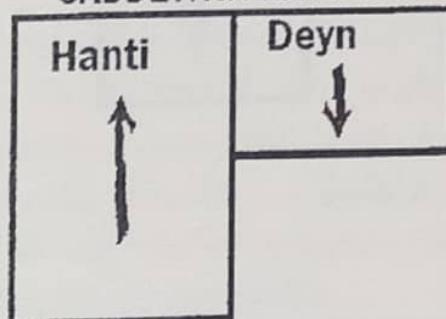
Maxay Hodanku U Sii Hodmaan?

Eegidda xaaladda dhaqaalaha soogala aabbahayga hodanka ah ayaa taas kuu muujin. Hantidiisa ayaa soo saarta dhaqaale lagu dabooli karo kana badan kharashaadka laga rabo halkaas oo inta dheeraadka ah uu hantidiisa kusii kobciyo. Hanticliisu waa ay sii kordheysaa sidoo kalena dhaqaalaha hantidaasi soo saarto ayaa sii kordhin. Taa waxaa ka soo bixin in Hodanku Sii Hodmaan!

CADDEYNTA DAKHLIGA

CADDEYNTA HARAAGA

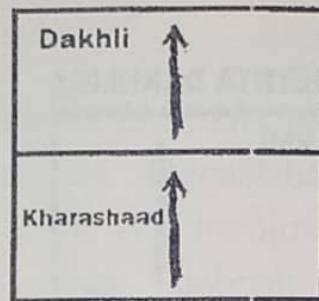

Maxay Dabaqadda dhexe U Silcaan?

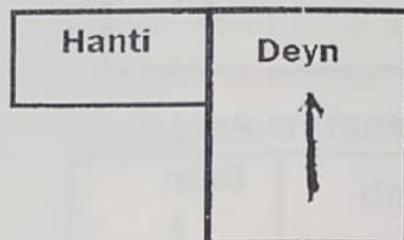
Dadka dabaqadda dhexe waa kuwo joogto ah ugu jira hardan dhaqaale.

Isha dhaqaalahoodu waa mushaar. Marka mushaarku u kordho, canshuurtuna waa ku korortaa. Sidoo kale marka mushaarku u kordho waxaa u kordha kharashka ka baxa ee ay isticmaalaan; waa halka laga yiraahdo Baratanka Jiirarka. Gurigooda ayaa ay lacagtooda dhan geliyaan(ku hagaajiyaan) ayaga oo u qaba hantidooda ugu wayn halkii ay ku maalgashan lahaayeen hanti dhaqaale soo saarta.

CADDEYNTA DAKHLIGA

CADDEYNTA HARAAGA

Qaabkaan ah in aad gurigaaga ula dhaqantid sidii in uu maalgashi kuu yahay iyo falsafadda ah marka mushaarku kuu kordho iibso guri ka wayn kii hore ama kharash garayn badan samee waa aasaaska bulshada wada daymaysan ee maanta.

Kharash-garayn kororta waxa ay dadka galisaa dhaqaale burbur iyo dayn ku sii kororta, xataa haddii shaqooyinkooda iyo mushaaraadkooduba kordhaan. Tani waa halis-ku-noolaansho waxaana sabab u ah yaraanta aqoonta maaaliyadda. Hoos u dhacii shaqooyinka ee dhawaan ahaa ayaa muujiyey aqoon-darida maaliyadeed ee haysta dabaqadda dhexe.

CUTUBKA SEDDAXAAD

CASHARKA 3AAD: YEELO GANACSIGAAGA GAARKA AH

"Hodanku waxa ay diiradda saaraan hanti lacag soo gelisa halka dadka kale diiradda saaraan dhaqaalaha soo gala."

1974tii, ayaa Ray Kroc oo ah milkiilaha McDonald's laga codsaday in uu khudbad u jeediyo arday ganacsi ka barata jaamacadda Texas. Mid ka mid ah asxaabtayda ayaa ardaydaas ku jiray. Markii uu hadalkii dhammeeyey ayaa ardayda qaar ka mid ahi ka codsadeen in ay waqtii gooni ula qaataan, waana uu ka ogolaaday.

Ayada oo la wada fadhiyo ayaa uu Ray waydiiyey:
"Ganacsi caynkee ah ayaa aan ku jiraa?"

"Qof walba qosol ayaa uu la dhacay,"

Dhammaan waxaa loo maleeyey in uu ku kaftamayo.

Mar labaad ayaa uu isla waydiintii ku celiyey balse haddana waa la wada qoslay.

Ugu dambayn mid ka mid ah ardaydii ayaa u jawaabay, "Ray, yaa ifkaan ku nool oo aan ogayn in aad hamburger-ka(rootiga hilbaha iyo khudaarta dhexda looga guro) iibisid?"

Ray waxa uu sheegay in ardayda dhammi u malaynayeen in ganacsigiisa ugu wayni uu yahay ka ganacsiga hamburger-ka.

Ray ayaa yiri "Waa aan malaynayay in aad sidaas ku jawaabi doontaan. Mudanayaal iyo marwooyin, ganacsigayga dhaqaalaha ugu badani iga soo galoo ma aha hamburger-ka balse waa hantida maguuraanka ah(guryaha iyo dhismeyaasha-kirada).

Saaxiibkay waxa uu iiga sheekeeyey in Ray waqtii badan ku bixiyey muujinta halka uu wax ka eego. Qorshaha ganacsigiisa Ray waxa uu ogaa in diiraddiisa koowaad ay tahay iibinta rootigaas balse uusan marnaba isha ka qaadin halka ay ku yaallaan laamaha ganacsigaasi. Waxa uu ogaa in guusha ganacsi ee laan walba ku xirantahay dhulka iyo halka ay ku taallo.

Maanta McDonald's waa mid ka mid ah shirkadaha leh dhulka ugu tirada badan. Waa mid leh dhismeyaasha is-goysyada iyo dhexbartannada ugu waawayn magaalooyinka Maraykanka iyo dunida kaleba.

Saaxiibkay ayaa casharkaan u qaatay in uu yahay kuwa ugu muhiimsan nolosha. Maanta waxa uu leeyahay meelo gaadiidka lagu dhaqo balse hantidiisa ugu wayni waa lahaanshaha dhismeyaasha xarurjahaas.

Sawirradii cutubkii hore waxa ay muujinayeen in dadka intooda badani ay u shaqeeyaan cid aan naftooda ahayn. Kow waxa ay u shaqeeyaan shirkado, marka labaadna dawladda oo ay canshuur u soo saaraan, marka saddexaadna bangiyada ay daymaha ka qaataan.

Markii aan yaraa, ma jirin McDonald's noo dhawayd. Haddaba aabbaheyga hodanka ahi ayaa na barayey isla casharkaas uu Ray ardayda barayey.

Waa sirta saddexaad ee hodannimada. Sirtu waa: GANACSIGAAGA ILA ALSO. Silaca dhaqaale ee ugu

badani waxa uu dadka uga yimaadaa in ay noloshooda oo dhan ay cidkale u shaqeeyaan. Intooda badan wax dhaqaale ah uma soo haro markasta.

Dadku xirfado ayaa ay dugsiyada ka bartaan waxa ayna keentaa in ay cidkale u shaqeeyaan markasta.

Waxa aysan kala aqoon xirfaddooda iyo ganacsigooda. Waxa aan marar badan dadka waydiyaa, "Maxaad ka ganacsataa?" Waxa ay ku jawaabaan, "Haa, bangiile ayaa aan ahay." Waxa aan waydiyaa in ay bangiga leeyahiin ka dibna waxa ay iigu jawaabaan, "Maya waa aan ka shaqeeyaa." Islamarkaba waxa ay isku qaldaan shaqadooda iyo ganacsigooda. Xirfaddoodu waa ahaan kartaa bangiile balse wali waa in ay yeeshaan ganacsi ay leeyahiin.

Dhibta dugsiyada ayaa ah in qofku noqdo waxa la baro. Haddii qofku xeerarka barto, waxa uu noqon qareen. Haddii uu biraha barto, waxa uu noqon makaanig(mechanic). Waxa ay illaawaan in ayaga oo xirfaddaas leh ay ganacsiga ay ka shaqeeyaan ayagu lahaan karaan. Waxa ay illaawaan in mid ay leeyahiin ay samaystaan ee aysan cidkale ganacsigood u hodmin.

Si uu dhaqaale ahaan u xasilo, qofku waxa uu u baahanyahay in uu ganacsigiisa yeesho. Ganacsigu waa waxii dhaqaale ku soo galinaya ee ma aha meesha dhaqaale shaqaalennimo kaa soo gelin. Sidii aan horay u soo sheegnayba, tallaabada koowaad waa in aan kala garanno waxa ay kala yahiin hanti iyo kharash oo hanti tabcanno. Hodanku hanti samayn ayaa ay xoogga saaraan halka saboolku uu xoogga saaro dhaqaalo soo gala(sida mushaar). Waa sababta keenta in aan marar badan maqalno dadka oo oronaya : "Waxa aan doonayaa in la ii

kordhiyo(mushaarka)." "Haddii mushaarka la ii kordhin lahaa." "Waxbarasho ayaan ku noqon oo aqoon ayaan soo kororsan si aan shaqo tan ka fiican u helo." "Waxa aan rabaa shaqo labaad." "Waqtidheeraad ah ayaan shaqayn."

"Rafaadka dhaqaale waxa uu inta badan ku yimaadaa dad noloshooda oodhan dad kale u shaqeeyaa."

Dhibta kale ee haysata saboolka iyo dabaqadda dhexe ayaa ah in ay baqasho badanyihiin. Taas oo macnaheedu yahay "in aysan halisaha u bareerin"- waana sababta aysan waxba uga aqoon dhaqaalaha iyo qaabka lacagt u shaqeyso. Waa in ay is ilaaliyaan shaqadoodana ku ekaadaan si ay lacag uga helaan.

Markii uu yimaaddo hoos-u-dhac dhaqaale oo weyn ayaa ay dhammaan ogadeen in gurigoodu uusan ahayn hanti dhaba oo ka badbaadin karta hoos-u-dhacaas. Marka Shaqo la waayo ma heystaan wax kale oo ay dhaqaale ahaan ku tiirsanaan karaan. Wixii ay moodayeen in ay hanti yahiin (guryahooda, gaarigooda...) kama caawin karaan sidii ay u noolaan lahaayeen markii uu dhaco burbu dhaqaale.

Waxa aan qiyaasayaa in intenna badan aan soo marnay in aan bangi amaah ka raadsanno. Waxa xiisaha leh ayaa ah in ay markasta eegayaan " dhaqaalaha saafiga ah" (Net-worth) ee qofka maxaa yeelahay waa sida bangiyada iyo xisaabiyeeyashu ay ku ogadaan hantida dhabta ah ee qofku leeyahay.

Waxaa igu dhacday in aan bangi amaah ka doontay aniga oo awoodda dhaqaale ee la iga malayn ay hoosaysay. Alaabo waxii aan haystay oo dhan ayaa aan ku daray

taxanaha dhaqaalaha aan haysto ee aan bangiga tusayey. Dhar qaali ah, saacado, kabo iwm.

Waa la ii diiday dayntii maxaa yeelay lacagtayda dhan dhismeyaal ayaa ay ku jirtay. Guddigii amaahdu uma begin habka aan ku shaqaysto ee ah in lacag badani iga soo gasho kirooyinka. Waxa ay i waydiinayeen sababta aanan shaqo caadi ah uga shaqayn oo mushaar ii soo galin. Alaabaha qaaliga ah oo dhan qiimo uguma fadhiyin. Nolosha in badan ayaa ay adkaataa marka aadan buuxin karin heerka lagaa doonayo.

Waa aan ka didaa hadda markii aan maqlo qof ii sheegaya in hantidiisa saafiga ah (hantida guud oo laga gooyay waxii amaah ama deyn ah) gaarayso hal malyan ama boqol kun iwm. Sababta aysan tiradaasi u saksanaan doonin waa in maalinta ay doonaan in ay iibiyaa ay imaan doonto canshuur korsaar ku noqota.

Dad badan ayaa dhibaato dhaqaale kala kulma halkaas marka dhaqaalahoodu hoos u dhaco. Si ay lacag u helaan, hantidooda ayaa ay iibiyaa (marka ay baahi dhaqaale ku timaaddo) balse hantidaasi waxa ay ku gadmaysaa dhaqaale in badan ka hooseeya intii uu ugu fadhiyey ayaga oo sidoo kalena canshuur ka go'eyso.

Bilow yeelashada Ganacsigaaga. Shaqo-maalmeedkaaga iska wado balse biloow in aad hanti dhab ah tabcatid balse ha iibsan qarash ama waxyaabo kale oo aan faa'iido badan laheyn marka aad guriga keentid.

Gaari aad iibsatid, 25% ayuu hoos uga dhacayaan qaymahiisa isla marka aad bannaanka ula baxdidba.

Yaree kharashaadka kaa baxa intii aad awoodid kuna beddalo hanti aad tabcatid. Dhalinta inta ay waalidka la

noolyahiin waa in la kala baraa hanti waxii u noqon iyo deyn ama kharashaad waxii ku noqon.

Waa in la baraa in ay hanti abuurtaan kahor inta aysan waalidkood ka guurin, guursanin, carruur yeelan ama aysan halis dhaqaale dhex fariisan sida shaqo aysan ka tagi karin maxaa yeelay waxa ay dhexfadhiyaan daymo ay bangiyo ka gurteen. Marar badan ayaan arkaa lamaane isguursaday, kuwaas oo bilaabay hab-nololeed u keenaya in ay waligood dayn dhexfadhiyaan.

Waalidkana marar badan ayaan ay dhacdaa in marka ilmaha ugu dambeeya uu ka guuro ay xaqiiqsadaan in aysan heysan dhaqaale ku filan noloshooda.

Haddaba hantiyaha aan ku talinayo waa maxay? Waa kuwaan:

- Ganacsi aan leeyahay balse aan u baahneyn joogitaankeyga, ayna ii maamulaan dad kale, haddii aan ku qasbanahay in aan ka shaqeeyo, kaasi ma ahan ganacsi ee waa shaqo.
- Saami.
- Hanti ma guurto ah oo dakhli soo saareysa.
- Warqad caddeyneysaa inaad qof deyn ku leedahay.
- Lacag kaasoo galeysa hal abuur maskaxeet oo aad sameysay sida: buugta, musig aina hindise.
- Waxkasta oo qiima leh, soo saaraya dakhli, suuqna leh.

Markii aan wiilka yar ahaa, aabbahyga aqoonyahanka ahi waxa uu igu dhiirrigelin jiray in aan raadsado shaqo joogto noqon karta. Balse aabbahyga hodanka ahi, waxa uu igu dhiirrigelin jiray in aan bilaabo ku-dedaalista helidda nooca-hantiyeed ee aan jeclahay. "Haddii aysan

ahayn wax aad jeceshahay, ma daryeeli doontid." Ayuu igu oran jiray. Wuxa aan dhulalka iyo guryaha u iibsado waa jeelaan aan jeclahay. In aan kuwo hor leh raadiyo ayaan jeclahay, maalinta dhanna waa aan u daali karaa. Marka dhibaatooyin yimaadaan, ma noqdaan dhibaatooyin wax ka beddela jacaylkaygaas. Dadka aan guryaha jeclayni, ma aha in ay iibsadaan. Sidoo kale wuxa aan jeclahay iibsiga saami kamid ah (Share) shirkadaha yaryar, waliba kuwa bilowga ah, maxaa yeelay anigu ma ahi iskaashato ganacsii oo wayn ee wuxa aan ahay fursad-hele (entrepreneur)(qof ku fiican fursad-arkidda ganacsiga). Waagaygii hore, wuxa aan u shaqayn jiray shirkado waawayn, sida Stanford Oil, The Us Marine Corps, iyo Xerox. Waa aan ku faraxsanaa waqtiga aan ku soo qaatawanaa ku farxaa xasuusahooda balse naftayda hadaan dhab u eego anigu ma ahi nin shirkadeed(jecel yeelashada shirkado). Waan ka helaa bilaabista shirkadaha balse wadistooda ma jecli. Sidaas darteed ayaan shirkadaha kalena qayb yar uga iibsadaa. Marmar badan shirkado ayaan bilaabaa ka dibna aan dadka qaybo badan ka iibiyaa(u ogolaadaa in ay qaybo iga iibsadaan oo ila yeeshaan). Fursadahu wuxa ay ku badanyahiin shirkadaha cusub, waana ka helaa cayaartaas. Dad badan aya ka cabsada in ay iibsadaan oo qayb ku yeeshaan shirkadaha yaryar, ayaga oo ku tilmaama halis. Balse halistaasi waa ay yaraataa haddii aad jeceshahay maalgashiga, fahmaysid, oo aad aqoonna u leedahay.

Tababayga shirkadaha yaryari waa in aan sanad ka dib iska iibiyoo qaybta aan ku leeyahay. Dhanka kale xeeladdayda guryaha iyo dhulalku waa in aan kuwo yaryar ka bilaabo, kuwo waawayn ku sii beddesho, cashuurta iibkuna aysan i fuulin marna(guri yar in aad iibsatid ka

dibna guri wayn aad qof uga beddelatid adiga oo lacag dheeri ah siiyey, balse waxaa kaa baaqan canshuurtii iibka guryaha oo waxa ay noqon kala beddelasho). Taasi waxa ay keentaa in koboc yimaaddo. Sannado badan ayaa aniga oo wali u shaqaynaya Marine Corps iyo Xerox aan samaynayey sidii aabbahayga hodanka ahi igula taliyey. Shaqadaydana waan aadaa, hawlahayga kale ee ganacsina waa wadan jiray. Hawl-gal ayaan ugu jiray hanti-tabcashada naftayda aniga oo ka ganacsan jiray guryaha iyo shirkadaha yaryar. Aabbahayga hodanka ah waxaa markasta la waynaa muhiimadda barashada dhaqaale-samaynta. Markasta oo aan ku sii wanaagsanaado fahanka xisaabaadka iyo maamulidda dhaqaalahayga, waxaa sii kobcayey fahankayga maalgashiga iyo ugu dambayn in ay kobocdo awooddidayda abuurista iyo kobcinta shirkado aan leeyahay.

Cidna kuma dhiirrigeliyo in uu shirkad furto illaa uu asagu doonayo ma ahee. Ogaanshaha aan ogahay hawlaho shirkadi u baahantahay, cidna lama jeclaadeen hawlahas. Waxaa dhacda in dadka qaat ku adkaato helista shaqo oo ay samaysashada shirkad cusub u arkaan xalka ugu wanaagsan. Balse uma badna in ay guul ka gaaraan. Sagaal kamid ah tobankii shirkadood ee cusubba ayaa guuldarraysta shan sano gudaheed. Kuwa shantaas sano dhaafana sidaas oo kale ayaa tobani kasta sagaal ka mid ah ugu dambayn guuldarraystaan. Kali ah haddii aad adigu doonaysid in aad shirkaddaada gacanta ku haysid markaas waan kugula talin in aad shirkad abuurtid. Haddii kale shaqadaada iska wado, ganacsiyadaada kalena ka dhinac wado. Marka aan leeyahay ganacsiyadaada iskaga dhinac wado, waxa aan uga jeedaa, kobci oo xooji hantidaada. Halkii doolar ee ku soo

kordhaba, marna ha ka saarin. Sidaan u feker: doolar kasta oo aad maalgashataba, waxa uu kuula midyahay shaqaale kuu shaqaynaya.

La yaabka lacagtlu waa in ay kuu shaqayn karto habeen iyo maalinba, iyo waliba qarniyo. Shaqo-maalmeedkaaga iska wado, ahoow shaqaale hawlkar ah, sidoo kalena hanti-tabcashadaada dhinac ka wado. Marka qulqulka lacagtaadu badato, markaas samee waxii raaxaysi ah. Kala-duwanaansho aad u muhiim ah ayaa ah, dadka hodanka ahi marka ugu dambaysa ayay raaxaystaan halka saboolka iyo dabaqadda dhexe shilinka ugu horreeya ku raaxaystaan.

Saboolka iyo dabaqadda dhexe inta badan lacagtooda waxay ku iibsadaan waxyaalo raaxo sida guryo waawayn, dheemman, gaari qaali ah, doomo iyo qurux maxaa yeelay waxa ay doonayaan in ay hodan isu ekaysiyyaan. Hodan way u egyahiin balse dhabitii dayn ayay sii quusaan. Hodanku marka hore hanti ayay ku samaystaan lacagtooda ka dib ayay dhaqaalaha hantidu u dhalayso ku raaxaystaan. Saboolka iyo dabaqadda dhexe dhidikooda, dhiiggooda iyo dhaxalkii ay ilmahooda u reebi lahaayeen ayay ku iibsadaan walxo raaxo. Raaxada dhabta ah waxaa laga helaa lacagta ay dhalaan maalgashiga iyo tabcashada hantida. Tusaale, markii aniga iyo xaaskaygu aan helnay lacag dheeri ah oo naga soo gashay kirada guryahayaga-ganacsi, markaas ayaa ay iibsatay gaari Porsche ah(Porsche waa gaari qaali ah). Shaqo dhabar-jab ahna ma aysan qaban sidoo kalena lacagteeda kaydka ah ma halis galin ee lacagtaas guryahu dhaleen ayay ka iibsatay. Bal si taasi u dhacdo, afar sano ayay sugaysay si hantidaasi u kobocdo oo lacag fiican u dhasho. Raaxadaas iyo gaarigaas waa abaal-marinta dhabta

ah ee ka dhalatay barashada ay baratay sida hanti loo tabcado. Hadda gaarigaasi wax badan ayuu kaga duwanyahay gawaarida kale. Wuxuu uu markhaati ka yahay in dhaqaalaheeda ay markii hore si caqliyeysan u adeegsatay oo tabcid ku samaysay. Dadka kale marka ay lacag shaqaystaan, halkii ay maalgashi ku samaysan lahaayeen ayay ayaga oo aan is-qaban karin aadaan meelaha gawaarida lagu iibiyo, halkaasna ka iibsadaan gaari ama dayn kaga soo qaataan. In qofku dayn qaato oo ku iibsado walxo raaxo(sida gaari ama guri) ugu dambayn waxa ay dhashaa in raaxadaas dib looga qaato ka dib marka bixinta dayntii ay culays ku noqoto. Marka aad maalgashi samaysatid ee aad yeelatid ganacsi aad leedahay markaas ayaad baratay sirta ugu wayn ee dadka hodanka ah- sirta dadka hodanka ah ka hormarisay dadka kale.

CUTUBKA AFARAAD

CASHARKA 4AAD: TAARIKHDA CANSHUURAH IYO AWOODDA ISKAASHATOORYINKA (CORPORATIONS).

"Aabbaheyga hodanka ahi hab caqliyeysan ayuu u ciyaarayey ciyaarta lacagta asaga oo adeegsanaya iskaashatooyin- Sirta ugu weyn ee hodanka."

ayada oo dugsiga nalooga sheekeeyo Robin Hood iyo raggiisii. Barehayaga waxa ay la ahayd arrin geesinimo ah in ninkaasi xoolaha ka dhici jiray dadka hodanka ah ka dibna siin jiray dadka saboolka ah. Aabbaheyga hodanka ahi ninkaas geesi uma uusan arkin balse waxa uu u arkay dhagar-qabe(khaa'in).

Robin waa nin waa hore dhintay balse dad ku raacsan aragtidiisa ayuu ka tagay marar badan ayaan maqlaa dad oronaya, "Maxaa hodanku u bixin waayeen?" Ama "Waa in hodanku canshuur badan bixiyaan oo saboolka la siiyo."

Waa isla aragtidi Robin Hood ee ahayd in hodanka laga qaado oo saboolka la siiyo tan keentay in culays oo dhammi uu fuulo saboolka iyo dabaqadda dhexe. Dhabta aya ah in canshuur badani aysan ka bixin dadka hodanka ah balse canshuurta ugu badan ay bixiyaan dadka dabaqadda dhexe ah waliba kuwa aqoonyahanka ah.

Si aan arrintaan u fahanno, waa in aan dib u eegnaa sooyaalka(taariikhda) canshuuraha.

Waloow aabbaheyga aqoonyahanka ah uu ku xeeldheeraa aqoonta, aabbaheyga hodanka ahi waxa uu ku xeeldheeraa sooyaalka canshuuraha.

Aabbahayga hodanka ah ayaa aniga iyo Mike noo faahfaahiyey in aysan Ingiriiska iyo Maraykan ka jiri jirin canshuurta ka dibna noo sheegay sida ay ku bilaabatay.

Waxa uu noo sheegay in waagii hore marmar boqorradu dadka canshuur ku soo rogi jireen si dagaallada loogu adeegsado.

Ingiriiska waxaa canshuur lagu soo rogay 1799 illaa 1816 si loola dagaallamo Napoleon halka Maraykanna lagu soo rogay 1861 illaa 1865 intii uu socday dagaalkii sokeeye.

1874tii ayaa Ingiriiska laga bilaabay canshuur joogto ah halka Maraykanna 1914tii laga bilaabay.

Waxaa aan taariikhda lagu xusin in canshuurta loo bilaabay si hodanka kali ah looga qaado. Qodobkaan ayuu aabbahayga hodanka ahi doonayey in uu noo iftiimiyo. Waxa uu sheegay in canshuurtu soo shaacbaxday ayada oo dadka loogu sheekayn in lagu ciqaabi doono dadka hodanka ah oo kali ah. Sidaas ayaa dadka intooda badani u aqbaleen arrintaan. Ayada oo loola danlahaa in hodanka lagu ciqaabo, dhabitii waxa ay ciqaab ku noqotay dadkii saboolka ahaa.

"Markii dowladdii dhadhamisay lacagtii canshuurta ee hodanka, hungurigii ayaa waynaaday." Ayaa aabbaheyea hodanka ahi noogu daray. Ka dibna hadalkii sii watay, "Aniga iyo aabbahaaga aqoonyahanka ah, gebi ahaanba aad ayaan u kala fognahay. Asagu waa shaqaale dawladeed oo rumaysan in khasab dawladdu dadka ku caawiso halka aan anigu rumaysanahay aragtida hanti-goosadka ee ah in qof walba waxa uu samaysto oo kali ah leeyahay. Labadayadaba dhaqaale ayaa aan shaqadayada ku helnaa taas oo si kala duwan loo cabbiro. Markasta oo uu dhaqaale badan ka baxo oo uu shaqaale badan shaqaalaysiyo,

wakaalladdisu waa ay sii ballaaran. Markasta oo wakaalladdisu sii ballaarato, waxaa loo arkaa in uu horumar sameeyey. Dhanka kale, aniga markasta oo ay yaraadaan shaqaalaha aan qaadanayo iyo lacagta iga baxaysa, waxaa kobcaya tixgelinta iyo sumcadda maalgashadeyaasha shirkaddayda. Waa sababta aanan u jeclayn dadka dawladda u shaqeeya. Aragti ka duwan tan ganacsatada ayaa ay leeyahiin. Markasta oo ay kordhiyaan shaqaalahooda, waxa ay u baahan canshuur dheeraad ah oo lagu kabo dadkaas cusub."

Aabbahayga aqoonyahanka ahi si dhab ayuu u rumaysnaa in dowladdu ku khasbantahay caawinta dadka. Aad ayuu u taageeri jiray madaxweyne John F. Kennedy iyo aragtidii Iskaashatooyinka Nabadda(Dad loo diro dibedda dalka si ay tababarro farsameed u soo siiyeen dadka dalalka soo koraya). Aad ayuu ula dhacsanaa aragtidaas heer asaga iyo hooyadayba ay u shaqayn jireen barnaamijkaas ayaga oo dad is-xilqaamayaal ah u diri jiray dalalka Malaysia, Thailand iyo Philippines. Markasta waxa uu u halgami jiray sidii uu qoondo dhaqaale oo dheeri ah ugu heli lahaa shaqooyinkii horumarinta waxbarashada iyo Iskaashatooyinka Nabadda.

Markii aan toban jirsaday, waxa aan aabbahayga hodanka ahi ka maqli jiray in shaqaalaha dawladdu yahiin dad caajisloow yaal ah, halka aan aabbahayga saboolka ah ka maqli jiray in hantiilayaashu yihiin dad damaaci ah oo ay fiicantahay in canshuur dheeri ah la dulsaaro. Labada dhinacba qodobbo maangal ah ayaa ay daliilsanayeen. Waa ay adkayd in aan maalintiina la shaqeeyo mid kamid ah hantigoosadyada ugu waawayn dalka(aabbahayga hodanka ah), halka aan habeenkiina guriga la degganahay aabbe kale

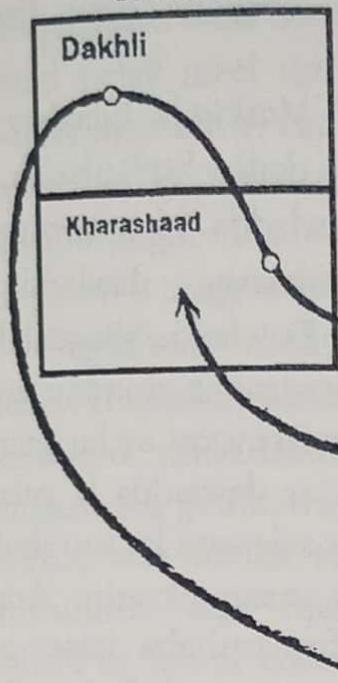
oo hoggaamiye dawladeed ah (aabbaahayga saboolka ah). Waa ay adkayd ogaanshaha kan ku habboon in aan warkiisa qaato.

Sidaas oo ay tahay markii aad baartid taariikhda canshuuraha meel xiiso leh ayaa wax ka soo muuqanayaan.

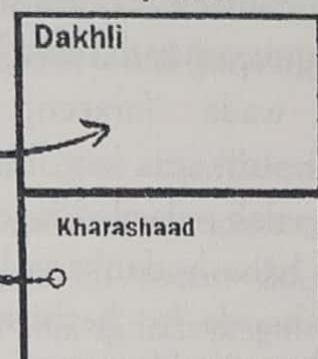
Sidii aan sheegayba, u codayntii canshuurta ee bulshada dhammi samaysay waxaa keenay in dadku rumaysnaayeen aragtidii Robin Hood ee dhaqaalaha. Hodanka ka qaad oo cidwalba u qaybi. Dhibta timid ayaa noqotay in dawladda hungurigoodii waynaaday(damacoodi batay) ka dibna loo baahday in canshuur lagu soo rogo dabaqadda dhexe, ka dibna halkaas hoos looga sii dagay oo saboolkana lagu bilaabay.

Halkaas dadka hodanka ah fursad ayaa uga soo baxday maxaa yeelay sharcigu ayaga iyo dadka kale isku si uma saamayn. Wuxuu ay ogaadeen wax Iskaashatooyin la yiraahdo oo waagii la bartay socdaal badeedka fogfog soo baxay. Hodankii waxaa ay bilaabeen in ay adeegsadaan Iskaashatooyinkii socdaal badeedka fogfog samaynayey. Waxaa ay bilaabeen in ay maalgeeyaan socdaalladaas si ay ugu socdaalaan dhulal fogfog oo uga raadiyaan hanti (dahab, macdan iwm). Haddii socdaalkaasi wax soo helaan, dheef ayaa ugu jirta hodanka balse haddii markaakiibtaasi lumaan(qarqismaan) ayaga hanti dhaqaale oo aan naf ku jirin ayaa ka lumaya.

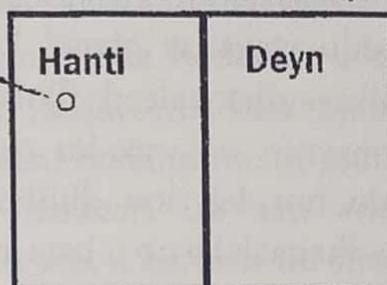
CADDEYNTA DAKHLIGA
SHIRKADDA

CADDEYNTA DAKHLIGA
QOFKA

CADDEYNTA HARAAGA QOFKA

Waa fahanka habkaas Iskaashatooyinka waxa fursad dheeraad ah siiyey hodanka. Fursadda ah in labo aabbe wax i barayeen halka midkood yahay hanti-wadaag midna hanti-goosad, waxa aan ogaday in falsafadda aabbaha hanti-goosadka ahi macno badan samaynayso dhanka dhaqaalaha. Waxaa ii muuqatay in hanti-wadaaggoo ay dhibaato isugaysanayeen maaddaama aysan dhaqaalaha waxba ka aqoon. Si kasta oo ay u rumaysnaayeen aragtida ah "hodanka-ka-qaada" waxaa imanaysay in hodanku ka caqli badinayeen. Waa tan keentay in canshuurtii lagu soo

rogo dabaqadda dhexe ayagana. Waxa hodanku uga caqli bateen dadka kale ayaa ahayd lahaanshaha aqoon dhaqaale oo aan dugsiyada lagu baran.

Sidee uga caqli badiyee? Markii la bilaabay in si joogto ah canshuur looga qaado dadka hodanka ah, lacag ayaa ku qulqushay xafiisyada dawladda. Ugu horrayn waa ay ku wada farxeen, lacagtaasna dawladda iyo shaqaalaheedii ayaa loo dhiibay. Dawladdu shaqaalaheeda iyo shaqaalaha dawladda ee hawlgabka noqday ayaa ay siinaysay balse hodankana lacagtaasi waxa ay ku gaaraysay warshadahooda iyo heshiisyada ay dawladda la galayeen. Dawladdii qulqul badan oo dhaqaale ayaa ku soo shubmay balse waxaa dhib ku noqotay maamulkeedii. Aragtida dawladdu waxa ay ahayd ka fogaanshaha isasoo-gaarka qulqulkaas dhaqaaleed. Qofka aan qoondada loo dhiibay dhammaynin oo wax ku qaban waa ay adkaanaysay in qoondo hor leh loo dhiibo. Dhanka kale ganacsatada hadba dhaqaalaha oo u bata ayaa abaal-gud u ah oo cadeysa waxtarnimadooda. Meertada ah in dhaqaale badan la kharash gareeyo si qoondo cusub loo helo waxa ay kordhisay damicii dhaqaale ee dawladda waxa ayna dhalisay in canshuur lagu soo rogo dabaqaddii dhexel ay ku jiraan shaqaalaha dawladdu). Ugu dambayn saboolkiina canshuur ayaa la saaray.

Hodankii waxa ay bilaabeen adeegsiga aqoontooda dhaqaale si ay uga baxsadaan dabinkaas. Waxa ay bilaabeen Iskaashatooyin ay dhaqaalaha ku ilaalsadaan. Dadka intooda badan ma fahansana macnaha Iskaashatooyinka dhaqaaleed. Iskaashatadu wax kale ma aha aan ka ahayn gal (file) ay ku jiraan dukuminti snarciyeysan oo dhexyaalla xafiis qareen, kana diiwaan gashan xafiiska dawladda. Ma

aha dhisme weynaaday iyo shirkad midkoodna. Waa dukuminti sharciyeysan oo noqonaya wax dhab ah oo jira. Adeegsigeedu waxa uu keenay in dhaqaalahii hodanku mar labaad helay meel uu ku nabadgalo. Waxaa loo wada doortay ayaa ah in canshuurta laga qaadayo ganacsigaaga marka aad ka tirsantahay Iskaashatooyin ay ka yartahay canshuurta goonida looga qaadi lahaa ganacsigaaga haddii aad gooni u taagantahay.

Dagaalkaas caqliyeysan ayaa sannado badan soo socday. Dagaalkaasi waa uu qaxmaa markasta oo isbeddello sharciyeed yimaadaan waana sii socon doonaa. Cidda markasta ku guuldarraysan waa qolada xogta iyo aqoonta yaraata; waa dadka subax walba shaqada u kallaha ee canshuurta laga qaado kallahadoodaa(shaqadooda). Haddii ay fahmi lahaayeen habka hodanku u cayaaraan, ayaguna waa ay samayn lahaayeen. Taas ayaana keeni lahayd in ay madax-bannaani hodannimo ay gaaraan. Waa sababta aan uga naxo markasta oo aan arko waalid ilmahiisa u sheegaya in uu wax u barto si uu shaqo joogto ah u helo. Shaqaale haysta shaqo joogto ah balse aan helayn horumar dhaqaale, dabin ayuu ku jiraa.

In badan oo reer Maraykan ah ayaa afar illaa shan bilood dawladda u shaqeeya ayaga oo doonaya in ay canshuurtooda ku daboolaan. Aragtidaydu waa in markasta oo aad badisid u shaqaynta dawladda aad badinaysid canshuurta aad dawladda siinaysid. Waa sababta aan u rumaysanahay in aragtidii ahayd "hodanka-ka-qaada" ay dib ugu laabatay dadkii u codeeyey.

Markasta oo dadku isku dayaan in ay hodanka ciqaabaan, hodanku isma dhuldhigaan. Waa ay falceliyaan. Waxaa gacantooda ku jira dhaqaale, awood iyo doonis in

ay wax beddelaan. Iskama fariistaan oo canshuur iskama bixiyaan balse waxa ay raadiyaan habab ay ku yarayn karayaan culayska canshuureed ee lagu soo rogo. Waxa ay shaqaalaysiistaan qareenno iyo xisaabyahanno aqoon sarreya kana dhaadhiciya siyaasiyiinta in ay xeerarka(sharchiyada) wax ka beddelaan. Ilaha aqooneed iyo dhaqaaleed ee ay haystaan ayay isbeddel ku sameeyaan.

Qaanunka canshuuraha ee Maraykanka waxaa ku jira habab lagu yarayn karayo canshuuraha. Waa habab cid kasta u furan balse hodanka oo kali ah ayaa og maxaa yeelay ayaga ayaa raadinaya waddooyin iyo habab ay ganacsigooda ku ilaashadaan. Tusaale "1030" waa erey afgarasho(jargon) waana mid ka mid ah qaanunada canshuuraha ee ogolaanaya dib-dhigista bixinta canshuur dhisme la iibiyey waa haddii lagu iibsanayo dhisme kale oo kii hore ka sii qaalsan.

Ganacsiga guryaha waa hab maalgashi kaas oo xagga canshuuraha kaga fiican ganacsiyada kale.

Haddii aad habkaas isku iibsashada ah waddid cidina canshuur kugu yeelan mayso illaa aad lacagtaas caddaan ka dhigtid(guri in aad iska iibisid si mid ka sii qaalsan aad u sii iibsatid)(Tusaale qof gurigiisu kaaga ka qaalisanyahay ayaa aad gurigaagii iyo lacag dheeri ah kaga iibsatay gurigiisii)

Dadka aan aqoon hababkaan waxaa ka maqan faa'iidooyin waawayn oo aysan ogayn.

Saboolka iyo dabaqadda dhexe waa dad aan xogahaas ogayn. Waa ay iska ogolaadaan in dawladdu irbad ku muddo oo dhiingga ka cabto.

Waxaan filayaan in aad xasuusatid casharkii ugu horreeyey ee aan aabbaheyga hodlanka ahi ka bartay markii

aan sagaalka sano jiray. Meel ayaa uu i fariisiyey si aan ugu sugo illaa iyo inta uu igala hadlayo. Xafiiska ayaan in badan dhexfadhiyey aniga oo sugaya in uu ila hadlo. Ulakac ayaa uu iskaga kay mashquulinayey. Waxa uu doonayay in aan awooddiisa garawsado oo aan jeclaysto helidda awooddaas maalin noloshayda ka mid ah. Intii aan wax ka baranayey iyo illaa haddaba waxa uu i xasuusiyaa in aqoontu tahay awood.

Lacagtuxa ay keentaa awood wayn taas oo u baahan masuuliyad iyo aqoon lagu ilaaliyo laguna tarmiyo. Aqoontaas la'aanteed, adduunka ayaa sida uu rabo kaa yeelaya.

Aabbaheyga hodanka ahi ayaa aniga iyo Mike markasta noo sheegi jiray in cidda ugu maagista badan aysan ahayn maamulaha shaqada ama kormeeraha ee ay tahay canshuur qaadaha. canshuur qaadahu markasta waxa uu isku dayin in uu lacag dheeraad ah kaa qaado, waa haddii aad u ogolaatid.

*“Haddii aad lacagta u shaqaysid(shaqaaale tahay),
waxa aad awoodda siinaysaa qofka aad u shaqaysid.*

Haddii lacagtū kuu shaqayso, adigaan awooddā leh oo wax maamula.”

Markii uu na barayey awoocda ay leedahay in lacagtū kuu shaqayso, waxa uu doonayey kobcinta aqoonteenan dhaqaaleed si aysan cidina noo maamulin. Haddii aadan waxba ogayn, way fududahay in lagu maamulo. Haddii aad fahantay waxa aan kuu sheegayo, waxa aad heshay fursad aad ku dagaalantid. Tani waa sababta aabbahayga hodanka ahi u shaqaalaysiistay qareenno iyo xisaabiyeaal aqoon sarreeya. In ayaga la shaqaalaysiisto ayaa ka dhaqaale yar marka loo eego dhaqaalahaa dawladdu qaadaneys. Casharka ugu wayn ee aabbahayga hodanka ah waxa uu ahaa: "Noqo mid caqli badan, markaas dunidu hadba dhinac kuuma riixo doonto'e." Sharciga dalka waa uu yaqaannay waana uu ku dhaqmi jiray. Haddii aad sharciga taqaanid kama baqaysid in aad sharciga wax iskaga dhicisid xataa haddii aad la dagaalamaysid Robin Hood iyo raggiisii.

Aabbahayga aqoonyahanka ah waxa uu igu dhürti gelin jiray in aan shaqo ka helo shirkad magac iyo jiritaan fog leh. Waxa uu carrabka ku dhufan jiray "in aan ku dedaalo sidii aan dallacaad uga dhex heli lahaa shirkaddaas oo aan jarjanjada iskaashatooyinka kor ugu dallici lahaa." Waxa uusan fahansanayn in u fekeridda sidaasi ay iga dhigayso sac markasta shirkaddaasi maalayso, marka uu hawlgab noqdana la iska fogayn doono.

Markii aan aabbahayga hodanka ahi u sheegay talada aabahey waa uu ku qoslay.

"Maad adigu jarjanjada yeelatid". Ayaa uu dhahay.(shirkadaba adigu yeelo).

Maaddaama aan yaraa, ma aanan fahmi karin waxa uu uga jeedo yeelashada shirkad. Wax aan suurtogal ahayn

ayaa ay iila muuqanaysay inkasta oo aan u bogsanaa aragtida ah in maalin maalmaha ka mid ah dad waawayni usoo shaqo tagi doonaan shirkad aan anigu leeyahay.

“Doolar kasta oo Aad maalgashatid waxa uu kuu noqon shaqaale hawlkar ah kaas oo kuu abuuri doona shagaalayaal kale oo badan, cidda lehna u iibin doona Porsche (nooc gawaarida qaaliga ah kamid ah).”

Waxa aan caddaynayaa in haddii aabbahaga hodanka ah uusan talo kale i siiyeen, in aan raaci lahaa talada aabbahayga aqoonyahanka ah. Taas ayaa keentay in aan ku fekero yeelashada shirkado ii gooni ah iyo qaadista waddo ka duwan tan dadka kale. Markii aan 16 jirsaday, waxaa ii caddaatay in aanan doonayn qaadista waddada uu igula talinayey aabbahayga aqoonyahanka ah. Ma garanayn sida aan u guul gaari doono balse waxaa ii caddayd in aanan doonayn raacista waddada inta ugu badan ardayda wax ila barata ay doonayeen in ay qaadaan. Go'aankaas ayaa noloshayda beddelay.

Illaa aan dhawr iyo labaatan jirsaday, taladii aabaheyga hodanka ahi igama dhaadhicin. Xilliyadaan waxa aan u shaqaynayey. Xerox oo ah shirkad nuql-guurinta (copy ga) ka shaqaysa. Waxaa dhacaysay markasta oo aan eego mushaarka aan qaato iyo sida uu ku dhammaado, waa aan niyad jabayey. Canshuur badan ayaa iga baxaysay, markasta oo aan sii shaqeeyana, canshuurtu waa sii badanaysay.

Markii aan guulo badan ka gaaray shaqadaydii, maamulkii shirkadda ayaa bilaabay in uu igala hadlo arrimo dallacsiiin iyo mushaar kordhin ah oo la ii samayn doono. Waa aan isu bogsanaa balse waxaan maqli karay

aabbaheyga hodanka ahioo dhegta iigu sheegaya: "Yaad u shaqaynaysaa? Yaad hodan ka dhigaysaa?"

1974tii aniga oo wali shaqaale u ah shirkadda Xerox, ayaa aan markii iigu horraysay bilaabay ganacsi ii gooni ah kii ugu horreeyey. Waloow hantida aan haystay ay ahayd wax aad u yar balse waxaa iga go'onayd ku dedaalista kobcintiisa.

Ganacsadeyaal badan ayaa u malaynaya in haddii ay shaqaalahooda kula tataliyaan in ay ganacsi u gooni ah yeeshaan, in arrintaasi saamayn xun ku yeelan karto ganacsigooda. Balse aniga in aan ganacsi ii gooni ah lahaa, waxa ay iga dhigaysay shaqaale wanaagsan.

Maxaa yeelay waxa aan noqday qof ujeeddo cad leh. Waqtii hore ayaan shaqada imaan jiray, si hawlkarimo lehna waa u shaqayn jiray, maxaa yeelay waxa aan doonayey in aan lacag badan aruursado si aan ugu maalgasho ganacsigayga. Dhaqaalaha Hawaii xilligaas waxa uu ahaa mid aad u kobcaya oo leh faaidooyin aad u badan. Waxa aan ogaaday in markasta oo aan dedaalka badiyo aan iibinayey tiro badan oo qalabka shirkadda ah, taasina waxa ay keenaysay dhaqaale badan oo aan helo. Aad ayaan u doonayey in aan dabinka shaqaalenimo ka baxo sidaas darteedna waxa aan sii noqday shaqaale hawlkar ah. 1978dii markii la gaaray, waxa aan ka mid ahoo shanta qof ee samaysa iibka ugu tirada badan ee qalabka shirkadda. Aad ayaan u doonayey in aan ka baxo Baratanka Jiirarka.

Saddex sano gudaheed dhaqaalaha iga soo gelaya ganacsigayga gaarka ah ayaan ka badnaa dhaqaalaha aan ka helo shaqaalenimada. Lacagta aan maalgashanayeyna waxa ay noqotay lacag aniga ii shaqaynaysa. Taladii aabbaheyga hodanka ahi ayaan waxtar wayn ii yeelatay. Isla markiiba

waxaa aad u kobcay dhaqaalaha iga soo galayey ganacsiyadaydii gaarka ahaa, waxa aana ka iibsaday Porsche gii iigu horreeyey(gaari qaali ah). Dadka ila shaqeeya waxa ay u malayn jireen in aan dhaqaalahayga u burburiyo sidooda oo kale balse waa aan ka duwanaa oo hanti ayaan ku abuuranayey.

Lacagtaydii ayaa si hawlarnimo ah lacag kale iigu dhalaysay waxa ayna ahayd shaqaale u taagan abuurista shaqaalayaal kale oo badan, ugu dambayna Porsche u iibiyey mulkiilahooda. Waa aan sii labolaabay dedaalkaygii, qorshayaashaydiina waxa ay noqdeen kuwo guulaystay. Wuxaan caddayn u ahayd Porsche ga cusub ee aan helay. Adeegsiga taladii aabbaheyga hodanka ahi, waxa ay ii fududaysay in aan ka baxsado Baratankii Jiiraraka aniga oo wali da'a yar. Taas waxaa suurtogaliyey talooyinkii hodannimada ku saabsanaa ee aabbahayga hodanka ah i siiyey.

La'aanta aqoontaas lacageed, taas oo aan ugu yeero Garaadka Dhaqaale-samaynta dhabitii waddada dhaqaale samayntu waa ay igu adkaan lahayd.

Hadda aqoontaas aan aabbahayga hodanka ah ka dhaxlay ayaa aan la wadaagaa bulshada oo aan baraa.

Waxa aan u sheegaa in Garaadka Dhaqaale-samayntu(Financial IQ) ka koobanyahay afar waaxyood oo waawayn oo kala ah

1. Aqoonta Xisaabaadka(Accounting).

Waa aqoonta xisaabinta iyo garashada tirooyinka dhaqaalahu samaynayo. Waa udub-dhexaad uusan ka maarmi karin qofka hodannimo doonaya. Koror ku yimaada dhaqaalaha aad maamushid(ama haysatid) waxa

uu u baahanyahay ka-warqab xisaabeed oo wayn haddii kale burbur ayaa imaanaya. Waa aqoonta kaa caawinaysa garashada dhanka xisaabtaadu u socoto(koboc ama hoos udhac).

2. Maalgashiga.

Maalgashigu waa Cilmiga Lacag Lacag Samaynaysa. Waa habab iyo tabo hal-abuurnimo oo la barto.

3. Fahmizza Sayladaha (Suuqyada)

Waa fahanka baahida alaabeed ee suuqa ka jirta iyo gaynta alaabtaas. Waa in aad fahmi kartid wajiyada kala duwan ee suuqa. In aad kala garan kartid marka loo baahanyahay maalgashi iyo marka kale.

3. Sharciga(Xeerka)

Iskaashato leh aqoonta xisaabaadka, maalgashiga iyo suuqaba, waxa ay keeni kartaa koboc dhaqaale oo degdeg ah. Qofkii barta hababka canshuurahu u shaqeeyaan iyo hababka looga faa'iidaysto ama la isaga yarayn karo si xeerka ku salaysan, qofkaas ama shirkaddaasi dhaqso ayey u hodmi kartaa.

KA FAA'IIDAYSIGA CANSHUURAHA

Wax badan ayaa ay iskaashatadu(corporation) samayn kartaa oo uusan samayn karin qofka shaqaalaha ahi, sida in ay kharashaadka dhan iska bixiyaan inta aan canshuur laga qaadin ka hor. Waa qayb dhan oo ganacsiga ka mid ah oo xiiso gooni ah leh. Shaqaalayaashu waa ay shaqaystaan, mushaar qaataan, canshuurtana laga goostaa inta aysan qaadan mushaarkooda ka dibna inta soo harta ku bixiyaan waxii kharash laga sugayey. Iskaashatadu waa shaqaysataa, dhaqaale heshaa, kharashaadka iska bixisaa ka dibna waxaa la canshuraa inta u soo hartay oo dhaqaale ah.

Waa godadka sharciga ah ee hodanku ku dhuuntaan. Tusaale: lahaanshahaaga iskaashato aad adigu leedahay haddii aad shir u aadaysid gobol kale waxaa iman in dhammaan kharashaadkaaga lagu dallaco iskaashatada taasina ay keento in aan wax canshuur ah fulin intaas oodhan maxaa yeelay waxa ay noqon kharashaad baxay canshuurta kahor.

ISKA ILAALINTA MAXKAMADAH

Waxa aan ku dhex noolnahay bulsho wada damac miiran ah. Qof walba waxa uu doonayaa waxa aad haysatid. Hodanku in badan oo dhaqaalahooda ah ayaa ay ku qarsadaan habka Iskaashatooyinka. Marka qof doono in uu maxkamad ka dacweeyo qof hantiile ah(sida in shirkaddiisu qofkaas dhib u gaysatay oo uu doonin magdhow ama uu hunguri badni u doonayo) waxa uu la kulmaa xerooyin u oodan hodanka oo ilaalo u ah Iskaashatooyinka. Waxaa imaan in la waayo hanti uu qofkaasi gooni u leeyahay, maxaa yeelay hantidiisa dhan waxa uu gashtay ilaalo ah habkaas Iskaashatooyinka ah. Hodanku hantidooda ayaga ayaa maamusha balse waxa ay u muuqdaan in aysan hantidaas lahayn(maaddaama ay iskaashato ku jirto). Saboolka iyo dabaqadda dhexe waxa ay isku dayaan in hantidooda oo dhan ay ayagu yeeshaan oo maamushaan taasina waxa ay keentaa in ay gacanta u gasho dawladda iyo ciddii doonaysa in ay maxkamadayso.

Buuggaan uguma aanan talogalin in aad ka baratid iskaashatooyinka iyo waxyaalaha ku saabsan balse waa talo aan siin lahaa cid kasta oo hodan ah doonaysana in ay barato oo si fiican u raadiso aqoonta ku saabsan Iskaashatooyinka. Buuggaag badan oo laga qoray iyo kuwo si fiican kuugu hagin habka loo samaysto ayaa la heli karaa.

Garraadka dhaqaale-samayntu waa mid ay ^u baahantahay cid walba oo hodannimo doonaysa. Waxaa ii muuqda in afartaas aan ka soo sheekeeyey ay yihiiin kuwa ugu mudan in laga barto.

Haddii aan soo koobo waa sidaan:

Milkiilayaasha Ganacsiga Ee Adeegsada
Iskaashatooyinka

1. Shaqee
2. Kharashka bixi
3. Canshuurta bixi

Shaqaalaha u shaqeeyya Iskaashatooyinka

1. Shaqee
2. Canshuur bixi
3. Kharash gareey inta soo harta

Waxa aan kugula talinin in aad wax ka ogaatid
hababka la isaga yareeyo ama godadka laga galoo
canshuuraha.

CUTUBKA SHANAAD

CASHHARKA 5AAD: HODANKA AYAA HINDISA LACAGTA

"Dunida dhabta ah, qofka guulaysta ma aha midka garaadka sarreeya balse waa kan geesinimada leh."

Xalay ayaan ka yara nastay wax-qoristii oo aan daawaday barnaamij taleefishinka laga soo daayey kuna saabsanaa taariikhda dhalinyarey la oran jiray Alexander Graham Bell. Bell qalab ayaa uu hindisay ka dibna dawladda ayaa siisay ogolaanshaha in uu keligiis iibyo(ogolaansho la siiyo qofka qalab cusub hindisa kaas oo ah in kaligiis in muddo ah iibin karo). Waxaa aad ugu cuslaaday dhaqaalahu u u baahnaa si uu u socodsiiyo qalabkiisa cusub. Shirkadahii markaas jiray tii ugu waynayd ayuu u tagay kana codsaday in ay qalabka dhan iyo lahaanshababa ka iibsadaan oo ayagu maalgashtaan asaga oo ku doonayay lacag dhan boqol kun oo doolar. Shirkaddii waa ay ka diiday kuna qaylisay ayada oo ku eedaysay in lacag aad u badan uu ku doonayo. Ka dib waxii dhacay waxa ay noqotay dhacdo taariikhda gashay. Shirkad balaayiin ku kacaysa ayaa qalabkaas laga sameeyey. Shirkadda isgaarsiinta ee AT & T ee Maraykanka ayaa halkaas ka dhalatay.

Barnaamijkaas ka dib ayaa isla taleefishinkii laga soo daayey mid kale oo ku saabsan shirkad kale oo qof sidaas oo kale u xumaysay. Shaqaalahu shirkaddaas ayaa carooday ayaga oo maamulkeeda ku eedaynaya in uu caddaalad-darro

sameeyey. 45 jir, xaas iyo carruuro leh, ahaana maamulaha shirkadda ayaa shaqadii laga cayriyey waxa uu ku barooranayey in milkiilayaasha lagala hadlo oo shaqadiisa dib loogu celiyo. Dhawaan ayaa uu guri dayn ku iibsaday waxa uuna ka baqayey waayitaanka gurigaas. Kaamarada ayaa aad loola dabo joogay ninkaas si dunida dhan loo tusiyo waxa dhacay. Aan iraahdee ninkaas cabbaar ayaa maskaxdaydu ku maqnayd. Illaa iyo 1984kii ayaa aan dad tababarro siinayey. Waayo-aragnimo badan ayaan ka dhaxlay. Dhibta jirta ayaa ah in kumanaankaas qof ee aan wax barayey ay hal wax ka sinnaayeen, aniguba aan ku jiree. Dhammaanteen awood iyo hiboojin ayaa inaga buuxa. Sidaas oo ay tahay waxa dhammaanteen dib inoo dhiga ayaa ah ka shakinta awoodda nafteenna. Aqoon-xumada ma aha waxa intenna badan dhibta ku ah ee waa la'aanta kalsooni nafeed. Qaar ayaa qaarka kale kaga sii badan.

Dhammaanteen marka aynu waxbarashada dhammadysanno ayaynu oganna in heer-sarraynta aqoontenna ama shahaadadeena aysan ahayn waxa ugu wayn ee nolosha lagu gaaro. Dunida dhabta ah, intaas wax ka wayn oo loo baahanyahay ayaa jira. Dadka qaarba waxbay ugu yeeraan sida : karti, dadnimo, dhiirasho, kudhicis, geesinimo, iwm. Wax kasta oo loogu yeeraba, qodobkaas ayaa ah kan go'aamiya guusha qofka in ka badan inta aqonta iyo shahaadadu go'aamin karto.

Dhammaan waxaa inagu dhex jira geesigaas, dadnimada iyo kartida leh. Dhanka kalena waxaa inagu jira taas lidkeed: dad jilbo joogsan kara oo baryootami kara. Waxa aan ogaaday in labadaasiba igu dhex jiraan. Midkoodna kan kale kama fiicna.

Ahaanshahayga tababare waxa aan ogaday in cabsida iyo iska-shakintu yahiin waxa ugu wayn ee caburiya kartida iyo garaad-sarraynta na dhex ceegaagta. Waa aan ka qalbi jabaa in aan arko arday garanaya jawaabta balse aan ku dhicin sheegisteeda. Dunida dhabta ah, kan guulaystaayi ma aha kan garaadka-sarreeya balse waa kan kartida la yimaadda.

Waayo-aragnimadayda waxa aan kuu sheegin in guushaada dhaqaale ku xirantahay aqoontaada iyo kartidaada labadaba. Haddii cabsidaadu badato, aqoonta waa laga adkaan. Ardadayda waxa aan baraa in ay cabsida iska illaawaan, karti yeeshaan oo dadnimadooda bannaanka keenaan. Qaar ayaa ku guulaysta, qaarna waa ay ka baqaan. Waxa aan ogaday in dadka intooda badan marka lacag laga hadlo ay doonayaan mid aan halis loo bareerayn. Waxa aan in badan ka maqlaa oraahyada ah: "Oo maxaa aan halis u galin?" "Maxaa aan u kobcin garaadkayga dhaqaalaha ku saabsan?" "Maxaan u baran lacagta iyo samaynteeda?" Jawaabtu waa "si aad fursado badan u heshid".

Isbeddello waawayn ayaa soo socda. Sanadaha soo socda, waxaa imaan doona boqolaal hindise da'a yar sida Alexander Graham(waa ninkii taleefoonka hindisay). Waxaa imanaya boqolaal Bill Gates oo kale iyo shirkado Microsoft la mid ah sanad walba, dunida oo dhan. Sidoo kale waxaa iman doona burburo ganacsiyed, shaqo-ka-cayrinno iyo hoos udhacyo badan.

Haddaba maxaa aad u kobcin garaadkaaga dhaqaale-samaynta? Jawaabta waydiintaas adiga oo kali ah ayaa iskaga jawaabi karaya. Maxaa yeelay, haddii aad sidaas samaysid waa aad hodmi doontaa, haddii kalena xilliyadaas

imaanaya dhib ayay kugu noqon doonaan. Waxaa imaan xilli aad daawatid dad badan oo dhiirasho samaynaya iyo kuwo kale oo dabo-guryo samaynaya.

Dhulka ayey hodannimadu ku koobmayd, 300 sano ka hor. Qofkii dhul leh ayaa hodan ahaa. Ka dib hodannimadu waxa ay ahayd dadka warshadaha iyo shirkadaha leh. Ciddii warshad leh ayaa hodannimada haysatay. Maanta hantidu waxa ay ku jirtaa xogta. Hadba qofka haya xogta(aqoonta) ugu dambaysay ayaa hoggaaminaya hodannimada. Dhibta jirta ayaa ah in xogtu ku socdaasho xawaaraha ilayska oo kale, dunidana u kala gooshto. Hodannimadaan cusubi ma aha mid xuduudaha iyo seerayaashu celin karayaan. Isbeddeladaani waa kuwo xawaarahoodu sarreeyo, xooggooduna waynyahay. Waxaa aad u badan doona tirada dadka hodanka noqonaya, waxaanimaan milyanneerro aad u tiro badan. Sidoo kalena waxaa jiri doona kuwo badan oo laga tagay (laga dheereeyey).

Maanta waxaa ii muuqda dad aad u badan aadna u dedaalaya balse aan rafaad ka dhammaanin noloshooda dhan, maxaa yeelay waxa ay wali ku dhegganyahiin aragtiyo hore oo duugoobay. Waxa ay doonayaan in wax walba ahaadaan sidii ay ahaan jireen, in ay isbeddelada iska caabbiyaan ayaa ayna isku dayayaan. Waxa aan ogahay dad badan oo shaqo la'aan ama waayista lahaanshahii guryahooda ay ku dhacayso kuwaas oo eedaynaya isbeddelka tiknoolojiyadda, dhaqaalah, casriga ama shirkadaha ay u shaqeeyaan. Waxa ay ku guuldarraysteen iswaydiinta in ay ayagu ahaan karaan dhibta oo dhan.

Aragtiyahaas laga tagay ee ay haystaan ayaa deyn ku ah.
Waxa aysan fahmin in aragtidaasi ay hanti ahaan kartay
shalay balse maanta shalay ma aha. Waana laga tagay.

Galab ayaa aan dad barayey habka loo adeegsado
cayaar aan anigu abuuray oo la yiraahdo CASHFLOW
(Qulqulka lacagta) oo lagu barto kobcinta qulqulkaaga
dhaqaale. Mid dadkii ka mid ah ayaa galabkaas soo
kaxaysay saaxiibteed. Saaxiibtedaan dhawaanahaan ayaa
furniin ku yimid sidoo kalena gurigii ayaa laga qaatay.
Cayaartaan CASHFLOW ga waxaa loogu talo galay in
dadku ku fahmaan habka lacagtu u shaqayso. Waxaa lagu
bartaa habka ay isula falgalan oo la isugu dheelitiro
dhaqaalahaa soo galaya qofka iyo kan ka baxaya. Waxaa lagu
bartaa habka qulqulka lacagtu labadaas ugu dhexeeyo iyo
sida qofku u kobcin lahaa lacagta soo galaysa gaarsiiyana
heer ay ka badato tan ka baxeysa. Halkaaas markii aad
gaartid ayaad ka baxaysaa heerka Baratanka Jiirarka aadna
u gudbin heerka Waddada Dhakhsaha. Cayaartaas dad
badan ayaa jeclaysta, qaar kale oo badana ma jeclaysan,
qaar kalena maba ay fahmaan. Gabadhaan waxay iska
lumisay fursad qaali ah oo ay wax ku baran kartay. Bilowgii
waxa ay dooratay kaar ka dib haddii ay rogtayna waxa ay
aragtay in dooni ku sawirantahay. Markii hore waa ay
faraxday "Haa, doon ayaan helay" waana ay iibsatay.
Saaxiibteed ayaa u timid oo u sharraxday sida doontu u
saameyneysa xisaabta ka bixin iyo tan soogaleysa balse waa
ay ku wareertay fahanka xisaabtaas. Cabbaar ayaa dad
badani isku dayayeen in ay u sharxaan, haddii ay fahantay
habka doonidu ay dhaqaale uga cunayso si joogto ah iyo in
heerkaan bilowga ah aysan awoodin bixinta kharashka
doontu cunayso, intaas ka dib waa ay ka xumaatay

jibsashada doonidaas. Mar labaad ayaa ay dhacdo kale oo dhaqaale ka cunaysa ka dhex samaysay isla cayaartii ka dibna cayaartii dhammeyd ayaa ay ka xanaaqday.

Saaxiibteed ayaa ay u sheegtay in aysan u begin cayaarta dhan ayna u aragto mid aan waxtar u lahayn gebi ahaanba. Saaxiibteed waxa ay isku dayday in ay dhan kale wax ka tusto oo ay isku eegto cayaartaan iyo nolosheeda dhabta ah meel ay iskaga egyahiin. Aragtidaas uma aysan begin waxa ayna codsatay in lacagteedii dib loogu celiyo waana ay iska tagtay.

Illaa iyo 1984tii lacag malaayiin ah ayaa aan ka tabcaday in aan dadka baro waxyaalaha ay dugsiyada ku soo baran waayeen. Dugsiyadu dadka cashar ayaa ay u akhriyaan. Anigu cashar akhrintaan waa aan ku caajisi jiray maskaxdayduna waa ay iska bixi jirtay.

1984tii ayaa aan bilaabay in aan dadka cayaaro iyo matalaadyo wax ku baro walina waa hab aan aad ugu kalsoonahay. Wuxuu aan ardayda u sheegaa in ay isku eegaan noloshooda iyo cayaarta kana eegaan meelaha ay iska matalaan. Cayaarahu waxa ay muujiyaan sida dhabta ah ee qofku u dhaqmo marka ay dhabta tagto. Waa hab islamarkaba muujinaya xaqiiqada.

Halkii macalinku uu cashar kuu akhrin lahaa, cayaartu waxa ay keenin in aad dhexgashid oo la falgashid waxii aad baranaysay, waana habka loo jaangooyey.

Waa dambe ayaa saaxiibteed dib iiga xog bixisay waxii ku dhacay markii ay carootay ka dib. Waxa ay ii sheegtay in ay nolosheedii yara xasishay ka dibna ay fahantay xariirka ka dhaxeeyay cayaarta iyo nolosheeda dhabta ah. Walooow ayada iyo ninkeedu aysan nolosha dhabta ah dooni yeelan

balse wax taas lagu matali karo ayaa ay lahaayeen. Haddii ay isku eegtay waxa ay fahantay in waxa keenayay xanaaqeedu uu ahaa in nolosheeda dhabta ah ay ka jireen labo wax; furniinka oo waliba ninkeedii uu ku doorsaday qof ayada ka da'a yarayd iyo in labaatan sano oo ay isqabeen waxii ay aruurinayeen oodhan aysan noqon hanti muuqan karta. Labaatan sano nolol fiican ayaa ay ku wada noolaayeen balse wax hanti iyo kayd ah midna ma aysan yeelan.

Waxa ay qiratay in xanaaqeedii ay cayaarta ka xanaaqday uu dhan ahaan ka imaanayey fahan-darradeedii dhabta ahayd ay dhaqaalaha ka qabtay oo ay cayaarta kuogaatay. Waxa ay rumaysnayd in dhaqaale-keenista iyo maamulistiisu tahay shaqada ninka ayaduna ay hawsha guriga ku koobnaato. Waxa ay ogaatay in shantii sano oo u dambaysay uu ninkeedu lacagaha ka kala qarsanayey. Waxa ay ka sii xanaaqday in aysan marna dareemin halka lacagtuaad daysay ee uu ku shubayey iyo sidoo kale in aysan marnaba dareemin islaanta kale.

Cayaarta CASHFLOW *waxa aad ka cayaari kartaa*
www.richdad.com

Sida cayaartaas oo kale ayaa nolosha dhabta ahna ka timaaddaa waxa ka soo baxaya waxa aynu, samaynayno. Wax badan ayaa aynu ka baran karnaa haddii aan sii dhixgalno. Hadda ka hor ayaa aan maalin xaaskayga uga cabtay in shaqaalahu ay surwaal iiga soo dhuubeen. Intii ay qososhay ayay caloosha far iiga muday ayada oo i tusin in surwaalku uusan yaraanin balse ay cidkale waynaatay, ayada oo uga jeeda aniga!

Cayaarta CASHFLOW waxaa loo sameeyey qaab uu qof walba iska dhix arki karo iyo in aad kala dooran kartid

tallaabooyinka aad qaadaysid. Haddii aad doon dooratid oo ay dhaqaale burbur kugu keento, waa in aad iswaydiin kartid: "Hadda maxaa aan samayn karaa?

Intee waddo aaya kuu furan oo dhaqaale ku heli kartaa?" Waa kaas ujeedka cayaartaan loo abuuray: in dadka cayaaraya ay bartaan in ay fakaraan oo kala garan karaan doorashooyinka ay haystaan iyo sida ay u kala wanaagsan yahiin. Kumanaan qof oo adduunka dhan kala jooga aaya cayaartaas adeegsaday. Dadka si dhakhso leh uga gudba heerka Baratanka Jiirarka aaya ah dad garaad-dhaqaale iyo hal-abuur leh. Dadka hodanka ahi waa dad hindise leh waana dad u bareera halisaha ka dib marka ay darsid ku sameeyaan. Dadka ay in badan ku qaadato in ay heerarka kala duwan ka gudbaan waa dadka ay ku adagtahay fahanka xisaabaadka dhaqaale aana fahmin waxtarka maalgashiga. Dad badan oo cayaartaas cayaara aaya lacag badan ku guulaysta(cayaarta dhexdeeda) balse garan waaya waxii ay ku samayn lahaayeen. Waloow ay lacag haystaan haddana dadka dhan aaya cayaarta ka badiya. Isla arrintaas aaya dhabta nolosha ka jirta ah, waxaa jira dad badan oo lacag badani soo gasho haddana horumar dhaqaale aan samaynin. In aadan arki karin waddooyinka kala duwan ee kuu furan, waxa ay la mid tahay in aad ka lulatid aragtiyihii gabobay. Waxa aan garanayaa nin aan dugsiga wada dhigan jirnay oo saddex shaqo hadda ka shaqeeya si uu noloshiisa u dabbaro. Sannado kahor waxa uu ahaa kan ardayda dhan ugu hodansan. Markii warshaddihii sonkorta dhammi burbur dhaqaale ku yimid tii uu ka shaqaynayey waa ay raacdya oo xirmatay. Maskaxdiisa hal waddo aaya u muuqatay balse ah aragti gabowday taas oo ah: in badan shaqee. Waxaa dhib ku

noqotay in uu shirkadihii dhammaa ka waayey heer shaqeed u dhigma tiisii hore.

Taas waxaa ka dhalatay in uu asagu ka heer sarreeyo shaqooyinka uu qabanayo oo dhan oo mushaarkiisu ka hooseeyo. Saddex shaqo ayaa uu ka shaqeeyaa si uu noloshiisa u dabbaro.

Waxa aan arkay dad badan oo cayaartaas CASHFLOW cayaaraya kuwaas oo ka cabanaya in kaararka ku habboon aysan ku aadismin xilliga ay u baahanyahiin. Waa ay iska dul fariistaan cayaarta, suaanna in kaarkaasi ku soo beegmo. Nolosha dhabta ah dad sidaas sameeyaa ayaa aan garan. Waa ay iska fariistaan ayaga oo fursad soo marta sugaya.

Waxaa kale oo aan arkay clad ay fursaddii ku soo beegmatay balse aan dhaqaale ay ku maalgashaan heli karin ka dibna ku dooda in haddii ay lacag haysan lahaayeen ay ka gudbi lahaayeen heerka Baratanka Jiirarka. Kuwaasina lacag ayey suaan. Nolosha dhabta ahna dad caynkaas oo kale ah ayaa aan ku aqaan. Fursado badan ayaa soo mara balse lacag uma heli karayaan.

Waxaa kale oo aan arkay dad hela kaar ay fursad weyn ku qorantahay. Waxa aan maqlaa ayaga oo kor u akhrinaya waxa ku qoran kaarka balse ayaan-darro ma ay fahmin in kaarkaasi fursad yahay. Kaararkii lacagta fursadda iyo waqtigiba waa ay isku haystaan balse ma garawsan karaan in kani yahay amarkii fursadda. Waxa ay fahmi waayaan sidii ay ugu adeegsan lahaayeen ka gudbidda heerka Baratanka Jiirarka. Tan dad badan oo ay ku dhacday ayaa aan garanayaan in ka badan kuwii hore. Qof walba nolosha mar ayaa fursad wayn soo martaa balse uu ka faa'iidaysan waayaa. Sanad ka dib ayaa uu garawsadaa in waxaasi fursad

ahaayeen balse waa marka uu arko dad kale oo ka hodmay wixii uu arki waayey.

Garaadka dhaqaale-samayntu waa in aad waddooyin badan garawsan kartid. Haddii fursadihii aad sugaysay ay kuu iman waayaan sidee kale ayaa aad dhaqaale ku samayn kartaa? Haddii aad fursad haysatid balse bangigu lacag ku daymin waayo, sidee kale oo aad fursaddaadaas ku socodsiin kartaa? Haddii malahaagii hayaagi waayo, rejadaadiina beenowdo sidee kale oo aad liin dhanaan malaayiin lacag ah uga samayn kartaa?(Waxa aad haysatid ee yar uga hodmi kartaa). Waa kaas waxa aan ugu yeero garaadka dhaqaale-samaynta. Caqabaddu ma aha waxa kugu dhacay, balse waa waxa aad ka yeelin iyo helista waddo kale oo aad liintaada uga hodmi kartid. Waa sida aad u xallin kartid dhibaatooyinka aad la kulmin.

Dadka intooda badani hal waddo ayaa ay yaqaanaan. Shaqee in badan, lacag kaydi, dayn qaado. Haddaba maxaa aad ugu baahantahay kobcinta aqoontaada dhaqaale-samaynta? Maxaa yeelay waxa aad noqon qof asagu nasiibkiisa abuurta. Wax walba oo kugu dhaca, habka aad doonaysid ayaa aad u rogtaa.

Dad dhif ah ayaa xaqiisaa in nasiibku yahay wax la samaysto sida lacagtuba tahay. Haddaba haddii aad doonaysid in aad nasiibkaaga iyo lacagba samaysatid, waxaad u baahantahay kobcinta aqoontaada dhaqaale. Haddii aad tahay dadka suga in xilli ku habboon uu soo maro, sugitaankaagu waa dheeraan karaa.

Aabbahayga hodanka ah ayaa aniga iyo Mike marmar badan noo sheegi jiray in lacagtua aysan ahayn wax dhab ah. Marmar ayaa uu na xasuusin jiray in maalintii aan wax shiilaynay ee aan doonaynay in aan lacag samaynno in aan

aad ugu dhawaannay sirta lacag-samaynta. "Saboolka iyo dabaqada dhexe lacagta ayaa ay u shaqeeyaan" ayaa uu oran jiray, iyo " hodanku ayaga ayaa lacagta sameeya. Markasta oo aad sii rumaysatid in lacagtutahay wax jira oo dhab ah, heerkaaga u shaqaynta lacagta ayaa sii kordhaya. Haddii aad dhuuxi kartid habka aysan lacagtutahay wax dhab ah oo jira, dhakhso ayaa aad ku hɔdmi doontaa."

Haddaba maxaa ay tahay haddii aysan wax dhab ah ahayn, ayaan aniga Mike waydiin jirnay marmar badan.

"Waa waxii aynu ku wada heshiinno" ayaa uu noogu jawaabi jiray.

Hantida ugu wayn ee aan dhammaan wada haysanno waa MASKAXDEENNA.

Haddii aynu tababarno, hodantinnimo aan dhammaan ayaa ay inoo keeni kartaa. Haddii aynaan tabab barinna, deyn iyo saboolnimo aan dhammaan oo jiilal u gudubta ayay inoo keeni kartaa.

Qarniga-xogta ayaynu maanta joognaa, lacagtuna xawaare ayaa ay ku kobcaysaa. Shaksiyad ayaa fikrado iyo heshiyo keli ah ka hodmaya ayaga oo sabool ahaa. Haddii aad dadka waydiisid, kuwo badan ayaa lagu tusin. Hubaal malaayiin ayaa dhakhso looga samayn karaa meel eber awal ahayd. Eber waxa aan uga jeedaa, meel aan lacag la galin. Waa aniga oo dillaal wacay u sheegay in uu guri ii iibiyio, islamarkiibana u sheego in uu sii iibiyio.

Haddaba maxaa aad u kobcin garaadkaaga dhaqaale-samaynta? Taas adiga ayaa iskaga jawaabin hadda. Anigu aqoontayda ayaa aan kordhis. Anigu waxa aan u samayn si aan dhakhso ugu hodmo. Ma aha in aan ku khasbanahay balse aniga ayaa sidaas doonin.

Waxaa kale oo aan doonin in aan qayb ka ahaado isbeddelka aadanaha ee cusub ee dadku maskaxda ku shaqeeyaan ee aysan jir kali ah ku shaqayn. Intaas waxaa dheer in ay tahay halka adduunka kala hagta. Waxa aan doonayaa in aan ka jaanqaado dadkaas kartida leh ee horay u socda balse aanan noqon kuwa laga tago

"Hantida ugu wayn ee aan dhammaan wada haysanno waa MASKAXDEENNA. Haddii aynu tababarno, hodantinimo aan dhammaan ayaa ay inoo keeni kartaa. Haddii aynaan tabab barinna, deyn iyo saboolnimo aan dhammaan oo jiilal u gudubta ayay inoo keeni kartaa."

Tusaale yar oo habka lacagta loo abuuro ah aan ku siiyo. Bilowgii 1990kii, dhaqaalahaa magaalada Phoenix, Arizona sicir barar daran ayaa ka jiray. Waxa aan daawanayey taleefishinka oo nin aqoonta dhaqaalahaa bartay uu ka dayrinayey balaayo dhaqaale soo socota oo dhici doonta. Waxa uu ku talinayey in lacag la kaydsado. Waxa uu yiri "boqol doolar bil walba kaydso, afartan sano gudaheed hodan ayaa aad noqone".

In boqol doolar la kaydiyo bil walba waa aragti qurxoon. Waa aragti u qalanta dadka intooda badan. Dhibta ayaa ah in aragtidaasi ay qofka indho tiri doonto oo ka jeedinayso arkidda fursadaha uu la kulmayo. Dunida dhan ayaa ka gudbin. Marka uu yimaaddo dhaqaale burbur wali waxaa ku jirta fursad maalgashi cidii u diyaarsan. Xilligaas lacagtayda dhammi waxa ay ahayd hanti guryo kiro ku jirta iyo ganacsiyo. Wax lacag ah oo caddaan ah ma aanan haysan. Dadku xilligaan guryahooda qiimo aad u

hooseeya ayaa ay ku iibinayeen. Waa aan ka samri waayey
in aanan guryahaas wax ka iibsan.

Guryo awal ahaa boqol kun oo doolar ayaa hadda lagu iibinayey 75kun oo doolar. Intii aan ka iibsan lahaa dallaallada dhabta ah ayaa aan ka iibsanayey xafiiska qareennada dadka daymoobay(qof dayn lagu leeyahay ayaa ogolaan in gurigiisa degdeg loogu iibsho oo dayntaas loo qaato) ama maxkamadaha ayaa aan tagi jiray si aan ula kulmo dad degdeg lacag ugu baahan oo raqiis hanti isaga iibinaya. Meelahaan gurigii 75kun marayey waxaa lagaga heli karayaa 20kun ama ka yar.

Lacag labo kun oo doolar ah ayaan ka daynsaday nin aan saaxiib nahay una sheegay in aan 90 maalmood kala maqnaan balse aan 200 oo dulsaar ah siin doono. Qareenkii ayaa aan siiyey labadii kun una sheegay in ay hormaris tahay oo uu iga iibiyo guri ah kuwa labaatanka kun lagu iibinayo(balse ah kuwa 75 kun ka jooga xafiisyada caadiga ah ee iibinta guryaha). Intii uu qareenkii dacwaddii wareejinta uu ku maqnaa ayaa aan sameeyey xayaysiin oronaysa in guri ah kuwa la gadec 75kun aan ku iibinayo 60kun oo kali ah. Dad badan ayaaz i soo wacay oo doonaya in ay iibsadaan. Markii qareenkii i soo wacay iina sheegay in uu dacwaddii wareejinta uu ii soo dhammeeyey la igana doonayo in aan la wareego, lacagta hartayna aan bixiyo, ayaa an kaxeyey dadkii doonayey in ay iga iibsadaan oo aan gurigii tusiyey. Islmarkiiba mid ayaan ku heshiinay, halkii ayaa aanan ku wareejiyey gurigii. 60kii kun ayaa aan ka qaaday ka dibna aan iska bixiyey labaatankii qareenku igu lahaa. Saaxiibkay lacagiisii ayaa aan u celiyey iyo 200 oo dheeraad ah aniguna intaydii kale ayaan qaatay.

Lacagta intaas le'eg shan saacadood ayaa aan ku sameeyey.

Hadda maaddaama ay xoogaa soo kobacday aqoontaada dhaqaale-samaynta, xogtaan sare ayaan sawir kuugu muujinayaa.

CADDEYNTA DAKHLIGA

Lacag ayaa la somocyey canshuur la'aan.
\$40,000 ayaa lagu biiriyey qeypta Hantida.
\$40,000 ayaa lagu biiriyey qeypta Hantida?

Dakhli
Kharashaaad
Canshuuro
Deynta Guriga

CADDEYNTA HARAAGA

Hanti	Deyn
40,000 \$ oo lacagta Guriga ali	20,000 \$

Tani waxa ay tusaale yar u tanay sida qorshe lacageed loo samaysto, loo fuliyo qorshahaas, loona ilaalsado adiga oo adeegsanaya garaadka dhaqaale-samaynta.

Sannado ka dib suuqii iibka guryaha ayaa dib u soo kacay, guryahii 75kun lagu iibinayey xilligaasna waxa ay gaareen 110kun in lagu iibiyo. Hadda waxaa kobcay rejada dadka ku dhiiran kara in ay guryo iibsadaan. Suuqii waa

isbeddelay, tartamayaasha guryaha iibinsanayana waa ay bateen. Waa in aan ka gudbo oo aan fursado kale raadiyo.

"Balse sidaas kuma sameyn kartid halkaan?" "Waa sharci darro" "been ayaad sheegeysaa". Faalloyonkaan ayaan marar badan maqlay balse waa yaraayeen dadka i waydiinayey in aan tuso sida loo sameeyo sidaas oo kale.

Waa dhici kartaa in habkaani uusan ka shaqayn halka aad ku nooshahay. Kani waa tusaale fudud oo muujinaya sida hab aad ku fakartay balse aadan lacag galin uu awoodo in uu kumanaan lacag ah kusoo geliyo, waliba lacag yar iyo halis yar. Waa lacag ku timid heshiisyo kali ah.

Dadka intooda badani sidaas ma samayn karayaan. Intooda badani waxa ay dhegaystaan talada ah "shaqo badan samee iyo kaydin lacageed".

Midkee ayaa kuula muuqda in uu adagyahay?

1. Shaqo ku dhabar jab, canshuur iyo kharashaad ka bixi waxii aad shaqaysatay, inta harta bangi ku kaydso taas oo mar labaad canshuur laga sii goosto.

Ama

2. Waqtii gali kobcinta aqoontaada dhaqaale-samaynta.

Adeegso awoodda maskaxdaada ku jirta oo hanti tabco.

Haddii aad tan hore raacdid, qiyas inta ay kugu qaadan samaynta lacag 200kun gaaraysa. Ogoow waxa ugu badan ee kaa galayna waa waqtiga dheer.

Hadda waxa aad fahmi kartaa sababta aan diidmo madaxa ugu ruxo marka aan maqlo waalid ilmahiisa ka hadlaya oo oronaya "Ilmahaygu dugsiga waa uu ku wanaagsanyahay, waxbarasho wanaagsanna waa uu ka

helaa." Waa dhici kartaa in waxbarasho wanaagsan uu helo balse ma aha mid ku filan.

Waxa aan ogahay in habka sare uu yahay mid aan ku wanaagsanayn maalgashiga. Waxa ay muujin sida wax yari u kobci karaan ayaga oo wax wayn isu beddelaya. Mar labaad aan xuso in guushayda dhaqaaleed ay saldhig u ahayd aqoontii dhaqaale ee aabbaheyga hodanka ahi i siiyey.

Sidaan horay ayaa aan u soo sheegay balse waa in mudan in lagu celiceliyo. Aqoonta dhaqaale-samayntu waxa ay ka koobantahay:

1. Aqoonta xisaabaadka.
2. Maalgashiga.
3. Fahanka suuqa.
4. Sharciga.

Kuwaan ayaa saldhig u ah guusha dhaqaale ama guryo iibi, ama walxo ka ganacso ama shirkado samayso.

Waxa aan uga jeeddaa in aan caddeeyo, suuqu waa isbeddelaa, kor iyo hoosba waa u kacayaa. Dhaqaalahuna marna waa kicin marna waa dhicin. Maalin walba fursado ayaa nolosha kugu soo marin, balse in badan ayaan ku guuldarraysannaarkiddooda.

Balse wali fursadahaasi waa jiraan. Dunidu in badan ayey is beddelaysaa, tiknoolajiyadduna sidoo kale. Haddaba mar kasta oo isbeddeladaasi yimaadaan, waxa ay la imaan fursado cusub oo waxtar u yeelan kara adiga iyo jiilalka kaa dambeeyaba.

Haddaba maxaa aad u kobcin garaadkaaga(aqoontaada) dhaqaale-samaynta? Adiga ayaa iskaga jawaabi karaya taas balse anigu aqoon-kororsi iyo

horumar joogto ah ayaa aan doonayaa. Waxa aan u doonayaa maxaa yeelay waxa aan ogahay in isbeddello imaanayaan. In aan isbeddelka la jaanqaado ayaa iiga fiican ku dheggenaanta waxii laga tagay. Waxa aan ogahay in korukac iyo burbur labaduba imaanayaan. Waxa aan doonayaa in aan aqoontaydaas dhaqaale-samaynta aan kobcinayo markasta maxaa yeelay isbeddel kasta waxa uu keenin in dadka qaar ay jilbo joogsadaan ayaga oo shaqo baryaya. Qaar kale ayaa liintooda malaayiin ka samayn doona waana tan ay keenayso aqoonta dhaqaale-samaynta ee qofka.

Marar badan ayaa la i waydiyaa habka aan fursadaha uga faa'iidaystay. Ma jecli in aan tusaalayaal u soo qaato guulahayga aniga oo diidaya in aan u ekaado mid faanaya ama iswaynaynaya. Kuwa aan tusaalayaasha usoo qaato waxa aan uga jeedaa muujinta habka ay waxyaabahani u fududyihii ee ay u suurtogal yahiin. Markasta oo aad wax badan ka baratid afartaas tiir ee aan kor ku soo xusnay ee saldhigga u ah aqoonta dhaqaale-samaynta waa markasta oo dhaqaale-samayntu ay kuu sii fududaato.

Ani ahaan, labo waxyaabood ayaa dhaqaalahaygu ku kobcaa: Hantida maguurtada ah (Guryaha) iyo wadaagyada(share) aan ganacsiyada ku leeyahay. Hantidaas ayaa saldhig ii ah halka ganacsiyaduna ay kobcidda iga caawiyaan. Kuma talinayo samaynta sida aan anigu sameeyo. Tusaalayaashu waa iska tusaalayaal. Haddii aanan si fiican u fahansanayn fursadda maalgashiga u baahan, waa aan ka istaagaa maalgashigaas. Xisaabtan yar iyo adeegsiga garaadkaaga suubban(caqliga saliimka ah) ayaa kugu filnaan karaya in aad wax ku kala fahmi kartid.

Shan waxtar ayaa ay tusaalayaashu leeyahiin:

1. In aad dadka ku dhiirrisid in ay wax badan bartaan.
2. Tusidda in wax fududyahiin haddii saldhigga(aasaaska) la helo.
3. Tusidda in cid walba hodan noqon karto.
4. Tusidda boqolaal hab oo lagu guul gaari karo.
5. Tusidda in aysan ahayn aqoon ay dad yar yaqaannaan.

1989kii ayaan ku dhix ruclayn jiray(jimicsi) xaafad ka mid ah Portland, Orego (magaalo Mareykanka ku taal) Waa xaafad guryo yaryar leh balse qurux leh. Aad ayaan ugu bogay.

Meel walba waxaa ku dheggenaa qoraallo caddaynaya in guryuhu ay iib yihiin. Dhaqaale xumo xooggan ayaa xilligaan ka jirtay gobolka.

Guri ka mid ah ayaa aan ku leexday ka dibna waydiiyey inta la iibinayo.

"Adigu maxaa aad bixin? Sanad ka badan ayaa uu iib ahay oo cid xataa eegta aan waynay'e". Ayaa uu iigu warceliyey.

Saacad ka dib ayaan gurigaas oo 65kun ku fadhiya ku iibsaday 45kun waana uu igu wareejiyey. Isla markiiba kiro fiican ayaa aan ku helay, si joogto ahna bil walba lacag ii soo galin jiray.

Sanad ka dib ayaa dhaqaalahii gobolka dib u soo kacay ka dibna isla gurigii ayaa aan ku iibiyey 95kun.

Isla bil ka dib ayaa aan guri kale oo aan u bogay ku arkay aaggi. Qolada leh waxa ay deggenaayeen Jarmalka waxa ayna ku doonayeen dhaqaale dhan \$300kun waana ka iibsaday. Isla dhismahaas ayaan labo sano ka dib kusii iibinay \$495kun.

Tusaalayaashaan waxa aan uga jeedaa muujinta sida muddo kooban kobac wayn u imaan karo. Waxa ay u baahantahay waa aqoon dhaqaale, aqoon maalgelin, mid suuq iyo fahanka sharciga.

Haddii aysan dadku intaan fahmi karin waa in ay Sida dadka kale u dhaqmaan oo is ilaalin iyo baqdin ku jiraan.

Lacagta waxa aan ula dhaqmaa sida kubadda aan cayaaro. Waa aan dedaalaa, gefaf ayaan galaa, waa aan saxaa gefafkaas, haddana kuwo kale galaa, haddana saxaa, sidaasna ku tabab bartaa.

Haddii cayaarta la iga badiyo, waa aan bogaadiyaa qofka iga guulaystay kuna dhahaa "mar kale ha inoo ahaato".

Maalgashigu waa labo nooc:

1. Qof maalgashada hanti la diyaariyey. Sida qof wadaag(share iibsdada) iwm.
2. Qof asagu tabca hanti oo asagu abuurta maalgashiyadiisa.

Maalgashadaha nooca labaad ah ayaa aqoon badan dhanka maalgashiga. In badan ayay muddo dheer ku qaadataa, in badanna waligoodba isuguma aaddo. Noocaas labaad ayuu aabaheyga hodanka ah nagu dhiirriyey in aan noqonno. Waa muhiim in qofku barto sida tabac loo samayn karo oo wax la isugu aaddiyo waana halka guusha dhaqaale ku jirto waloow xilliyada qaar uu qofku guuldarro weyn kala kulmo.

Haddii aad doonaysid in aad noqotid maalgashadaha nooca labaad oo kale, xirfadahaan saddexda ah ayaa aad u baahan doontaa.

1. *Raadi oo hel fursad dadka kale arki waayeen.*

Maskaxdaada ayaa aad ku arki kartaa waxa dadka kale indhahooda ku arki waayeen. Tusaale : nin aan saaxiib nahay ayaa guri duug ah iibsaday. Dadka dhammi waa la yaabeen waxa uu ku falayo. Waxa aysan arki karin ayaa ahaa in gurigu dhul aad u wayn ku fadhiyey. Gurigii iyo dhulkiiba inta uu hagaajiyey oo kala jarjaray ayuu gooni gooni u kala gaday. Afar-jibbaar lacagtii ka gashay ayuu ka helay.

2. Dhaqaalo Hel.

Dadka intooda badani marka ay doonayaan in ay maalagshi samaystaan, bangiga ayaa ay lacag deyn ah ka doontaan. Haddii aad doonaysid in aad noqotid maalgashadaha nooca labaad waa in aad garanaysid habab aan bangiga ahayn oo aad lacag ku heli kartid. Hababkaan waxaan ku bilaabay in aan bartay sida wax loo iibsado adiga oo aan lacagba haynin.

Marar badan ayaan dadka ka maqlaa, "bangiga ayaa lacag ii diiday". Haddii aad maalgashadaha nooca labaad noqonaysid waa in aad lacagta la'anteeda wax qabsan kartid. Si kale aan kuugu sheegee, dadka intooda badani lacagta la'aanteeda ayaa waxqabadka ka hor istaagta.

Haddii sida tan looga gudbo aad baratid, malaayiin aan aqoon ayaad ka dheerayn.

In badan ayaan guryo iyo hantiyo iibsaday aniga oon shillin haysan. Mar ayaan xataa iibsaday guri gaaraya \$1.2 malyan aniga oo aan shillin haysan. Waxa aan adeegsaday waxa aan ugu yeero "wax-isku-xiris" aniga oo sameeyey heshiis u dhaxeeya iibsadaha iyo iibiyaha.

Boqol kun ayaan boos-celis ahaan u sii bixiyey si la ii siiyo 90 maalmood oo lacagta inta hartay aan ku bixin karo. Maxaan sidaas u samaynin? Wuxaan ogaa in gurigaasi labo

malyan gaari karo. Boqolkaas xataa ma bixin ee qof kale oo guriga u baahan ayaan ka soo qaaday, isla asagii ayaana \$50kun oo kale igu siiyey guriga wanaagsan ee aan u soo helay. Shaqadaas dhammi saddex maalmood ayaa ay qaadatay.

Taasi waa siyaabaha lacag lagu helo balse muhiimadda qodobkaan dhammi waa *markii aad fursad aragtid talaabada ku xigta waa in aad lacag soo heshid*. Meeshii aad rabtid ka keen.

3. Dad caqli badan isu keen.

Qofka caqliga badani waa kan la shaqeeya ayna u shaqeeyaan dad ka caqli badan asaga. Markii aad talo u baahatid, xasuusnoow in aad la-taliyeahaaga ka fiirsatid.

Wax badan ayaa barasho kaaga baahan , haddana natijjooyinku waa kuwo aan la malayn karinin. Haddii intaas oo dhammi kugu adagtahay, maalgashadaha nooca koowaad waa aad iska noqon kartaa. Wuxuu aadan taqaanid ayaa hantidaada ugu wayn ah. Waxii aadan aqoonin ayaa halistaada kuugu wayn ah.

Meel kasta halis ayaa taalla, baro sida halista looga baxo intii aad iska ilaalin lahayd.

CUTUBKA LIXAAD

CASHARKA 6AAD: U SHAQEE IN AAD WAXBARATO - HA U SHAQAYN LACAGTA

"Shaqtjoogto ah ayaa u muhiimsanayd aabbahayga aqoonyahanka ah balse waxbarashada ayaa u muhiimsanayd aabbahayga hodanka ah."

Sannado ka hor ayaan wargays Singapore laga leeyahay u ogolaaday waraysi. Weriyehaween ah oo dhalinyaro ah ayaa ay ahayd. Annaga oo fadhliga huteelka iskaga sheekaysanayna walina aan la gaarin waraysigii ayaa ay hadal igu tuurtay "Maalin ayaan rejaynayaa in aan noqon doono qoraa aad loo iibsado buugtiisa sidaada oo kale," ayaa ay igu tiri.

Maqaallo ay qortay ayaan anigu horay u akhriyey aadna waan ugu bogay. Si aad u qurux badan ayay wax u qortaa waana xiiso iyo soo jiidasho badanyahiin qoraalladeedu.

"Heer-sare ayaad tahaye maxaa kaa hortaagan gaarista riyadaada?" Ayaan ugu jawaabay.

"Shaqadaydu hor-usocod malaha," ayay hoos u tiri ka dibna ku sii dartay "Cid walba heer-sare ayuu ku sheegaa buugtayda balse waxba kama helo. Sidaas darteed ayaan shaqadaydaan u ilaalsadaa, ugu yaraan noloshayda waan ka helaa tan. Maxaad igula talin lahayd?" Ayay i waydiisay.

"Haa, talo ayaan kuu hayaa. Nin saaxiibkay ah ayaan halkaan Singapore ah ku leh dugsi waxbarasho, dadka waxa uu baraa iib-gaynta. Haddii aad wax ka baratid waxa aan malayn in aad hormar samayn doontid." Ayaan ku iri.

Halmar ayay caro kaduudmatay. "Ma waxa aad igula talineysaa in aan waxbarasho ku laabto oo aan iib-gaynta xiisado u qaato?

"Haa" ayaan ku iri.

"Ma kaa dhab baa?" Ayay i waydiisay.

"Haa, maxaa ka khaldan?" Ayaan ugu warceliyey.

Waxa aan ka dareemay in ay dhibsatay hadalkaygii heer aan jeclaystay in aanan hadalkaas oran lahayn.

Waxa ay iigu jawaabtay "Shahaado mastar ah ayaan afka Ingiriiska iyo qoriddaba ka haystaa. Maxaa aan u ku falin barashada iib-gaynta?. Xirfad in aan yeesho ayaan waxbarashada u aaday si aanan iibiyeye u noqon. Ma jecli iibiyeyaasha. Waa dad lacag kali ah ka fekera. Haddaba ii sheeg maxaan ka doonin dugsigaas?" Alaabteedii ayay aruursatay si ay iiga tagto.

Buug aan waqtii hore qoray oo aad loo iibsaday oo miiska saarnaa ayaan qabtay ka dibna aniga oo farta ugu fiiqaya ku iri "halkaan ma u jeeddaa?

"Maxay?" Ayay i waydiisay ayada oo fahmi la'a.

"Halkaan waxaa ku qoran Robert Kiyosaki, qoraaga buugtiisa loogu iibsiga badanyahay ee kuma qorna qoraaga ugu wanaagsan."

"Anigu qoridda waan ku liitaa," Ayaan ku iri. "Adiguse aad ayaad ugu fiicantahay. Anigu iibinta ayaan jaamacad uga soo baxay. Adiguna qoraalka. Labadaas aqoonood haddaad isugaysatid, waxa aad noqon qoraaga ugu fiican, looguna iibsiga badanyahay buugtiisa."

Waaba ay xanaaqday ayada oo tiri " waligay isma liidaayo oo iibiyeye ma noqonayo." Waaba iga dhaqaajisayba.

Adduunka waxaa ka buuxa dad aqoonyahan ah, maskax badan oo hibo leh. Maalin walba waad arkaysaa lana kulmaysaa dadkaas.

Maalmo kahor gaarigayga ayaa iga cilladoobay. Meelaha lagu sameeyo ayaan geeyey ka dibna dhalinyaray ayaa daqiqado iigu hagaajiyey. Aad ayaan ula yaabay.

In badan ayaan la yaabaa sida dhaqaale aad u yar ay u shaqeeyaan dad badan oo caqli iyo hibo ba sarreeya. Waxa aan arkay dad maskax badan oo aqoon sarreeya, haddana aan sanadka dhan shaqayn wax ka badan 20 kun.

Talobixiye-ganacsi kana shaqeeya ganacsiyada caafimaad ayaa ii sheegay sida dhakhaatiir iyo dantiisteyaal badani silac dhaqaale ugu noolyahiin. Waa dadkii aan waligay u malayn jiray in marka ay qalin jabiyaanba lacag ku hooban doonto. Isla ninkaas ayaan ka maqlay oraahda ah: "Hal xirfad oo ay kordhistaan ayaan hodannimo oo dhan ka xigta."

Taas macnaheedu waa in dadka badidoodu hal xirfad kororsigeed u baahanyahiin ka dibna dhaqaalahoodu cirka geli doono.

Horay ayaan u soo sheegay in garaadka dhaqaale samayntu ka koobanyahay isugaynta aqoomaha xisaabaadka, maalgashiga, iib-gaynta iyo sharciga. Afartaas isku gayso, hubaal lacag samayntu waa ay kuu fududaan. Halka xirfad ee dadku u qabaan in lacag lagu helo waa dhabar jab.

Tusaale fiican oo isugaynta aqoomahaas ah waxaa ku tusin qoraayaddii wargayska. Haddii ay baran lahayd iib-gaynta buugteeda, dhaqaale ayay ka dhargi lahayd. Haddii aan ayada ahaan lahaa, waxa aan baran lahaa xayysiinta iyo iibgaynta. Ka dibna halka ay wargays u shaqayso waxa

aan u shaqayn lahaa shirkadaha xayasiinta. Xataa haddii lacag yar ay bixiyaan, waxa ay ka baran lahayd sida hadallo iyo waxyaallo yaryar oo ay sameeyaan ay xayasiin wayn u noqon karto oo kobcisa suuqa iibsiga. Waxa ay sidoo kale ka baran lahayd xariirka dadwaynaha. Malaayiin dad ah ayaa ay samaynsan lahayd. Ka dib habeenkii ayay buuggeeda qoran lahayd, marka ay dhamaysana si fudud ayay ku iib-gayn lahayd. Hubaal xilli gaaban ayay ku noqon lahayd qoraaga loogu iibsiga badanyahay buugtiisa."

Markii aan buuggaygii ugu horreeyey qoray, waxa aan u bixiyey, 'Haddaad Doonaysid Hodannimo iyo Farxad, Iskool Ha Aadin, ka dib waxaa la igula taliyey in aan magaca ka beddelo oo ka dhigo Dhaqalaha Waxbarashada. Waa aan diiday aniga oo ku dooday in aan labo buug ugu yaraan iibin doono, mid aan qoykayaga ka iibiyo iyo mid aan saaxiibkay ka iibsho. Dhibta jirta ayaa ahayd in labadaas qoloba ay lacag la'aan ku doonayaan. Maagacaas aan loo bogayn waxa aan ku doortay, maxaa yeelay dad badan aaya indhahoodu qaban doonaan.

Waxbarashada anigu waa aan taageeraa balse waxa aan sii taageeraa dib u eegista habka waxbarashada iyo in qofka la baro wax la tusayo oo uu arki karo. Waxa aan magacaas buugga ugu dooray si uu u noqdo wax liddi ku ah soojireennadii keenaysana in ishu qabato oo muuqbaahiyeyaasha iyo warbaahinta dhan looga hadlo.

1969 markii aan jaamacadda ka qalin jabiyeey, aabbahayga aqoonyahanka ahi aad ayuu ugu faraxsanaa. Shirkadda shidaadlka ee Stanford Oil California ayaan u shaqo bilaabay. 42kun oo doolar sanadkii oo u dhiganta inta dadka ila midka ah la siiyo una qalanta heerkyaga aaya mushaar ahaan la iigu bilaabay.

Intaas waxaa dheeraa in 5 bilood aan sanadkii fasax ahay iyo in ay fududayd in la ii kordhiyo mushaarka.

Fursad fiican ayaa ay ahayd haddana lix bilood ka dib ayaan ka tagay shaqadii ka dibna aan ku biiray Marine Corps (Qeyb kamid ah ciidamada Mareykanka) si aan u noqdo duuliye.

Aabbaheyga aqoonyahanka ah waa ka carooday halka aabbaheyga hodanka ahi uu iigu hambalyeeyey. Dadku goobaha waxbarasho iyo shaqaba waxa ay hadal hayaan aragtida ah in wax gooni ah la barto(takhasus), taas oo ah haddii aad lacag badan doonaysid ama dallacsiiin waa in aad wax gooni ugu takhasustaa. Waa sababta dhakhaatiirtu markiiba u kala bilaabaan takhasusyo kala duwan. Dadka kale ee xisaabiyeaasha, naqshadlayaasha (architect) qareennada, duuliyeyaasha waa la mid.

"Wax badan wax ka baro." Ayuu igula talin jiray aabbaheyga hodanka ahi.

Aabbahayga aqoonyahanka ahi aragtidaas takhasuska ee dadka hore ayuu rumaysnaa.

Waa sababta uu aadka ugu farxay markii uu shahaadada heerarka ugu sarreeya helay(doctorate). Asaga ayaa marar badan qiri jiray in dugsiyadu hadba marka qofku aqoontiisa sii kordhiyo ay ku sii yarayn jireen lacagta.

Aabbaheyga hodanka ahi taas lidkeed ayuu igu dhiirriyey.

"Wax badan wax ka baro" ayuu igu dhiirrigeliyey. Taas ayaa keentay in aan shan sano wax kala duwan ka shaqeeeyey. Shirkadiisa waaxda xisaabinta ayaan ka shaqeeeyey in muddo ah, waloow aan ogaa in aanan xisaabiye noqon doonin waligay, waxa uu doonayey in aan

waxuun xisaabaadka aha aan asaga ka barto. Waxa uu doonayey in aan fahan fiican ka qaato.

Sidoo kale gacanyare darewal ayaan noqday iyo guryo dhise ba. Sidoo kalena iibinta, soo-dhawaynta iyo iibgaynta intaba.

Waa uu na naash-naashi jiray ani iyo Mike ba. Waxa uu nagu amri jiray in aan ag fariisanno mararka uu shirarka galayo uu waliba la galayo qareenno, xisaabiyeaal, bangiileyaal, iyo dallaalo intaba. Waxa uu doonayey in aan wax uun ka ogano dhammaan howlahiisa.

Markii aan ka tagay shaqadii shirkadda shidaalka ee Stanford, aabbahayga aqoonyahanka ahi si dhab ah ayuu iila hadlay. Waa ku adkayd in uu aqbalo Sida aan sameeyey. Haddii aan doonay in aan fahansiiyo sababta aan uga tagay shaqada, waa an ka dhaadhicin waayey. Sida uu wax u arko iyo sida aan rabay waa ay iskeeni waayeen. Waa aan garan waayey si aan u fahansiiyo. Aqoontayada ayaa kala duwanayd.

Shaqa la isku hallayn karo ayaa u muhiimsaneyd asaga, halka aabbaheyga hodanka ahi ay waxbarashadu u muhiimsaneyd.

Aabbaheyga aqoonyahanka ah, waxa uu u malaynayey in aan jaamacadda u galay in aan markab wade noqdo (Captain). Aabbaheyga hodanka ahi waxa uu ogaa in aan u galay in aan ganacsiga dunida soo kala barto. Maraakiib ayaan socdaalin jiray aniga oo u kala gooshin jiray dhulal aad u kala fog oo cirifyada adduunka ah Ee u dhaxeeya qaaradda Aasiya iyo Yurub. Aabbaheyga hodanka ah waxa uu igula taliyey in aan Aasiya joogo halka an Yurub ka joogi lahaa oo dalalkaas aan u kala gooshiyo maraakiibta, maxaa yeelay waxa uu ogaa in dalalkaasi yahiin kuwa soo kobcayay.

Halka dadkii wax ila soo bartay sida Mike iyo asxaabtii kaleba ay guryahoodii isaga raaxaysanayeen, anigu waxa aan ku jiray barasho ganacsi, mid dac iyo mid dhaqamo intaba oo aan ka baranayey dalalka Japan, Thailand, Singapore, Hong Kong, Vietnam, Korea, Tahiti, Samoa, Philippines. Aniguba waa aan raaxaysanayey balse meelo kale. Dhakhso ayaan u kobcay aqoon ahaan.

Sidaas oo kale ayuu aabbaheyga aqoonyahanka ah ugu wareersanaa markii aan ciidanka ku biiray. Wuxuu aan u sheegay in aan doonayo barashada duuliyenimada balse waxa aan doonayey barashada hoggaaminta ciidanka. Aabbaheyga hodanka ahi ayaa ii sheegay in qaybta ugu adag ee socodsiinta shirkadi ay tahay maamulidda dadka.

"Hogaamintu waa waxa kuugu xiga ee aad u baahantahay in aad baratid," ayuu yiri. "Haddii aadan aqoon hoggaaminta wanaagsan, dhabarka ayaa lagaa toogan ciidanka iyo ganacsiga labadaba."

Markii aan Vietnam ka soo laabtay 1973dii, ayaan ka tagay shaqadaas duuliyenimada, waloow aan jeclaa. Xerox Corps ayaan shaqo ka helay. Hal ujeeddo oo aan lacag ahayn ayaan u galay waa aan xishood badnaa, waxa aan malaynayey in iibintu tahay shaqada ugu cabsida badan. Xerox na waxa ay laheyd mid kamid ah tababarka barashada iibinta ee ugu wanaagsan wadanka Mareykanka.

Aabbaheyga hodanka ahi waa uu igu faraxsanaa. Aabbaheyga aqoonyahanka ahi waa iga carooday. Maadaama uu aqoonyahan yahay, dadka wax iibiya waxa uu u haystay shaqo aad u hoosaysa.

Afar sano ayaan Xerox la shaqeeyey illaa aan ka adkaaday cabsidii aan ka qabay in aan guryo albaabkood garaaco oo wax ka iibiyo ama la iga soo xirto albaabka.

Markii aan ka mid noqday dadkii ugu iibinta badnaa shaqaalaha dhan ayaan shaqadaasna iskaga tagay. Halkaas shaqa labaad oo fursad fiican ayaan kaga tagay.

1977dii ayaan abuuray shirkaddaydii iigu horraysay. Aabbaheyga hodanka ahi ayaan bilaabay in uu aniga iyo Mike noo diyaarinayo sidii aan shirkadihiisa ula wareegi lahayn, annaguna waxa aan bilownay in ajan isku diyaarinno oo dedaalno.

Alaabtii ugu horeysay ee aan sameeyo waxa ay noqotay boorso-lacagta lagu rito (Wallet) oo aan ku soo sameeyey Shiinaha ka dibna u soo rari jiray kaydkayga shirkadda ee New York. Waxaa muuqatay in waxbaristii ii dhammaatay una baahanahay tijaabin iyo ku dhaqaaqis. Haddii aan guuldarraysto, waa aan dhaqaale burburayaa. Aabbaheyga hodanka ahi waxa uu rumaysnaa in ay roontahay in dhaqaale burbur kugu yimaaddo inta aad soddon sano ka yartahay, maxaa yeelay, waa aad ka soo kaban kartaa ayuu rumaysnaa. Fiidnimadii ay ii buuxsamaysay 30 sano ayaan alaabtaydii ugu horraysay markab kaga soo dhaqaaqday Kuurya soona aadday magaalada New York.

Maanta wali ganacsigaygu sidii ayuu dunida ugu kala gooshaa, sidii Aabbaheyga hodanka ahi igu dhiirriyeyna waxaan xoogga saaraa dalalka soo kobcaya.

Maanta shirkadahayga maalgashigu waxa ay maalgashtaan Ameerikada Koonfureed, Aasiya, Norway iyo Ruushka intaba. Waxaa jirta oraah dhahda ereyga Job(shaqo) waxaa laga soo gaabiyeey Just Over Broke (Wax yar ayuu saboolnimada ka sarreeya). Dhabtii malaayiin dad ayaan sidaas ku jira. Mid kale ayaan oranaysa "shaqaalayaashu waxa ay u dhabar jabaan si aan shaqada looga cayrin, halka

shaqaalaysii-yeyashuna baxshaan lacag ka ilaaelineysa in shaqaaluhu shaqada ka tagaan."

Dhabtiina haddii aad eegtid mushaarka shaqaalayaasha intooda badan waxa aad is oran hadalkas waxbaa ka jira. Taasi waxa ay keentaa in shaqaalayaashu aysan waligood hormarin. Intii loo sheegay ayay qabtaan, ee ahayd shaqadaada ilaalso.

Inta badan dadku waxa ay u shaqeeyaan lacagta ay helayaan darteed iyo dhakhsaha ay ku helayaan balse ma eegaan aayaha fog iyo halka ay ku dambayn karayaan.

Taas lidkeed ayaan ku dhiirriyaa dhalinta oo ah shaqo ay wax ka baran karaan, ka badan inta ay lacag ahaan uga helayaan. In ay eegaan waddada ay doonayaan in ay qaadaan iyo xirfadaha ay u baahantahay ka hor inta aysan xirfad gooni ah u ban-bixin oo aysan ka dib ku dhicin dabinka Baratanka Jiirafka.

Mar haddii dadku ku dhacaan nolosha ah biilkabixi(waxii lagu noolaan lahaa soo saar) waxa ay la mid noqon doonaan birahaas yaryar ee warshaddu ku samaysantahay ee waligood iska clabo wareegaya. Maalinta dhan ayay ordyaan, lugahoo una daalayaan haddana berri markii aad u timaaddiridha sidii oo kale ayay u ordyaan.

Filinka *Jerry Maguire* ee uu jilo jilaaga Tom Cruise, waxaa ku jira dhawr oraahood oo macno wayn sheegaya. Tan loogu xasusta badanyahay ayaah "Lacagta i tus." Balse mid aan dhihi karo waa ay ugu run badantahay ayaah jirta taas oo ah marka Tom Cruise uu ka tagayo beerta. Shaqada ayaah laga cayrin ka dibna shaqaala ha dhan ayuu waydiin in ay jirto cid doonaysa in ay raacdo oo shaqada ka tagto. Dhammaan wax hadla ayaah laga waayin aan ka ahayn islaan

oronaysa " waa aan jeelaan lahaa in aan ku ta saddex bilood gudaheed ayaa la i dalacsii doon. Dhabtii oraahdaas ayaa ugu run badan filir Waa oraah dadka shaqeeya ay isku mashquiliya aan ogahay in aabbahayga aqooniyahanka ahi sa quud-darrayn(rejayn) jiray dalacsii loo sameeyo waayi jiray ka dibna waxbarasho ayuu dib u gal aqoon u soo kororsado oo dalacsii u helo. Ha uu hungoobi jiray mar kale.

Waydiintaydu waa, "Halkee shaqo maalm gayn doontaa?". Sida birtii yarayd ee wars meeshaada ku wareegin. Waa aan jeelaan la is waydiiyaan halka dhabar jabka shaqeed uu Maxaa ka horreeya?

Qoraaga Craig S. KARPEL ayaa bu RETIREMENT MYTH ku xusay: "Waxa ka mid ah shirkadaha talo-bixiyeyaasha noqda da'a ahaan waxa aana la bi qaabilsan qorshe-udajinta dadka heer jiray. Waxa aan waydiiyay qorshaha dadka hoose waxa ayna si dhoollacadday "Xabbad."

"Maxay, xabbad aa?" Ayaan waydiiyey

Garbaha ayuu nuuxiyay oo igu yi dadkaasi ogaadaan in aysan dhaawlgabnimadooda, madaxa ayay xab karaan."

KARPEL waxa uu si faahfaahin ee hore iyo kan cusub ee 401(k) iyo in halis badanyahay midka hore. Mid muuqdo dadka maanta jooga.(uma bo

oronaysa " waa aan jeelaan lahaa in aan ku raaco balse saddex bilood gudaheed ayaa la i dalacsiin doonaa."

Dhabitii oraahdaas ayaa ugu run badan filinka dhan. Waa oraah dadka shaqeeya ay isku mashquuliyaan. Wuxaan ogahay in aabbahayga aqoonyahanka ahi sanad walba quud-darrayn(rejayn) jiray dalacsiin loo sameeyo waana uu waayi jiray ka dibna waxbarasho ayuu dib u gali jiray si uu aqoon u soo kororsado oo dalacsiin u helo. Haddana waa uu hungoobi jiray mar kale.

Waydiintaydu waa, "Halkee shaqo maalmeedkaani ku gayn doontaa?". Sida birtii yarayd ee warshadda ayaad meeshaada ku wareegin. Waa aan jeelaan lahaa in dadku is waydiyaan halka dhabar jabka shaqeed uu gayn karayo. Maxaa ka horreeya?

Qoraaga Craig S. KARPEL ayaa buuggiisa THE RETIREMENT MYTH ku xusay: "Waxa aan booqday mid ka mid ah shirkadaha talo-bixiyeyaasha dadka hawlgalgabka noqda da'a ahaan waxa aana la kulmay maamulahe qaabilisan qorshe-udajinta dadka heerarka sare soo ahaan jiray. Waxa aan waydiiyay qorshaha ay ugu talo galeen dadka hoose waxa ayna si dhoollacaddayn ah iigu jawaabtay "Xabbaad."

"Maxay, xabbaad aa?" Ayaan waydiiyey

Garbaha ayuu nuuxiyay oo igu yiri, "Haa, marka dadkaasi ogaadaan in aysan dhaqaale u kaydsan hawlgabnimadooda, madaxa ayay xabbaad isaga dhufan karaan."

KARPEL waxa uu sii faahfaahin qorshihii halwgabka ee hore iyo kan cusub ee 401(k) iyo in kan dambe uu ka sii halis badanyahay midka hore. Mid wanaagsan uguma muuqdo dadka maanta jooga.(uma bogsana waxtarkiisa iyo

dhinacyada qofka halwgabka ah laga caawinayo oo aan badnayn). Markii qof xanuun dabo-dheeraada yeesho ama uu duq xannaanayn u baahan noqdo, markaasna waaba ka sii darnaan doontaa (in aan la caawin doonin ciddii aan dhaqaale fiican horay ula bixin).

Mar hore ayaadba mooddaa in isbitaallada dalku bilaabeen in ay go'aamiyaan cidda noolaan doonta iyo cidda dhimman doonta. Go'aannadaas waxa ay ka eegayaan dhaqaalaha iyo da'ada qofka. Hadba kii da'a yar ayay daawada siinayaan. Saboolka da'ada ah gadaal ayaa safka laga geliyaa. Sida hodanku u helayaan aqoonta ugu sarraya ayay u helayaan caafimaadka ugu sarreeya, taas oo keenin in hodanku noolaanayaan halka saboolku ka dhimanayaan.

Haddaba waxa aan iswaydiin: shaqaalayaashu ma waxa ay eegaan aayahooda dambe mise xoogaaga musharka ah ay helayaan bilowga bil kasta.

Marka aan la hadlayo dadka hodannimada doonaya, inta badan isku wax ayaan kula taliyaa. Waxa aan kula taliyaa in ay si fog u fiiriyaan noloshooda iyo halka ay ku socoto. Halkii ay ka shaqayn lahaayeen shaqo lacag iyo isku hallaynba leh, waxa aan kula taliyaa shaqo ay xirfad hor leh ka baran karaan.

Waxa ay ku oran "balse taasi waa shaqo badan" ama waxa ay yiraahdaan "Waxa aan doonin samaynta waxa aan jeclahay oo keli ah."

"Hadii ay dhahaan, "waa shaqo adag," Waxaan weydiyaa, "Haddaba ma waxa aad doonin in aad noloshaada dhan shaqaysid adiga oo kalabar lacagtaada dawladda siinaya?"

Haddii ay igu soo celiyaan "Waxa samaynta waxa aan jeclahay oo kali ah" waxa "Anigu ma jecli jimicsiga aan aado balse waxa in aan caafimaad iyo nolol raagta helo."

Ayaan-darro waxaa ah in ay run tah oronaysay, "Ey duqoobay tabab cusub ma Haddii aanu qofku doonayn in uu isbeddel adagtahay in uu iseddelo.

Haddaba kuwiina difaaca isku ilaalinaya bilaabista shaqo cusub, waxa aan idin oraahdaan dhiirrigelinta ah: noloshu waa si aan aado oo kale. Qaybta ugu xanuun go'aansashada in aad aaddid goobta jimic goobta tagtid se inta hartay waa ay fudu tiro beel ah ayaan dhibsadaa jimicsiga bal khasbo oo goobta tago inta kale waa ay fudu ku raaxaystaaba. Marka aan dhamme maalintaas waxa aan dareemaa in aan ku go'aanka aan qaatay ee ahaa in aan imaadda

Haddii aadan doonayn in aad shaqaysid oo xirfado kala duwakku dheggenaanshaha hal xirfad, waa aad qayb ka ahaatid ururrada si waxa ay u samaysanyahiin ilaa Aabbahayga aqoonyahanka ahi madaxii Hawaii ay isku dhaceen, wa ururka macallimiinta Hawaii. Si badnayd in ay ahayd ayuu ii sheegaan

Dhanka kale aabbaheyga hoda ku dedaali jiray in aysan ururo ka

Haddii ay igu soo celiyaan "Waxa aan doonayaa samaynta waxa aan jeclahay oo kali ah" waxa aan ku dhahaa "Anigu ma jecli jimicsiga aan aado balse waxa aan u aadaa in aan caafimaad iyo nolol raagta helo."

Ayaan-darro waxaa ah in ay run tahay oraahdii oronaysay, "Ey duqoobay tabab cusub ma bari kartid." Haddii aanu qofku doonayn in uu isbeddel sameeyo waa adagtahay in uu iseddelo.

Haddaba kuwiina difaaca isku ilaalinaya ee ka baqin bilaabista shaqo cusub, waxa aan idinla wadaagin oraahdaan dhiirrigelinta ah: noloshu waa sida jimicsigaas aan aado oo kale. Qaybta ugu xanuunka badani waa go'aansashada in aad aaddid goobta jimicsiga. Markii aad goobta tagtid se inta hartay waa ay fududdahay. Maalmo tiro beel ah ayaan dhibsadaa jimicsiga balse marka aan is khasbo oo goobta tago inta kale waa ay fududdaataa waana ku raaxaystaaba. Marka aan dhammeeyo jimcsiga maalintaas waxa aan dareemaa in aan ku faraxsanahay go'aanka aan qaatay ee ahaa in aan imaaddo goobta.

Haddii aadan doonayn in aad shaqooyin kala duwan ka shaqaysid oo xirfado kala duwan yeelatid ee doonaysid ku dheggenaanshaha hal xirfad, waxa aan kugula talin in aad qayb ka ahaatid ururrada shaqaalaha. Ururradaasi waxa ay u samaysanyahiin ilaalinta shaqaalayaasha. Aabbahayga aqoonyahanka ahi markii ay asagaa iyo madaxii Hawaii ay isku dhaceen, waxa uu noqday madaxa ururka macallimiinta Hawaii. Shaqadiisii ugu dhibta badnayd in ay ahayd ayuu ii sheegay.

Dhanka kale aabbaheyga hodanka ahi waligiis waxa uu ku dedaali jiray in aysan ururo ka samaysmin shaqaalahiisa

dhexdooda. Waa uu ku guulaystay, markasta oo ay ka soo ag dhawaadaanba waa uu kala firdhin jiray.

Ani ahaan labadaas midkoodna lama aan jiro. Mid walba baahi iyo faa'iidooyin ayuu u raadinayey dhankiisa. Haddii aad samaynaysid sida dugsigu dadka kula taliyo ee ah in aad wax gooni ah aad baratid noloshaada dhan, haddaba urrurada ka mid noqo. Tusaale, haddii aan ku sii jiri lahaa shaqadii duuliyenimada, waxa aan ku khasbanaan lahaa in aan ururrada ku biiro. Sabab? Maxaa yeelay noloshayda dhan waxa aan u gaar yeelayaa barashada xirfad ay hal shirkad hayso shaqadeeda. Haddii shirkaddaasi i cayriso, shirkad wax kale ka shaqaysa isla qaymahii uguma fadhin karo. Duuliye 150kun oo doolar sanadkii ku shaqeeya haddii uu shaqadiisa waayo waa ay ku adkaan in uu shirkad kale oo intaas siinaysa uu dhakhso ku helo.

Isla sidaas ayaa dhakhaatiirta xataa haysata. Waxa ay ku khasbanaan in ay ka mid ahaadaan ururrada taafimaadka ee ay isku takhasuska yahiin. Bareyaasha dugsiyadu waaba ay ku khasbanyahiin in ay sidaas sameeyaan. Maanta Ururka Bareyaasha Maraykanka waa ururka ugu wayn uguna awoodda badan ururrada dalka. Waxyaalaha ku khasbaya waxaa ka mid ah in aqoonta bareyaashaas aysan shirkadaha kale baahi u qabin oo aysan shaqo siineyn. Haddaba casharka halkaan ku jira waa "wax gooni ah haddii aad baratay, ururrada u goonida ah ka mid ahoow."

Marka dadka aan tababarrada u qabto aan waydiyo "Imisa idinka mid ah ayaa haambeegarka(hamburger) u karin kara si ka wanaagsan sida McDonald's u kariyo?" Inta ugu badan dadku gacanta ayay taagaan. Waxa aan

waydiyyaa, "Haddaba haddii intiinna ugu badani aad ka badisaan sida loo kariyo, maxaa keenay in McDonald's haambeegarka ka samayso lacag aydan waligiin samayn karinin?"

Jawaabtu waa ay caddahay: McDonald's waxa uu kaga fiicanyahay habka ganacsiga. Sababta dad badan oo hibo lihi ay sabool u yihiin waa, waxa ay xoogga saaraan hagaajinta haambeegarka waxnana kama yaqaannaan habka ganacsiga.

Nin saaxiibkay ahi waa farshaxanle aad u wanaagsan. Lacag fiican ayaa uu shaqeeyaa. Maalin ayaa qareenkii hooyadiis uu soo wacay una sheegay in ay jirto 35kun oo hooyadiis uga dhimatay. Isla markiiba waxaa u muuqatay fursad uu ku kobcin karo ganacsigliisa oo ah in uu lacagtaas u adeegsado xayaysiin. Wargays aad u caan ah ayuu lacag badan siiyey. ka dibna muddo labo bilood ah uu ku dul sawirnaa asaga oo la xayysiinayo ayna arkayeen dad badan oo hodan ah maaddaama wargayskaas uu gaari jiray dad badan oo hodan ah. Saaxiibkay cid xayysiintaas kala soo xariirta ayaa uu waayey, dhaxalkii oo dhanna waa ka dhammaday. Waxa uu doonaya in uu wargayskii garsoorka ku dacweeyo.

Tani waxa ay tusaale fiican u tahay qof haambeegar fiican karin kara balse aan habka ganacsi waxba ka aqoon.

Saaxiibkay markii aan waydiiyey casharka uu ka bartay dhacdadaas, waxa uu iigu jawaabay "in dadka wargaysyadu dhagar-qabeyaal yihiin". Waxa aan waydiiyey in uu doonayo in uu barto habka iib-gaynta iyo xayysiinta waxa uuna iigu warceliyey "waqtii uma aan hayo, mana doonayo luminta waqtigayga."

Dunidu waxa ay la ciir-ciireysaa dad hibo leh oo sabool ah. Intooda badani waa sabool ama waa kuwo dhaqaale ahaan rafaadsan ama hela wax ka yar waxa ay u qalmaan, taasna waxa keenin ma aha waxa ay barteen balse waa waxa aysan baran ee aqoonitedu ka maqantahay.

Waxa ay xoogga saaraan sidii ay haambeegar fiican u samayn lahaayeen halkii ay sidoo kale xoog saari lahaayeen barashada sida loo iibiyo oo loo xayaysiyo. Waxaa dhacda in McDOnald's aysan dadka ka haambeegar fiicnayn balse ay kaga fiicanyahiin iib-gaynta iyo xayaysiinta.

Aabbahayga saboolka ahi waxa uu doonayey in aan wax gooni ah xoog saaro oo hal wax aan barto. Waa aragtidiisa ahayd sida mushaar badan lagu helo.

Aabbaheyga hodanka ahi waxa uu igula talin jiray in aan guur-guuro oo shaqo beddesho marmar badan.

Waxa uu doonayey in uu na diyaariyo aniga iyo Mike ba oo aan shirkadihiisa la wadaagi karno. Waa sida shirkado badani sameeyaan. Marka ay arkaan dhalinyaray aad u firfircoон waxa ay isku dayaan in ay u diyaariyaan sidii uu shirkadda ula wareegi lahaa waayo ka dib, si taas u dhacdana hal shaqo oo kali ah waa laga ilaaliyaa. Marba qayb shirkadda ka mid ah ayaa lagu tababaraa si ay u arkaan wajijayada kala duwan ee ganacsigaas. Sidaan ayeyna hodanku carruurtooda ku sameeyaan. Taasi waxa ay keenin in ilmahaasi aqoon u yeesho dhammaan qaybaha shirkaddaas.

Xilligii dagaalkii 2aad ee adduunka, waxaa jirtay in xumaan loo arki jiray in qofku ka tago shirkad oo mid kale uu ku biiro. Maanta garaad sarrayn (caqli badnaan) ayaa loo arkaa.

Maaddaama dadku ay ka tegayaan shirkad ayaga oo shirkad kale ku biiraya halkii ay xal xirfad uga takhasusi lahaayeen, maad xoogga saartid waxa aad baraneysid, halkii aad ka saari laheyd lacagta aad heleysid.? Mudada dhow wax badan ma heleysid, laakiin waxaad ku baxsan doontaa waqtiga fog.

Saddexda Xirfad Maamuuleed Ee Aad Muhiimka U Ah Waa:

1. Maamulka Qul-qulka lacagta (Cash flow)
2. Maamulka hababka ganacsiga (Business Systems)
3. Maamulka dadka.(Human resource management)

Xirdafaha gooni loo barto ee loogu baahi badanyahay waa iibgaynta iyo xayaysiinta. Awoodda in aad wax ka iibisid oo aad xariir la samaysid aadane kale, ha ahaado macmiil(iibsade), shaqaale, madaxdaada, xaaskaaga ama ilmo, waa xirfadda aad ugu baahi badantahay haddaad guul doonaysid.

Xirfadda la xariirka ha ahaato qoraal, hadal ama wada-hadal lagama maarmaan ayaay u tahay guulaha nolosha.

Waa xirfadaha aan kordhisto mar walba aniga oo tababarro ku qaadanaya ama xiisado dhiganaya si aqoontaydu u ballaarato.

Sidii aan soo sheegayba aabbahayga aqoonyahanka ahi markasta oo uu sii dedaalaba dabinka ayuu ku sii dhacayey. Waloow mushaarkiisu kordhayey haddana dookhiisa aya koobmayey. Markii uu ka tagay shaqadii dawladda ayuu dareemay waxtarxumada shaqadiisu meelaha kale ka

leedahay. Waxa uu la mid noqday cayaaryahan dhaawacmay ama duqoobay(shaqadiisu inta uu ordayo ayay ku xirnayd). Shaqadii dhaqaalahu ka soo galayey waa ka xirmatay ama waaba ka duqoobay. Waxa aan u malayn in taasi tahay sababta aabbahayga aqoonyahanka ahi ugu dhegganaa in uu ka mid ahaado urrurada shaqaalaha. Waxa uu ogaa faa'iidada uu ku qabo ka mid-ahaanshahooda.

Aabbaheyga hodanka ahi aniga iyo Mike waxa uu noogu dedaalay in aan wax badan oo kala duwan aan wax ka baranno iyo in aan la shaqayno dad naga garaad-sarreeya oo aan wax ka barannayno iyo in aan isukeenno dad caqli badan oo koox ahaan u wada shaqeeya.

Waxa aan hadda aqaannaa kuwo ka mid ah macallimiintaydii dugsiga oo boqolaal kun shaqeeya sanadkii. Waa kuwo bartay xirfaddoodii iyo xirfado kaleba. Waxa ay yaqaannaan waxbaridda iyo sidoo kale iibinta iyo xayaysiinta intaba. Xirfad ka muhiimsan iibgaynta iyo xayaysiinta dhabitii ma aan garanayo. Xirfaddaani waa mid dadka intooda badan dhib ku ah, maxaa yeelay waxa ay ka cabsan in lagu diido waxa ay iibinayaan.

Markasta oo ay kuu fududaato xariir lasmaynta dadka, wada-hadalka, iyo ka adkaanshaha cabsida diidmada , waxaa fududaan nolosahaada.

Sida aan gabadhii wargayska ugula taliyey in ay barato iibgaynta iyo xayaysiinta, ayaan cid walba kula talin in ay bartaan iibgaynta iyo xayaysiinta.

Waxa aan garan saaxiibbo aad u garaad sarreeya balse ku liita isku xirka iyo xariir la samaynta dadka taas oo sababtay in ay sabool ahaadaan.

Intaas waxaa dheer, baahida aan u qabno barashada iibka iyo xayaysiinta, sidaas oo kale ayaan baahi ugu qabnaa ahaanshaha bareyaal iyo arday wanaagsan. Haddii aad hodannimo doonaysid, waxaa kale oo lagama maarmaan ah in aad wax bixisid. Haddii aad dhibaato dhaqaale dareemaysid, waxa ay ka iman kartaa dhaqaalaha ku soo gala iyo kan kaa baxaya labadaba. Wuxuu aqaaññaa dad badan oo sabool ah ayna keentay in aysan bareyaal iyo arday fiican midkoodna aheyn.

Labadayda aabbe ba waxa ay ahaayeen deeqsiyaal. Labaduba wax bixinta ayay ku hormari jireen. Markasta oo ay wax badan bixiyaan, wax badan ayaa soo gali jiray. Waxbariddu waxa ay uga mid ahayd hababka ay wax ku bixiyaan. Aabbaheyga hodanka ahi lacag badan ayuu bixin jiray oo siin jiray kaniisadaha iyo kooxaha samafalka ka shaqeeya.

Waxa uu ogaa in hababka lacagta lagu helo ay ka mid tahay in aad lacag bixisid. Bixinta lacagtu waa sit ay hodanku adeegsadaan. Waa sababta aad u aragtid Hay'adaha Samafalka ee Rockefeller, Ford iwm.

Aabbaheyga aqooyahanka ah waxa uu oran jiray "Marka aan lacag dheeraad ah helo ayaan sadaqayn doonaa." Balse waligiisba dheeraad ma helin. Waxa uusan aqoon xeerka ugu wayn ee lacagtu ku taranto kaas oo ah "bixi waa aad heline." Waxa uu rumaysnaa "hel, aad bixiside".

Anigu labadaas aabbe ba waa aan u dhixeeye. Dhinac hanti-goosad lacagta aad u jecel ayaan ahay, dhanka kalena macallin wax bara dadka .

CUTUBKA TODOBAAD

KA GUDBIDDA CAQABADAHA

Kala duwanaanshaha u dhaxeeya hodanka iyo saboolka waa sida ay u maareeyaan cabsida.

Marka dadku yeeshaan aqoon dhaqaale oo ku filan, wali waxa ay la kulmi karaan caqabado ka hortaagan gaarista isku-filnaansho dhaqaale.

Waxaa jira shan sababood oo waa weyn kuwaas oo keena in qof aqoon dhaqaale leh haddana uusan gaarin isku filnaansho dhaqaale iyo qulqul lacageed oo joogto u ah.

Shantaas sababood waa:

1. Cabsi.
2. Kalsoonidarro.
3. Wahsi-badni(caajisloow).
4. Dhaqamo(caadooyin) xun-xun.
5. Isla-wayni.

Ka Guulaysashada Cabsida

Waligay ma arag qof jecel in ay lacagtisu dhunto (khasaarto). Waligayna lama aanan kulmin qof hodan ah oo aysan lacag ka soo dhumin(khasaarin). Balse waxa aan arkay sabool badan oo aan waligood shillin ku khasaarin maalgalin.

Cabsida ah in qofka lacagtlu ka khasaarto waa mid dhab ah. Xataa hodanku waa leeyahiin cabsidaas. Balse in qofku cabsi dareemo ma aha wax dhib ah. Dhibtu waa sida aad ula dhaqantid cabsidaas. Waa sida aad ula dhaqantid khasaarada.

Waxa koowaad ee ay is-dheeryahiin hodanka iyo saboolku waa maaraynta cabsidaas. Waa caadi in aad baqdid. Waa caadi in aad fulay tahay marka ay lacagta timaaddo. Qof walba wax buu geesi ku yahay wax kalena fulay. Xaaska saaxiibkay waa kalkaaliso qaybta gargaarka deg-degga ah. Marka ay dhiig aragto, tamar ayaa gasha waana ku booddhaa shaqadeeda. Balse marka maalgashi laga hadlo, waa ay carartaa. Anigu haddii aan dhiig arko, ma cararo, balse waaba aan suuxaa.

Aabbaheyga hodanka ahi cabsida iyo lacagta waa uu kala yaqaannay "dadka qaar ayaa masaska ka baqa, qaarna waxay ka baqaan in lacag ka khasaarto" ayuu oran jiray. Haddaba xalka uu u hayey cabsidaas lacag-khasaaridda waxa ay ahayd: "Haddii aad necebtahay halis aad na walwal badantahay, waqtii hore biloow."

Haddii aad dhalinyaronimo ku bilowdid, way fududahay in aad hodan noqtid. Kuma sii fogaanayo balse kala duwananaansho wayn ayaa u dhaxeeyaa qof maalgashi

isku dayey markii uu 20meeyo jir ahay iyo qof 30meeyo jir ku bilaabay.

Waxaa la sheegaa in kala-iibsigii jasiiradda Manhattan (qayb ka ah New York) ay ka mid ahayd gorgortamadii wax-kala-iibsi ee ugu waynaa. Waxaa la sheegaa in lagu kala iibsaday xariir(silver) waagaas u qalantay labaatan iyo afar doolar. Haddii \$24taas waagaas maalgashi lagu samayn lahaa ayada oo laga faa'iidayo 8 boqolkiiiba, sanadkii 1995tii lacagtaasi waxa ay noqon lahayd 28 triliyan. Lacag Manhattan iyo Los Angles ba lagu iibsan karo maanta.

Balse ka warran haddii waqtii badan uusan kuu harin ama aad jeclaan lahayd in adiga oo yar aad shaqadaba isaga fariisatid? Sidee markaaas u maarayn kartaa cabsida lacag-khasaaridda?

Aabbahayga aqoonyahanka ahi waxba kama samayn arrintaas. Arrinta dhanba kama hadli jirin mana jeclayn in lagu soo hadal qaado oo talo bixin laga siiyo.

Aabbaheyea hodanka ahi waxa uu nagula talin jiray in aan u fekerno sida reer Texas. "Texas iyo dadkeedaba waa aan jeclahay", ayuu oran jiray. "Texas wax walba waa waynyahiin. Marka ay reer Texas guul sameeyaan, mid wayn ayay sameeyaan. Marka ay guuldarraystaanna, sidoo kale waa mid wayn."

"Oo guuldarradana miyaa ay jecelyahiin?" Ayaan waydiiyey.

"Sidaas ugama jeedo. Qofna guuldarro ma jecla. I tus ma-guulayste faraxsan, waxa aan ku tusin ma-guulayste." Ayuu yiri aabbahsyga hodanka ah.

"Waxa aan ka hadlayo waa qaab-aragtiyeedka reer Texas ee ku saabsan halista guusha iyo guuldarrada. Waa sida ay nolosha ula dhaqmaan. Lama ay mid ahan sida

dadka halkaan ku nool ee sida baranbarrada u nool marka lacagta laga hadlayo ee argagaxaya marka qof iftiin ku shido, ee qayliya haddii baaqiga dukaanlahu siinayo wax ka dhinnaadaan", ayuu yiri aabbahayga hodanka ahi.

Hadalkii ayuu sii watay. "Qaab-aragtiyeedkooda ayaan ku jeclaystay reer Texas. Waa ku faanaan guushooda, waana ka badbadiyaan guuldarradooda. Waxa ay dhahaan, 'haddaad khasaaro galaysid, mid wayn gal.' Ma jiro qof doonaya in uu qirto khasaaraha uu ku galay dabakaayo"

Waxa uu noo sheegay in sababta ugu wayn ee guul dhaqaale dadku u gaari waayaan ay tahay in dadka intooda badani aysan halista u bareerin. "Dadku inta ay khasaaro ka cabsanayaan ayaa ay khasaaraan" ayaa erayadiisii ka mid ahaa.

Cayaaryahankii caan ka ahaa ee Frank Tarkenton aya hadalkas si kale u yiri: "Guushu waa in aadan guuldarro ka baqayn."

Noloshayda waxa aan ku ogaday in guushu ay guuldarra dabo socoto.

Intii aanan baran sida baaskiilka loo kaxeeyo, marar badan ayaan la dhacay. Waligay ma arag cayaaryahan aan soo guuldaraysan. Waligayna ma arag qof hodan ah oo aan lacag soo khasaarin.

Sababta dadka intooda badani aysan u gaarin guul dhaqaale waa xanuunka lacag-khasaaridda ayaa kaga daran farxadda hodan noqoshada.

Oraah kale oo reer Texas aya tiraahdaa, "Qof walba in uu janno galo ayuu doonaya balse cidna in ay dhimmato ma ogola." Dadka badidood hodannimo ayay ku riyooin balse lacag-khasaarisid ayay ka baqaan.

"Sababta dadka intooda badani aysan u gaarin guul dhaqaale waa, xanuunka lacag-khasaaridda ayaa kaga daran farxadda hodan noqoshada."

Aabbahayga hodanka ah ayaa aniga iyo Mike nooga sheekayn jiray socdaalladiisii Texas. "Dhabtii haddii aad doonaysid ogaanshaha sida loo wajaho(food-saaro) halisaha, guuldarrooyinka iyo khasaaraha, waxa aad aaddaa San Antonio oo booqo Alamo. Alamo waa sheeko dad geesiyaal ah oo go'aansaday in ay dagaalamaan ayaga oo ogaa in aysan guulaysan doonin. Waxa ay doorbideen dhimashada intii ay is-dhiibi lahaayeen. Waa sheeko dhiirrigelin wayn ah, mudanna in la barto. Waa taariikh guuldarro, waana la jabiyey kooxdaas. Haddaba sidee maanta reer Texas ay guuldarrada ula dhaqmaan? Wali waxa ay ku dhawaaqaan, "Xasuuso Alamo!"

In badan ayaan aniga iyo Mike sheekadaan maqalnay. Markasta oo uu heshiisyo waawayn uu gelayo ayuu noo sheegi jiray. Markasta oo ay cabsi gasho ama uu ka shakiyo in uu khasaari karo, sheekadaan ayuu noo sheegi jiray. Awood ayuu ka heli jiray, ayadoo xasuuusineysa in guuldarro dhaqaale uu guul u rogi karayo. Waxa uu ogaa in guuldarradu awood iyo garaad u kordhin doonto. Balse ma aha in uu doonayey guuldarro. Guuldarrada ayuu ogolaan jiray si uu guul u gaaro berri. Waa waxa guulayste ka dhigay, kuwo kalena ma-guulaystayaal ka dhigay. Tallaabo ayuu qaadi jiray halka dadku ka wada istaagaan. "Waa sababta aan u jeclahay reer Texas, guuldarro ayay aqbaleen kana dhigeen dhiirrigelin dadku adeegsadaan maanta iyo meel sidoo kale dalxiisku aad u yimaadaan." Ayuu yiri.

Erayadiisii iigu saamaynta badnaa waa: "Reer Texas ma qariyaan guuldarradooda. Dhiirrigelin ayay ka dhigtaan, guul ayayna u rogaan. Guuldarrada ayaa dhiirrigelisa reer Texas kana dhigta guulaystayaal. Taasina ma aha qaacido dadkaas kali ah waxtar u leh, dadka dhan ayay qaacido u tahay."

Waxa aan soo sheegay in ka-dhiciddii baaskiilku ii ahayd barbarasho. Dhiciddaas ayaa keenaysay in aan isku sii dayo in aan barto. Sidoo kale waxa aan soo sheegay in aanan waligay arag cayaaryahan aan soo guuldarraysan.

Cayaaryahannada dhabta ah, guuldarrada dhiirasho ayay ka dhigtaan iyo in ay tababarkooda sii xoojiyaan. Taas ayaana keenta in ay sii wanaagsanaadaan oo guulaystaan.

*"Guulaystayaasha guuldarradu waa ay dhiirrigalisaa.
Ma-guulaystayaasha guuldarradu waa ay niyab jabisaa."*

Aan soo qaato oraahdii John D. ROCKEFELLER ee ahayd, "Waligay waxa aan isku dayay in aan musiibo kasta fursad u rogo."

Ahaanshahayga Jabaanays-Maraykan ah, anna sidaas ayaan oran karaa.

Dad badan ayaa dhaha dhibtii duqayntii Pearl Harbor(saldhig Maraykan oo Jabaanaysku duqeeyeen) waxa ay ahayd gef Maraykan gaysteen(in ay dayaceen oo aysan is ilaal). Anigu waxa aan oran, waxa ay ahayd gef Jabaanaysku gaysteen. Filinka Tora, Tora, Tora, waxaa ku jira janan Jabaanays ah oo ciidankiisa ku oronaya "Waxa aan ka baqayaa in aantosinnay balaayo hurdaysay." Akhristoow xasuusnoow waxii loogu abaal guday Jabaanayska. Khasaaradaasi caro ayay galisay Maraykan heer uu dagaalkii oo dhan ku guulaystay. Guushaas aya

Maraykan uu awood ku helay kana dhigtay awoodda adduunka.

Guuldarradu waa ay dhiirrigelisaa guulaystaha, waana ay niyadjabisaa ma-guulaystaha. Waa sirta guulaystayaasha tan ugu wayn. Waa dad guuldarradu niyad kiciso oo aanan ka cabsan guuldarrada.

Haddaan ku celiyo hadalkii Frank Tarkenton, "Guushu waa in aadan guuldarro ka baqayn." Dadka Frank Tarkenton la mid ahi kama bacaan guuldarrada, maxaa yeelay naftooday yaqaannaan.

Guuldarrada way necebyahiin, waxayna ogyahiin in ay ku dhiirrin doonto in ay guulaysataan. Kala duwanaansho wayn ayaa u dhaxeeya ka cabsashada iyo necbaanta guuldarrada. Dadka intooda badan inta ay khasaaro ka baqayaan ayaa ay khasaaraan. Nolosha dhan is ilaalin iyo wax yar ayay ku noolaadaan. Guryo iyo gawaari waawayn ayay iibsadaan balse ma iibsadaan maalgashiyo waawayn. Ma ogola in ay shillin ka mid ah lecagtooda ay halis ganacsi ama maalgashi geliyaan. Waa in aad ka fiirsatid balse ma aha in aad is ilaalisid.

Ma aha in aad is ilaalin ku jirtid haddii aad hodannimo doonaysid. Waa in aad diirad-saarlis iyo yool leedahay balse ka fiirsatid.

Haddii aad hodannimo dooraysid, ha samaynin sida saboolka iyo dabaqadda dhexe sameeyaan. Ukumo yar ayay meelo badan ku kala ridaan.

Ukumo badan meelo kooban ku rido oo diiradda saarhal wax waqtigaada iyo tamartaada geli ilaa aad uga guuleysatid.

Haddii aad khasaarahaa ka baqdid, is ilaali. Haddii khasaaristu ku niyad jabinayso, is ilaali.

Haddii riyadaadu tahay xoriyad aad kaga baxdid Baratanka Jiirarka - ugu horrayn is waydii, "Sidee uga falceliyaa guuldarrada? Haddii guuldarradu tahay wax ku dhiirrigeliya, horay ugu soco. Balse waa haddii aad sidaas tahay. Haddii guuldarradu ku niyad jabiso ama aadba dharka tuuraysid, sidaada ku soco haddaad jeclaatay.

Sababta aan hadalkaan Texas iyo Tarkenton u oranayo waa, hanti abuurashadu ma dhib badna. Waa cayaar hibo yar u baahan. Aqoon badanna uma baahna. Xataa fasalka 5aad ayaa kuugu filan aqoon ahaan. Balse abuurista iyo kobcinta

Hantidu waa sida cayaarta oo kale waxayna ku xiran tahay qaab-fekerkaaga iyo maskaxda aad adeegsatid. Karti, dulqaad iyo qaab-feker habboon oo ku aaddan guuldarrada ayaa lagaaga baahanyahay. Ma-guulaystayaashu waa dad guuldarrada iska ilaaliya. Guuldarraduna waa waxa maguulayste ka dhigi karta guulayste. Xasuusnoow Alamo.

Ka Adkaanshaha Kalsooni-darrada

"Cirka ayaa soo dumaya! Cirka ayaa soo dumaya!" Dhammaanteen waa aynu maqalnay digaagaddii yarayd ee meel walba orodday ayada oo ka digaysa in cirku soo dumayo oo ifkii rogmayo. Waa aynu wada garan dad sidaas ah. Dhammaanteen digaagaddaas yar ayaa inagu dhex nool.

Sidaan horay u sheegayba qofka kalsoonaan-darradu hayso waa sida digaagaddaas yar oo kale. Gebi ahaanteen ayaa digaagaddaas yar isu rogna marka cabsi iyo mugdi soo foodsaaro malaheenna.

Dhammaanteen waa aynu iska shakinnaa."Ma caqli badni." "Ma isku filni." "Hebel iyo hebel ayaa iga

wanaagsan." Tuhunnada(shakiyada) aynu nafteenna ka shakinno ayaa ina curyaamin kara. Cayaarta ah "Haddii sidaasi dhacdo" (lacalla) ayaan ku jirnaa in badan. "Haddii shirkaddaani khasaarto marka aan lacagtayda gashto ka dib?" "Amaa aan khasaaraa oo hadhoow aan lacagtaan bixin waayaa?" "Amaa sida aan rejbynayo(quud-darraynayo) dhici waydaa?" Ama waxa aynu ba leenahay jaalleyaal iyo qoys yaqaan halka aynu ka tabar-darannahay deedna inagu oronaya "Maxaad ugu malayn in aad ku guulaysan kartid?" Ama "Haddii ay tahay aragti shaqayn karta, maxaa loo waayey cid horay isugu dayday?" "Tani waligeed ma shaqayn doonto ee ha isku daalin." "Waxa aad ka hadlaysidba ma garanaysid." Ereyadaan cabsi-abuurka ah ayaan maskaxdeenna ka awood badan heer aan ka baqno isku-dayga oo dhanba.

Caloosha ayaan ina hurtta. Marmar waa aan seexan waynaa. Horay u dhaqaaqista ayaan ku guuldarraysannaa. Deedna intaan haysanno ayaan ku wareegnaa, fursaduhuna waa iska keen dhaaf-dhaafaan. Nolosheenna ayaan horteenna ku gudubta innaga oo xirtxiran. Dhammaanteen sidaan waan dareennaa balse qaarkeen ayaan kuwa kale kaga badan.

Peter Lynch ayaan hadalkaas ah cirka ayaan soo dumim ugu yeera "buuq"(sawaxan), dhammaanteenna waynu wada maqalnaa.

Buuqaasi waa mid gudaheenna ka dhasha ama cid kale ay inagu tallaasho sida saaxiibadeen, qoysaskeen, shaqo-wadaaggeen iyo warbaahinta. Lynch ayaan ka sheekheyey xilligii 1950meeyadii markii dagaal hubka Nukliyeerka ah laga wada baqayey ee dadkii bilaabeen in ay cuntooyin kaydsadaan iyo deegaanno loo baxsado. Haddii

ay lacagtaas maalgashi ku samaysan laahayeen, maanta waxa ay joogi lahaayeen isku filnaansho dhaqaale.

Marka rabshad ay dhacdo, iibsiga hubka ee dalka dhan ayaa cirka gala. Qof ayaa u dhimanaya jirro dhif ah oo uu ka qaaday haambeegar uu ka cunay gobolka Washington, islamarkiiba waaxda fayo-dhawrka ee gobolka Arizona ayaa amar ku bixin in makhaayadaha(hudheellada) dhammi si fiican u kariyaan hilibka. Shirkad daawooyin ayaa samayn muuqaal muujinaya dad hargab(duray) ku dhacay, bisha xigtaba iibsashada daawada hargabka iyo dadka hargabku ku dhacayba cirka ayay isku shareerayaan (kordhin).

Dadka intooda badani waa sabool maxaa yeelay marka maalgashi ay timaaddo, digaaggadداas yar ayaa madaxooda ka soo boodin ee oran "cirka ayaa soo dumin". Digaagadnimadaasi waa mid shaqaysa ayada oo keenin in intenna badani aynu digaagado nahay. Karti ayay u baahantahay in aysan warka iyo filasho-xumada dadku aysan cabsi iyo shaki na galinin. Maalgashadaha waayo-aragga ahi, waxa uu ogyahay in xilliyada burburka dhaqaale ay tahay xilliyada ugu wanaagsan ee dhaqaale la samayn karo. Marka cid walba ay cabsanayso ayay dhaqaaq sameeyaan waana abaal helaan.

Hadda ka hor ayaa saaxiibkeen nagu soo booqday Phoenix (Magaalo mareykanka ku taal) asaga oo ka yimid Boston. Aad ayuu ugu bogay ganacsigayaga iyo hantida maguuraanka ah ee aan tabcayno. Xilligaan qiimaha guryuhu waa uu jabnaa. Labo maalmood ayaan magaalada wareejinay annaga oo tusayna fursado la xariira guryaha. Guri qiimihiisa dhabta ah yahay 65kun ayaan ku aragnay in lagu iibinayo 42kun waana aan la wadaagnay. Wuu u bogay heshiis iibsina waa uu lagalay dallaalkii.

Labo toddobaad ka dib ayaa dallaalkii isoo wacay asaga oo ii sheegaya in saaxiibkay uu ka baxay heshiiskii iibsiga. Waa aan wacay waxa uuna ii sheegay in uu deriskiisa la tashtay oo loo sheegay in gurigu uusan qiimahaas ku fadhin ee lagu khalday. Waxa aan waydiiyey in deriskiisu yaqaan maalgashiga guryaha, waxa uuna iigu jawaabay maya. Waxa aan waydiiyey sababta uu u dhagaysanayo taladiisa. Saaxiibkay in uu is-difaaco ayuu bilaabay ka dibna sheegay in uu doonayo in uu guryo kale raadsado.

Sicirkii guryaha ayaa bilo ka dib dib u soo noqday guryihii caynkaas ahaana waxaa lagu kirayn kun illaa iyo 2kun iyo shan boqol bishii. Qiimo ahaan gurigii waxa uu gaaray \$95kun in lagu iibinayo hadda. Haddii uu xilligaas iibsan lahaa maanta waa uu ka bixi lahaa Baratanka Jiirarka. Maanta wali halkisii ayuu taaganyahay.

Ka noqoshadiisii iibsiga anigu kulama yaabin. Waxa aan ugu yeeraa buuqa cabsi galiya iibsadaha, waana wax laga simanyahay. Digaagadnimadii(fulaynimadii) ayaa guulaysatay, fursaddii isku filnaanshahuna waa guuldarraysatay.

Nuxurka hadalkaygu waa in shakiga iyo kalsoonaandarradu tahay waxa dadka saboolka ka dhigaya. Dunidu hodantinimo ayay diyaar kuula tahay. Kaliya shakiga ayaa sabool kaa dhigaya. Sidaan horay u sheegayba, in aad ka baxdid Baratanka Jiirarku waa wax fudud. Aqoon badan kaagama baahna balse shakiga ayaa ku curyaaminaya.

Qofka kalsoonida xumi ma guulaysto. Shaki aan la darsin (baarin) iyo cabsi ayaa kalsoon-xumadu ka abuurantaa. Waa dad wax walba wax ka sheegaya balse aan waxba baarin. Waa wax qofka aan indhaha u furin balse ka xira. Baaristu waa waxa tusiya guulaystaha halka uu ka

indho la'aa, tustana fursadaha cid walba arki la'adahay. Arkidda waxa dadku arki waayeen, ayaa ah furaha guusha.

Hantida-maguurtada ahi waa u maalgashi waanaagsan qofkasta oo doonaya isku filnaansho iyo madax bannaani dhaqaale. Qofkasta oo aan hantidaas uga sheekeeyo waxuu ku oran, "ma doonayo in aan musqulaha hagaajiyo" (yacni marka guri aad lahayd oo kiro loogu jiro wax ka xumaadaan oo aad gacantaada ku hagaajisid sida musqusha). Waa waxa Peter Lynch ugu yeerayey buuq. Waa waxa uu aabbahayga hodanka ahi oranayey waa dad wax walba wax ka sheega balse aan waxba baarin. Waa dad cabsi iyo shaki maskaxdoodii xirtay oo aan waxba arkayn.

Markay sidaas u hadlaan waxa aan ugu jawaabaa "Oo maxaad ugu malayn in aan aniguba doonayo in aan musqulo hagaajiyo?" Suuligaas ayaa kala wayn waxa aydoonayaan. Waxa aan kala hadlayaa sidii ay uga bixi lahaayeen Baratanka Jiirarka, ayaguna musqulaha ayay ka fekerayaan. Waa hab-fikirka dadka intooda badani ay saboolka u yihiin. Waxbay iska sheegin ayaga oo aan waxba baarin.

"Ma doonaayi waa waxa dadka ka hortaagan guulaha," ayaa aabbahayga hodanka ahi oran jiray. Aniguba ma doonayo in aan dad musqulo u hagaajiyo. Dad arrimahaas ii qabta oo hantidaas ii haya ayaan u kiraystaa. Taasi waxa ay kobcisaa qulqulkayga dhaqaale. Waxa ay ii fududaysaa in aan hanti kale aan ka sii iibsan karo aniga oo aan cidna musqulo u hagaajin. Sidaas ayuu uga jeeday aabbahayga hodanka ahi marka uu lahaa "Waxaas samayntooda ma doonayo ayaa dadka ka hortaagan guulahooda."

Maaddaama aanan aniguba doonayn hagaajinta musqulaha ayaan u fekeray in aan helo qof guryaha dhan

iigu xilsaaran anigana ii fududeeya in aan hanti kale ka sii iibsado. Dadka oranaya "Ma doonaayi in aan musqulaha hagaajiyo" waxa ay naftooda ka hortaaganyihiin waddo maalgashi oo awood badan.

Sayladda(suuqa) ayaan ka maqlaa dad oronaya, "Ma doonayo in aan lacag khasaaro." Hagaag, maxaa ay ugu malayn in aniga amaba cidkale ay doonayso in ay lacag khasaarto? Waa dad aan lacag tabcan maxaa yeelay waxa ay doorteen in aysan lacag khasaarin. Intii ay wax baari lahaayeen ayay indhaha xiranayaan.

Aniga iyo nin saaxiibkay ah oo gaari wada saaran ayaan soo agmarnay kaalin shidaal oo deris nala ahayd. Intii uu eegay ayuu arkay in qiimaha gaaska iyo naftaduba ay kor u socdaan. Saaxiibkay waa digaagad yar(fulay), waxa ay la tahay in cirku soo dumayo, in badanna waa ku dumaa cirku.(xumaanta uu ka baqo ayaa ku dhacda). Guriga markii aan tagnay ayuu ii sheegay faallo kasta oo caddayn u ah in qiimaha shidaalku kici doono. Xogtiisii aniga oo adeegsan ayaan baarid sameeyey ka dibna helay shirkad shidaal oo aan aad loo aqoonin doonaysayna cid maalgashata. Dallaal ayaan u dirsaday lacag fiicanna waa aan ku darsaday.

Saddex bilood ka dib ayaan isla goobtii soo marnay ayada oo qiimahii shidaalku uu kor u kacay. Saaxiibkay waa uu ka sii qayliyey oo walaac ka sii muujiyey balse anigu waan dhoollacaddeeyey aniga oc og in maalgashigaygii ii kobcay.

Haddii ay dadku ogaan lahaayeen in Suuqa libka Maalgashiyadu(stock market) uu leeyahay meel la riixo oo aad ku hakin kartid maalgashigaagii, dad badan ayaan ku guulaysan lahaa halka ay ka guuldarraystaan. (Suuqa

onlineka ku shaqeeya ayaa lacagtaada maalgashiyo laguugu samayn karaa. Qoraagu halkaan waxa uu uga jeedaa in marka suuqu u muuqdo mid hoos u degaya waxa aad awooddan in aad taabato batoonka "stop" ka dibna uu lacagtaada kaaga joojin ku maalgalinta suuqaas ka dibna markii aad aragtid in uu dib u soo kacayo aad dooran kartid in dib laguugu shaqeeyo lacagtaadii).

Aabbahayga hodanka ah waxa uu i baray hab aan kaga adkaan karo cabsida iyo digaagadnimadaas. Waxa uu igu yiri: "samee sidii Colonel Sanders uu sameeyey." Waa nin markii uu 66 sano marayey ay ka luntay waxii uu lahaa oodhan.

Dhaqaalaha halwgabka lagu caawiyo ayuu heli karay oo kali ah balse waa ku filnaan wayday. Hilib digaag ayuu inta shiilay xaafadaha kula wareegay si looga iibsado. Gurigii kun iyo sagaalaad oo uu garaaco ayaa ka iibsaday xabbaddii ugu horraysay. Sannado ka dib da'a dadka intooda badani ay quustaan ayuu hodannimo ku gaaray. Geesi aan gabbasho lahayn ayuu ku tilmaamay ninkaas aabbahayga hodanka ah.

Haddaba markii aad shaki iyo cabsi dareentid, digaagadnimadaada ku samee sidii Colonel Sanders uu ku sameeyey. Waa uu shiilay.

KA ADKAANSHAHWA WAHSIGA

Dadka mashquulka badan ayaa ah kuwa ugu wahsiga badan. Dhammaanteen waan maqalnaa sheekooinka rag ganacsadeyaal ahaa oo nolosha dhan shaqo ku qaara. Wuxuu ay u dedaalayaan waa in qoyskiisu helo nolol wanaagsan. Saacado badan ayuu shaqo ku maqnaadaa, marka uu guriga yimaadana wali shaqadii ayuu sii wataa. Maalinta dambe ayuu guriga yimaadaa asaga oo cidlo ah. Xaaskiisi waa ay ka tagtay sidoo kalena carruurtii ayay ka kaxaysatay. Waa uu ogaa in asaga iyo xaaskiisa uu dhib ka dhexeyey balse halkii uu xariirkooda ka xoojin lahaa ayuu shaqada isku ilowsiiyaa. Waa uu niyad jabaa, shaqadiisii hoos u dhacdaa, shaqadana laga cayriyaa maalinta dambe.

Maanta in badan ayaan arkaa dad ka mashquulsan daryeelka hantidooda. Kuwo kale ayaa iyaguna ka mashquula caafimaadkooda. Sababtu waa isku mid. Waa ay mashquulsanyihiin, way na isa sii mashquuliyaann si ay uga fogaadaan waxyaalahale kale. Uma baahna cid u sheegta. Waa uu ogyahay. Intaas waxaa dheer haddaad u sheegtid dhibsasho iyo xanaaq ayuu muujinayaa.

Haddii aysan shaqada ama carruurta isku mashquulin, TVga, cayaaro ama dukaamaysi ayay isku mashquuliyaan. Dhab ahaan waa ay dareensanyahiin in ay jirto arrin muhiim ah oo ay iska ilaalinayaan. Waa nooca caajisloownimo ee ugu badan: wahsi ismashquulineed.

Haddaba maxaa daawo u ah wahsiga? Xoogaa damac ah(dhuuninimo/ hungurinimo). "Dadka damaca badan waa dad xun" ayaa hooyaday oran jirtay. Haddana

dhammaanteen waa inagu jiraa rabitaanka ah in aan helno walxo cusub, fiican oo xiiso leh.

Haddaba si waalidku uu kaaga ilaaliyo in dareenka damaca uu ku qaato, ayay ka dhigaan in uu dambi yahay in qofku uu damac badanyahay. "Naftaada kaliya ayaad ka fekertaa. Miyaadan ogayn in aad walaalo leedahay?" Ayaa ka mid ahaa hadalladii hooyaday. "Maxaa tiri waan rabaa in la ii gado?" Ayaa aabbena oran jiray. Iyo sidoo kale : "Ma waxa aad mooday in aan lacag ka samaysannahay? Lacagtutu in ay geedaha ka baxdo miyaad u malaynaysaa? Dad hodan ah ma nihin, waad ogtahay."

Waxa aan dhibsan jiray ereyada ma aysan ahayn balse xanaaqa iyo kulaylka ereyada la socday ayaan dhibsan jiray.

Ama siinta ayay dambi kaaga dhigayaan sida "naftayda ayaan u hurayaa si aan waxaan idiinkugu iibiyo. Waxa aan wax kuugu iibin maxaa yeelay markii aan adi ku la'ekaa ma aanan helin cid ii iibisa."

Waxa aan aqaan nin deriskayga ah oo aan shilin haysan haddana halka uu gaariga guriga ka dhigto ay buuxdo. Waxaa ka buuxa walxaha carruurtu ku cayaarto. Wax kasta oo ay waydiistaan ayuu u soo iibiyaa. "Ma doonayo in wax ka maqan ay dareemaan" ayaa ereyadiisa ka mid ah. Dhaqaale uu waxbarashadooda u kaydiyey ama duqowshiyenimadiisa u kaydsaday midna ma jirto balse carruurtaas wax walba oo lagu cayaaro ayuu u soo iibiyaa. Dhawaan amaah ayuu qaatay ka dibna carruurtiisa u dalxiis geeyey Los Angles. "Carruurta dartood ayaan u samayn" ayuu yiri asaga oo ay naf-hurid ka muuqato.

"Aabbahsyga hodanka ah waxa uu rumaysnaa in ereyga "Ma awoodo" uu maskaxda quful saaro. Halka erayada "Sidee u awoodi karaa?" Ay maskaxda furfuraan, tusanna fursado iyo riyooyin."

Aabbahayga hodanka ah ma ogolayn adeegsiga oraahda ah "Ma awoodi karo". Guriga aabbahayga aqoonyahanka ah erey kaleba lagama aqoon.

Aabbahayga hodanka ah waxa uu carruurtiisa bari jiray in ay yiraahdaan "Sidee u awoodi karaa?" Asaga oo rumaysan in oraahda hore maskaxda daminayso halka tan dambe ay maskaxda furayso kana shaqaysiinayso.

Waxa uu rumaysnaa in oraahda ah "Ma awoodi karo" ay been tahay. Qofka naftiisuna ay arrintaas ogtahay. Waa uu yiri "nafta qofku waa mid aad u xoog badan, ogna in ay wax kasta samayn karto." Marka maskaxda tabarta daran ee qofku tiraahdo "Ma awoodi karo", dagaal ayaa halkaas ka bilaabanaya. Naftu(ruuxdu) waa ay ka xanaaqin hadalkaas, maskaxduna waa in ay is difaacdo, dagaalkaas iyo difaacaas na waa wax markasta dhacaya.

Nafta ayaa oronaysa "inakeen aan jimicsi samaynee" ka dibna maskaxdii wahsiga badnayd ayaa oran, "Waa aan daallannahay maanta dhan ayaa shaqaynaynay."

Ama waxaa dhicin in naftu tiraahdo "waa aan ku daalnay saboolnimada ee ina keen aan ka baxno oo hodan noqonnee." Maskaxdii wahsiga badnayd ayaa ku warcelin, "Hodanku waa dad hunguri badan. Waana hawl dhib badan. Mana aha ammaan. Waa khasaari kartaa. Hawlkar ayaan ahay, shaqo badan ayaa inoo taal in aan caawa qabanno oo berri la inaga sugayc ee naga daa dooddida."

Oraahda "ma awoodo" sidoo kale murugo ayay keentaa iyo in qofku rejo-beel noqdo oo quusto. "Sidee u awoodi karaa?" Fursado ayay ku tusinaysaa iyo riyoojin. Sidaas darteed aabbahayga hodanka ah dhib uma arkaynin waxa aan doonayno in aan iibsanno haddii aan adeegsanayno oraahda ah "Sidee ku iibsan/awoodi karaa?" Maxaa yeelay oraahda ayaa keenin maskax xooggan iyo naf niyad-sami ka buuxdo.

Sidaas darteed dhif ayay ahayd in aabbahayga hodanka ahi aniga ama Mike uu wax noo iibiyo. Balse waxa uu ba na waydiin jiray, "Sidee adinku ku iibsan kartaan?" Waxaa xataa ka mid ah lacagta waxbarashada/jamacadda oo aan annagu iska bixin jirnay markii dambe. Yoolkiisu ma ahayn in uusan waxba naga bixin balse waxa uu doonayey in aan wax baranno oo isku filnaan karno.

Dhibta aan maanta arko ayaa ah malaayiin qof oo dambi u arka doonistooda ama rabitaanka badan ee ku jira. Waa arrin carruurnimadoodii ka soo bilaabatay. Ayaga oo doonaya helista waxyaalaha wanaagsan ama qaaliga ah ee nolosha ayaa haddana maskaxdooda waxaa ku qufulmay hadalkii lagu oran jiray heer ay maskaxdoodu markasta oronayso, "Ma awoodo in aan iibsado," ama "Waligay ma awoodi doono in aan iibsado."

Markii aan go'aansaday in aan ka baxo Baratanka Jiirarka, waxa aan iswaydiiyey "Sidee u awoodaa in aanan dib dambe u shaqaynin?" Markiiba maskaxdaydu waxa ay bilowday in ay soo tuurto waddooyin iyo jawaabo. Dhibta ugu wayn ayaa ahayd sidii aan ku ilaawi lahaa aragtiyihii waalidkay ay maskaxda iiga shubeen ee ahayd: "Ma iibsan karno" Jooji in aad naftaada kaliya ah aad ka fekertid."

"Dadka kale maxaad uga fekeri waydaa?" Iyo waydiimo kale oo keenaya in ay maskaxdayda caburiyaan.

Haddaba sidee looga adkaadaa
wahsiga(caajisloownimada)? kordhi damacaaga.

Waxa aad shidataa idaacad la yiraahdo Maxaa Aan Ka Faa'iidin?

Intii aad meel kaligaa fariisatid is waydii, "Sidee noloshaydu noqon lahayd, haddii aanan u baahnayn in aan waligay shaqeeyo?"

Ka warran haddaan haysan lahaa waxa aan lacag u baahanahay oodhan?. Haddii la waayo doonistaas (damacaas) dheeraadka ah, doonista in aad heshid wax ka wanaagsan waxaagii hore, horumar noloshaan lagama sameeyeen. Dunidu waxa ay u sii hormarayso waa damaca dadka qaarkood. Walxaha cusub waxa hindisaya waa dad doonaya nolol ka wanaagsan tooda hore. Waxa aan wax u baranno waa in aan helno wax ka wanaagsan waxa aan haysanno. Haddaba marka aad aragtid adiga oo ka meeraysanaya wax aad samayn lahayd, naftaada waydii, "Haddii aan sameeyo, maxaa aan ka faa'iidin?" Damac ha ku galo. Waa dawada ugu wanaagsan ee wahsiga.

Ogoowna wax kasta oo xadkooda laga badiyo, xumaan ayay isu rogi karaan.

Balse waligaa xasuusnoow hadalkii Michael Douglas uu ku yiri filinka Wall Street: "Dhuuninimadu (damaca badani) waa wanaagsanyahay." Aabbahayga hodanka ah hadalkaas oo kale ayuu si kale u oran jiray. "Dulmane in aad isu dareentid ayaa ka xun clamaca wayn, dareemista dulmanenimadu ruuxda iyo qofka ayay kala kaxaysaa." (Waxaa is ogolaan waayaya waxa naftiisu rabto iyo waxa uu u heli karo). Eleanor Roosevelt ayaa si ka sii wanaagsan u

sii sheegtay oo tiri : "Samee waxa aad qalbigaaga ka dareentid in uu saksanyahay, markasta dadku waxbay kaa sheegi doonaan. Waa lagu maagin haddaad wax samaysid, waana lagu maagin haddaadan waxba samaynnin."

Ka Adkaanshaha Dhaqamada(Caadooyinka) Xun-Xun

Nolosheennu waxa ay sawir ka bixisaa dhaqamadeenna in ka badan inta ay sawir ka bixiso aqoonteenна. Ka dib markii aan daawannay filinka *Conan The Barbarian* ee uu jilayo Arnold Schwarzenegger, mid saaxiibadayda ka mid ah ayaa yiri, "Waxa aan jeelaan lahaa in aan yeesho muraqaha Arnold Schwarzenegger oo kale." Asxaabtii kale oo dhan ayaa ku raacay.

"Waxaa maqlay waagii hore caato lafo ah ayuu ahaa."
Ayuu midkale yiri.

Midkale ayaa asna yiri "Haa anna sidaas ayaan maqlay. Waxaa la sheegaa in uu dhaqan u leeyahay in uu maalin kasta jimcsado."

"Waa khasab in uu sidaas sameeyo."

Ma rumeyste kooxda ku jiray ayaa soo boodayoo yiri "Waxa aan hubaa in uu sidaas u dhashay. Tan kale maxaa aan uga sheekynanaa Arnold Schwarzenegger, naga keena aan cabbid(khamro) doonanee." Tani waxa ay tusaale u tahay sida qofka dhaqankiisu u yahay dabeecaddiisa.

Waxa aan xasuustaa aniga oo aabbahayga hodanka ah waydiinaya dhaqamada dadka hodanka ah. Halkii uu toos iigaga jawaabi lahaa ayuu tusaalayaal igu bari jiray.

"Goorma ayuu aabbahaas bixiyaa lacagaha laga tabo?" ayuu i waydiiyey.

"Bisha horraanteeda" ayaan ugu jawaabay.

"Wax ma u soo haraan?" Ayuu i waydiiyey.

"Wax yar" ayaan ugu jawaabay.

"Waa sababta ugu wayn ee uu silic ugu jiro," ayuu yiri, "Dhaqamo xun ayuu leeyahay. Cid walba ayuu u hormariyaa lacagta balse naftiisa waxba umareebo."

"Oo miyaa uusan ku khasbanayn in uu cid walba horay u siiyo waxa ay ku leeyihiin? Ma waxa aad ku talin in uusan waxba bixinin?" ayaan weydiiyey.

"Dabcan sidaas ugama jeedo," ayuu yiri aabahayga hodanka ah. "Aad ayaan u rumaysanahay in kharash walba aan xilligiisa ku bixiyo. Balse naftayda ayaan ugu hor siiyaa, xataa dawladda ka hormariyaa."

"Balse maxaad sameyneysaa haddii aysan lacagtū kuugu wada filnaan karinin?" Ayaan waydiiyey.

"Isla sidaas. Naftayda ayaan ugu hor siiyaa. Hantida aan tacbanaayo aaya iiga muhiimsan dawladda iyo cidkasta" Ayuu yiri.

"Balse miyaan deynta laguu qabsanayn?" Ayaan waydiiyey.

"Haa haddii aadan bixin," ayuu yiri aabahayga hodanka ah. "Balse anigu kuma oran waa in aadan waxba bixin. Waxa aan iri waa in aad naftaada ugu hormarisid. Xataa haddii aysan lacagtū kuugu filnayn."

"Haddaba sidee u samaysaa? Ayaan waydiiyey

"Su'aashu ma aha sidee? Ee waa sababtee?"

"Waayahay, sababtee?" ayaan weydiiyey.

"Dhiirrigelin," ayuu yiri aabaheyga hodanka ah, "Haddii aanan bixin lacagaha leyga doonayo, ma

taqaan qoloda ugu qaylada badan? aniga mise amaahiyayaasha? ayuu yiri?

"Amaahiyayaasha (bangiyada) ayaa ka qeylo badnaan doona naftaada," ayaan ugu jawaabay.

"Eeg, marka aad naftaada ugu hor siisid, waxaa imaanaysa cadaadis kaaga imaanaya cidkasta oo lacag kaa sugaysa. Taasi waxa ay kugu khasbin in aad raadisid waddo hor leh oo aad dhaqaale ku heshid si aad deynta iskaga bixisid. Cadaadiskaas ayaa dhiirrigalin kuu noqonaya. Wuxuu aan xasuustaa in aan shaqooyin dheeraad ah geli jiray, shirkado kale bilaabi jiray, badeecooyin kale iibin jiray, iyo wax kasta oo aan lacag ku heli karo aniga oo ka cararaya qaylada ka imaan doonta qolyaha daymaha. Cadaadiskaas ayaa keenay in aan shaqo badan qabto, igu khasbay in aan fekero, kordhiyey garaadkaygii iyo firfircoondii. Haddaan naftayda ugu dambaysiin lahaa, cadaadiskaas ma aanan dareemeen, waligayna waan jeeb marnaan lahaa."

"Marka cabsida aad dawladda iyo dadka lacagaha kugu leh aad ka cabsaneysid ayaa dhiirrigalin kuu noqonaysay?"

"Waa sidaas," ayuu yiri. "Dadka dawladda lacagta u aruuriya waa kuwo dhib badan. Kuwa kale oo lacagaha aruuriya oo dhan waa sidaas. Dadka dhammi ayaga ayay lacagta u hor siiyan naftoodana waa illaawaan."

"Cabsida aan kuwaas ka cabsanayo tamar ayay i sii gelisaa halka dadka kale ay tabar darro ka qaadaan. In aan naftayda ku khasbo in ay fekerto oo hesho waddooyin kale oo aan dhaqaale ku samayn karo waa sida in aan jimicsi u baxayo oo aan jirkayga ka shaqaysiinayo oo kale. Markasta oo aan maskaxdayda ka sii shaqaysiyo, waxaa xooggsanaya

awoodda lacag-soosaarineed oo ay ku fekeri karto maskaxdaydu. Hadda dadkaas kama aan cabsado."

Waa aan u bogay oraahdaa aabbahaayga hodanka ah. "Haddii aan naftayda ugu horsiyo, waa aan kobcin dhaqaale iyo maskax ahaanba. Haddii aan naftayda ugu dambaysiiyana waligeey ma gaarayo isku filnaansho dhaqaale, waligayna sidaas ayaa la ii cayrsan oo aan dadkaas ugu shaqayn".

Ka Adkaanshaha Isla-waynidha (kibirka).

"Waxa aan aqaanno dhaqaale ayay ii soo xarayn, halka wixii aanan aqoonin ay dhaqaale iga cunin. Markasta oo aan isla weynaaday, lacag ayaan khasaaray. Maxaa yeelay markasta oo aan isla wayni sameeyey, waxa aan rumaystay in wixii aanan aqoonin aysar muhiim ahayn." Ayuu aabbahayga hodanka ah oran jiray.

Waxa aan ogaday in dad badan ay isla wayni ku qariyaan aqoon-darridooda. Waxa aan arkaa marka aan arrimo dhaqaale kala hadlo xisaabiyeasha iyo maalgashadeyaasha.

Waxa ay isku dayaan in ay wadahadalka dhan ay ka wareegaan. Waxaa ii caddaata in aysan waxba ka aqoon waxa ay sheegayaan. Ma aha kuwo been sheegaya balse runna ma sheegayaan.

Dad badan ayaad ku arki dunida lacagta, dhaqaalaha, maalgashiga oo aan waxba ka ogayn waxa ay ka hadlayaan.

Haddii aad dareentid in aad meel ku aqoon daran tahay, raadso qof ama buug aad aqoonteeda ka heli kartid.

CUTUBKA SIDDEEDAAD

BILAABIDDA

"Dahab ayaa meel kasta dhooban. Dadka intooda badani uma tababarna in ay arkaan."

Waa aan jeelaan lahaa in aan oran karo hanti abuuristu waa ay ii fududayd, balse sidaas ma ahayn.

Si aan uga jawaabo su'asha ah "Sidee wax u bilaabaa?" Waxa aan wax ku tusiyaa dhacdooyinka maalin walba ina soo mara. Dhabitii way fududdahay in aad heshid fursado waawayn. Waan kuu ballan qaadi karaa taas. Waa sida wadidda baaskiilka. Marka aad dhowr isku day samaysid, intaa ka dib waa ay fududaan wadiddiisu. Marka lacagta lagu matalo taas, dedaal ayay u baahantahay in dhawrka tallaabo ee hore lagu guulaysto. Waa wax qofka ku xiran. Ka faa'iidaysiga fursad malaayiin lagu helo, waxa ay u baahantahay garaad dhaqaale samayn oo sare. Waxa aan rumaysanahay in qof walba uu leeyahay garaad dhaqaale samayn oo sare, kaas oo u diyaarsan in la hawl galiyo. Garaadkaasi waa uu hurdaa, maxaa yeelay dhaqamada la inagu koriyo ayaa jacaylka lacagta inooga dhigay waddada sharta. Isla dhaqankaas ayaa ina baray in aan wax u baranno si aan lacag ugu helno. Waxaa la ina baray in aynaan ka walwalin aayaha dambe ee dhaqaaleheenna, maxaa yeelay shirkadda ama dawladda aynu u shaqayno ayaa ina daryeeli doonta markaan hawlgab noqonno. Carruurteennuna aragtidaas qalloocan ayay qaadan doonaan. Wali aragtidi ayaa socota. Shaqee, lacag hel,

kharash garee, markii aad u baahatid lacag dheeri ahna amaah doono. Boqolkiiba sagaashan dunida Galbeedka sidaas ayaa looga noolyahay. Waxaa la fudud in la shaqeeyo oo lacagta addoon loo ahaado. Haddii aad doonaysid in aad ka mid ahaatid tobanka ka soo haray boqolkaas, waxa aan ku siinayaa toban tallaabo oo aad ku kobcin kartid garaadkaada dhaqaale sameynta. Waa toban tallaabo oo aan anigu raacay.

Haddii aadan doonayn, adiga ayay kuu taal. Garaadka dhaqaale-samaynta ee kugu jira waddo waa uu ku tusin karaa markasta.

Aniga oo Peru jooga ayaan dahab-qode waydiiyey kalsoonidiisa in uu dahab heli karo. "Dahab ayaa meel kasta dhooban. Dadka intooda badani uma tababarna in ay arkaan." Ayuu iigu jawaabay.

Hadalkaasi waa dhab ayaan oran lahaa. Hantida maguuraanka ah, anigu maalin gudaheed ayaan soo heli karaa afar ama shan faa'iido fiican laga heli karo iibsashadooda, halka qofka caadiga ahi uu waxba ka soo waayi karo isla aagga aan anigu ka soo helayo. Sababtu waa in aysan waqt galin horumarinta garaadkooda dhaqaale sameynta.

Halkaan ayaan kuugu soo gudbinayaa toban tallaabo oo aad shaaca uga qaadi kartid awoodaha Eebbe ku siiyey, awoodahaas aad kaligaa maamulan kartid.

1. Hel sabab ka xoog badin karta xaqiiqooyinka ku hor imaan doona:awoodda ruuxda (nafta).

Haddii aad dadka intooda badan waydiisid in ay doonayaan hodannimo, haa ayay kuugu jawaabin. Ka dib ayaan xaqiiqadu hor istaagin. Waddada ayaan u muuqan in

ay dheertahay oo ay godad iyo buuro leedahay. Ka dib waxaa la fududaan in ay shaqaale iska ahaadaan.

Hadda ka hor ayaan la kulmay gabar(inan) doonaysa in ay noqoto dabaal-yahannadda dalka ugu heer sarraysa. Xaqiiqda hor taallay ayaa ahayd in looga baahanyahay in ay aroor walba kacdo ayada oo wali mugdi ah oo ay tababarato saddex saacadood oo isku xigta kahor inta aysan dugsiga aadin. Maalmaha fasaxa ah ma aysan nasan jirin sida saaxiibadeed balse waxbay akhrisan jirtay si ay dugsigana heer uga gaarto.

Markii aan waydiiyey waxa dabka siinaya himmaddeeda dadka ka sarraysa iyo naf-huriddeeda, waxa ay iigu jawaabtay, "Waxa aan u samayn naftayda iyo dadka aan jeclahay dartood. Jacaylkaas ayaa culayska iyo dhibta ilowsiiya."

Sababta ama ujeeddadu waa isu-gaynta "waxyaalaha aad doonaysid" iyo "waxyaalaha aadan doonayn." Marka dadku i waydiyyaan sababta aan u doonayo in aan hodan ahaado, waxa aan u sheegaa in ay tahay isu-gaynta "waxyaalaha aan doonayo" iyo "kuwa aanan doonayn."

Dhawr ayaan halkaan ku sheegin. Ugu horrayn waxa aan ku hormarin "Kuwa aanan doonayn." Ma aan doonayo in aan noloshayda dhan aan shaqaynayo. Ma doonayo wixii waalidkay niyaddooda ku waynaa ee ahaa shaqo joogto ah iyo guriga tuulada uga dhisan. Ma jecli ahaanshaha shaqaale. Waa aan necbaa in aabbahay uu markasta ka maqnaa tartamadii kubadda ee aan lahaa carruurnimadii maxaa yeelay waxa uu markasta ku maqnaa shaqo.

Waa aan necbaa in aabbahay shaqeyey noloshiisii oodhan, haddana waxii uu shaqeyey intii ugu badnayd ay dawladdu qaadanaysay. Shaqadii uu ku soo dhammaaday noloshiisii oo dhan ma noqon wax uu carruurtiisa uga tagi karo. Hodanku sidaas ma sameeyaan. Waxa ay shaqeyyaan waa wax ay carruurtooda uga tagi karaan.

Haddana "waxyaalaha aan doonayo." Waxa aan doonayaa in aan dunida oodhan socdaal ku mari karo una noolaan karo sida aan doonayo. Sidaas oodhan aniga oo dhalin yar ayaan doonayaa in aan sameeyo. Waxa aan doonayaa in aan madax-bannaanahay oo anigu maamulo waqtigayga iyo noloshayda. Waxa aan doonayaa in lacagtii shaqayso.

Kuwaani waa dareennada naftayda dhex jiifa. Adiga Kuwaagu waa maxay? Haddii aysan ahayn kuwo xoog badan, xaqiiqada waddada kaa horeysa ayaa ka xoog badnaan doonta. Xilliyoo badan ayaan lacag khasaaray oo jidgooyooyin i kufinayeen balse dareennadaas gudahayga ku jira ayaa i kicinayey oo horay ii dhaqaajinayey. Waxa aan doonayey in aan shaqada ka fariisan karo aniga oo 40 jir ah balse waxa ay igu qaadatay illaa iyo 47sano jir aniga oo waayo-aragnimo bartay. Waan jeelaan lahaa in aan oran karo waa ay fududayd. Maya ma ahayn. Balseaadna uma adkayn. Waxa aan bartay in ujeeddo iyo sabab xooggan la'aantood, wax walba oo nolosha ahi ay kugu adkaanayaan.

"Haddii aadan sabab adag haysan, sii akhrinta buuggani waxba kuuma tarayso. Shaqo badan oo kali ah ayay kugu noqon."

2. Sameyso doorashooyin maalinle ah: awoodda go'aanka.

Doorasho waa sababta dadku u doonayaan in ay ku noolaadaan dal xor ah.

Dhaqaale ahaan, doolar kasta oo gacanteenna soo gala, waxa aan leenahay awoodda aan ku doorano aayaheenna: in aan noqonno hodan, sabool, ama dhexdhixaad.

Qaabka aan wax u kharash garaynno ayaa ka tarjunta cidda aynu nahay. Dadka saboolka ahi, waxa ay leeyihiin dhaqan kharash garayn oo saboolnimo keenaya.

Carruurnimadii waxa aan fursad u helay cayaarista cayaarta Monopoly. Cidna iima sheegin in ay ahayd cayaar-carruureed ka dibna waa aan iska waday xataa markii aan qof weyn noqday. Sidoo kale waxa aan fursad u helay aabbe i kala baray waxa hanti noqon kara iyo waxa kharash noqon kara. Haddaba aniga oo wali wiil yar ah ayaan go'aansaday in aan hodan noqdo, waxa aana ogaaday in waxa aan u baahanahay oo dhammi tahay barashada sida loo helo hanti, hanti dhab ah. Saaxiibkay Mike, hanti ayaa gacanta loo geliyey balse wali waxaalooga baahnaa in uu go'aansado barashada sidi uu u ilaalsan lahaa hantidaas.

Qoysas badan oo hodan ah ayaa hantidoodu burburtaa marka ay carruurtoodu la wareegto, maxaa yeelay looma tabab barin sidii ay u ilaalsan lahaayeen.

Dadka intooda badan ayaga ayaa go'aansada in aysan hodan noqonin.

90 bogolkiba waxa ay hodannimada u atkaan how
sad u dhib badan. Sidast darceed waxa ay hindiseen ereyo
ay oranayaan sida: "anigu lacagta ma daneeyo." "Waligay
hodan ma noqon doono." "Ma aha in aan walwalo. Wali
waa aan da'a yarahay." "Marka aan lacag yeesho ayaan ka
fekerin aayahayga." "Ninkayga/xaaskayga ayaa dhaqaalaha
noo qaabilsan."

Dhibta creyadaasi keenayaan ayaa ah in ay dhicitaan
ku samaynayaan qofka adeegsanaya ayaga oo ka dhacaya
labo waxyaabood: kan koowaad waa waqtiga, kaas oo ah
waxa ugu qaalisan ee aad haysatid.

Kan labaad waa waxbarashada. La'aanta lacagtlu ma
aha in ay marmarsiyo u noqoto in aadan wax baran. Balse
taasi waa dootasho qofka u taalla: doorashada waxa uu
qofku ku samayn doono waqtigiisa, lacagiisa iyo
maskaxdiisa. Taasi waa awoddha doorashada.
Dhammaanteen wax aan kala dooran karno ayaan
haysanna. Anigu waxa aan doortay in aan hodan noqdo,
maalin kastana doorashadaas ayaan ku dhaqmaa.

Maalgashigaaga ugu horreeya gali aqoonta. Hantida
dhabta ah ee aad haysatid waa maskaxdaada, waana
qalabka ugu xooggan ee aan haysanno. Qof walba xor ayuu
u yahay waxa uu maskaxdiisa ku shubayo. Haddii aad
doontid TV ga ayaad iska daawan kartaa, cayaaro caynari
kartaa ama xiisad dhaqaalaha ah ayaad ka qayb gali kartaa.
Dadka intooda badani lacagtooda maalgashi ayay ku
sameeyaan halkii ay aqoonta maalgashiga marka hore
lacagtooda ku iibsan lahaayeen.

Saaxiibkay ayaa dhawaan gurigiisa tuug u dhaeday.
Alaaboojin badan ayey qaateen balse hal buug kama aysan

qaadan. Sagaashan boqolkiiba dadku TV yada ayey iibsadaan. Halka boqolkiiba tobantay ay iibsadaan buugta.

Anigu maxaa aan sameeyaa? Tababarrada (siminaarada) ayaan ka qayb galaa. Waxa aan aad u jeclahay kuwa labada maalmood gaaraya si aan u dhuuxo maaddadaas. 1973dii ayaan TV ka daawaday xayaysiis siminaar ku saabsan maalgashiga. 385 doolar ayaan ku iibsaday xiisadahaas balse labo malyan oo doolar aqoontaasi waa ii dhashay.

Intaas waxaa ka waynaa nolosha aan ka helay. Noloshayda dhanba uma baahni in aan shaqeeyo casharkii aan halkas ka faa'iiday dartiis. Sanad kasta ugu yaraan labo jeer ayaan galaa xiisadahaas oo kale.

Waan jeclahay buugta CDyada(cajaladaha) iyo kuwa maqlaka ah. Sababta: waxa aan dhibyari u naqtiimi karaa wixii aan soo bartay. Mar aniga oo dhagaysanaya cashar maalgashiga ku saabsan ayaan gebi ahaanba ku qanci waayey aragtida uu i barayey. Halkii aan islawayni iyo wax kasheegid bilaabi lahaa, ayaan 20 jeer dib u dhagaysatay ama kaba badan. Maskaxdayda ayaan u furay markiibana waxa aan fahmay hadalkii uu oranayey ee dhabta ah. Indho-sarcaad ayay igu noqotay. Waxa aan dareemay in aan daaqad(dariishad) kala hadlay mid ka mid ah bareyaasha maalgashiga ee dunida ugu waawaynaa. Waxa aan si fiican u dhexgalay khayraadkiisii aqoonta iyo waayo aragnimada. Maxaan ka dheefay: wali aragtidaydii hore waa igu jirtaa balse tiisiina waa aan qaatay. Labo hab oo aan wax ku baaro ayaan haystaa hadda, maxaa ka fiican!

Maanta in badan ayaan iskula hadlaa, "Sidee Donald Trump ka yeeli lahaa arrintaan, ama Warren Buffett ama George Seros?" Habka kali ah ee aan ku heli karo awoddha

maskaxdooda oo kale waa in aan is dabciyo oo aan dhagaysto aragtiyahooda. Dadka isla wayn ama wax ka sheegista badan waa dad ay hoosayso isku-qanacsanaantoodu kana baqa in ay halis u bareeraan. Tan waxa ay imaan marka qofku aqoon kororsado oo loo baahanyahay in uu khaladaad galosi uu u tijaabiyo wixii uu bartay.

Haddii aad illaa heerkaan soo akhrisay buuggaan, hubaal kama mid tihid dadka islawaynidu dilootay. Dadkaasi ma akhristaan mana dhegaystaan dadka waayo aragga ah. Oo maxay ku falin? Ayagaaba isu arka in ay wax walba ogyihiine.

Dad badan oo caqli badan ayaa dood iyo is-difaacid bilaaba marka aragti cusub ay ka hortimaaddo toodii hore. Markaan caqli badnidooda haddii ay ku darsadaan islawayni waxa ay ku dhammaataa aqoon-darri.

Dhammaanteen waa aan naqaan dad loo arko in ay caqli badanyihiin ama ayaguba sheegta balse waxtarkoodu muujiyo wax ka duwan sida ay sheeganayaan. Qof dhab ahaan u caqli badani waa mid soo dhaweeya aragtiyaha ku cusub, sameeyana in uu aragtiyahiisii hore ku xoojiyo kuwa cusub. Dhagaysiga ayaa ka muhiimsan hadalka. Waa sababta Eebbe labo dhagood iyo hal af kuu siiyey. Dad badan ayaa fikirkoodu afka ka yimaadaa halkii ay wax dhagaysan lahaayeen oo dhuuxi lahaayeen aragtiyaha iyo fursadaha cusub. Waa ay doodaan halkii ay su'aalo ka waydiin lahaayeen.

Aad ayaan uga fiirsadaa hantidayda. Ma aan ogolaado aragtiyaha sheega habab dhakhso hodan loogu noqdo sida dadka khamarka dheela ay sameeyaan. Wax walba inta aanan isku dayin ayaan barasho u galaa. Haddii aad

doonaysid in aad diyaarad duulisd, barasho u gal marka hore. Waa aan la yaabaa dadka iibsada badeecoo yinka iyo hantida maguuraanka ah balse aan maskaxdooda shillin u quurayn iyo in ay bartaan ka hor inta aysan waxba iibsan. Haddii aad guri ama labo iibsatay, kaama dhigayso in aad khabuur(ruug-caddaa) ku tahay iibinta guryaha.

4. *Ka fiirso cidda aad la saaxiibey sid: Awoodda xariirka.*

Ugu horrayn saaxiibaday kuma kala doorto heerkooda dhaqaale. Waxa aan leeyahay saaxiibbo saboolnimo lagu salliday iyo sidoo kale kuwo malaayiin shaqaysta. Nuxurku waa in aan labadooda wax ka barto. Waxa aan qirayaa in ay jiraan dad aan raadsaday la saaxiibkooda kuwaas oo lacag lahaa. Balse lacagtooda ma aha waxa aan u raadsaday, aqoon ayaan u raadsaday. Qaar badan oo dadkaas lacagta haystay ayaan saaxiib dhow noqonnay markii dambe. Waxa aan dareemay in saaxiibbadayda lacagta lihi, ay lacagta ka xiisaynayaan. Maaddadaas ayaan ay iga bartaan. Saaxiibadayda aan dhaqaalaha lahayn, ma jecla in ay lacagta ka sheekaystaan. Waxa ay u arkaan dhaqan-xumo iyo caqli yari. Sidoo kalena saaxiibbadaas silica dhaqaale ku jira ayagana waxbaan ka bartaa. Waxa aan ka bartaa waxyaalaha la iska ilaaliyo.

Waxa aan leeyahay saaxiibbo balaayiin doolar sameeyey noloshooda. Saddexdoodaba dhacdo isku mid ah ayaan ka qoray. Waxa ay sheegeen in saaxiibbadooda aan lacagta haysan aysan waligood ugu imaanin sidii ay u ogaan lahaayeen habka ay hantida ku sameeyeen. Kaliya labo wax

ayaa ay ugu yimaadaan. In aywaydiisanayaan lacag ama shaqo.

DIGNIIN: Waligaa ha dhagaysan dadka saboolka ah. Saaxiibbo ahaan aniguba waan leeyahay balse waa fulayo. Marka lacag iyo maalgashi laga hadlayo, cirka ayaa ula ekaada in uu soo dumayo. Wuxuu ay markasta kuu sheegi karaan halka aysan wax walba ka shaqayn doonin. Dhibta jirta ayaa ah in dadku noocaa wada dhagaystaan. Balse qofka xog ku ogolaada si indho la'aan ah waa fulay asaguna. Maahmaahdii horay loo yiri ayaa kuu tilmaamaysa "shimbirba shimbirkiisa ayuu la duulaa".

Haddii aad daawatid barnaamijyada ganacsiga marka TVyada looga hadlayo. Wuxaan arkaysaa labo khabiir oo la waraysanayo oo midna sheegin in dhaqaalahu butburayo kan kalena sheegayo in uu cirka isku shareerayo. Labaduba qodobbo qumman ayay soo bandhigayaan. Haddaad caqli leedahay, labadaba waa aad dhagaysan. Ayaan-darro dadka intooda badani waxa ay dhagaysan kan burburka saadaalinaya.

Waxa aan arkaa saaxiibbo iiga digaya heshiis aan galayo. Xilli aan fogayn ayaa saaxiib si farxad leh iila wadaagay maalgashi uu lix boqolkiiba ka faa'iidayo. Wuxaan u sheegay mid 16 boqolkiiba ah oo aan ku jiro.

Subaxdii xigtay ayuu ii soo diray maqaallo muujinaya in halis ku jирто malgashiga aan anigu ku jiro. Sannado ka dib wali 6 boqolkiiba ayuu faa'iidaan aniguna 16 boqolkiiba.

Waxa aan oran karaa mid ka mid ah waxyaalaha ugu adag marka aad hanti abuuraysid waa in aad naftaada daacad u tahay oo aadan dadka iska raacayn. Suuqa dadka kuwa ugu soo dib dhaca ayaa la qashaa(fursadaha looga hormaraa). Haddii aad heshiis ganacsi oo fiican aad ku

aragtid bogga hore ee maqaalka, waxa ay u badantahay in mar hore lagaaga hormaray ee midkale doon-doono. Markasta mawjado cusub ayaa imaanaya ee shiraacaaga diyaarso. Dadka caqliga badani hal waqtii iskuma xiraan. Haddii ay mawjadi dhaafsto, tan ku xigta ayay sugaan. Waa arrin dadka inta kale ku adag, in ay iibsadaan wax aan dadka dhammi markaas wada iibsanayn. Dadkaasi waa sida lax idaha kale isku dhex ilaolineysa. Marar badan waxa ay ku yaacaan halka maalgashadayaal caqli badani ay faa'iidadii ka muudsadeen. Maalgashadaha caqliga badani waxa uu maalgashtaa meelaha aan dadku wada aqoonnin. Waxa ay ogyahiin in faa'iidadoodu abuurmato marka ay wax soo iibsanayaan ee aysan abuurmin marka ay iska iibinayaan. Waa ay sugaan si dulqaad leh. Suuqu waqtii gooni ah uma kala laha ayaga.

Sababta ay tahay in aad u yeelatid saaxiibbo hodan ah waa in lacagta halkaas laga sameeyo. Lacagtii xogta ayey ku timaaddaa. Dadkaasi waa kuwo aad xog ka helaysid. Waxa aad u baahantahay in aad ogaatid xogta suuqa iyo waxyaalaha fursadaha ah ee soo baxaya.

4. *Qaacido si fiican u baro ka dibna mid kale u gudub: awoodda dhakhso-u-barashada.*

Si rooti loo sameeyo, rootile kasta waa in uu raaco habka loo sameeyo. Lacagtuna waa sidaas oo kale. In badan ayaan maqalnaa "Waxa aad noqon waxa aad cuntid" aniguna waxa aan ku leeyahay "Waxa aad noqon waxa aad baratid". Si kale aan kuugu sheegee, ka fiirso waxa aad baranaysid, maxaa yeelay maskaxdaadu waxa ay kaa

dhigaysaa waxa aad baratid. Tusaale, haddii aad cunto karinta baratid, waxa ay u dhawdahay in aad cunto kariye noqotid. Haddii aadan doonayn in aad cunto kariye sii ahaatid, wax kale baro.

Markii lacagta laga hadlo, dadku hal cashar oo ay dugsiga ku soo barteen ayay yaqaannaan: lacag shaqayso.

Qaaciddada ugu wayn ee dadku ku noolyahiin waa toos subaxii, shaqo tag, lacag shaqayso, nolosha ku dabir, subaxa dambena shaqo tag. Waa waddada kali ah ee ay yaqaannaan.

Haddii aad ku daashay waxa aad qabatid ama aadan samaynayn dhaqaale kugu filan, beddel qaaciddada aad adeegsanaysid.

Aniga oo 26 jir ah ayaan xaadiray xiisado lagu baranayey iibinta guryaha. Qaaciddo ayaan ka soo bartay. Tallaabada xigtay waxa ay noqotay in aan tijaabo iyo dhaqan-gelin ku sameeyo waxii aan bartay. Waa halka dadka intooda badani ku guularraystaan. Saddex sano aniga oo Xerox u shaqaynayey ayaan dhinaca kalena tijaabo ku waday qaaciddadii cusbayd. Malaayiin doolar ayaan ku helay qaaciddadaas.

Markii aan taas meel ku hubsaday, ayaan raadin u lay qaaciddo kale oo cusub. Xiisado badan oo aan qaatay ma aanan adeegsan aqoontii aan ka bartay balse markasta waan xaadiraa xiisado cusub. Xiisado badan oo kala duwan oo aan aniga xataa i qusayn sida aqoonta meerayaasha iyo Nukliyeerka ayaan xaadiray. Sidoo kalena kuwo badan oo ganacsiga iyo maalgashiga ku saabsanna waa aan xaadiray.

Xiisadaha aqoontu ayaga oo kala heer sarreeya aya la helaa. Waxa aan hadda ka qayb galaa kuwo heerarka ugu sarreeya ah. Sidaas darteed hadda maalin gudaheed ayaan

shaqayn karaa dhaqaale dadka qaarkii aysan noloshooda
dhan shaqayn.

Si kale haddii aan kuu tusiyo: aqoontaadu maanta wax
badan ma ahaanayso dunidaan dhaqsaha isku
bedbeddalaysa. Wax yar ka dib aqoontaadu waxa ay noqon
mid laga tagay. Wuxuu ku taraya waa awooddaada aad
aqoon cusub ku heli kartid. In aad qaaciddooyin cusub heli
ogtahay. In aad shaqo ku nooshahay waa qaaciddo laga
tagay hadda.

5. Naftaada wax ugu hor sii: Awoodda ka Adkaanshaha Nafta.

Haddii aadan naftaada ka adkaan karin, ha isku dayin
in aad hodan noqtid. Caqli ma aha in aad shaqaysid,
maalgashi samaysid, ka dibna gubtid lacagta soo baxda.

Waa la'aanta ka adkaanshaha nafta waxa keena in dad
malaayiin doolar ku helay bakhtiyaa-nasiib ay markiiba ku
noqdaan saboolnimadii ay ahaayeen awal. Waa la'aanta ka
adkaansha nafta waxa qof marka uu dallacsiiin iyo lacag
dheeri ah ka helo shaqada uu markiiba u doono in uu gaari
ku iibsado ama dalxiis ku aado.

Waa adagtahay in la sheego midka ugu muhiimsan
tobankaan tallaabo. Balse tobankaba middaan ayaa ah tan
ugu dhib badan in lagu guulaysto. Wuxuu hubaa in ka
adkaanshaha naftu uu yahay qodobka dhab ahaan kala
saara dadka hodanka ah, saboolka iyo dhix-dhexaadka.

Dadka ay hoosayso isku-qanacsanaantooda iyo kuwa
aan u dulqaadan karin cadaadiska dhaqaale, waligood ma
hodmi doonaan. Sidaan horay u soo sheegayba, cashar aan
aabbaahayga hodanka ah ka bartay ayaa ahaa in adduunku
hadba dhinac kuu tuurayo(riixayo). Adduunku waxa uu

hadba qofka dhinac ugu riixayo ma aha in dadka adduunku xunyahiin oo qofka hadba dhinac u riixayaan balse waa in qofka asaga ay kalsoonidu ka maqantahay iyo in uusan naftiisa ka adkaan karin. Dadkaas aan ka adkayn naftooda waxa ay u adeegaan kuwa leh ka adkaanshaha naftooda. Xiisadaha ganacsiga ee aan dadka baro, waxa aan u sheegaa markasta in aysan xoogga saarin badeecada ama adeegga ama mushaarka balse ay xoogga saaraan ka adkaanshaha iyo maamulidda naftooda.

Saddexda walxood ee ugu muhiimsan in aad baratid maamuliddoda waa:

1. Qulqulka Dhaqaalaha
2. Dadka
3. Waqtigaaga gaarka ah

Waxa aan oran karaa xirfadaha maamulidda saddexdaan in cid walba u baahantahay ee aysan ku ekayn ganacsadeyaasha. Saddexdooduba waxa ay quseeyaan sida aad u noolaan lahayd qof ahaan, qoys ahaan, ganacsigaaga, magaaladaada iyo qarankaagaba.

Mid kasta oo saddexdaan ka mid ah waxaa saldhig u ah ka adkaanshaha naftaada.

Anigu ma yarysto oraahda ah "naftaada wax ugu hor sii"(naftaada wax siinta ka biloow).

Oraahda waxa aan ka soo qaataw buugga "The Richest Man In Babylon" "Ninkii Baabila ugu Hantida Badnaa" ee uu qoray George Clason. Waa buug malaayiin xabbo laga iibsaday.

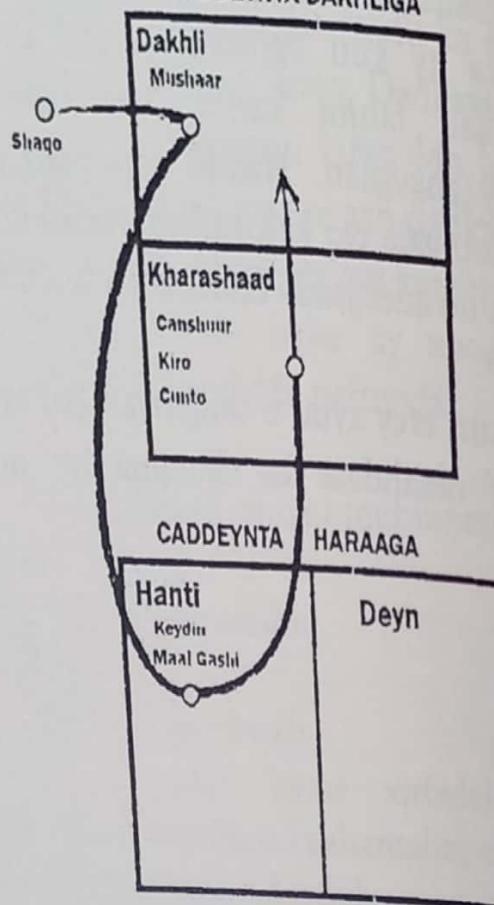
(F.G: Buuggaan asaga oo Soomaali u turjuman waxaad ka heli kartaa Esomabooks.com iyo maktabadaha dalkaba. Waxaa tarjumay Dr Jaamac Sahal).

Malaayiin qof ayaa oraahdaas yaqaanna balse dhawr ayaa ka adeegsada. Sidaan horay u sheegayba, aqoon ta dhaqaale waxa ay kuu ogolaan in aad tirooyinka iyo xisaabaadka aad fahmi kartid, tirooyinkuna xogta ganacsiga ayey sheegaan. Haddii aan eego qofka xogta dhaqalahiisa soo gala iyo kan ka baxa, markiiba waxa aan sheegi karaa in uu adeegsado oraahda ah "naftaada wax ugu hor sii".

Sawirku kun erey ayuu u dhigmaa. Bal aynu sawirto ku eegno qof oraahdaas ku dhaqma iyo qof aan ku dhaqmin.

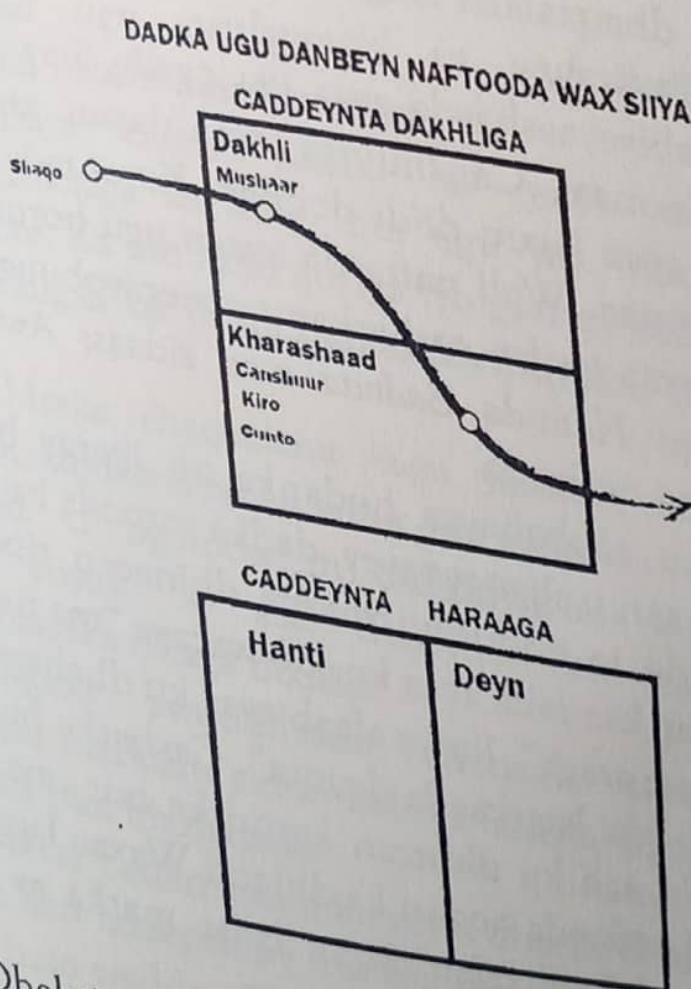
DADKA UGU HORREYN NAFTOODA WAX SIIYA

CADDEYNTA DAKHLIGA

Ma u jeeddaa? Sawirku waxa uu muujinayaa ficillada qof naftiisa ka bilaaba wax siinta. Bil kasta lacag ayay u qoondeeyan in ay hanti ku samaystaan kahor inta aysan kharashaad dhan bixinnin. Inkasta oo malaayiin qof ay akhriyeen buugga Clason oo fahmeen oraahdaan balse haddana wax ku dhaqma waa dhif.

Hadda waxa aan maqli karaa gunuunuca dadkiinna rumaysan in kharashaadka loogu hormariyo waxii aad bixinaysid oo dhan. Iyo sidoo kale kuwa jecel in ay wax walba waqtigooda ku bixiyaan. Anigu kuma lihi noqo qof aan xilkas ahayn oo ha bixin kharashaadka lagaa rabo. Waxa aan uga jeedaa in aan muujiyo oraahda buuggu oranayey oo aan sawir ku muujiyey.

Dhabtii haddii aad fahmi kartid qulqulka lacagta ee aan soo barannay, marka aad eegtidba waxa aad garan karta waxa sawirka kore ka qaldan. Waxa aad sidoo kale fahmi kartaa sababta sagaashan boqolkiiба dadku ay noloshooda dhan u dhabar jabaan balse haddana ay daryeelka

duqowshinka uga baahdaan dawladda marka ay hawlgab noqdaan.

Waxa aan garanayaa xisaabiyeaal, xisaab-hayeyaal iyo bangi-yahanno noo shaqayn jiray kuwaas oo dhib ku qabay otaahda kore ee ah in ay naftooda wax ugu hor siiyaan. Sida dadka kale ayay u dhaqmayeen oo ah in ay naftooda ugu dambaysiyyaan.

Waxa aan xasuustaa xilli dhaqaalaha isoo gala uu aad uga yaraa dhaqaalaha la iga rabo balse wali naftayda ayaan ugu horsiin jiray.

Xisaabiyeashayda ayaan igu qaylin jiray. Waa laguu qabsan doonaa. Canshurta ayaan laguu xiri doonaa. Amaahda ayaan laguu diidi doonaa. Korontada ayaan lagaa goosan doonaa. Wali naftayda ayaan ugu horumarinayey. Sabab? Maxaa yeelay casharka u sheegayobuugga Ninkii Baabila Ugu Hantida Badnaa waa sidaas: Awoodda ka adkaanshaha naftaada.

Sidii uu aabbahayga hodanka ah ibaray bishii ugu horeysay ee aan u shaqeeynayey, dadka intooda badan ayaga ayaan ogolaada in addunku marba dhinac u riixo. Lacag aruuriye lacag kaa raba ayaan ku soo wacaya "ma naftaadaad hor siisaa mise asaga". Iibiye alaab ayaan ku dhahaya "Hooy, si fudud ugu bixi kaarkaada deynta". Casharka buuggu ku barayo-waa In aad ku dhiirran kartid ka hor imaanshaha hirka oo aad naftaada hodan ka dhigtid. Waxaa laga yaabaa in aadan ahayn mid tabar daran balse marka ay lacagtutimaaddo ay lugahu ku qaadi waayaan.

Ugama jeedo in aan la bixin lacagaha lagaa rabo, dhabtiina dadka 99 boqolkii ba aniga ayaan ka kharashaad badan balse bixinta kharashaad waa aan ugu dambaysiyyaa ee uguma hormariyo. Xataa marka lacagtutimaaddo ay lugahu ku qaadi waayaan.

naftayda ayaan ugu hormariyaa. Dawladda iyo amaahiyeyaasha(bangiyadaba) waa aan iska dhagaystaa qayladooda. Waaba ka helaa marka ay kululaadaan. Sabab? Maxaa yeelay asxaan ayay ii samaynayaan. Waxa ay igu dhiirrinayaan in aan kaco oo raadiyo waddo aan lacag ku heli karo. Ma aha inaad hantidaada iyo kaydkaaga u burburisid si aad kuwaas iskaga aamusisid.

Si aad ugu guulaysatid in aad naftaada ugu hormarisid, intaan xasuusnoow:

1. Dayn culays badan ha galin marka hore. Kharashaadkaaga ka dhig inta ugu yar. Hanti samayso marka hore. Ka dib iibso guriga iyo gaariga aad doonaysid. In aad waligaa ku jirtid Baratanka Jiirarka, ma aha caqli fiican.

2. Marka dhaqaalahu kugu yaraado, hantidaada ha xaraashin, kaydkana ha ku ordin ee u ogoloow in cadaadisku ku xanuujiyo. U. ogoloow in cadaadiskaasi kugu dhiirriyo waddo cusub oo aad dhaqaale ku heshid si aad kharashaadka iskaga bixisid.

Ogoow awooddada dhaqaale samayneed ayaa kobcaysa markaan sidoo kalena lacagta lagugu leeyahayna waa aad iska bixinaysaa.

Marar badan ayaan ku dhex dhacay dhaqaalo xumo ka dibna aan adeegsaday maskaxdayda si aan uga shaqaysiiyo oo u helo waddo aan lacagta la iga rabo isaga bixiyo.

Saboolku waxa ay leeyahiin dhaqan dhaqaale oo sabool ah. Kaydkooda ayay ku ordaan markasta. Hodanku waxa ay ogyahiin in kaydka loogu talo galay in hanti lagu tabcado balse aan loogu talo galin in kharashaadka lagu bixiyo.

Waan ogahay in ay tahay arrin adag balse haddii aadan adkaan adigu, adduunka ayaa waligaa hadba dhinac kuu riixi doona.

Qodobkaani kugulama talinaayo in aad naf-hurid samaysid oo dhaqaalahaaga aad iska af qabatid. Macnaheedu ma aha in aad isa silcisid oo is macluulisid. Noloshu waa in aad raaxaysanaysid. Haddii aad caqligaaga adeegsatid waa aad heli kartaa waxyaabaha aad doonaysid oo dhan, kharashaadka iska bixin kartaa, haddana hodan ahaan kartaa. Taasi waa garaadka dhaqaale-samaynta.

6. Dallaalkaaga lacag fiican sii: awoodda talada wanaagsan

In badan ayaan arkaa dad guryahooda ku dhajinaya qoraal oronaya "waxaa iibinaya qofkii lahaa".

Aabbaheyga hodanka ahi waxa uu i baray in taladaas liddigeed(cagsigeed) aan sameeyo. Waxa uu i baray in wax walba cidda aqoonta u leh aan u dirsado oo lacag fiican ku siyo.

Maanta waxa aan leeyahay qareenno, xisaabiyeaal, dallaallo, oo dhammaantood lacag badan iga qaata. Sabab? Maxaa yeelay haddii qofku xirfaddaas uu ku fiicanyahay, shaqada uu qabto lacag ayay kuu dhalin. Markii ay lacag badan shaqeeyaanba anigana lacag badan ayaa isoo gasha.

Waxa aan ku noolnahay casrigii xogta. Xogta wax goyn kara ma jiraan. Dallaal wanaagsani xog fiican iyo aqoonba waa aad ka kororsan. Lacagta aan siinayo dallaalka waa wax aad u yar marka loo barbar dhigo xogta aan ka dheefayo.

Waa aan jeclahay marka dallaalkaygu lacag badan uu shaqaysto, maxaa yeelay taas macnaheedu waa anigana lacag badan ayaa i soo gashay.

Indho suuqa ii jooga ayay ii yihiin. Maalin walbana shaqo iigu maqan halka aan anigu iska seexan karo.

Dadka ayagu iibiyaa guryahooda ee aan dallaal u dirsan, waqtii badan ayay iska luminayaan. Maxaa aan iskugu daalin in aan dhawr doolar badbaadsado oo waqtii iga qaadato in aan gurigayga anigu dallaal ka noqdo. Waxa aan heli karaa in waqtigaas aan lacag kale oo ka badan shaqaysto ama aan la qaato qoyskayga aan jeclahay.

Waxaan la yaabaa dadka saboolka ah ama dhexaadka ee marka ay maqaaxi ka cunteeyaan ogol in ay boqolkiiiba 15 ama 20 lacag ah ugu daraan adeegaha cuntada u keenay, xataa haddii adeeggoo uu xumaa. Balse isla dadkaasi ma ogola in ay boqolkiiiba 7 u ogolaadaan dallaal wanaagsan oo lacag fiican ugu iibin kara gurigooda. Kharash-garaynta waa ku fiicanyahiin in ay lacag ku daraan balse hantidooda in ay lacag ku daraan waa ay ku adagtahay.

Ogoowna dallaalka dhammi isku mid ma aha. Ayaan darro waxaa ah in intooda badani ay iibiyaha caadiga ah aysan waxba dhaamin. Waxbay kala iibinayaan oo kali ah balse dadka waxba ma dheera dhaqaale ahaan. Waa kala duwanyahiin dallaalka kala iibiyaa guryaha iyo kan kala iibiyaa hantida maguuraanka ah ee dhaqaalahaa laga samayn karo. Qaybahaa kale ee ganacsigana waa la mid.

Marka aan waraysanayo xirfadle ganacsi oo aan doonayo in aan shaqaalaysiiyo, ugu horrayn waxa aan eegaa hantida uu leeyahay iyo inta uu canshuur ahaan u bixiyo. Isla dhinacaas ayaan ka firshaa qareennada canshuurta iyo xisaabiye-yaashaydaba. Waxaa ii shaqeeya xisaabiye ganacsi u gooni ah leh. Xirfaddiisu waa xisaabin balse haddana hanti maguuraan ah oo ganacsi ayuu leeyahay. Waxaa horay iigu shaqayn jiray xisaabiye ganacsi yar leh ka dibna

kan ayaan ku beddeshay maxaa yeelay isku wax ma aan xiisayno.

Raadso dallaal aad isku wax xiisaynaysaan. In badan oo kuwaas ah aqoon ayay kuu kordhin markasta taasaana noqon hantida ugu wayn. Daacad u noqo, ayaguna dhabitii daacad ayay kuu noqon. Haddii waxa aad ka fekerin oo dhammi yahay sidii aad gunnadooda aad qaar ugala hari lahayd, maxaa ay kuu caawin? Waa wax la fahmi karo soo ma aha.

Sidaan horay u soo sheegayba, wax la maamulo dadka ayaa ugu dhib badan. Dad badan ayaa maamula dadka inta ay u arkaan in ay ka caqli iyo awood badanyahiin.

Maamulayaal heerka dhexe ah ayaan heerkaas dhaafin waligood maxaa yeelay waxa ay yaqaannaan sida loo maamulo dadka ay ka caqli badanyahiin oo kali ah balse iskuma dayaan maamulidda dad ayaga ka caqli badan.

Xirfadda maamulnimo ee dhabta ahi waa in aad hagi kartid oo maamuli kartid dad adiga kaa caqli badan. Waa sababta shirkaduhu u leeyihiin Waaxda Maamulka Sare(Board of Directors). Adiguna waa in aad mid samaysatid.

7. Nogo bixiye Hindiyaan ah: awoodda in ‘waxba’ aad wax ku heshid

Markii Reer Yurub ay yimaadeen Maraykan ee dadkii joogay ay la kulmeen, isfahan-waa dhanka dhaqanka ah ayaa ku bilowday.

Tusaale haddii midkood uu qaboow dareemayo, Hindidii halkaas degganayd mid ka mid ah ayaa buste(go') u keenayay. Reer Yurubku asaga oo u malayn in la siiyey ayay iska qaataan, ka dibna waa la yaabayeen marka la

waydiisto in ay u soo celiyaan bustahii. Dhanka kale dadkaanina waxa ay la yaabbanaayeen nimankaan waxii lagu caawiyo aan doonayn in ay dib u soo celiyaan. Halkaas ayaa laga keenay ereyga "wax-bixinta Hindida" ee maanta la adeegsado.

Adduunka hanti tabcashada, wax-bixinta Hindida in aad ku dhaqantid waa lagama maarmaan. Waydiinta ugu horreysa ee maalgashade kasta kuugu hor waydiinayo waa: "Dhakhso intee le'eg ayey lacagtaydu iigu soo noqon?" Sidoo kale waxa dheef ahaan ay ka helayaan.

Tusaale guri lagu doonayey \$60kun ayaan ku iibsaday \$50Kun. Wuxuu ku yaallay meelaha dalxiisku ku badanyahay xilliga xagaaga. Xagaaga waxa aan ku kireyn jiray \$2500 balse xilliga xagaaga laga baxay waxaa lagu kireeyaa hal kun oo kali ah. Isugayn gurigaas muddo saddex sano ah ayaan dib u helin dhammaan lacagtii iga gashay, intaas waxii ka dambeeyana waxa uu ii noqon il lacag ka soo burqato bil walba.

Isla sidaas ayaa badeecoo yinkana laga samayn karaa. Tusaale: dallaalkayga ayaa i soo wacin oo ii sheegaya shirkad badeeco cusub keenaysa oo fursad ku jirto. Lacag ayaan ku darsan, wax yar ka dib lacagtaydaasi waa ay iiga soo noqon ka dibna dhib uguma haynayso kor ukaca iyo hoos udhaca ku imaan kara badeecada. Lacagtii aan ku maalgaliyey waa ay iiga soo noqotay meel kale ayaanan ku darsan. Hubaal lacago badan sidaas waa iiga baaba'een balse waxa aan galiiya lacag aan ka maarmi karayo.

10kii maalgelinood ee aan sameeyo, waxa aan oran karaa, 2 ama 3 ayaa si fiican faa'iido u keena, 5 ama 6 kale waxba ma keenayaan, halka hal ama labo ay khasaaro ii

keenaan aniga. Balse lacag aan khasaari karo ayaan halisaha ku tijaabiyyaa.

Dadka ka baqa halisaha, lacagtooda bangiyada ayay u dhiibtaan. Dhinac markii laga eego, kaydkaas kuu badbaabdsan ayaa ka fiican tan aan la hubin in ay badbaadayso. Balse waqtii dheer ayay qaadan in aad lacagtaadii dib u heshid inta bandanna wax dheeri ma heleysid. Hantida maguuraanka ahi marar badan waxa ay leeyihii waxyaabo dheeri ah oo aad bilaash ku helaysid sida dhul yar, guri yar, iwm.

Waxaa jirta buug si gooni ah ugu saabsan maalgashiyada iyo hantida maguuraanka ah waana aad heli kartaa meel kasta, intaan ayaan ku dhaafi haddaba.

Waa in aadan eegin waxa lagaa iibinayo oo kali ah balse sidoo kale waxyaabaha aad dheeraad u heli kartid, dhaqaalahaagu inta uu kuugu soo noqon iyo dhaqaalaha joogtada kuugu soo bixi doona.

8. Hantidaadu ha kuu iibiso walxaha raaxada: awoodda diirad-saarista.

Wiil uu dhalay saaxiibkay ayaa lahaa dabeeecad ah in uu jeebkiisu ololo(lacagta gubo). 16 jir markii uu noqday ayuu go'aansaday in gaari loo iibiyo. Carruurta da'adiisa ah oo dhan in waalidkood gawaari u iibiyeen ayuu ku dooday. Waxa uu doonayey in lacagta aabbahiis u kaydiyey waxbarashadiisa uu qaar ka mid aŋ gaari ku gato. Aabbahiis ayaa markaas iigu yeeray in aan la arko.

"Ma u ogolaadaa in uu kaydkiisa ka iibsado mise aniga ayaa u iibiya?" ayuu i waydiiyey.

Waxa aan ugu jawaabay "Maalmo waa uu faraxsanaan oo rabitaankiisii waa uu helin balse maxaa uu ka baran

doonaa? Rabitaankaas gaariga uu rabo dhiirrigelin ma uga dhigi kartaa wiilkaaga oo ma iman kartaa in uu wax ka barto oo mid uu asagu leeyahay uu iibsado waayo ka dib?"

Markiiba fikrad ayaa ku dhalatay waana uu iga tagay.

"Lubo bilood ka dib ayaan la kulmay oo waydiiyey "Wiilkaagu gaarigii ma helay?"

"Maya balse 3kun ayaan siiyey una sheegay in lacagtaydaas uu adeegsado balse uusan adeegsan lacagta kaydka u ah waxbarashadiisa.

"Si wanaagsan ayaad u samaysay." ayaan ku iri.

"Maya dhabitii. Lacagtaas waxa ay ahayd lacag qorshe ku lamaansanaa."

"Oo muxuu ahaa qorshahaasi?" ayaan weydiiyey.

"Hagaag, ugu horrayn waxa aan cayaarnay cayaarta CASHFLOW. Ka dib waan aan isla qaadaa-dhignay ka dibna waxa aan u iibiyey wargayska Wall Street iyo dhawr buug oo ka hadlaya badeecadaha."

"Ka dib maxaa xigay?" ayaan weydiiyey. Muxuu ahaa qorshuhu?

"Waxa aan u sheegay in 3da kun uu asagu leeyahay balse uusan toos ugu iibsan karin gaari. Waa in uu helo dalaal ka dibna dhawr badeeco iibsasho iyo iska iibin uu sameeyo. Marka 3daas kun ay 6kun dhasho ayuu 3kun ku iibsan karaa gaari, 3kunna ku darsan lacagta kaydka u ah waxbarashadiisa.

"Ka dib maxaa qabsoomay?" Ayaan waydiiyey.

"Bilowgii waa uu nasiib wanaagsanaaday balse dhawr jeer ka dib ayuu khasaaro galay. Halkaas ayaan isbeddel uga bilowday. 2kun oo 3dii ka mid ah ayaan ka khasaartay balse xiiso ayuu la soo baxay. Buugtii aan u soo iibiyey oodhan ayuu akhriyey ka dibna kuwo kale u doontay maktabadaha.

Wargayska Wall Street ayuu joogto u akhriyaa asaga oo eegaya isbedellada. Hal kun ayaa lacag uga hartay balse xiisaha iyo aqoon raadinta ku jirta ayaa cirka maraysa. Wuxuu ogahay in haddii uu kunkaas khasaaro uu labo sano oo dambe lugayn doono(gaari la'aan). Balse maba mooddid in uu ka baqayo. Xataa xiisahii gaari oo dhanba waa uu ka ba'ay maxaa yeelay cayaar ka xiiso badan ayuu dhexgalay hadda."

"Ka warran haddii uu lacagta dhan khasaaro?" Ayaan waydiiyey.

"Waa aan arkaynaa markii la gaaro. Haddeer in uu lacagta dhan khasaaro ayaa ii roon intii asaga oo duqoobay uu khasaari lahaa. Tan kale dhabitii 3daas kun ayaa ah lacagtii ugu fiicnayd ee aan waxbarasho uga bixiyo. Inta uu ka bartay ayaa nolol hor leh tuisay, waxa uuna xushmad wayn hadda u hayaa awoodda lacagta."

Sidaan horay u soo sheegayba, haddii uusan qofku naftiisa ka adkaan karin, ma aha in uu hodannimo ka feker. Sababta aan sidaas u leeyahay waxay tahay, inkasta oo ay fududahay in qofku fahmo sida dhaqaalaha uu shaqysto hanti looga tabco balse waa ay adagtahay in uu qofku naftiisa ka adkaado oo uu ka dhabeeyo ku-dhaqanka waxa uu bartay. Duufsiga maanta jira, waa ay fududahay in qofka la hiyi kiciyo oo uu lacagiisa halmar wada gubo. Waa waxa dadka saboolnimada iyo silica dhaqaale ku haya.

Tusaalahaa soo socda waxa uu muujinayaa garaadka dhaqaale-samaynta ee loo baahanyahay si aad lacag uga samaysid lacag kale.

Haddii sanadka bilowgiisa aan boqol qof mid walba siinno \$10kun lacag ah, sanadka dhammaadkiisa sidaan ayaa dhacaysa:

1. 80 ka mid ah waa ay faro marnaan doonaan. Qaar badan ayaa xataa ayaga deyn lagu sii yeelan.

2. 16 ka mid ah ayaa lacagtaas 5% illaa 10% ku kordhin doona.

3. Afar qof ayaa awoodi doona in ay 20kun gaarsiiyaan ama ka badan.

Dugsiga waxa aan u Aadnaa in aan baranno xirfad aan lacag ku helno. Aragtidaydu waa in ay muhiim tahay in aad baratid sida lacagtu kuugu shaqayn karto.

Waa aan jeclahay walxaha lagu raaxaysto sida dadka kaleba. Dadka waxa aan uga duwanahay deyn kuma iibsado gaari aan doonayo. Waa dhaqanka 'Daameeri Dhaan Raacdayga ah'.

Marka aan doonayo in aan gaari iibsado, waddada iigu fudud waa in aan bangiga waco oo aan amaah ka qaato.

Halkii aan ka fekeri lahaa in aan deyntaas dhexgalo, waxa aan ka fekerayaa sidii aan hantideyda u kordhin lahaa.

Waxaa áníga dhaqan ii ah, in rabitaankayga aan u adeegsado dhiirrigelin ahaan oo aan hurdada uga kiciyo garaadka dhaqaale-samaynta ee maskaxdayda dhex ceegaagta.

Dadku waxay doonayaan in ay dayn qaataan si ay ugu iibsadaan walxaha ay jecelyahiin halkii ay hanti tabcasho ku samayn lahaayeen.

Labadaas aragti middood waqtiga dhow ayey farxad gelineysaa qofka balse aayaha dambe dhib ayey u keeneysaan.

Waa dhaqan aan wanaagsanayn oo dadka iyo qaranka dhammi ay sameeyaan. Xasuusnoow waxa marka hore kula fudud ayaa dib ka soo adkaada halka waxa kula adag marka hore uu gadaal ka soo fududaado.

Hadba sida aad naftaada iyo dadka aad jeceshahayba aad horay ugu bartid lacagta iyo dhaqamadeeda, waa aad ka horumar wanaagsanaan doontaan dadka kale. Lacaktu waa awood xoog badan. Ayaan darro dadku awoodda lacagta ayay naftooda ku burburiyaan. Haddii garaadkaaga dhaqaale-samayntu uu liito, lacagta ayaa kugu tumanaysa. Ayada ayaa kaa caqli badinaysa. Haddii ay kaa caqli badatana, waligaa lacagta ayaad shaqaale u ahaan.

Si aad lacagta u maamushid, waa in aad ka caqli badantahay lacagta. Markaas waa ay ku dhagaysan waana ay ku adeeci doontaa. Halkii aad addoon u noqon lahayd ayaad mudane u noqonaysaa. Taas ayaa la yiraahdaa garaadka dhaqaale-samaynta.

9. Dooro geesiyaashaada: awoodda male-awaalka

Markii aan yaraa, waxa aan aad u jeclaa cayaaryahannadii Willie Mays. Hank Aron iyo Yogi Berbera. Geesiyaal aan doonayo in aan la mid noqdo ayay ii ahaayeen. Cayaarkasta oo ay cayaareen iyo gool kasta oo ay dhaliyeen, lacagta ay qaataan, sidii ay ku soo baxeen ayaan aqaannay.

Markii aan sagaal jirsaday ee aan cayaartii iigu horraysay ka qayb galayey, naftayda ma aanan ahayn. Cayaaryahan caan ah in aan ahay ayaan iska dhigayey. Waa mid ka mid ah hababka ugu awood-siinta badan ee qofku baran karo, balse markii aan waynaano waa ay inaga baaba'daa. Geesiyadeeni waa inaga lumaan.

Maanta marmar ayaan daawadaa carruur agtayda ku cayaaraya kubbad. Marka ay goobta cayaarta ku jiraan, ma ay aha qofkooda dhabta ah. Waxa ay iska dhigayaan

cayaaryahanka ay jecelyihiin. Iska dhigista cayaaryahan aad jeceshahay, dhabitii awood ayay ku siineysaa.

Maanta haddii aan waynaaday waxa aan leeyahay cayaaryahanno kubadda golf ka oo aan ku daydo. Wax walba oo ayaga ku saabsan ayaan akhriyaa. Dhanka kale geesiyaal kale ayaan leeyahay ayna ka midyahiin Donald Trump, Warren Buffett, Peter Lynch, George Soros. Sida aan kuwii hore xogtooda u raadin jiray ayaan kuwaanna u raadiyaa. Wuxuu ayaan akhriyaa waxyaalahaa Warren uu maalagshanayo, qaymayntiisa suuqa iyo sida uu ku dooranayo iibka. Sidoo kale waxa aan akhriyaa Donald Trump iyo sida uu heshiisyada u dhammeeyo.

Sidii markii aan kubbadda cayaarayey aanan aniga u ahayn ee aan isugu arkay cayaaryahankii aan jeclaa, ayaan marka aan iib sameeyana isu arkaa Donald Trump. Iska dhigistaasi waxa ay keentaa awood aad u heer sarraysa.

Geesiyaashaas dhiirrigelin kali ah kama aan helno. Sidoo kale hawsha dhan ayay inoogu muujiyaan wax aad u fudud. Fudaydka ay inoogu muujiyaan aya keenaysa in aan doonayno in aan iyaga la mid noqonno.

"Hadday samayn karaan, anna waan sameyn karaa."

Marka ay maalgashi noqoto, dad badan ayaan wax dhib badan u ekaysiinaya. Taas beddelkeed, raadso geesiyaal kaaga dhiga wax fudud.

10. Bar dadka, adiguna waad heline: awoodda bixinta

Labadayda aabbeba waxa ay ahaayeen bareyaal. Aabbahayga hodanka ah waxa uu i baray cashar aan waligeey xasuusto: lagama maarmaannimada inaad wax bixisid, oo sadaqo gaysatid. Aabbahayga aqoonyahanka ah

in badan ayuu waqtigiisa iyo aqoontiisaba bixinayey balse lacag ma bixin jirin. Markii aan lacag dheeri ah helo ayaan bixin ayuu weligiis oran jiray balse waligiisba dheeri ma helin.

Aabbahayga hodanka ah lacag iyo aqoonba waa uu bixin jiray. Wuxuu aad u rumaysnaa oraah ah. "Haddii aad wax doonaysid, adigu marka hore bixi". Markii dhaqaalahu ku yaraado, ayuu kaniisadda iyo kooxaha dadka caawiya lacag siin jiray.

Haddii aan hal fikrad kaaga tagi lahaa, waa midaan. Markii aad wax u baahatid ama wax yari kuso foodsaarto, waxaas sadaqayso. Isla shaygaas oo badan ayaad heli doontaa. Waa isku mid lacag ahaan ama dhoollacaddayn ama jacayl ama saaxiibnimo. Waa waxa ugu fog ee qof yeeli karo, waan ogahay balse waa wax markasta dhaca oo dhab ah.

Waxa aan rumaysanahay in xeerka is-dhaafsiyu yahay wax jira. Waxa aan bixiyaa waxa aan doonayo. Lacag ayaan doonaya, lacag ayaana bixiyaa ka dibna ayada oo badan ayaan helaa. In wax la iga iibsado haddaan doonayo, qof ayaan iibka ka caawiya, anna markaas ayaa la iga iibsadaa. Wuxaan maqli jiray: "Eebbe uma baahna wax-siinta balse dadka ayaa u baahan wax-bixinta."

Aabbahayga hodanka ah ayaan oran jiray, "saboolku waa ay ka gacan adagyaahiin dadka hodanka ah." Wuxuu sheegay in haddii aad aragtid qof hodan ah, qofkaasi dadku wax ay u baahanyahiin ayuu bixiyaa.

Noloshayda markasta oo aan wax u baahdo ama lacagtii iga yaraato, waxa aan u baahanahay ayaan bixiyaa marka hore ka dibna waxa aan helaa waxii oo ka badan intii hore.

Waxa aan soo xasuustay sheekada ninkii dul fariistay
xaabada asaga oo qaboow la dhimman raba ee dheriga ku
lahaa "Markii aad kulayl i siisid ayaan aniguna xaabo ku
siinayaan."

Marka ay timaaddo jacaylka, farxadda, lacagta, iyo
baahiyaha dhanba, xasuusnoow adigu marka hore wax bixi.

Marka aan la kulmo dad aan ii dhoollacaddaynayn,
aniga ayaa u dhoollacaddeeya ka dib ayey iyaguna ii
sameeyaan. Waa sababta aan wax kuu barayo. Markasta oo
aan wax ku baro, aniga ayaa wax sii baranaya. Adigu deeqsi
ku ahoow waxii aad heli kartid.

CUTUBKA SAGAALAAD

WALI WAX KALE MIYAAD DOONEYSAA?

WAA KUWAAN TALOOYIN KALE

Dad badan ayaan ku qancin tobankaygaas tallaabo. Falsafad ayay u arkaan halkii ay ficillo u arki lahaayeen. Waxa aan u malayn in fahanka falsafadda uu muhiim u yahay sida ficalka. Dad badan ayaa jecel in ay fical sameeyaan halkii ay ka fekeri lahaayeen iyo sidoo kale kuwo fekera balse aan fical ku darin. Anigu labadaba waan ahay ayaan oran karaa. Fikradaha cusub iyo ficilladaba waan jeclahay.

Haddaba kuwiinna doonaya taxane ay raacaan si ay wax u bilaabaan, waxyaalaha aan sameeyo qaarkood ayaan idinla wadaagin ayaga oo aan soo koobay:

- *Jooji waxa aad samaynaysid:*

si kale haddaan u sheego, nasiino ka qaado waxa aad qabaneysid oo dib u qiimee waxyaalaha shaqeeeyey iyo kuwa aan kuu shaqaynin. Qeexidda waallidu waa in wax aad samaysay aad ku celcelisid adiga oo filanaya in wixii hore wax ka duwan kuu soo baxaan. Jooji waxa shaqayn waayey oo waddo kale ku eeg.

- *Raadi fikrado cusub.*

Fikrado cusub oo maalgashi, waxa aan ka raadiyaa maktabadaha, waxnaa akhriyaa buug kala duwan. Waxa

aan iibsadaa buugta laga barto sida loo sameeyo waxyaabo aanan waxba ka aqoonin.

Tusaale, waxa aan maktabad ka helay buugga The 16 Percent Solution(Xalka boqolkiiba 16) ee uu qoray Joel Moskowitz. Waan akhriyey ka dibna sameeyey tallaabo kasta oo uu ii sheegay. Dariskayga ayaa ii sheegay wax walba oo keeni kara in aysan shaqaynин qaaciddada 16 boqolkiiba balse ma aanan dhagaysan, maxaa yeelay waligiisba iskumuu dayin.

- *Raadi oo hel qof sameeyey waxa aad doonaysid in aad samaysid.*

Qado u kaxee oo waydiiso talooyin. Arrintaas 16 boqolkiiba ah, waxa aan helay islaan ka shaqaysa waaxda canshuuraha oo wax badan ka og. Ayada ayaan ka waraystay oo wax badan iga bartay. Waxa ay xataa i tusisay hanti maguuraan ah oo aan habkaas ku iibsaday illaa haddana aan ka faa'iido 16 boqolkiiba.

Maalin ayaan buuggaas ku akhriyey, maalinna ficolka ayaan ku qaaday, saacadna qado, maalin kalena waxa aan ku helay iibsiga hantidaas.

- *Xiisado qaado, wax akhri, tababarrana ka qayb gal.*

Wargaysyada iyo internet ka ayaan ka raadiyaa xiisado iyo barnaamijyo cusub, dhabitii in badan ayaan xataa bilaash ah. Sidoo kale kuwo qaali ah ayaan xataa iibsadaa oo ku saabsan waxii aan doonayo in aan barto. Waxaa hodan iga dhiga oo aan shaqada uga maarimo waa xiisadaha aan qaataay. Saaxiibbo badan ayaan u arkayey in aan lacag khasaarinayo balse maanta wali waa shaqaalayaal.

• *Qiimayaal badan soo bandhig.*

Marka aan doonayo hanti maguuraan ah, kuwo badan ayaan soo indho-indheeyaa ka dibna qoraa qiimayaasha aan ku doonayo.

Haddii aadan adigu garan karin qiimaha dhabta ah, aniguba ma garan karo. Taasi waa shaqada dadka kala gada guryaha.

Saaxiib ayaa doonayey in aan la eego guryo iib ah. Ayada iyo dallaal ay wadatay ayaan subax is taacnay . Lix guri oo labo liidato, afarna ay fiicnaayeen ayaan soo aragnay. Waxa aan u sheegay in ay mid walba doorato qiimaha ay ku doonayso aniga oo kula taliyey kalabar qiimahii iibiyahu ku doonayey. Ayada iyo dallaalkiiba waa ay la qarracmeen qiimaha aan sheegay. Waxa ay u arkeen in ay aflagaado tahay ooqiimahaasi iibiyaha ka xanaajin karo, balse waxaa ii muuqatay in dallaalku uusan daacad u ahayn. Waxba ma aysan samayne kuwo kale ayay sii raadiyeen.

Wax qiima ah marna ma aysan dooran, illaa haddana labadaas qof waxa ay isku raadinayaan guri iyo qiimo isku habboon. Ogoow iibiyuhu markasta qiimo badan ayuu wax ku doonaa.

Waa dhif in iibiyeye uu shay ku doono qiimo ka hooseeya inta shaygaasi ugu fadhiyo.

Nuxurka sheekada: qiimo dooro. Dadka aan iibka ka shaqaynин dhabitii ma dareemi kataan sida ay u adagtahay in aad wax iska iibisid. Waxa aan xasuustaa guri aan bilo iib ku raadinayey. Wax kasta oo la iga siisanayo waa aan ogolaan lahaa. 10 doofaar qofkii iga siisan xataa waa ogolaan lahaa. Qiimaha kuma faraxsanaadeen balse in cidi

danaynayso in ay iga iibsato ayaa i farxad galin lahayd. Xataa beer waa aan ku beddelan lahaa. Waa sida dhabta ah ee kugu dhici karta. Iibsiga iyo iska iibintu waa cayaar oo kale. Waxuun qayme ah adigu dooro, qof ayaa haa iska oronaya.

Inta badan qiimaha aan ku gorgirtamin waxa aan ka dhigaa in cikale ay ila leedahay go'aanka. Marka ay qiimo sheegaan ee aanan ku qancin, waxa aan iska dhigaa in aan la hadlayo nin go'aanka iska leh. Ma oga cidda aan wacayo hadday rabto waa bisaddayda. Waxa aan tusaalahaan aan qurxanayn u soo qaatay sida ay u fududaan karto hawshaani. Dad badan ayaa wax dhib badan u ekaysiiya oo dhab ahaan u qaata.

In aad isku heshid qiimo ku habboon, guri ku habboon, dallaal ku habboon iyo meel ku habboon waa sida adiga oo haasaawe doon ah. Waa in aad baxdid, dad badan la soo hadashid, qiimayaal sheegatid, dooddid, wada hadal samaysid, diidmo iyo ogolaanshana samaysid. Waxa aan garan dad aan lammaane haysan balse guriga iska fadhiya, sugayana in halkooda lagu soo doonto. Waa in aad baxdid oo dukaamada soo eegtid, xataa haddii uu hal dukaan yahay.

• *Ruclee, orod ama gaari ku wareeg meel
cayiman(sida xaafad) 10daqiiqo bishiiba mar.*

Qaababkaan ku soo arkoodoguryaha ugu wanaagsan waa habkaan. Xaafad ayaan sanad dhan dhex wareegaa marmar aniga oo indho-idhayn ku samayn. Si faa'iido u timaaddo waa in gorgortan iyo isbeddel(wax cusub) in la isku helo.

Marka aan ruclaynayo(jimicsanayo) ayaan dhex rucleeyaa xaafad aan doonayo in aan wax ka iibsado. Ku soo noqnoqoshada aaggaas ayaan isbeddelka ku ogaadaa.(Tusaale qoraal guri cusub oo la iska iibinayo).

Waxa aan helaa guryo ay in badan ku dheggenayd calaamadda 'waa iib'. Taas macnaheedu waa in iibiyuhu qiimo kasta ogolyahay. Waxa aan eegaa guryo laga guurayo ama la soo degayo. Dadka ayaan la hadlaa. Xog badan ayaad ka helin. Waxa aan booqdaa aagagga iyo xaafadaha dadku ka cabsi qabaan. Sanad dhan ayaan marar badan booqdaa aniga oo eegaya astaamo muujinaya in xaafaddaasi soo wanaagsanaanayso. Dadka soo degaya ayaan ka waraystaa sababta ay ugu soo guurayaan. Daqiiqado bishii ka mid ah ayay kaaga baahantahay shaqadaas dhan. Inta badan xilliyada aan ruclaha jimicsi ugu baxo ama suuqa ka soo laabanayo ayaan soo eegaa.

• *Suuqyada oo dhan wada booqo.*

Libsadaayaashu waa kuwo markasta saboolnimo u dhaqma. Marka xaraash ama qiimo dhimis ka jiro dukaanka alaabaha, dadka dhammi waa ku wada yaacaan. Balse marka guryaha iyo hantiyaha xaraash lagu samaynayo(sida marka dhaqaale burbur la malaynayo ee dadku guryaha iska wada iibinayaan) dadku waa ka wada baqaan in ay iibsadaan. Marka isla meheraddii shalay xaraashka samaynaysay ay maanta qiimaha alaabta kordhiso, dadkii shalay ku soo yaacayey aya ka cararaya. Balse marka suuqa guryahu uu soo wanaagsanaanayso, waa ay ku wada yaacayaan guryahii oo qaali lagu iibinayo. Xasuusnoow: *faa`iidada waxaa la sameeyaa marka la soo iibsanayo ee lama sameeyo marka la iska iibinayo.*

• *Meelaha ugu fiican raadi.*

Deriskayga ayaa guri ku iibsaday boqol kun oo doolar, halka isla gurigaas oo kale aan anigu ku soo helay 50kun oo doolar. Wuxuu ii sheegay in uu la sugayo marka qimah kor u kacaan si uu faa'iido uga sameeyo. Wuxuu u sheegay in faa'iidada la sameeyo marka aad soo iibsanaysid ee aan la sameyn marka aad iska iibinaysid. Gurigaas waxaa u soo helay dalaal aan asaguba guri naftiisa u iibin waligiis. Aniguna wuxuu aan ku helay aqoon aan ka bartay xiisad \$500 iiga baxday oo aan ku bartay hababkaas. Deriskaygaasi markii aan \$500 ku bixinayey xiisadda, wuxuu ay la ahayd lacag aan khasaarinyo. Asagu in uusan awoodin lacagtaas iyo waqtigaba ayuu ii sheegay. Hadda waa in uu sugo qimaha oo kaca si uu gurigaas faa'iido uga helo.

• *Raadi qof doonaya in uu wax iibsado, ka dibna raadi qof wax iska iibinaya.*

Saaxiibkay ayaa doonayey dhul uu iibsado. Lacag ayuu haystay balse waqtii ma haysan. Dhul wayn ayaan soo arkay maalin dambe. Qoladii iibinaysay ayaan kala heshiiyey in aan ka iibsado, ka dib saaxiibkay ayaan u yeeray oo tusiyey. Wuxuu ii sheegay in uu qayb ka mid u baahanyahay oo ay ku filantahay. Qaybtii ayaan ka iibiyey intii kale ee dhulkana aniga ayaa yeeshay. Nuxurka sheekada: rootiga iibso ka dibna sii kala googoo. Dadka intooda badani waxa ay raadiyaan inta ay iibsan karaan oo kali ah. Markasta wax yar ayay raadinayaan. Wuxaas yar ayay wax wayn ka bixiyaan kharash ahaan. Haddii aad hodannimo doonaysid, wax wayn ku feker.

- *Wax wayn ku feker.*

Ilibiyeyaasha waxa ay qiimo dhimis u sameeyaan cid kasta oo wax badan ka iibsanaysa. Xataa marka aad wax yar raadinaysid, wax wayn ayaad ku fekeri kartaa. Shirkaddayda ayaa hadda ka hor u baahnayd in ay kumbyuutarro(computers) iibsato, asxaab kale ayaan la xariiray oo waydiiyey in ay ayaguna dalab u baahanyahiin, haa ayayna iigu wada jawaabeen. Waxa aan la xariiray shirkado kala duwan annaga oo si fiican u gorgortami karna maaddaama aan wax badan u baahnayn. Badeecooyinka kale xataa sidaas ayaan marmar badan u iibsannay. Dadka hooseeyaa, waa dad si hoosaysa u fekera, kalinnimo isku daya wax walba, ama aan waxbaba isku dayin.

- *Taariikhda wax ka baro.*

Shirkadaha waawayn ee kuu muuqan, dhammaan yaraan ayay ka soo bilaabeen. Colonel Sanders aan ka soo sheekaynay, waxba ma helin illaa uu 60 dhaafay oo wax walba waa ka burbureen. Balse Bill Gates 30 jir ayuu kaga mid ahaa dadka dunida ugu hodansan.

- *Ficilka ayaa markasta ka dheeraynaya ficil la'aanta.*

Kuwaani waa tusaalayaasha waxyaalo aan sameeyey. Ereyada ugu muhiimsan ee buugga aan in badan ku soo celceliyey waa "sameeyey" iyo "sameeyo" aniga oo uga jeeda in ficil la sameeyo ay ugu wayn tahay wax walba ka hor inta aadan dhaqaale helin. Ficil la imoow.

TALLOOYINKA UGU DAMBEEYA

Waxa aan jeelaan lahaa in aan kula wadaagofikradaha ugu dambeeya. Ujeedka ugu wayn ee aan buuggaan u qoray oo waliba illaa iyo sanadkii 2000 uu u yahay buugta loogu jecelyahay waa in aan ku iftiimiyo sida dhaqaaluhu xal ugu noqon karo dhibaatooyin badan oo nolosha ah.

Haddii aan tababar dhaqaale la ina siinnin, dhammaanteen hal waddo ayaynu dhaqaalaha ka naqaannaa: shaqee, kaydi, daynso, cashuur bixi. Maanta waa xilligii aan xogta ugu baahi badnayn.

Tusaale ayaan ka bixin dhibaatooyinka dhaqaale ee soo foodsara qoysaska cusub ee maanta. Waxa ay is waydiyaan, sidee ilmahaaga waxbarasho fiican ugu heli kartaa adiguna aad dhaqaale u haysataa marka aad hawlgab noqotid?

Jawaabta su'aashaas waxa ay u baahantahay garaad dhaqaale samayn balse uma baahna dhabar jab.

Saaxiib ayaan maalin igala hadlayay sida ay ugu dhib badantahay in uu lacag u kaydiyo waxbarashada ilmahiisa. Lacag \$300 ah ayuu bil walba meel dhigayey waayadaan, haddana waxa uu kaydiyey \$12,000. 12 sano oo kale ayuu doonayaa in uu kaydkaas sii wado.

Xilligaas dhaqaalaha Phoenix ma fiicnayn, dad badan ayaana guryahooda iska iibinayey oo ka guurayey. Waxa aan kula taliyey in uu guri ku iibiyo lacagta uu doonayo in uu kaydiyo. Aragtidii ayaan saamaysay, waxaana isla qaadaa-dhignay sida ay u dhici karto. Waxa uu ka yara baqayay in uusan bangiga dayn ka qaadan karin iyo in qoyskiisu

ballaaranayahay. Waxa aan tusiyey habab badan oo uusan ku khasbanayn in uu bangiga dayn u doonto.

Labo toddobaad ayaan guri ku habboon raadinaynay. Guryo badan ayaa buuxay oo dadku iska iibinayeen. Ugu dambayn guri aan u bognay ayaan helnay oo meel wanaagsan ku yaalla.

Ibiyahu asaga ayaa lahaa, aad ayuuna ugu baahi qabay in uu isla maalinkaasba iibiyo si uu ugu guuro California oo uu shaqo kale ka helay. 102 kun ayuu ku doonayey balse 79kun ayaan kula heshiinnay oo waliba 10 mar qeyba mar loo bixinayo. Saaxiibkay kaliya waxa uu u baahnaa 7,900 si uu qaybta koowaad u sii bixiyo, intasna waxa aan ka sii bixinay lacagtii 12ka kun ahayd. Gurigii kiro ayaan ku bilownay, lacagtii hartayna dayn ahaan ayaan bangiga uga sii qaadnay. Kharashaadkiisa iyo lacagta daynta ah ee bangiga markii bil walba gurigii laga baxsho, saaxiibkay wali \$125 ayaa bil walba u soo harta.

Waxa uu doonayey in uu sidaas ku wado 12 sano illaa lacagtii ka wada dhammaanayso balse 3sano ka dib ayaa isla gurigii lagu baayacay lacag dhan 156kun. Waa uu igala tashaday anna in uu iibiyo oo lacagtaas qaato ayaan kula taliyey. Intii daynta looga lahaa wali ayuu ka bixiyey intii hartayna waxa aan ku iibinay guri kale oo \$80kun ku fadhiya bil walbana ka soo baxayso kiro dhan kun doolar.

Dhawr sano oo kale markii la joogay ayaa haddana gurigii kale loo gaaray qaymo dhan \$330kun waana uu iibiyey ka dibna lacagtii wuxuu galiyey mashruuc kale oo bishii soo saara 3kun oo doolar.

Lacagta uu haystay ee uu wax ku bilaabay oo dhan waxa ay ahayd 7,900 oo lagu daray garaad dhaqaale samayn oo la adeegsaday, hadda waa uu ku faraxsanyahay

carruurtisana waxbarasho heerkii ay rabaan ah ayuu u heli karaa.

Waa aad ku mahadsantahay akhrinta buuggaan. Wixa aan rejynaa in uu kuu iftiimiyey adeegsashada awoodda ah in lacagtua adiga kuu shaqayso. Maanta si aan u noolaanno, aad ayaan ugu baahannahay garaad dhaqaale samayn oo wayn. Aragtida ah "lacag aya lacag dhasha" waa marka aan si hormarsan loo fekerin. Waa dad kaliya yaqaanna sida lacag looga dhaliyo lacag kale. Lacagtua waa fikrad. Haddii aad lacag sii badan doonaysid, beddel fikraddaada. Qofkasta oo hantidiisa tabcaday, wax yar ayuu ku bilaabay, ka dibna u rogay wax wayn. Isla sidaas weeye maalgashiguna. Dhawr doolar ayaad ku bilaabi kartaa oo wax wayn u rogi kartaa. Dad badan oo fursado lacageed oo waawayn raadinaya ayaan in badan arkaa ama kuwo lacag badan hal meel doonaya in ay ku shubaan. Aniga doqonnimo ayay ila tahay. In badan oo kale ayaan arkaa dad ukumohoodii oo dhan hal sallad ku gurtay oo ay ka wada burbureen hal mar. Shaqaaleyaal fiican ayay ahaan murtida lacag-samaynta ku saabsan waa lagama maarmaan. Horay u biloow. Buugta akhri. Tababarro ka qayb gal. Ku celceli. Wax yar ka biloow. Lacag shan kun ah ayaan ka sameeyey hanti hal malyan gaaraysa oo bil walba 5kun dhalaysa, waliba 6sano gudaheed.

Balse aniguna barashada qaabka lacagtua u shaqeyso yaraan ayaan ku bilaabay. Wixa aan kugu dhiirrinaya in aad baratid, maxaa yeelay ma adka. Dhabtii waaba fudayd markaad cagta saartid.

Waxa aan filayaa in aan farriintaydii caddeeyey. Waa waxa maskaxdaada ku jira waxa keena waxa gacmahaaga ku jira. Lacaktu waa fikrad oo kali ah.

Waxaa jira buug aad u wanaagsan oo la yiraahdo (THINK AND GROW RICH) (FEKER OO HODAN NOQO). Ciwaanku ma oronayo SHAQAYSO OO HODAN NOQO. Baro in lacaktu xoog kuugu shaqayso adiguna aad nolol dhib yar oo farxad ah ku noolaatid. Maanta ha is ilaalim. Maskax adeegso.

SEDDAXDA NOOC EE DAKHLIGA

Qolyaha xisaabaadku waxa ay sheegaan in ay jirto 3 waddo oo dhaqaale ku shaqaysto qofku.

1. Dakhli Caadi loo shaqaysto (Ordinary earned).
2. Dhaqaale Daahsoon(Portfolio)
3. Dhaqaale Dadban(Passive)

Markii aabbahayga aqoonyahanka ah uu igu oronayey, "Dugsiga aad, si fiican wax u baro, helna shaqo joogto ah," waxa uu igula talinayey in aan helo dakhli caadi loo shaqaysto (Meel loo shaqo tago subax walba).

Markii aabbahayga hodanka ah igu yiri, "Hodanku lacagta uma shaqeeyaan ee lacagtooda ayaa u shaqaysa." Waxa uu ka hadlayey dakhliga Dadba iyo kan Daahsoon (Passive iyo Portfolio).

Dhaqaale Dadban(Passive income): Waa lacagta kaa soo gasha hantida maguuraanka ah ee muuqaneysa. (Yacni adigu si toos ah uguma shaqaysid balse waa laguugu shaqeeyaa oo si dadban ayay lacagtlu kuugu soo xarootaa).

Dhaqaale Daahsoon(Portfolio): waa lacagta kaa soo gasha hanti xaashiyo, hawo iyo heshiisyo ka samaysan balse aan hanti muuqata ahayn (sida internet ka iyo IT ga iyo suuqyada online ka).

Portfolio waa lacagta Bill Gates ka dhigtay ninka dunida ugu hodansan ee ma aha lacag caadi loo shaqaystay.

Aabbahayga hodanka ah waxa uu oran jiray, "Furaha hodannimadu waa marka aad lacagta aad caadiga u shaqaysatay aad u rogi kartid passive iyo portfolio. Ogoow cashuurta ugu badan cidda laga qaado waa qoladaas hore. Dawladdu waxa ay cashuurtaa dadka ayagu aad u shaqeeya ee ma cashuurto dadka lacagtlu u shaqayso".

SEDDAXDA NOOC EE DAKHLIGA

Qolyaha xisaabaadku waxa ay sheegaan in ay jirto 3 waddo oo dhaqaale ku shaqaysto qofku.

1. Dakhli Caadi loo shaqaysto (Ordinary earned).
2. Dhaqaale Daahsoon(Portfolio)
3. Dhaqaale Dadban(Passive)

Markii aabbahayga aqoonyahanka ah uu igu oronayey, "Dugsiga aad, si fiican wax u baro, helna shaqo joogto ah," waxa uu igula talinayey in aan helo dakhli caadi loo shaqaysto (Meel loo shaqo tago subax walba).

Markii aabbahayga hodanka ah igu yiri, "Hodanku lacagta uma shaqeeyaan ee lacagtooda ayaa u shaqaysa." Waxa uu ka hadlayey dakhliga Dadba iyo kan Daahsoon (Passive iyo Portfolio).

Dhaqaale Dadban(Passive income): Waa lacagta kaa soo gasha hantida maguuraanka ah ee muuqaneysa. (Yacni adigu si toos ah uguma shaqaysid balse waa laguugu shaqeeyaa oo si dadban ayay lacagtlu kuugu soo xarootaa).

Dhaqaale Daahsoon(Portfolio): waa lacagta kaa soo gasha hanti xaashiyo, hawo iyo heshiisyo ka samaysan balse aan hanti muuqata ahayn (sida internet ka iyo IT ga iyo suuqyada online ka).

Portfolio waa lacagta Bill Gates ka dhigtay ninka dunida ugu hodansan ee ma aha lacag caadi loo shaqaystay.

Aabbahayga hodanka ah waxa uu oran jiray, "Furaha hodannimadu waa marka aad lacagta aad caadiga u shaqaysatay aad u rogi kartid passive iyo portfolio. Ogoow cashuurta ugu badan cidda laga qaado waa qoladaas hore. Dawladdu waxa ay cashuurtaa dadka ayagu aad u shaqeeya ee ma cashuurto dadka lacagtlu u shaqayso".

Buuggayga labaad ee CASHFLOW QUADRANT, ayaan ku faahfaahiyey afar qaybood oo aan dadka u kala qaybiyey oo kala ah:

Shaqaale

Shaqo-abuurte

Ganacsi-leh

Maalgashade

Dadku badidoodu waa labada hore.

Buuggayga 3aad ee RICH DAD'S GUIDE TO INVESTING waxa uu ka hadlayaa maalgashiga.

FURAHA MADAX-BANNAANI DHAQAALE

Furaha madax-bannaani dhaqaale iyo hadannimo lagu gaaro waa in aad lacagta aad caadiga u shaqaysatay u rogi kartid mid dadban(passive)(dhaqaale si joogto ah kuusoo gala adiga oo aan shaqo qabaneyn)(qoraagu waxa uu uga jeedaa dhaqaalaha ka soo xarooda maalgalinnada muuqda ee aad samaysid, taasi oo adiga oo ka maqan wali kuu shaqaynaysa. Tusaale, sida guri kiro kaaga soo xarooto).

Sidoo kale waa in aad lacagtaada caadiga ah ku maalgashatid mid daahsoon(portfolio)(qoraagu waxa uu uga jeedaa dhaqaalaha kaa soo gala walxaha DAAHSOON ee aan dhab ahaan ahayn walxo ishu qaban karto balse ah walxo la adeegsado oo dhaqaale soo saara. Tusaale suuqyada onlineka iyo buugta electronic ga ah baa ka mid noqon kara).

Intas ayaa aabbahayga hodanka ah aniga iyo Mike na bari jiray. Barashadaas ayaa keentay in aniga iyo xaaskayga aan gaarnay madax-bannaani dhaqaale, waligeenna aanan u baahnayn in aan shaqaynno. Wali waan shaqaynaa maxaa yeelay annaga ayaa doorannay. Maanta waxa aan leennahay shirkad maalgalisa hantida maguuraanka ah si ay noogu abuurto dhaqaale DADBAN iyo MID DAAHSOON labadaba. Sidoo kale waxa aan u shaqo galnay si aan u soo saarno shirkad ka shaqaysa baridda aqoonta dhaqaalahaa si aan buugaag iyo cayaaro-dhaqaaleed aan ugu soo saarno dadka. Waxa aan dadka barayno oo hodanka ah taas oo ay ugu wayntahay in dhaqaalahaa aad xooggaaga ku soo saartid u rogtid mid DADBAN ama DAAHSOON. Cayaaraha aan abuurno waa kuwo aad muhiim u ah maxaa yeelay waxa ay dadka baraan waxyaabo aan buugtu barin. Tusaale, baaskiilka sida loo wado kuma baran kartid buug aad akhrisay balse waa in aad isku day samaysid. Cayaaraha (game) ka aan abuurnay ee CASHFLOW FOR ADULTS iyo CASHFLOW FOR KIDS waa mid qofka baraya xirfadaha saldhigga u ah maalgashiga ee aad dhaqaalahaa shaqada kaa soo gala ugu rogi kartid kuwo DADBAN ama DAAHSOON. Sidoo kale waxa uu qofku ka baranayaa xisaabaadka iyo aqoonta dhaqaale-samaynta.

Waa cayaaraha kali ah ee adduunka yaalla ee laga barto xirfadahaas.

Si aad u cayaartid CASHFLOW, booqo www.richdad.com halkaasna ka baro sida dhaqaalahaa shaqada aad ugu rogi kartid kuwo DADBAN ama DAAHSOON.

CASHFLOW 202 waa nooc cusub oo ah CASHFLOW 101 balse ka sii heer sarreeya, sidoo kalena lagu fahmi karo 101 ka hor inta aan 202 la bilaabin. Labada cayaarood ee CASHFLOW101 iyo CASHFLOW FOR KIDS, waxaa lagu bartaa xeerarka saldhigga u ah maalgashiga. CASHFLOW 202 waxaa lagu baran farsamooyinka maalgashiga. Dadka intooda badani waxa ay rumaysanyahiin in maalgashigu yahay halis maxaa yeelay looma tababarint. Sida Warren Buffett, oo ah maalgashadaha ugu hantida badan Maraykanka uu oranayo, "Halatu waxa ay timaaddaa marka aadan aqoon waxa aad samaynaysid." Cayaarahaani waxa ay dadka baraan saldhigyada iyo farsamooyinka maalgashiga. Dadka ayaan qaat ka maqlaa, "cayaarahaagaanwaxbaristu waa kuwo qaali ah," balse waxa aysan eegin waxa uu qofku ka faa'iidayo lacagtaas uu ku iibsaday cayaarta. Waxa aan ugu jawaabaa, "Haa waa laga yaabaa in ay qaali yahiin markii loo bardhigo cayaaraha madadaallada ah. Balse cayaarahaygu qaali ma noqonayaan markii loo bardhigo waxbarashada kuleejoooyinka, shaqooyinka dhabarjabka ah, cashuuraha tirada badan, iyo la noolaanshaha cabsida ah in aad hantidaada waydid haddii aad maalgashi ku samaysid."

Marka uu qof ka gunuunaco qiimaha cayaarahaan lagu iibinayo, waxa igu soo dhaca hadalkii aabbahayga hodanka ah, "Haddii aad hodantinnimo doonaysid, waa in aad garanaysid dhaqaalaha kaaga baahan in aad u dhabar jabtid, sidii aad u kaydsan lahayd iyo sidii aad uga ilaalin lahayd khasaaraha. Waa kaas furaha hodantinnimadu." Waxaa kale oo uu oran jiray, "Haddii aadan garanayn kala-

duwanaansaha saddexdaas dakhli, oo aadan baran xirfadaha iyo farsamooyinka ay u baahanyahiin, noloshaada dhan dhabar jab shaqaalenimo ayaad ku jireysaa iyo inaad heshid wax ka yar intii aad u qalantay. Abbahayga saboolka ah waxa uu u malaynayey in dedaal waxbarasho, shaqo wanaagsan, iyo dhabar jab shaqaalenimo lagu gaaro guusha. Abbahayga hodanka ahi, waa uu rumaysnaa in dedaal waxbarasho ay muhiim tahay. Balse sidoo kale waxaa muhiim la ahay in aniga iyo Mike aan kala garan karno farqiga u dhaxeeya saddexdaas dakhli. Taas ayaa asaga la ahayd saldhigga dhaqaalah. Caaharkii koowaad ayuu noogu sheegay, "Hodanku uma shaqeeyaan lacagta, waxa ay yaqaannaan sida lacagtu loogu shaqaysto."

Waxa uu aabbahayga hodanka ahi yiri, "Dakhli shaqada ka imaanaya waa lacag aad adigu u shaqaysid, halka dakhli DADBAN(passive) iyo kan DAAHSOONI (portfolio) yihiin LACAGTA OO KUU SHAQAYNAYSA. Kala-garashada labadaas iyo waxa ay ku kala duwanyahiin muhiimad wayn ayay noloshayda u ahayd. Ama, sida uu Robert Frost ku dhammeeeyey gabaygiisii, "Taas ayaa keentay farqiga nolosha oo dhan."

FICIL QAAD!

Dhammaanteen waxaa la ina siiyey laba hadiyadood oo waawayn: maskaxda iyo waqtiga.

Adigay ku qusaysaa waxaad labadaas ku samaysid. Doolat kasta oo gacantaada soo gala, adiga oo kali ah ayaa ku go'aamin kara aayahaaga. Si nacasnimo ah u adeegso doolarkaas, sabool ayaad ahaan. Kharash wax kugu noqonaya ku iibso, dabaqadda dhexe ayaad ka mid noqon.

Si caqliyeysan u adeegso, maskaxdaada aqoon ugu iibi, waxaad noqoneysaa hodan. Dookha adiga ayaa leh, adiga oo kali ah. Maalin kasta iyo doolar kasta, waxa aad dooranaysaa hodan, sabool iyo dabaqadda dhexe midka aad noqon doontid. Aqoontaan la wadaag carruurtaada, waxa ay u diyaarsamin dunida ku soo socota. Cid kale oo u maqan maleh(carruutaadu). Aayahaaga iyo kan carruutaadaba waxaa go'aaminaya go'aannada aad maanta oo aan berri ahayn samaynaysid.

Waxa aan kuu rejayn hodannimo iyo raynrayn aad ku heshid hadiyaddaan wanaagga badan ee la yiraahdo NOLOSHA.

-Robert Kiyosaki

Tarjumiddii Dr Jaamac Sahal

#Aqoon Afsoomali Ku Qoran

#Ololaha Dhiirrigelinta Wax-Akhriska

Dr Jaamac Sahal 2020

drjaamacsahal@gmail.com

Ku mahadsanid akhrinta buuggan, hoos ku qoro
wixii aad ka faa'iidday.

Dhammaad

Maaddaama aan lahaa labo aabbe oo saamayn xooggan leh labaduba, labadoodaba waxbaan ka bartay. Waa aan ka fakari jiray talada mid walba, sidaas darteedna waxa aan ogaaday awoodda iyo saamaynta qof aragtidiis ay ku yeelan karto nolosha qof kale. Tusaale, labada aabbe midkood ayaa markasta oran jiray: "Ma aan awoodo." Abbaha kale waa uu diiddanaa in ereyadaas la adeegsado. Waxa uu igu khasbi jiray in aan iraahdo: "Sidee u awoodi karaa?" Middood waa oraah, tan kalena waa waydiin. Middood waa ay ku niyad jabin halka tan kale kugu dhalin in aad fakartid. Aabbahaygaas dhawaan hodmi doona ayaa ii faahfaahiya kala duwanaanshaha labada oraahood asaga oo oranaya, marka aad tiraahdid "Ma aan gadi karayo," maskaxdaadu waa ay shaqo joojin. Balse marka aad iswaydiisid "Sidee u gadi karayaa?" maskaxdaadu waa ay shaqo bilaabin. Ugalama uusan jeedin in uu oranayo iibso wax walba oo aad doontid. Waxa uu uga jeeday in maskaxdaada oo ah kumbuyuutarka ugu awoodda badan ifkaan, ay tabab-bar gasho.

QALINMAAL
PUBLISHING

ISBN 978-1-78280-808-4

A standard linear barcode is positioned vertically. To its left is the ISBN number '9 781782' and to its right is '808084'. The barcode consists of vertical black bars of varying widths on a white background.

Si aad u hesho buug
Somali pdf ah

Telegram ku search'garee :

KAYDBOOKS

